

Kronika

Malé Losenice

1898-1933

1

Epis památní knihy
obce
Melo-losevické

vydána 1898
Vzácal psal v září 1904 František Pátek učitel

Památní kniha tato byla porizena v 1898 kdy slaveno bylo 50 letí jubileum vlády = císaře a krále Františka Josefa Prvního. Byvalý učitel, p. Josef Guth, jenž vstal se na starost psát do knihy této, zamýšlil ji - předsnou

Wodni

list rozloutlý upadne v podzemi,
však novým jarem v snětech zahyvá
i list i květ zas, i pták zazpívá...
jest v čase zánik, leč i obrození.

Žeť jisté jest, život jest jen změna.
lás spouští oponu a řídí děj,
ať fraška hra se, drama epopej,
s titulem zručeným nebo bez změna.

A pero počine a historiků
smích, pláč, boj, mír, i bílou ebnot i hrůch
vše svůj moundě tenkým listům knih -
a potomstvo nestkne dymem děků...

Jak snadná pamět - zapomnění snadné!
Jen mudréc hledá hlubší pravdy pře:

Nač je ten hlas? Co z něho na konec?
Má život účel, či bez něho vadne?

Jsmo pouhým článkem v Někonečném Žití
a jedma jest jen snaha vynešená:

Vzít potomky na svoje ramena

a nejvyš k blahu s nimi vystoupiti! 21/9. 1907 Pátek

Pokrok zákon vřechovaný, opanoval svět přes odpor, překážky a závady,
jež lidé nenustávají činiti jeho postupu a lidstvo vynáhlo se pomalu,
procházejíc tisícovým přechodným kolísáním, ve vědění a ve štěstí, aby
dosáhlo ke svému vrcholu a probíhlo dráhu svého ženského učení
(Flammarión: „Konec světa“)

Přímenné zprávy o Malé Losenici

O Malé Losenici, pokud vím, nebylo nikde nic pozoruhodného napsáno.
Ve zprávě spisov. J. V. Kundörfla „Politický okres Příbrysko thotiboršský“
(vydan v lástair v 1892) jest tento suchý popis.

„Losenice Malá, katastr. i polit. obec má počec 5 km SV od
Příbryslavi, 602 m n. m., má 79 domů a 601 obyt. Farou a pošton
patří Velké Losenici, telegrafní stanicí má v Příbryslavi.

Obština škola byla založena v. 1826 a jest od v. 1883 dvou třídami.
Obština blízku jsou samoty Brantý 567 m n. m. a U Kuliška. Katastr
této obce vykazují 1990 parcel se 111 majiteli a sice: 887 jiter
951 sah polí, 226 j. 1062 sah luk, 60 j. 1454 s. pastvin, 1 j. 1176 s. zahrad,
216 j. 1062 s. lesů, 7 j. 272 s. plochy zastavěné a nádvoří, 130 s. půdy neplodné,
44 j. 917 s. pozemků nepoplatných a 1 j. 613 s. rybníků, vše s určitým
výnosem 5. 772 q. 97 kv.“

„Soupise památek historických a uměleckých v království
českém“ (část XVIII. „Politický okres thotiboršský“ Napsal Janík
Křtík; vydáno v Praze v. 1906) čtené:

Malá Losenice. Uhola z roku 1829(?) s šindelovou mansardou.

Naše vedoucí znak obce (zelený) a erb Dietrichštejnský ze Štítkova. Ve výšce zvonků, přelity ze staršího od J. Diepolda v Praze. Kříž železný(?) z r. 1801, má nápis: " — "

V obecním archivu není starších listin, vyjma kvintovní popisy a protokol o vyrovnaní hranic lesních z r. 1766. V listinách těchto bude ještě promluveno. Starší pamětní kniha obce, v níž píše, "bylo mnoho přímých věcí," byla zničena za starostování Jana Šlocha r. 5. (v l. 1876-1879). Hledali jsme po dech všeho něco ve skříni, zabourali neopatrně uhlí a pamětní kniha s jinými listinami zdothnala. — Někteří věci budou moci vyprávět z pamětní knihy školní od r. 1826, jinak však budou odkázáni k pamětní sousovní a ke zkoumání a zvěřování vlastním. Vůdce přípojiny, odkud a kterak jsme zpravu našli, domůcky vlastní označím rovněž. Vyšlou-li někde sondy o lidské osobách a nálostech, stane se tak po dobrém rozmyslu, bude přísně objektivní, by osobních přesvědčení. Jestli přikazem svědomitého kronikáře, aby subjektivními náměty nemáte úsudky budoucích zkuamatelův a posuzovatelův.

~ Jméno obce ~

O původu obce Malá "Losenice" jsou v lidu různé domněnky a pověsti. Také píše někdo se dříve "Losenice" od rozsáhlých lesů, v nichž byly Malá i Velká Losenice založeny. Jiní tváří, že název pochází od "losů" (levus, albus) kteří žili v lesích okolních. Také ve smyslu Malá Losenice jest píše los na zelen.

Dostí anachronně vysvětluje jména a původ obce Losenice tato pověst:

Oholí zajišťi našel se píše kaysr zemani (?) jenž sídlil na trozi (hede?) Šaman měl dva syny, kterým zanechal všechno jmění, nečiniv poručení. Synové rozdělili statky v nerovně velké části a zkusili losy, komu bude více páti paní Štěstěna. Syn, jenž padl "velký los" založil "Velkou Losenici," druhý "malou Losenici." Shovnost vyrovnali potom alespoň znaky: První přijal do znaku laně, druhý bujné šáhajícího parohatého jelena, který jest dosud znákem naší obce (viz obecní erby).

a stuhovou oradou nade vchodem hostince „u jelena“ (čp. 48)
 Velká Losenice však již nemá láni ve znaku. Vdstranili prý
 ji Velkoloseničtí ze zálibnosti na nášeho jelena -

Jméno a původ m. Losenice jest rozhodně v nějakém vztahu
 k Velké Losenici, ale v určení pověsti lze s oba hledati pravdy. Můj náhled
 jest tento: Název „Losenice“ jest asi od rodového jména „Los.“ té jméno
 toto v okolí bývalo, svědčí na př. „Vějiny kláštera a místa Žďárů na Moravě“,
 od MUDr. Bedř. Drože. (Vydané r. 1903) Tam na str. 139 čteme: R. 1412 prodal
 opat Vějmluva, Jakubku Losovi, měšťanu a mistru ševcovskému ve Žďáře,
 loučku ležící u oroučkova mlýna za 100 zl. rýn. — Na str. 191. jest uveden
 podle josefinského katastru mezi majetníky domu Josef Loos.

Malá Losenice byla založena bezpochyby na pozemcích původně k Vel. Losenici
 počítaných, příbuznými obyvateli Velkoloseničtími, i přijala po té oradu
 též jméno.

Vznikem Velké Losenice napsal p. Jos. Winkler, farář tamější tento článek:

(Viz „Žďárského Věstník“ č. 5. z r. 1905) „Velká Losenice v minulosti.“ —
 Západně pod vrchem Peperkem, 669 m vys., jenž v okolí Žďárském odvráť
 patrným jest, stojí ves Velká Losenice. Desem porostlý horec Peperk čili Vysoký
 kámen zvedá se něco přes 100 m nad Losenici a dodává senenii Losenice,
 poblížící-li má ni od západu, jediný nevšední prvek. A jest to tentož
 vrch se stříbrnou rudou v skalnatých útrobách svých, jenž také v dávných
 obyvatelích dohad podává.

V krajini totiž, kteráž od Kláštera Žďárského do dlehy delší přes Příbyslav a
 Klm. Brod k potoku Lipnici se rozprostírá a Žďárskými horami nazývána byla,
 bývalo již na počátku 10 století hojně kováři, kteří se do nitra hor těch
 dobývali a z nich stříbrnou a železnou rudu těžili.

Staré zprávy vypravují, že měl Žďárský klášter také na zmiíném vrchu Peperku
 dohy, měnický Bergwerk, z kteréhožto slova vznikl zkomolením název horec:
 Peperk. Matně stojící tohoto hornictví jsou tudy tyčovitě jámy sem tam
 pos. v lesích nad Peperkem a nad sousedních kopcích do značné a povstavných
 sesutím sáčet a štol hornických (t. zv. pingy), jakož i haldy vylámaného
 kamenní, zarostlého trávou a křovin. Však tomu již dávno, co hornictví tu utichlo.
 R. 1328 bylo zemědělním posádkám a vzalo asi potom nášším lidem slyšet nad

došla za své. Znatejší stopou kování u Losenice jest rozsáhlé ložiště černého ostrého písku, popela a škváry, kterých nakupeno jest za stavením, Pustorf nazvaným, t. j. čp. 59, a kterýchž to ložiště zdají obyvatele vyvájejí činný ostrý písek k dělání malty a v němž kusy železné litiny a glytky železa se nacházejí. Na tomto místě bývaly hamry a tavírna, o nichž ve starých listinách zmínka se děje. Ohyní stojí na místě těchto hamrů mlýn čp. 55. a stavení čp. 57, 58, a 59.

Ve vyčetnějších zprávách bývají se tedy domní obyvatele Losenice také hornictvím. Mělyby to třeba zakladatele, ale zajisté pradávni obyvatele Losenice, kteříž vtiskli Losenici věkovitost pečet své existence, svého myšlení a své pracovitosti. Založiliť v Losenici hostelík ke cti sv. ap. Jakuba star. patrona hornického. Hostelík ten v přirodní podobě své byl pouze půdní polovina mýnějšího hostela, kteráž jest ve slohu starogotickém pěkně vystavěna. A rok založení tohoto přirodního hostelíka dlužno snad až ve 12. století hledati.

Zdá se pak, že horníci ti, kteří během času k polnímu hospodářství přišli, byli přirodu německého. Alespoň jména nix a brati losenických, kteráž nejvíce zapome-
nutí vydoují, svědčí, že ti kteří pravi svou je zřídčili, byli kmene německého.

Z 10 jmen nix u Losenice jest jich 8 přirodu německého. V ústech lidu rhomolensá znějí takto: Pool Peperkem (Bergrwerke), na Robizni (Roh Wiesen?), V Chyžkoldě (Chyžkwald?) nad Merku (Mark?) a Lípách (Lichte?) ve Franhu (Fränke) na Lenopuň (Lehne? Busch) a Štámyohn (Steinig) Línk u Losenice zove se Pýšlík (Pöschel,) jedná u vzdost Pustorf nebo Puschdorf (Puschdorf-dorf) samota blíž Losenice a Prantech (Brand) poloha lesů a Tálkách (Teile) a četní starou-
sadí rodové u Losenici: Baucrovi, Pourori, Wasserbaucrovi, Mühlpeitrovi, Uttenav-
rpfiti, Weishauptori a bývalí rodové: Okl, Grötl, Glosar, Paulcel, Kunrodt a j.
jsou asi potomci oněch dávných horníků, kteří k polnímu hospodářství přišedše v
kruh úřkan se přelili

Tak bývala Losenice, osada uprostřed lesů, jež se tu kolonizací svou účelně
myštili net vyplatovaly jak tomu svědčí jméno brati a Prantech (vzdáte). Každ
srádem v osadě stál hostelík, pool srážem hvočel v kamenní potok a za potokem bušil
přímýst, železné hamry. Tak tomu bylo do jista ve století čtrnáctém.

Tehdáž byla Losenice přímýstovější, než za dmi našich, náležela přímým z Ronova,
sídlícím na blízkém hradu Ronov, nymí v zříceninách ležícím a byla od svých pání
zavazována k povinnostem a t. d. (Dalsí částí článku navrhadim, poněvadž uív toho neráda)

Vznik a Malé Losenice

Článek o Velké Losnici jsem vložil proto, že můžeme se na základě něho snažit dohadovat počátky Malé Losnice. Kdy byla naše osada založena, určitě ovšem nelze říci. Myslí si však že vznikla ve 13 (nebo 14.) století jako ves jiřimí v bývalých rozsáhlých lesích. Snad uhlavání vyčizší horních, přimělo některé obyvatele z Velké Losnice, že odloživše kladiro a spíciák, chopili se seker a pil, aby vymýtili část zdejšeho lesa, a založili tu novou osadu - rolnickou. A vybrali si k tomu místo skutečně nejprůhodnější, nejlepší část nynějšího katastru maloloseničského:

První stavení stála zřejmě na místě nynějších popisných čísel 1, 2, 4, 5, 7. (asi).

K domince této vedou nové poloha a názvy trati. Pozemky za zmínovanými čísly rovnou se „humenině“. Proč právě zde? Protože tu za hurny vyjel stavení, v nejlepší poloze založili si obyvatele první pole. Proti nim k Modlíkovu jest Rejholec, k Boroví Bratná Bůs a k Křížové Prantý. Tato jména ukazují na staré hospodářství „řetěrové“ které se provádělo asi takto: Les se vyhátil, kůrov vysekalo, roští, chraští, otušky atd. se rozložili a každý prosek byl spátiti se na místě. Čerovicím s nimi shodily i parizky a koruny, pozemek se tím urovnal a zmravil. Písa se potom přikopala, jidnou nebo dvakrát zarla načer zůstala pastvinou. Nejprůhodnější se zdánilo na vlnu svazích. Když pastviny zaručily kůrovem, bývala kůrovka znovu mícma a pálna. Rejholec (nebo Rejholet) = Rejšohy = klevčí oklesky, chraští, roští. — Bratná Bůs (Bratná Bůs, Bratná Bůs, Bratná Bůs!) = vypálená kůrovka. Prantý = Brandt = řidár, řár, řár, řárovítě, vyprálené místo les se často pouze vypátil, aby se usporilo práca a čas při zakládání osady polí. Místo se ovšem potom nejmenovalo „pracha“ („posekati“) nebo mytina, myto.

(„mytiti“) myby „řár, řidár, Brandt Brandt, Prant“ —

Tolik ke vzniku Malé Losnice, jejíž obyvateľstvo - zoubli názvy trati původní - bylo také nemické jako ve Vel. Losnici. Více neodvážuji se říci, nemaje doklady ani nymenších změnku v než bych se mohl opřít. Každě se kdy alespoň nějaký papírek, jenž osvětlí lépe nejen počátky, ale i několik temných století vývoje naší obce?

Poznámka ke slovíčce „ves jiřimí“ Jiřiti směřilo lemy vyhledati, vymýtili, porážiti a byti a půdu připravit, aby ji bylo možno osaditi a obdělavati.

Poznámka ke jménu „Losenice“ Osady založené ve desátém století a končící se ve jménech příponami -ice, -ov, -in, mají obvykle názvy po jednotlivých zakladatelích, „lokátorech“ t.j. podnikatelích, kteří podle určité smlouvy o

majitelky izemi („vrednostmi“) ujednané puvodni obyvatelstvo, založili osady a stá-
li se potom jejich mychtáři („vrednostními“)

Vývoj Malé Losenice

Vývoj Malé Losenice má úplná tma nezapaměti po dlouhá staletí. Kdo pak se dřív
staral o poddanské vesnice, nebylo-li v nich alespoň hostela, tůžce, dvora nebo ně-
čeho podobného? — Teprve při konfiskacích po bitvě bělohorské učiní se o et. Losenici
zmínka. Tehdy náleželo panství příbyslavské a polenská Rudolfu Šejdlíci
(Šejdlíci), svobodnému pánu ze Senfeldu (ve Slezku). Rudolf sčítal se
vzporný protestantských stavů českých proti králi Ferdinandu II. (pánuval v prvních de-
seti letech války třicetileté, od r. 1619 do 1637) tím, že sídle v Paříži, schvaloval písemné
jednání odbojnjích pánuv a vrátil se z Francie, sloužil jako hejtman ve stavovském
vojsku. Proto byly již v r. 1622 všechny zlíštatky královskou komorou zabaveny.
Mezi konfiskovanými statky zmenuje se: pustý hrad Ronov, zámek a město Příbyslav,
Porov, Spínov, Dvorce, Poříč, Lachotín, Léska a člámecká Jablonná, Plesná, Buková,
Vojava a hamr Pětko, Vel. Losenice, Klouč Dvory, Pořížín, Malá Losenice, Věpřova,
Hřištitě, Modlíkov, Dobrá, Kerkov, Licendorf na horách, Ottendorf, Lumpfild, Perškov,
Střížov, Hájek, Solinov, Malochyně, Kúřiv, Markvartice, Klouč ves pod rybníkem
Solinovským, Lázeň, stíž sedm podacích hostelnic se dvory poplužními,
mlýny, pivovary, horami stříbrnými, osadami v Polensku a jiným příslušenstvím.
To panství bylo prodáno pod odhadní cenou (za 150.000 zl.) cardinalu
Františkovi knížeti v Dietrichštejně, biskupu olomouckému, „za věrné a
vydatné služby císaři prokazované“. Tak tedy stala se Malá Losenice poddanou
obcí rodu Dietrichštejnského. A na tento rod zachovala si dosud „památku“ —
ač se právě milou totiž:

Protokol o vyrovnání lesních hranic

Mezi lesy panstvími a kdějším lesem obecním. Opis má 6 listů starého
ručního papíru. Jest se v t pestrá šmávkou její konec jsou připraveny
knížecí pečeti. Popsaný jsou pouze listy 2., 3., 4., a to psanými
švábštinou. Opisují zde latinskou protokol do slovně:

„K spůsobení jest přítomný Dobrowolný Vyrovnání Lesních
Hranic klený se ar h Milostiweg Radifikacný Gejých Wisocae

Oberý pán patriarchy Węgrodu několik Horcůw Lesůw a Knížecí milosti
usak ale o tím podobným uřazením udieliti, a na wiecký Časý se wła-
stný ustanpiti racčila, aby ona Obec Malo Losenická dilem od ruský prwe ať
přes Příliš običajný Lesný Hradě, a toho sak Částo koponilreného Passe-
mý dobyčka a Zahagených Panských Lesich, gakoř taký od kesskalowani Thmawru,
utimani Kalus a uscho toho ero by gaky kolow Spřisobem k Zahubie Lesůw ctilo,
pod gistobnie nasledujicým kesským Textem do crela se Zdrěla, a na druhe
aby taký omi swiz vlastní Les, ero ne gpielnicez rakaqily, ker Potřily radný
Držný neschaly, Přý důležitý Potřilie Sekani Držný ale, toho gim přidep-
saného dobruho porřadku uřivaly, dobyček od Tegeh Mýst, který k rostru Seče
wykaremý sam opatrnice ustranily a klowem usuchny, a na Přad mladý
Lesy ale nequilsny Možnosti k rostru přivesti se winasariły.

Zacřinagý se techdy,

Přednie Lesni Hranice Poddany Obce Malo Losenické přý tom „10 Sahu
ellorawských pod Sndman Široka gmenowanau wdalenim, přes Potřiek u
Konce wepřýhowských Hranic mimo tegeh u toho Kamena raka panich Zno-
meni nek Signa normalia totia Šla, dčlesnich Přiskú, Lihly a Howerských
Uhly /: gak to přý ussch nasledownich Sadch se pororowalo: / spolu udielenim
Kop usaremým Přý ramie wyschany Hranicnim Sadu, w kterým taký proti
Knížecí Hranie wyschany Slov P Panska proti Wepřowský W Wepřowska,
a proti Malo Losenické ML Malo Losenická Strana, item Wjřita leta
„1766. se wynachazegi, a saknan se ka

Druhe: Malo na přid mezý bym na Lesný Ruce Wchnostienským, a na
prawy Ruce Malo Losenickým Wčřinim Lesem w rowný Linigi w gedný s
Křýžramý na Stromich a obogý Strany knamenaný Pohlsti, k gednomu Potřie-
ku, a na to daleq dle toho k tomu w Konce toho Lesa a w Zcřadku teg od
Welko Losenické Chalupnika Martina Přčřiný uřivameq nimi ale lořit
kamechaneg Auročmý Lanby na prawo u toho Potřieka Saremnu „102 Sahu
od horniho wdalenim s Wř. „1 knamenanému Sadu a sag daleq ka

Přčřti. Na lesný Ruce přčřti od nadawno gmenowaného Chalupnika
držanau nimi ale k Porostlinie ovlwadnanu Auročmý a na prawý Stranie Malo
Losenické Oberý kamechanau Lanbu w rowný Linigi, přčřti gednu wykaremau
Přčřkopu k gedný tam se wynachazegicým Sndmi, cřřmý Přčřti gmenowaný.

na ten, 125 Sahm od prázdesleho u toho Polička usazeného Kamena n. dale-
nemur Sadu, který Poliček tak

Číslo 125. Doleger na pravo mají lema na levý Ruce se wynacharegizima
Wichnostieuskýmna Chrastimamý, a na pravý Ruce mají Poddaným Obecím
Lesem k Stupose Stukoweg Sadce a k tomu od leg Sadky, udielenemu
odpadu vody, přes ten kraj qmenovaný Stuvný Potok u gednom Sada-
lemi od, 290 Sahm posazenimur brý ranatemu Sadu, na kterým pro
Pamasku Mladexi Kopy dřívla, a který jak málo Losenitzký, od Wichno-
stienských tak Welko Losenitzký hranice rozděluge, a proti Knížecím to
Slove P Panska, proti málo Losenitzkým, ML málo Losenitzka, a proti Welko
Losenitzkým WL Welko Losenitzka Srama s Polu s Letma, 1766. výřibý u
sobie má, která to taký Wemitzka málo Losenitzký Lesný hranice se
shonczugi. Aby ale:

Poslednie. Tyto naleziťie wyřownamý Lesni hranice ani nýni ani
u budauckým Čásu, a nikdy wřapomenutý nepřáissý a k nowým
neporřádkim nowa Příležitost se nedala tak se ne genom každo
Pocziie gednou u Jara ten den, který Wisoce Knížecý Wichní Aurřad
ustanowý, a přý wřizigneg Sprawie tiem, toho se tehgagizim Wberým
na přied ořmemy, s Polu od gednoho Knížecýho Pl. Oficira a Pl. Pole-
snýho, na podobnie ý taký skrze Mýslowce, a Hagmý lehoš Revin, jakoš
ý od Aurřadných Mýsta, a některých mladých Lau sedur a Mladexi
A Wbere porřadnie se porřadau, tarimý Přířkopý a wyřazený hranicni
Kopce dle potřiby naseq se obnowiegi, Poklesti se wyřczugau, u Stomech
wyřchaný Křizie se obnowiegi, a wřechný Hranicný Sady prohlýdnuu, ale
taký mimo toho Čásu cto neqpilnieger od Mýslowczur a Hagnech na
wřechno to pozorný Wřo se powede, aby kdýby některý někdy bu do Hranic-
czný Kamenu, se neqak přišadil a nebo neqaký gimý důkladu Přířinačim
nebo Pomnienu, na tech wyřazeniach znameni se wynalerla, takowa ý kned
Pl. Polisným se ořnamýla, a od nich u Přířtomnosti Wbere naseq se
naprawýlo, a skrze k wřem budauckým neporřádkim Česta se důklad-
nie kameřýlo. U Doswiceřeni a k Lepřým upewneni wřeho toho, přá-
sommý u Wřich skřnie smiegicých Exemplarých wyřhotowený Hranicný
Wyřownamí a neb Instrument neqenom od Wisoce Knížecýho Panow

Plnomocníka, Grolu Paula Wíchního, a Pl. Polesnýho, ale taký od štáto
 Losensitzkeho Aurzádu s Rukou podpýsem a s Pečeti stvorený a geger
 geden smich do Wísoce Hníčeczyho Archivu odewzdan, deubýj pčtyj
 rdeqssým Wíchním Kancellaryj zachowan, a bráti nímí prawený štáto
 Losensitzkeg Obczý wyđan, a odewzdan gest Genz se štáto na Lamku
 Polný dne „21. ho sbris“ 1766

(Podpisy, pečti a ratifikace)

F. A. von Sonnenfels
 Sekretarž

Tomass Holzman
 Rychtarž

Jan Niermann
 Wíchní

Matouš Hlubecský
 ko konsel

Gyrží Jakub Göttsman
 Polesný

Leopold Beness
 obczný

wegmemerely obczu
 Malolosensitzky

Prýštomný Instrument, aneb Wýjownaný Lemich Kramica, se od klas gahoss to
 Wíchnosti kímto milostiwie ratificižuge. Dano na Lamku klasným
 Hníčeczym s Nikolsturku dne 8. ho Novembra 1766

Karel Hníč =

= k Dietrichsteina

Poznámky k „Instrumentu.“ Abych poznal protokol w nejvěčěji, napraw
 jsem jej kř qíwodním prawopisem se vším jeho swlastnostmi, chybamí a neaušled-
 nostmi. — an = on, or = o, ex = c, g = j, ie = ě, rz nebo rž = ř, ss = š,
 w = v, ŷ = y, ŷ. — Ratificace = ratifikace, schwálení, potvrzení,
 ratificižuge = schwaluje; Dietrichstein = Dietrichstýn, hrád s Koutanek

Bílákn, otkuda rod Dietrichštyjský pochází. — Nikolsburg, Nikolsburk =
Mikulov na Moravě. — Karel, kníže z Dietrichštyjna zemřel r 1784.

Václav Frey, tehdejší farář ve Velké Hošticích, napsal do svého deníku toto: „Dne
27 října 1784 zemřel kníže ve stáří 82 let vládnout 46 let.“ (viz „Čadárského
Obzoru“ č. 4. r. r. 1906.)

„Instrument mluví o dobrovolném vyrovnání, ale hned zase se zmiňuje, o
všelijakých roztrástitostech a dlouhých svazích rozepřích.“ V lidovém podání
zachováno jest dosud paměť, že Malá Losenice měla veliký obecní les, ale vrch-
nost jí jej odněla, ponechavši v něho obci jen malou část. Malolosenci čti byli
vlastně domněmi s vrchností se vyrovnati k nesmírné své škodě!

Už ráčladě toho všeho a podle vyprávění p. Josefa Lunčara a č. 7 napsal jsem
do „Čadárského Obzoru“ (č. 8. r. 1907) tento článek:

Vyrovnání

(Podle starého protokolu napsal F. Pátek)

„Svat. lich: „Výlet pana
Brončka do XY století.“
Věř, májím pániim (=šlechtě) není made vše
čist a dobro národa, ale vlastní risk a kde
uvídí prospích svého stáru, tam hotoví budou
i s ^{svím} ~~svím~~ nepřítelém spolčiti se proti lidu svímu.

„Amalátničlost i zblujniclost plodí choroby, svoboda necenína' rodi samorvance, a kde
nechal si na prst narleči kroučích, na chvíli bude jej mítí v nose. — Tot' s huat'kosti
obraz dijív od živocní maň svobody osobní, rodové a kmenové až k nejhorší porole
lidu a k největší zpujnosti šlechtě. Vól rovnosti k „milosti“! „Tmáta dostavují
různí svrsky, emel'ky a klišáta, lid dostal milostivé vrchnosti. —

Uvod trochu podivný k uadlosti, na svou dobu zcela obyčejný. Ale člověk si
čásem rád odplivne, než dá se do vyprávění. V věci to snad ani nepatří, ale
racinává se tak.

Osada „Jelena ve skoku“ Malá Losenice, mívala podle starého gunturního
popisu 266 3/4 korce lesa obecního. (= asi 46 3/4 ha: 1 hektar = 34754 korce.) Housek
rajisti pěkný. Z toho však slývá dneska 28 1/4 hektaru. Mám se poděle ostatních
48 1/2 hektaru? — Jm vrchnost mívala také cit, nebrala všechno. Hrávta si ce
mohní porce, pravda, leč drobečky ponechala sem tam přeč milostivé poddaným
člán' obci byl také po ní takový drobeček. A raplat paní Paúrby! Poddaní

mili došti. Z oddanosti a poddanosti dovedli se uskrovniti pro blaho vrchnosti. Panské herabáče a věrnice mluvivaly tak přívěravě, že lid nemohl pochytovati. Vrchnost chtěla saopatrěti své úrovně potomstvo, žež mltě a milosti boží dále lidu vládnouti - muž sedláčce, nastar křiží.

Tato píseč o potomstvu vysvítá také a protokolu, jež si obec naše dochovala r. n. 1766 jako milou památku na upravení lesních hranic. Čteme tam: „ Poněvadž o předešlých časech na panském polenshem škre dūstakch a množství přikrásmých a kusých lesův, jak se strany vysoce kmizčí vrchnosti ježí ouvidni kose velmi nepořomni, tak také poddaní, kterým škodlivé užívání lesův ale jejich křosti se vždy bez trestu dovolovalo, velmi neobanlivě učinění byli, tak že škre to se stalo, se křipě myní vyhytníci se nedostatku dříví opravdivou cenu lesův poznati dal, a takové lesy k užtku potomkům lépe se šanovati počaly, všelijaké rostráitosti a dlouhotvájeví rorepři se vyskytnouti musely a proto také jejich vysoce kmizčí milost pro častokráte před sebe vzatyjm, však ale nikdy dokonalyjm vyhledáváním na poměšenou prosbu s počátku podotknuté poddaní vesnice neb obce Malo Loseničč milostivě ustanoviti ráčila, aby jednoukráte pro uwarování všelijakých škre to se vyskytníeích rorepři nejmenom vrchnu podotknuté mryzřovnaní hranice sporádaomy, a škre jíjího kmizčího, spolu také přívěrného moravského remského měřiči pana Karla Klomádka dokonale vyměřeny byly, mjbrá také té obci přes patiči vejsadu několik korevův lesův a kmizčí milosti... uděliti a na věčné časy sa vlastní ustoupiti ráčila.“

K uspořádaní lesních hranic u nás, jak se předešle, sahodlouhé věty patom, ne došlo hlava a náhle. Milostivá vrchnost je sice, po častokráte před sebe vzata, však ale nikdy nedokonala. Byla nejspíše přepjatě starostlivou o blaho potomkův a chtěla asi pūliš mnoho snad všechno. Tatíci Loseničč sebou ovšem cukali. Vžajť měli také potomstvo. A tak „ všelijaké rostráitosti a dlouhotvájeví rorepři se vyskytnouti musely.“ Někč to platno býz. Pūh vysoho a car doleho! Proti vrchnosti se bojovalo - u vrchnostenských soudů se rozhodovalo! Tatíci naši marmě volali pro spravedlnost, dostávajeci se a bláta do louží.

ale ne! Prádavným předkům pomohl přice koncěně Same volbníjm smem od útišči vavrhých. A také proto vyhytl se na home ještě dřívě, jinš odhodlal se hájiti práva a spravedlnosti obce Malo Loseničce. Pravý loseničč Same. Kie o něm nrapráno, jen ústní podání s věčností jíž vřpomíná. Býval pyj kraměrem - a učitelim. Svěha ledy rkušený a písmar rnehy jsa, sepsal stěrnost ke

krasnému soudu s uctivou zálibou, aby soud do sporné záležitosti zasáhl a obci konečně po právu učiniti ráčil. Došlo k přelíčení. Naš zastupce - kramář - učitel na rákladě starých listin a paměti občanů dokazoval oprávněnost stížnosti.

Příškový zastupce milostivě vchnosti udel hnívem a konečně tak se rozčilil, že knihou rákonniv uteril proude o šit! A náš obhájce? Příškovéil a rákonnik uctivě políbil. A ejhle! Čeho nemohly jeho výrody a diškary, romohl tento na pohled smírný čín. Když tak etí občané v osobě svého rástupce právo staniž se jim po právu.

Bylo nariženo bežké vyrovnaní hranic mezi lesy panskými a našim lesim obecnim. A podivujme se! Milostivá vchnost stává se pojednou tak velikomyslnou, že poručí, svému (!) mířici Karlu Thomáškovi, aby obci přes patřivú výradu několik koreú lesa na věčné časy přiměřil! - V proč jen přišla v 1848 ta rebelie! Proč nám nebyly zachovány sobroživé vchnosti! Možná že by byly rozdalý poslušným podda- ným celá voje panská a dniska řítili bychom je mezi nejchudšimú a chudých.

Dar přes patřivú výradu stal se, však ale s tím podotknutým nariženim, aby ona obec stala losenická dílem od vsi pve až přes přeliv obyčejné lesní hranice (čti až losenická) a toho tak často rozporovného pasení dobytka v krahajených panských lesích (které by homil tak daleko přes rozsáhlé pastviny, lada a úhory¹⁾, jakož také od seskvalování chmuru, utváření haluzí a všeho toho, co by jakým koliv zpúso- bem k ráhubě lesim učilo, pod jistotně násleaujímú třežímú trestem docela se varžela a ra druhú, aby také oni svojí vlastní les co nejplněji rákajili, bez potřeby rádné dříví nesekali, při anléžitě potřebě sekání dříví ale toho jim předpsaného dobrého pořádku urřivali, dobytek od těch míst, která krostu seč vyházena jsou, opatrně ushanili a novem všechmý a na řád mladé lesy dle největší možnosti k rostu přivésti se vynasnažili." -

Povídanú, vchnost k pomilování! Gloděj kterýsi, když nepozorovaně mal skrost k ordobné khabice, račil dít klivě, aby sehorali khabičku v suchimú místě. Věcná by byla shoda, kdyžby se shanila! - Kdeby rozhodně, abyste s tímto glodějem srovna- vali snad bývalou milostivou vchnost naši, poněvadž věřim, že skrotky její byly vřázejky čistší nad křišťal. Dávajíc obci tak spásitelná napomenutí a ponaučení, měla na mysli rájisti jen a jen její prospěch. Jak pečlivě dala učiti a označiti lesní hranice. V protokole jsou popsány do nejmenších podrobností. To chtěla vchnost patřivú, aby obce nepřišla někdy v další kus lesa. Na důležitých

místech sapsutiny byly „sady“ (měřníky), při kterých „pro památku mládež
hopny dřeva,“ to jest byla masha, by si navzájem sapsutovaly nové stanovené hra-
nicní body. Nezapomínat člověk, kde mu byl kůrčí vyprávěn. Podle řádu sapsu-
vednosti měl sice „křepý dřevě“ také dědičný právo urosení vrchnosti, ale taková
malichost nás nesmí sapsutit. Lelská kůrčí jest již od narození kůrčí než panská,
proto také vypravěva více vypravěla a sapsutěla. Rovnováha jest ráhovitá.

„Aby všem ludoncům nepotrátilim cesta se důkladně řamečila,“ byla
ustanovena též každoroční prohlídka a případně obnovení hranicních značek na účásti
obou stran. Protokol o celé záležitosti sapsut byl v rámečku Polní dne 21. srpna 1466
a opatřen podpisy i pečeti P. A. ze Sonnenfelsu, sekretáře, Jana Křemana,
vrchního, a Jiřího Jakuba Goldmanna, polevního. Vedle pečeti Malé Losenice jsou
ještě rukou podepsáni: Tomáš Holmann, rychtář, Matouš Kulíček, konšel,
Leopold Přemš, obecní „významceby“ obce Malolosenický.“

Přítomný instrument aneb vyrovnání lesních hranic pak milostivě
ratificoval (pečeti a podpisem strail) na rámečku Mikolšubku Karel, kníže a Dietrich-
škepa, jakožto vrchnost (8. listopadu 1466).

Akt šovněn. Úpona nad 48½ ha, lesa nikdy obecního sapsutla. Za to docho-
valo si obec zjmenovaný protokol. Poukna málo sice, ale nebyti vyrovnání, byli by
Maloloseničtí spálili a sapsutli jisté všechny lesy od Prudu až za Šdár a bylo by
poradí bycha komiti. Kde by dnes kupovali dříví? Obecni les si sapsutali ovšem i s
kemi nad patiči výsadu udělenými kůrčí, avšak sapsutě jen a jen sapsutou
sapsutidlných napomenutí vrchnostenských.

A proto věřím a vyrovnávám, že vědno dobře jest, co pochází „s kůrčí“ --

Šourea lincera (v. ep. 28) křepý býval také starostem a pamatuje lecco, že si bývali pa-
mátní knihy obecní, vypravoval mi se „křemář zjmenoval se Kulíček. Tod se si se měl
knihu dobow, a také se soudil s knížetem o ten obecní les v Humpberku. Každý měl teda pos-
leční stání, kníže (sám?) sapsutil „právo“ v šil. Kulíček to místo na stole políbil a
tím vyhrál, se teda kníže „právo“ sapsutil a on (Kulíček) si ho sapsutil.“

„Právo“ (něm. Richterstab) byl odmah soudcovské důstojnosti (něs podobního jako řádo
panovního). V seznamu voličů přilyslavských vyskytuje se r. 1850 zjmeno „Josef Kulíček, křemář,
Převámka. V roce asi 1952 odebral stát sapsutí celou část obecního lesa naší obci.
Převámka Paul František, ep. 35. bez vědomí ostatních členů MNK a obcemi podepsal převání
obecního lesa. Jaký to paradox proti r. 1466.

Starý grant popis.

Letopisem tento grantovní popis není označen. Ale jest starší než protokol o vyrovnaní lesních hranic (z r. 1766), poněvadž v něm ještě připsáno jest obvi 266 1/4 korce lesů v „Humbergu“. Copseino 11 listů. Domovní čísla byla připsána později (jiný inkoust!).
 Croní stranu uvádím ukázkou clow z ostatních výpisů pořádem pouze jména hospodářů v součtem („summa“) jejich pozemků.

№	Wamj		Aukle-		Corurb-		Rochic-		Loubj		Sery	Rybnický	
	Polle	ly	ly	ly	ly	ly	ly	ly	ly	ly		ly	ly
Jacob Holmann	Kor.	č.	Kor.	č.	Kor.	č.	Kor.	č.	Fing	Kor.	Stopp.		
na Platnech	4	-	-	3 1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
u Lera	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
u Kihelnic	6	-	9	1/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dubky Dill	16	2	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
na Hüble neb Koprce	15	-	2	1 3/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dubky Dill	7	-	9	3 3/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
na Phillipowj	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hummj	6	3	7	2 1/4	5	1 1/2	-	-	-	-	-	-	-
na Platnech	7	-	11	1/4	1	-	-	-	-	-	-	-	-
u Lera (?) neb u Caesty	1	3	-	2 3/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
pod Lilnicí	1	1	2	3 1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hummj	11	-	5	1	-	1 1/2	-	-	-	-	-	-	-
na Anskim	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pod Hüblem	-	-	6	3 3/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
u tem Tam	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Breiden Buss	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
u Brantio	-	-	-	-	2	1/2	-	-	-	-	-	-	-
Kahradu	-	-	-	-	-	-	1	-	17	-	-	-	-
Loubj u Brantio Buss	-	-	-	-	-	-	-	-	1/4	-	-	-	-
podewj	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1 1/2	-	-	-

za Kopy 3 kusy	-	-	-	-	-	-	-	3	1/2	-	-	-	
za Brany 2 kusy	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	
Patonečky	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
U hranic	-	-	-	-	-	-	-	1/4	-	-	-	-	
Mary Collma	-	-	-	-	-	-	-	1/2	-	-	-	-	
za Losenic 3 kusy	-	-	-	-	-	-	-	1/2	-	-	-	-	
Na Platnech	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	
itern	-	-	-	-	-	-	-	1/8	-	-	-	-	
U Kráských hranic	-	-	-	-	-	-	-	4	1/8	-	-	-	
<u>Lesy</u> U široký Brn	-	-	-	-	-	-	-	1	1/2	14%	-	-	
itern	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6%	-	-	
u Brantě	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29%	-	1%	
Summa	91	-	63	1%	8	1%	1	-	13%	1%	49%	-	1%

Co nám říká: Cívodní značky v rukopisích, které jsem označil „čl.“, nemohly jsem přečísti. Ze součtu (summy) vyjde, že tím míněno 1/4 hore (200 čtverečných sáhů). Staročeský hore neboli stých, označený v rukopisích „hac“, bylo 1/2 jtra = 800 čtvereč. sáhů = 28.773 au = 0.28773 hektaru = 2877.3 čtvereč. metrů. - Hore = rose, řiš, rovníš, (dále) - Zajímavé jest, že „Brantě Brn“ jest tu práno „Breiten Brn“ a dolo přeloženo „Široký Brn.“

2. Josef Vlása (nyní p. č. 5.). Pole: u Ryholec 2 kusy, za Vepřoví, pod Kopym, k Gkaře, pod Filipovým, na Platnech, za humny, k Losnici, v Brantě; zahrada; louky: v Stoloučích (?), mezi polna, za humny, v Brantě, v Breiten Brn, votamie, u Ryholecích, k Losnicím; lvy v Brantě; rybník.

Louky: v. 35 kor. 1/4 č., úb. 26 kor. 1 1/4 č., pov. 1 1/4 č., zahr. 1/4 č., sra 12 fůr, otary 3 1/2 fůr, 1/4 kopy v plod. ryb., lry 38 1/4 kor. (Zkratky: v = rose, pole; kor. = hore; č. = čtveř hore; úb. = úlehle, ouhale; pov. = povos-thing; zahr. = zahrada; v plod. ryb. = v plodním rybníku).

3. Matěj Pátek (nyní p. č. 4.). Pole: v Brantě, v Baroj, u votamie, v Starém Vepřoví, na Kopy, pod Kopym 2 kusy, na

Flekw, na čuňajm dílku, za humny, na čuňajm dílku, v Ryholci z kusy, Šiškyj potok, v Brantě; louky: v Ryholce, v Starým Vepřovjím, item, v Brantě, vstavnici, humny palouky, nad louč, v Brantě z pustý rybniky, na Flekw, pod Hüblem, na čuňajm z palouky; lesy: v Braiten Buiš, v Starým Vepřovjím, v Brantě, item, item.

Žovněb: v. 32 kov. $\frac{1}{4}$ č., ul. 35 kov. $3\frac{1}{2}$ č., pov. 3 kov. $2\frac{1}{4}$ č., sena $9\frac{3}{4}$ fůry, otary $\frac{1}{2}$ f., lesů $11\frac{1}{2}$ kov.

4. Georg Zelenej (nyni p. č. 25.). Pole: v Ryholci, v Starým Vepřovjím, na humny, k Lorenci, pod silnicí, na Platněch, na čuňajm díle, pod Filipovjím, v Žlatic, v Starým Vepřovjím, na humennim díle, v Brantě, v Humbergu; zahrada; louky: na Paškoreho rybniku, k Lorenci, pod vsí, Hůst, v Ryholci, v Starým Vepřovjím, humny, k hůstskýj paloučk, v Starým Vepřovjím rybník. Žovněb: v. 34 kov. $\frac{3}{4}$ č., ul. 14 kov. $2\frac{1}{2}$ č., pov. 6 kov., zahr. $\frac{1}{4}$ č., sena $9\frac{1}{2}$ fůry, otary $\frac{3}{4}$ f. $\frac{1}{4}$ kopy v plod. ryb.

6. Pavel Mach (nyni p. č. 37.). Pole: v Ryholci, u cihelně, Braiten, Buiš, na humny, za loukow, k Lorenci, v Hesalch (?), na Platně, pod Filipovjím, k Bězátinu, u lesa; zahrada; louky, humny, Braiten Buiš, v Ryholce, vstavnici, pod Hüblem, na čuňajm díle, na Platněch; lesy: na Kamenným díle neb pod Hüblem; rybník. Žovněb: v. 49 kov. 2 č., ul. 31 kov. $\frac{3}{4}$ č., pov. 3 kov., zahr. 2 č., sena $8\frac{1}{2}$ fůry, otary 2 f., $\frac{1}{4}$ kopy v pl. ryb.

7. Malý Filip (nyni p. č. 14.). Pole v Ryholci, v Starým Vepřovjím, v čuňajm díle, lůti díle neb v Brantě, k Lorenci, vedle cesty, ke Hůst, pod vsí, na humněch, v Ryholci, v Starým Vepřovjím, v Brantě; zahrada; louky: k Starý Vepřovj, vstavnici, k piškou, v Ryholci, k Lorenci na; lesy: v Starým Vepřovjím, item, v Brantě; rybník. Žovněb: v. 34 kov. 3 č., ul. 21 kov. $3\frac{1}{4}$ č., pov. 6 kov. $3\frac{1}{4}$ č., zahr. $2\frac{1}{2}$ č., sena 7 fůr, otary $1\frac{1}{4}$ f., lesů $22\frac{3}{4}$ kov., 1 kopy v pl. ryb.

8. Martin Niklů (nyni p. č. 41.). Pole: v Ryholci, u cihelný, humny díle, za Hüblem, na Platně, čuňaj díle, pod Filipovjím, v Humbergu; zahrada; louky: v Ryholce, pod Filipovjím, Brait. Buiš, za humny, k Lorenci, k Vepřovj, k Paškoreho rybniku; lesy: v Brait. Buiš;

votavnicí (= rybi). Loučeb: v. 36 kor. $\frac{1}{2}$ č., úb. 11 kor. $1\frac{1}{2}$ č., por. 5 kor. 1 č.,
zahv. 1 kor., sena 9 fův, starý $1\frac{3}{4}$ f., lesa 17 kor., $\frac{3}{4}$ hopy v pl. rybi.

9. Řehoř Vykoukal (nyní p. č. 19.). Pole = v Brantě, v Kersalech,
na Platnech, pod Filipovými, v Řeholce, Breiten Bus, pod Hüblem, na
Čuachým; zahrada; louky: za humny, votavnicích, k Lorenci, Breiten
Bus, na Platni, v Řeholce, pod Hüblem, k Hůstě, Filipovy; v Breiten
Bus les. Loučeb: v. 23 kor. $2\frac{3}{4}$ č., úb. 14 kor. $3\frac{1}{4}$ č., por. 2 kor. $1\frac{1}{4}$ č., zahv.
 $\frac{1}{4}$ č., sena $6\frac{1}{4}$ fův, starý 1 f., lesa $11\frac{1}{4}$ kor.

10. Pavel Krčál (nyní p. č. 2.). Pole: u dle silnic, Breiten Bus,
v Brantě, v Kersale, pod Hüblem, na Platnech, Čuachý díl, v Řeholce;
zahrada; louky: v Řeholce, na Humny, Breiten Bus, na Brantě, na
Žlabě, za padesetou, v Kersale a pod Hüblem; lesy v Breiten Bus.
Loučeb: v. 34 kor. $1\frac{1}{4}$ č., úb. 14 kor. $3\frac{1}{4}$ č., por. 1 kor. $2\frac{1}{2}$ č., zahv. $\frac{1}{4}$ č., sena
 $4\frac{3}{8}$ fův, ob. $\frac{1}{2}$ f., lesa $4\frac{1}{4}$ kor.

11. Vít Jank (jank? nyní p. č. 40.). Pole: v Řeholce, Breiten Bus,
humny díl, k Lorenci, pod Hüblem, na Platnech, u kteru Dorf (?),
u kteru Filipovy; zahrada; louky: podle vsi, Breiten Bus, v Řeholce,
za humny, v luži (?), votavnicí, pod Hüblem, * na Platnech; lesy: za
humenním dílem. Loučeb: v. 29 kor. $3\frac{3}{4}$ č., úb. 12 kor. $1\frac{1}{4}$ č., por. 4 kor. $2\frac{3}{4}$ č.,
zahv. $\frac{1}{8}$ č., sena 6 fův, ob. $\frac{3}{4}$ f., lesa $4\frac{1}{2}$ kor.

12. Vojtěch Dohnal (nyní p. č. 34.). Pole: humny, Čanských dílků
něk v Řeholce, nade vsi, pod Filipovem, proti Huberů, v Kersalech, u
„huby“ louky, na Platnech, k Krotičnám něk v Starým Vepřovjím,
pod Hüblem a za humenním dílem; zahrada; louky: humny, k
Lorenci, Breiten Bus, u cihelny nade vsi, Kersaly, Řeholce, na Votav-
nici. Loučeb v. 35 kor., úb. 12 kor. 2 č., por. 3 kor. 3 č., zahv. 2 č., sena $4\frac{5}{8}$ fův, ob. $\frac{1}{8}$ f.

13. Milostivá vrchnost. Pole: pod Filipovými 6 kor. 1 č., nade vsi 6
kor. 3 č., úb. $1\frac{1}{4}$ č., Huberů 7 kor., v Kersalech 2 kor. 3 č., por. 2 kor. $\frac{1}{2}$ č., u huby
louky 1 kor. 2 č., úb. 3 č., pod Hüblem 2 kor., 1 kor. 3 č., humny díl 6 kor. 2 č., úb.
2 kor. $\frac{1}{2}$ č., por. 2 č., na Platnech 2 kor. 3 č., úb. 2 kor. 2 č., v Breiten Bus por. 5
kor. $2\frac{3}{4}$ č., v Řeholcech úb. 2 kor. $1\frac{3}{4}$ č., louky: za Městořjím u cihelny nade vsi
 $\frac{3}{4}$ fův sena, k Vepřovjím něk Humny $\frac{1}{8}$ f. sena, Kersaly 1 f. sena, Barovj $\frac{1}{4}$ f.
sena, v Žlabě $\frac{1}{4}$ f. sena, pod Hüblem $\frac{1}{8}$ f. sena. Loučeb: v. 35 kor. 1 č., úb. 12 kor.,

poč. 6 kor. $\frac{3}{4}$ č. sena $2\frac{1}{2}$ fůz. (viz str. 35.)

14. Václav Šťastný (Uenal Lotiažný; nyní p. č. 20.). Pole: v Řeholci, v Rovinách v Starém Vepřovym, na humenním díle, pod Hübblem, Ouzký pod Filipovym, v Stanauhle v Britné Bůš, zahrada; louky: v Starém Vepřovym, v Rovinách, na humenním díle, pod Hübblem, v Řeholci palouk, na Ouzkym, vstavnici. Loučel: v. 24 kor. $\frac{1}{2}$ č., ul. 10 kor. $2\frac{1}{4}$ č., poč. 2 kor. $\frac{1}{4}$ č., zahr. $\frac{1}{2}$ č., sena $3\frac{1}{4}$ fůz.

15. Martin Němec (nyni p. č. 28.). Pole: v Řeholci, Britné Bůš, humenní díle, pod Kopeck, u Kerlu, v Platnech, v Ouzký klatě, pod Filipovym, v Brantě; zahrada; louky: v Brantě, humenní díle, Britné Bůš, Řeholec, za humny, u hranici, vstavnici, velká louka (2 fůz a, 1 f. otavy.) u Kerale; lery: v Britné Bůš. Loučel: v. 38 kor. 1 č., ul. 14 kor. $\frac{3}{4}$ č., poč. 1 kor. $1\frac{1}{4}$ č., zahr. $\frac{1}{4}$ č., sena $8\frac{1}{4}$ fůz, otavy $1\frac{1}{4}$ f., lesa $13\frac{1}{4}$ kor.

16. Štěpán Polák (nyni p. č. 1.). Pole: humenní, nad Řeholem, v horním Řeholci, Britné Bůš, v Brantě, pod Hübblem, na Platnech, Ouzký díle; zahrada; louky: v Brantě, item, na Platně, vstavnici, na Ouzkym, za humny, v Řeholci, item, v Britné Bůš, Hübblem; lery: v Brantě. Loučel: v. 23 kor. $3\frac{1}{4}$ č., ul. 15 kor. 1 č., poč. $1\frac{1}{2}$ č., zahr. $\frac{1}{4}$ č., sena $5\frac{3}{4}$ fůz, otavy $\frac{1}{2}$ f., lesa $17\frac{1}{4}$ kor.

17. Uebor Beneš (nyni p. č. 42.). Pole: v Řeholci, v Starém Vepřovym, v Brantě, pod Hübblem, v Kerale, na Platnech, na Ouzkym díle, za humny, u silnice, v Brantě; zahrada; louky: na humenním Řeholem, u Žlabě, za padeset, palouk v Platnech; vstavnice, v Starém Vepřovym, k Lorenici, u silnice, lery: v Britné Bůš. Loučel: v. 24 kor. $3\frac{1}{2}$ č., ul. 20 kor. 2 č., poč. 2 kor., zahr. 1 kor., sena $3\frac{1}{8}$ fůz, otavy $\frac{1}{2}$ fůz, lesa $40\frac{1}{4}$ kor.

18. Marek Vlasatej (nyni p. č. 18.). Pole: In. Řeholec, k Borovj, Britné Bůš, za humny v Brantě, pod Hübblem, Ouzký díle, v Keralech, u vyhládk v Žlabku, na Platnech, dolní díle pod Filipovym, horní díle, pod silnicí; zahrada; louky: Řeholec, v louži, v Brantě za humny, pod Hübblem, item, vstavnicech, v Kerale, na dolním díle pod Filipovym, pod silnicí, na Platnech; lery: v Britné Bůš. Loučel: v. 50 kor. $\frac{1}{4}$ č., ul. 14 kor. $2\frac{3}{4}$ č., poč. 3 kor. $1\frac{1}{4}$ č., zahr. $\frac{1}{2}$ č., sena 7 fůz, otavy $\frac{1}{2}$ fůz, lesa $26\frac{3}{4}$ kor.

19. Josef Jáček (nyní p. č. 17). Pole: v Briten Buis, v Borovj, v Brantě, k Losenici, k Božičovu, na Platnech, k Hvištům, podle ná; zahrada; louky: palouky v Brantě 6 kusů, votaunici, k Borovj v Brantě, k Losenici, v Kerak, v Platnech. Součet: v. 19 kov. $\frac{1}{2}$ č., ná. 3 kov. $3\frac{1}{2}$ č., pov. 3 kov. $2\frac{3}{4}$ č., zahr. 1 č., sena $4\frac{3}{4}$ fůry, otavy $\frac{1}{4}$ fůry.

20. Vít Neubauer (nyní p. č. 8.). Pole: na humny, k Ryholci, item, v Starém Vepřovj, Kvačj díl, v Kerakch, na Platnech, od Žlatu, za pasdermy, v Brantě; zahrada; louky: za humny, mezi polna v Ryholci, v Starém Vepřovj, v Clatně, v Žlatě, za pasdermy, k Losenici. Součet: v. 39 kov. $2\frac{1}{4}$ č., ná. 11 kov., pov. 4 kov. $3\frac{3}{4}$ č., zahr. 1 č., sena $5\frac{1}{8}$ fůry, otavy $\frac{1}{4}$ f.

21. Mikoláš Chalupník (Kallupnik; nyní p. č. 9.). Pole za humny 5 kov., louka mezi polni, $\frac{1}{2}$ fůry sena.

22. Vít Smejkal (nyní p. č. 39.). Pole: humny, k Losenici, pod Hůblem, na Platnech, Kvačj díl, pod Filipovj, v Ryholci, k Rohiněch, Britne Buis, v Ryholci; zahrada; louky: humny, pod Hůblem, u rybníka, v Ryholci, v Rohiněch; lesy: v Britne Buis, na humennim díle. Součet: v. 35 kov. $\frac{1}{4}$ č., ná. 13 kov. $3\frac{1}{2}$ č., pov. $2\frac{1}{2}$ č., zahr. $\frac{1}{4}$ č., sena $3\frac{1}{2}$ fůry, otavy $\frac{1}{4}$ fůry, lesů $10\frac{1}{4}$ kov.

23. Josef Staňků (Stavinků; nyní p. č. 29.). Pole: v Ryholci, v rovínách, Kvačj díl, v Ryholci; louky: v Ryholci, na dílku pod Filipovj, Rohiněch, v Brantě; lesy: v Brantě, item. Součet: v. 10 kov., ná. 2 kov. $\frac{1}{4}$ č., sena $\frac{3}{4}$ fůry, lesů $11\frac{1}{4}$ kov.

24. Vít Votavec (Wottawes; nyní p. č. 10.). Pole: humenní, k Losenici, v Brantě, u silnici; zahrada; louky: mezi polna, v Brantě; lesy: v Brantě. Součet: v. 4 kov. 1 č., pov. 1 č., zahr. $\frac{1}{4}$ č., sena $\frac{3}{4}$ fůry, lesů $7\frac{1}{2}$ kov.

25. Jiří Chalupník (Georg Kallupnik; nyní p. č. 13.): za chalupou v. 4 kov., ná. $1\frac{1}{4}$ č., pov. $1\frac{1}{4}$ č. zahrada $\frac{1}{8}$ č., louka mezi polna $\frac{1}{2}$ fůry sena

26. Martin Pospíchal (nyní p. č. 11.): pole za humny 5 kov. 1 č., zahrada $\frac{1}{8}$ č. louka mezi polna $\frac{1}{4}$ fůry sena.

27. Josef Kondrac (nyní p. č. 12.): pole za chalupou 4 kov. 2 č., zahrada $\frac{1}{8}$ č., louka mezi polna $\frac{1}{2}$ fůry sena, $\frac{1}{4}$ fůry otavy.

28. Andrzej Korać (Andrus Kowais; nyní p. č. 26): Pole na Hübblu na Platnech, v Ryholci; louky: na Platnech, na Hübblu, v Ryholci. Louky u 10 kov. $\frac{1}{4}$ č., u 3 kov. $\frac{1}{2}$ č., por. $\frac{1}{2}$ č., sena $1\frac{3}{4}$ fúz, otary $\frac{1}{4}$ fúz.

29. Obec. Pole: v porderny $1\frac{1}{2}$ č., v Humberku 3 korce; iten 8 kov. $3\frac{1}{2}$ č. porostliny; louky podle vsi $1\frac{1}{2}$ kov. u., lesy: v Humberku $266\frac{3}{4}$ korce; rybníky ve vsi 5. Louky: volí 3 korce $1\frac{1}{2}$ čtvrtkorce, uleh-
lí θ , porostlin 8 korců $3\frac{1}{2}$ čtvrtkorce, zahrád θ , sena $1\frac{1}{2}$ fúz, otary 1 fúz, lesů $266\frac{3}{4}$ korce, 4 kopy v nasádních rybnících, $4\frac{1}{2}$ kopy v plodních rybnících.

Posnámky: Jména pozemků jsou psána velmi nedůsledně, nes-
lýně. Popis pořizoval patrně panský písař, který nemaje veči, jmen si
neustálil, někdy napsal někdy tak, jak mu byla řečena (sbornost
české mluvnice se tím jeví). Kdyby se takovým způsobem sdělával
popis dnes, byl by tím nedůsledný (užka se tím např.: Prátná lůš,
Prátná kůš, Prádná lůš, Prádná kůš!). - Jiné nesbornosti vznik-
ly v mém opise možná tím, že jsem různě čtl; jsou mnohá
slova nernadno čitelná. Kde jsem nebyl jist, napsal jsem slovo do
závočky nebo je označil otázkou. Na tom všem však příliš ne-
záležel; i ve skomolenině pozná se přece název nyní obvyklý - škra-
ciny v „soutěch“ jsou vysvětleny na str. 17 při statku slámově. -
Německé názvy pozemkových listů pokusím se vyložit až za
„popisem josefinským“ (viz str. 33.). (Slovo „Latus“, nazvané v popise
znač: „snaškn“, svod na konci strany; přináší se na stranu další).

MALÁ LOSENICE asi před 150ti (?) LETY

(bráno v neděli 29. září 1907)

nehodlam popuštěti nadu fantazii, abych nakreslil s domyslným
podrobným obrazem Malé Losenice před 150 lety, někdy podám spíše pov-
hý suchý přehled horšího popisu.

Popis uvádí 27 majetníků pozemků (mimo obec a uchemob) a

to při těchto nyníjších popisových číslech: 1, 2, - 4, 5, - 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14,
— 17, 18, 19, 20, — 25, 26, — 28, 29, — 34, — 36, 37 — 39, 40, 41, 42,

t. j. dvacet sedm, tedy řady podle návsi od statku Polákov (nyní
Výhlávek, č. 1.) dolů k Filipovu (nyní Borův, č. 14), na druhé straně od
statku Jäcklova (nyní Holmann, č. 17.) nahoru k Miklovu (nyní
Eliáš, č. 41.) a Benišovu (nyní Líměra, č. 42); na návsi uváděno: Kovář
(nyní Friala, č. 26) a a Staněk (nyní Janáček, č. 29). To však nejsou
užka stavení. Třeba si vzpomenouti na chalupy beraneků; vyplňo-
valy-li již tehdy mezery v řadě do čísla 42, nebo kolik jich bylo, nevě-
dám. Mimo to byly tu pastviny a cihelna (nebo dvě). Viz str. 52-53.

Jména křesťanských majetníků: 1. Polák, 2. Kučál, 4. Pa'lek, 5.
Gláma, 7. Holman (rychtář), 8. Neubauer, 9. Mikuláš Chalupník, 10. Vo-
davec, 11. Pospíchal, 12. Kondrac, 13. Jiří Chalupník, 14. Filip, 17. Jäckel,
18. Vlasatý, 19. Vykoukal, 20. Štástný, 25. Zelenský, 26. Kovář, 28. Němec,
39. Josef Staněk, 34. Dohnal, 36. Fišar, 37. Mach, 39. Smejkal, 40. Jarek,
41. Martin Niklí, 42. Beněš.

Výklad příjmení: Jména: Pa'lek, Gláma, Chalupník, Vodavec,
Pospíchal, Filip, Vlasatý, Vykoukal, Štástný, Zelenský, Kovář, Dohnal,
Smejkal (od slova „smýkati, smykati“) nepotřebují výkladu, původ
jejich jest jasný. — „Němec“, tak prostě byl zván každý obyvatel původu
německého, vsadil-li se mezi lidem českým; tak vzniklo též
příjmení „Polák“ (původu polského), „Staněk“ = Stanek, zkrácenina
jména Stanislav, „Mach“ = zkrácenina jména Matěj, „Jarek“ = Jaroslav.
„Beněš“ = Benedikt, „Fišar“, Fišer, Fischer = rybář, rybář. „Kondrac“ =
Konsrad, Kondrát. „Niklí“, Nikl, Nikel jest nadávkou, kterou
dávali německí horníci skalním duchům, skřítkům. Ukazuje tedy
jméno toto ke starému německému rodu hornického. „Jäckel“ = ka-
rajka, kamizola, haruka (tíž asi původu hornického). „Neubauer“
(Najbauer); new = nový, bauer = sedlák, Neubauer tedy mezi Němci
osadník, který se nově přistěhoval a zabýval se statkem, nebo vůbec
nový majetník selkové usedlosti. „Holmann“, Holz = dřevo, dříví,
(ale též strom i les), mann = muž, člověk, manžel, Holmann
tedy podle pohybu nebo povahy a schopnosti, člověk jako dřevo (jako

dub lupý, pihový, dřevný panák), nebo podle vzniku „člověk jako strom“,
po případě též podle umístění „člověk dřívě zpracovávající.“ „Krcál“,
nemim, má-li se odvozovati od českého „křít“ nebo od někteřího slova německé
ho

že všech těchto příjmení vyskytují se zde již pouze:

Pátek, Holmann, Glástoný, Físar (ale řádně při bývalém statku)

„Po domě“ však říká se dosud (v. 1907): u Poláku, Krcálu, Pátku,
Gláma, Vyhovkalu, Němce, Dohnala, Machu, Smejkalu, Beniši. Ostatní
jména samikla nadobro.

Usedlosti podle rozsáhlosti pozemků (mimo louky):

(Obce: 279 koreů), Holman č. 7-213 korů $1\frac{1}{4}$ čorthora, Pátek č. 4-153 kor.,
Gláma č. 5-100 kor., Mach č. 37-99 kor. $2\frac{3}{4}$ čt., Vlasatý č. 18-95 kor. $\frac{1}{4}$ čt.,
Beniš č. 42-88 kor. $2\frac{1}{2}$ čt., Filip č. 14-86 kor. $3\frac{1}{2}$ čt., Miklí č. 41-70 kor. 3 čt.,
Němce č. 28-67 kor. $\frac{3}{4}$ čt., Smejkal č. 39-60 kor. $\frac{1}{4}$ čt., Krcál č. 2-58 kor. $\frac{1}{4}$ čt.,
Zelený č. 25-57 kor. 3 čt., Polák č. 1-56 kor. 3 čt., Heine Neubauer č. 8-55 kor.
3 čt., Físar č. 36-54 kor. $3\frac{1}{2}$ čt. (Věčnost: 53 kor. $1\frac{3}{4}$ čt.), Vyhovkal č. 19-
52 kor. $\frac{1}{2}$ čt., Dohnal č. 34-51 kor. 3 čt., Jarek č. 40-51 kor. $1\frac{1}{8}$ čt., Glástoný č. 20-
37 kor. $3\frac{1}{2}$ čt., Jäckl č. 17-26 kor. $3\frac{3}{4}$ čt., Glámků č. 29-23 kor. $3\frac{1}{4}$ čt.,
Vodavec č. 10-15 kor., Kovář č. 26-13 kor. $2\frac{1}{4}$ čt., Pospíchal č. 11-5 kor. $1\frac{1}{8}$ čt.,
Chalupník č. 9-5 kor., Chalupník č. 13-4 kor. $3\frac{5}{8}$ čt., Kondrac č. 12-4 kor. $2\frac{1}{8}$ čt. -
(Koree = 2878 ani, čorthore = 4195 ani.)

Lesů nemítí: Físar, Dohnal, Glástoný, Jäckl, Neubauer, dva Chalupníci,
Pospíchal, Kovář, Kondrac. —

Nejvíce lesů měla obec, totiž 266 $\frac{3}{4}$ koree. Jest to ten les v Glumbergu
(= Glohberg? Vysoký kopec), o němž vznikly spory s vrchností a již byl potom
vyrovnaním rozdělen (viz st. 7-15), — Pátek č. 4 měl 81 $\frac{1}{2}$ koree lesa, Holmann
č. 7-49 $\frac{1}{2}$ kor., Beniš č. 42-40 $\frac{1}{4}$ kor., Gláma č. 5-38 $\frac{1}{4}$ kor., Vlasatý č. 18-26 $\frac{3}{4}$ kor.
Filip č. 14-22 $\frac{3}{4}$ kor., Polák č. 1-17 $\frac{1}{4}$ kor. a d. —

Jena křídili: Holmann 13 $\frac{5}{8}$ fův, Gláma 12 fův, Pátek 9 $\frac{3}{4}$ f., Físar 9 $\frac{1}{8}$ f.,
Miklí 9 f., Mach 8 $\frac{1}{4}$ f., Němce 8 $\frac{1}{4}$ f., Zelený 7 $\frac{1}{4}$ f., Filip 7 f., Vlasatý 7 f.,
Vyhovkal 6 $\frac{3}{4}$ f., Jarek 6 f., Polák 5 $\frac{3}{4}$ f., Neubauer 5 $\frac{1}{8}$ f., Jäckl 4 $\frac{3}{4}$ f.,

Dohnal 4 5/8 f., Král 4 3/8 f., Beniš 3 7/8 f., Smejkal 3 1/2 f., Hrástný 3 1/4 f., Vrchmost 2 1/2 f., Hovár 1 3/4 f., Obec 1 1/2 f., Štánků 3/4 f., Votava 3/4 f., Chalupníci po 1/2 f., Hondrae 1/2 f., Pospíchal pouze 1/4 f.

všichni tedy 148 1/4 finy sra

Všady hlídali všichni 32 finy a to hlavně s luk podle vsi, s „otamic“ (votamic).
Kterak se hospodářstvo tehdy, vypíná až za „popisem josefiuským“,
hduš jest v poznámkách lektura zajímavá podrobnost.

Jak povídal Wüschaupt v obecní chalupě (66 r. stará), „vstal tedy na
gruntu polské vojáky (patně za cí. Marie Tere, po r. 1740) a proto tam
říkali u „Poláků“ (č. 1.) —

Děvčky v Malé Losenici učitelé ve Velké Losenici (jako verhaniku)
Podle „Lase“ n. r. 1763, uložení ve farmě archivu velkolosenického, platila
Malá Losenice učitelé velkolosenickému ročně 2 zl. 30 kraj. a dávala
3 mandelů s snopův obilí. —

Drobnosti ze druhé polovice 18 ho století.

(Výprávo ze Dřezovych, Dějin kláštera a města Adaru.)

Roku 1769 (za panování Marie Tere) tu stádu před sv. Duchem
napadlo sněhu více než na píl lokte a stálo šest dní. V tomto
roce bylo mnoho deště, vlně a rínch, takřka obilí s naklady stálo.
Podmínky hlídali někteří hospodáři ten týden před sv. Martinem, a to
ještě velmi vlhký: Tu mnoho přelázaného lnu nemohlo býti pro
mnoho skliáno, takřka bylo rozmrázeno a pouze na stlami bylo upotřebeno

R. 1770 ten den před sv. Josefem začal hojně padati sněh a metlo
se 7 dní, takřka bylo více sněhu než jindy uproskád zimy. Potom uho-
dily tak silné mrazy, že skřivanci a jiní drobní ptáci ve velkém
množství umřeli. Tento rok, jakož i roky 1771 a 1772 byli
velmi špatné, mokré a neúrodné; urodilo se pouze ponehuda rži a
ovsy.

Že mrazy vzhledu velká drakota. Chudý lid typl nasminou nouží

a hlad, byl přiměřen žití se neobvyklou potravou: měli hlavně a parili je s
otrubami, pro malých smetali prach a pekli koláče, jěli ziboj, libeau s kopřivami,
různé kořinky a tráviny a ~~parili je s otubami~~ jiné téměř úplně nezáživné pokrmy.
Z toho povstalo mnoho **nemoci**, hlavně asi tyfus z hladu, jma v letech 1441 a
1442 vyžádal si mnoho lidských obětí a rozšířil se tak, že nebylo téměř žádného
domu bez nemocných. Tehdy žili si i nejmnohdyšší hospodáři i celá semným jicným
a ovesným chlebem (brambory se u nás ještě nepěstovaly!) a často bylo při slyšení prosbu
těchto lidí, aby P. Půh. ráčil jim ještě jednou, než umrou, dopřáti najísti se doasyta
chlebem a brachou

R. 1442 a 1443 až do žní bylo tak **veliká drahota**, že byla míra pšenice za 6 zla-
tých i více, míra žita za 5 zlatých 30 hejaram, ječmene 4 al., brachu 6 al., jahel
7 al 24 hr., oves 2 al. 30 hr., miska ječmene 4 a bílé mouky za 12 hr., brachu 14 hr., jahel
20 hr., humpice 22 hr.

V těch letech císařovna Marie Terezie vyňhovati **stav poddaného
lidu selského** a svým spohovadost její, Josef II, přišel v 1442 rokem do těch, aby
se o všem přesvědčil. Vyšetřovával komise poslaty císařovně obrar otroctví a bídy, který ji
naplnil úřasem, lítostí a ošklivostí, Mezi návrhy na jednotlivé vrchnosti, zláště
ukutné, na vydávánost a nelidskost přičtých správů bylo výstorné uraeno, že
90 procent selského lidu třeba pokládati za zčeláky. Josef II. kázal otvřiti špičkový
vojenský i pohladný státní, tustal seroví úředníky a lidu sblil ochram. I
hovářejícím sadem pak odcházeli z těch. (Hlasák: „Přivření dějiny národa českého“ str. 286)

Rok 1443 byl za to velmi úrodný, takáé pro žních drahota úplně pomínila. Pšenice byla
potom na 1 al. 45 hr., žito na 1 al 18 hr., ječmen za 54 hr., brach za 1 al. 30 hr. a oves
za 36 hr.

Roku 1445 vydala císařovna robotní patent, jímž robotu potazní i movní
snížila asi na polovinu. Více nemohla učiniti pro odpor vrchnosti. Lid však myslil,
že byla zrušena všechna robota, ale vrchnosti, že pravý patent ratajili. I vzniklo vřní
a čtní bouře selské. Lid náš nebyl avci tak horokohrný jako sedláci jinde. Ale
přice i ve Velké Losenici a ve všech okolních obcích se zchví napětí myslí, jak vy-
pravuje P. Josef Vinkler ve článku „Poslední dědičný rychtář Velko-Losenický“
(viz Časopis obzor č. 12 z r. 1906): Účastníci toho hnutí zmemovali je „vejchodem k
samému dobrému domluvení s milostivou vrchností.“ Iovsedá to-ťu v umluvený
den se odvíhli a zřádkupně vyšli k vrchním pamství Polenského (J. Přimánovi, viz

str. 11 zde! Byl vrchním dor. 1785), jenž tehdaž s Polní uhlil, aby se s ním domluvili; jak to s osvobozením jejich dopadá. - Vrchmost však a úřad její soudili o tomto vzejchodu a domluvení jinak. Bylo to vzbouření, byla to rebelie a za ní byli stájnji vzejchodu a mluvou susedstva vrchnosti potustáni.

Tak potustán byl jakožto rebelant i tehdejší rychtář Velko - Losenický Václav Rosechý sesazením v rychtářství, jež bylo v rodě jeho od nepaměti dědičným a místo něho ustanoven byl vrchností za rychtáře sousem Jakub Káisrč.

Když úsaršským generálem ohlášen byl k upokojení lidu robotní patent novou pro všech krajích a lid sáral poskytnuté úlevy robotní uváti, vrchnost pak k odpuštění povolněji se stala, podal sesazený rychtář tehdejšímu panu panství Polenského knížeti Karlu z Dietrichštejna (témuž, jenž podepsán jest na protokole na str. 11 zde) uctivou suppliku (prosební list prosebnou žádost), aby na stará práva rodin něho byl opět dorazen, a žádost svou podporoval tímto vysvědicujícím obca Velko - Losenický

"My Niše Španí Rychtář a Burgoštr, šic Konšele a celá obec Velko - Losenická vysvěcujeme tímto a to obzvláště, kde by toho potřeba ukazovala, že jest Václav Rosechý, sousem Velko - Losenický, před nás předstoupil a to v pívně sejt, že by on v Milostivé Vrchnosti skrze ten náš vzejchod, který se za jeho rychtářství stal strany dobrého našeho domluvení s Milostivou Vrchností, že by on toho vejš jmenovaný sousem Václav Rosechý něho pívně byl a skrze to že by v Milostivé Vrchnosti za jednoho Rebelanta držanej aneb vyhlášenj měl býti. Nov to my ale celá obec v pravdě pravíme, že on vejš jmenovaný sousem toho nejmenějšo pívně nebyl a není, nebo když na něj susedstvo pívně, tak on z pívně chťj neb nechťj, jakožto jiný sousem sejnaj jiti musel. Však jme my první nebyli, neboť už jinš vernie na nás čekaly. Proč ještě jednou v pravdě pravíme, je naše vyjiti bylo jen na same dobré domluvení, nebo to nejmenějšo, co by proti Milostivé Vrchnosti bylo, jme ní, neučimili a nymí nejednali. Že jest tomu tak a nejináč, to my dobrým svědomím pravíme. Pro lepší toho jistotu našim jmeny a píjmenim jme se podepsali a obcomim dekretem jme to vše potvrdili, jenž jest dáno ve Velký Losenici dnem 23. Decembra Anno 1777.

Jakub Weisak, rychtář - stavinec Milšic, pubniste. - Pavel Wore-

pane. - Vojtěch Morký, konšel. - Martin Janáček. - Leopold (němčelno), konšel. - Pavel Šaburhel. - Václav Gedlak. - Teď už obec. —

Klírak se, nejednou zmiňovala Malá Loosenie, není známo. Také nevím dosud, kolik roboty a jaké vykonávalo sdější obyvatelstvo před robotním patentem a po něm. — (Robotní povinnosti viz na str. 84.)

Na panství kláštera žďárského vzniklo selšské povstání v několika vesnicích u Kůžanova. Když však vidě „rebelantů“, František Lány z Plhenného (u Kůžanova), byl chycen a zvláštní královskou krajskou komisí přísně odsouzen, rozpukli se vzbouření selšáci. —

Toto vše uvádím jen jako mimochodem, aby bylo patno, co ani smýšlelo mysleni sdějšího lidu a jaký byl poměr jeho k vrchnostem.

Roku 1779 bylo velmi suché léto, které velmi škodilo úrodě polní i sáhradní.

Roku 1780 zemřela Marie Terezie a císařem se stal syn její Josef II. (panoval r. 1780 až 1790, patnáct let již před tím vládnul společně s matkou.) Krvavý panovník tento vykonal velice dílo za osvobození a povznesení lidu. Jméno r. 1781 prohlásil „k rozumu a k lásky kalidu“ zrušení nevolnictví, čímž vrátil lidu osobní svobodu a důstojnost lidskou s tím památným odůvodněním, že „osoba lidská nemůže býti předmětem vlastnictví, a nejstarší a nejprávníjší národní právní nemají a smyslu ani ceny naproti zákonům přirozeným, ježto nicím nemůže člověku odnáti látky svoboda volně nakládati svou prací a sílou. Ejhle, moderní filosof, na tmu!“ Ke konce svého panování (r. 1789) postoupil až k uskutečnění občanské rovnosti s právech i poplatnosti, prohlásil netoliko zrušení roboty a výkup všech usedlostí selšských, ale i rovné dání daní domni-

Dne 1. listopadu 1790 měla robotní doula přistati u domkářů a podzemní zadarmo.

kálnu i rustikálu (statku vrchnostenských i selšských) na základě přesného výměru a odhadu veškeré půdy (josefínský katastr)! Krok tento zprůvolil přímo zrušení ve šlechtě. A jak by ne? Všady řítiti se rázem s tisícky stáletí její výsady! Kdož jin, než brcha!

smrt císařova (r. 1790) zmarila uskutečnění této dalekosáhlé reformy!

K činům Josefa II. vztahují se některé drobné poznámky z archivu Václava Treze, tehdejšího faráře ve V. Looseniu, na př.:

„Dne 14 srpna 1784. Zapovězeno bylo všechno vyjímání a zehňání s kostelích.“ (Poznámka tato jest přepracována. Nebylo zapovězeno všechno, nýbrž jen některé procesy a zehňání,

ktvá' pohládal Josef II. za slyšičná, zhrané národy národy katemnjící. On chtěl panovati lidu a ne nerozuměnému stádu, jak se vyjádřil, zakazuje farářům pouť k mariánské kapli na Bílé Hoře)

"Dne 12 září. Vydan úřadem seznam zapovězených knih, aby se jim knižt skari říditi."

(Do r. 1781 ničiny byly téměř šmahem staré knihy české jako kacířské. Tehor roku byly však odněty farářům seznamy knih zapovězených a ničění starších byla učiněna přitv dvojním dekretem narážujícím, aby knihy jako kacířské nebo podezřelé zabaveny byly odevzadány do v. k. bibliotek. Tam byly zkoumány a r. 1784 byl vydán nový seznam zapovězených knih.)

"Dne 30 září přijel pan vrchní, aby určil místa pro hřbitov." (Podle úřadského narážení měly se říiditi hřbitovy všude mimo obec.)

"Dne 21 října určeno bylo akatolikům (t. j. evangelikům v Jaravě) místa na hřbitov a modlitebnu" (R. 1781 vydal úřad Josef II. toleranční patent, t. j. výno o náboženské snášlivosti, jímž dána byla evangelikům svoboda náboženská. Do té doby vypínali tajně víru svoji. Po vydání tolerančního patentu přihlásilo se v Lichách a na Moravě na 60.000 lidí k vyznáámím evangelickým.)

"Dne 22 října byl jsem v kláštře řádárském. Přišor tam komise na rušení kláštera. Nótá bene, byla hostina na rozloučnou. Bylo úlohou komitáře vyžadati knižím řivolžtí." (Josef II. zrušil všechny kláštery takové, které pohládal za bezvýznamné a neprospěšné pro obecné dobro. Z ohromného jmění zrušených klášterů - jen v Lichách a na Moravě 22 miliony klatých! - založil náboženský fond, a něhož nadal nové biskupství v Budějovicích, řídil nové fary "císařské" a vůbec lépe řídil duchovní spánu.)

"Ke konci ledna r. 1785 odvoláno pohřbívání v platině" (úřadem Josefem II. narážení)

"Dne 29 června 1785. Poučení poddaných u mnou o vyjměrování pozemků."

"Dne 8 srpna začalo se měřiti u Vel. Losenice."

"Dne 22 listopadu. Kláříruje se popsání farnosti na opisob mapy."

Pomáámky poslední mluví o pořizování "josefiuskeho katastru." U něho se pozarášime, poněvadž popis Malé Losenice z té doby se nám dochoval

Top. č. 99: Vše vni okolo Lomnický vymachází se 8 malých louží, které jinom pro nebezpečnost ohně se dřív, jakožto nicomný se neměřily —

Potom jest strana prázdna a mášlejší popsaní pozemků. eka konci chybějí zase 2 listy. — leliho popisu zde podati nemohu. (jest zachováno 90 listů!) myšlě vypít jin věci porovnání a sestavím přehledy.

Ukážka s archu 15. (záhlaví jsou tičkina.) První číslování topografické jest v celém popise přeskutáno a nepravno nové)

Wypocítání celého obsahu Junitu.

Topo- grafické Nro. gruntu	Dle Popsání Nro Dornu	Nro číslostraniků	Dytky	Šírky	pro- střední šírky	Dohromady Vejnosek šírky. Sáhů	Vejnosek na		Poznamenání
			Sáhův				Jitra	Sáhů	
196 ~~197~~	44	Ladus	22 $\frac{3}{4}$	"	7 $\frac{3}{4}$	167 $\frac{3}{4}$		167 $\frac{3}{4}$	Lada Připána Čyky jménem ve Šlabě, která se v 9 $\frac{3}{4}$ letech 1 krát seje; vedle Jakuba Tichého.
197 ~~198~~	2.	.	37	21 <u>14</u> 800	17 $\frac{3}{4}$	647 $\frac{3}{4}$		647 $\frac{3}{4}$	Šlabě Jakuba Tichého. Lada jménem ve Šlabě vedle Mar- tina Holmana, která se 12 letů 1. krát seje.
198. ~~199~~	14.	4.	45	135 <u>112</u> Sov	123	562 $\frac{3}{4}$		562 $\frac{3}{4}$	Šlabě Martina Holmana jménem na Flehw. vedle Matěje Šobolky.
199.	14.		12	12 <u>4</u> Sov	8.	96		96	Šlabě Holmů Martina Holm. jménem vedle Custingy.
200. ~~201~~	14.	1.	50	36 $\frac{1}{2}$ <u>12</u> Sov	24.	1200			Šlabě Martina Holm. jménem na Flehw.
		2.	92	62 <u>60</u> Sov	61.	5612			Vedle Josefa Pátka.
		3.	61	62 <u>49</u> Sov	55 $\frac{3}{4}$	3385 $\frac{3}{4}$			
					Sov	70187 $\frac{3}{4}$	6	597 $\frac{3}{4}$	
201. ~~202~~	14.	Ladus	81.	8 <u>4</u>					Pastviti Špatně Martinovi Holmanovi add

!

Vysvětlivky:

1. - Topografické kř. Guntta = místopisné, parcelní číslo pozemku. Lehý katastr obecní měl tehdy kolik 1400 parcel. (Posledním číslem na dochovaných listech jest 1390 a dva listy v zadu chybějí.)
2. - Dílkový sáh = (rakouský, vídeňský) = 1m 89cm $6\frac{1}{2}$ mm. Sáh měl 6 stop (števřic)
 $7\frac{3}{4}$ sáhů = 7 sáhů 3 stopy = 14m 22cm,   Slopa = 31cm 6mm
3. - Čtvercový (čtverhraný) sáh = šora 36 $\frac{2}{3}$ (3 čtvercové místy 60 čtvercových decimetů)
4. - Ytro = 1.600 čtvercových sáhů = 5.75464 $\frac{2}{3}$ = 575464 $\frac{2}{3}$ aw = 0.575464 hektaru.
5. - Sa = summa, součet.
6. - La 2tus = latus, šířka při sáhání. Proti slovu „La 2tus“ jest v popisu vynechááno místo. Měla býti na konce určena rozloha všech parcel, ale nestalo se.

Rozdělení katastru v sedm hlavních částí („polí“)

1. Hlavní pole jménem „na Dílích“ (topografické č. 100 a 204), začíná se ode vsi Malo-Losenický. Dále je po tom potůčku k polední (= k jihu), až na Křišťálský hranice. Tamtož k západu slunce, po potůčku až počestů jménem na Píšku, dále je po tej cestě až ke vsi Malo-Losenický, na Filipovy humna. - Začátek měřeni jest na poli jménem na Vobou, kterého obyvateľ jest Matouš Chorotný, kř. cons. 25.
(Top. č. 100, pop. č. 25: Pole Matouše Chorotného jménem na Vobou, 539 $\frac{1}{4}$ sáhů)
2. Hlavní pole jménem „na Dolních Platnách“ (top. č. 205 a 264) - začíná se od potůčka, který v Votavnic teče, až po Křišťálský hranice, dále je vedle Křišť. hranic k polední straně, od toho potůčku po Pařížinských hranicích až na cestu, která jde od Pořívína k Malý Losenici, až zas na ten potůček v Votavnic.
(Top. č. 205, pop. č. 7: Louka Václava Hlavického, jménem pod Štami, vedle pastviště Josefa Pátka (č. 4.), 1297 čtver. sáhů) a d. až top. č. 264
3. Hlavní pole jménem „v Gesale“ (top. č. 265 a 589) - začíná se od louky Bartolomeje Chyžla (top. č. 264, pop. č. 41) po cestě, která od Pořívína k Malý Losenici jde, dále je až pod vs Malou Losenici k obecnímu rybníku, dále je okolo toho rybníka po cestě neb silnici, která od Malý Losenice do Vel. Losenice jde, až na hranice Vel. Losen., dále je po těch hranicích k polední straně až zas na Pořížinský hranice, po těch hranicích až na cestu, která od Pořívína k Malý Los. jde. Dále je po tej cestě k půlnoční (= severní) straně, až zas k tej louce Bartol. Chyžla. (Top. č. 265, pop. č. 36: Louka Matouše Lobothky, jménem ve Šlabe, vedle Bart. Chyžla u cesty 398 $\frac{3}{4}$ sáhů) a d. až top. č. 589.

4. Hlavní pole jménem „na Kopci a pod Zlýblem“ (top. č. 590 až 941) -
začíná se od vsi Malý Losenice po silnici, která jde k Velko-Losenickým hranicím, dále je
po těch hranicích Velko-Losenických proti východu slunce až na potůček k Šumperku, po tom
potůčku dolů k měřítku tříhrannému pod Ládkou Šumší (= pstružník?) Dále je od toho
měřítku po potůčku vedle panských hranic až na měřítko druhé, a odtud je stůha až
na měřítko na Vepřovské hranice (viz vyjádření lesních hranic na str. 8. a 9.) a po těch
hranicích až do potůčka, který pod Brantem teče. Dále je čírná hranice potůček proti
půlnoční straně až na cestu, která od Malý Losenice k Vepřovským jde, a po té cestě k zápa-
du slunce až ras ke vsi Malý Losenice až ke Zeleného (č. 25.) humnu a po těch humnech
ras až na silnici. (Top. č. 590, pop. č. 19: Louka Matouš Holmema nad silnicí, vedle
Jakuba Tichého (č. 2.), 58 1/2 sáhů) atd. až top. č. 941

5. Hlavní pole jménem „s Právní Bůš“ (top. č. 942 až 1241) - začíná se ode vsi
Malý Losenice a jde vedle cesty, která jde k Vepřovským, tak daleko až na potůček, který
hraní Malo-Losenický a Vepřovský genty, a dále je po tom potůčku k půlnoční straně
po hranicích Vepřovských až ras na hranice Modlíkovských. Dále je po těch hranicích Mod-
líkovských proti západu slunce až na silnici, která jde od Borovy k Malý Losenici. Dále je
po té silnici až ke humnu Matouš Beněš (č. 42.) a po těch humnách až ras na tu cestu
Vepřovskou, od které začátek vzalo. (Top. č. 942: Louka jménem Pustina u Vepřo-
vských hranic vedle Matoušů Línčů (č. 28.), 130 2/3 sáhů) atd. až top. č. 1241.

6. Hlavní pole jménem „s Rejholec“ (top. č. 1242 až 1339) - začíná se ode
vsi Malý Losenice a jde po silnici, která je k Borovy, až na hranice Modlíkovských. A po
těch hranicích na levé k západu slunce, až ras na hranice Hřištských a po těch hranicích
až na cestu, která od Příbyslavy k Malý Losenici jde. Dále je po té cestě nahoru ke vsi
Malý Losenice až ras humna Václava Vytlačila (č. 1.) (Top. č. 1242, pop. č. 44: Hři-
štská ležky pole nade vsí vedle silnice vedle Jos. Kubíka (č. 18.) 152 5/5 sáhů) atd. až top. č. 1339

7. Hlavní pole, to jest poslední, jménem „Humeny“ (top. č. 1340 až ?) - začíná se ode
vsi Malý Losenice ras humny Matouš Beněš (č. 42.) a jde po cestě, která je od Malý Losenice
k Příbyslavi, až na hranice Hřištských a po těch hranicích Hřištských až ras na cestu
Filipovu (č. 14.), tu kde první hlavní pole začátek vzalo.

Top. č. 1340, pop. č. 42: Matouš Beněš pastvák u Hřištských hranic
vedle Václava Vytlačila (č. 1.) 1092 sáhů

Vysvětlení názvu trati.

Na str. 5. a 6. vyložil jsem význam názvu „Humeny, Rejholec, Právní Bůš a

Brantý Tiž ostatní názvy jsou skoro všemě německé. Časem byly zkomočeny, pravý význam zapomnět, ráčťasi dalším hospodářským porušením i docela setřen, což vše zrně snadněji určitý, bezpečný výklad pojmenování.

Na dílech. Jméno pochází snad od toho, že obyvatelé, společnou práci tuto trati vředitarů, v ni se rozdělili. Nebo jí užívali napřed společně (jako pastviny) a později teprve jí rozdělili. - Největší část této trati dílemy byly ještě později a dostaly másto „úzké díleky“ - Za v. 74. (myšl. Bohl) říká se „na volně“. Což, nikdo ne-
pamatuje. Byvala-li tam skutečně obora (ohrazený les) na zvěř nebo snad jen nějaká ohrada na dobytek, těžko rozhodnouti. Hostimský v. Dohovorový (66 let star) se jen pamatuje, že, ta majitelka (Želena, po M. Holamanovi) říká „Máme hrabov na volně“ - Dolní část trati „na dílech“ říká „na flek“ - Der Fleck = kus, část, díl země, místo. - Trati „na dílech“ vroubená je lučinami „se žlabě“, jižně vlně se posouvá přes „vošarvice“ podle vsi. - Tde „žlabě“ odštěpuje se „Štanoul“ = Stein - aal? (kamenitý ráhyb), Stein - bal? (kamenitá údolí). Kamení jest tam v lukách jest-
to dosti. (Stein = kámen)

Platna na Platněch se žlabem k Porčizim. Clatt = plochy, plochy; pohrajní. (ti má se odvozovati jméno od platen, která se tam třeba hřívala? nebo od „blat, blaten“ = močál, bahen?) - U Porčizimského kopce říká se „na Šnejdarcě“ jméno pochází asi od někdejšího majitele louky (Schneider, Schneidar, Šnejdarka, jako říká sakra-
dam v Praze podle majetníků na p. Eichmanka, Großborka a j.). -
„V Gesale, v Kesale“ možno vykládati různě; především jako „Kessel“ =
kotelna. (Podobně znějí německá slova: Kiesel = kámen, Gesell =
společník, Gesäul = sloupoví).

Pod Hýblem, der Hübel = kopeček, pahorek, paháček. „Humpeske“ (obecní
les v Humpesku) možno vykládati jako „Hohenberg“ = vysoký kopeček,
nebo „Hummelberg“ = vrch se humny. Potom bychom tam někde mu-
sili hledati samiklov oradu, jako ve „Štáym Vepřovym“, máme-li
na mysli, že „Vepřová“ jest jméno nedaleké orady nynější. Jméno však
tde vysvětlovati sáki sáki, že poramky by náležely kdysi souedním
vepřovským, nebo že vobzřem jsou „štranou k Vepřové“, nebo konečně,
že tam snad někdy pašli vepřo.

"na Ubrani"; Oberwiesen? = hořní louky, Auwiesen? = palouky, Unwiesen?
= ne (dobře) louky, či Hummelwiesen = louky za humny? V "Großwäldern"
(právo též v Großwäldern) = große Wälder = horké špatné louky, nebo též
Grabenwiesen, něco jako Grabeland = kopanina. Der Graben = příkop, rokle,
rov. Když si jistě svými vyhlady, podal jsem tu jen řadu domněnek, jenž
ponechávám rozřešení bystřejších zkumatelův. (Časopis 14. října 1907).

"Pustina".

Století český lid lidem šel,
století ve tvář jej bít,
století bloudil jak Issac -

Bůch sám ví, kde nabral síly!

aby všě to směl! V rodině i majetku býval český člověk pouhým
abozím panským, loutkou vizi svůle a choutky. Když kůmena půho
třáta, opovrhval raději všě, aby si hledal jinde los ne své ruzory,
avšak alespoň poněkud smesitelnější. Dohledem toho jest i naše "pustina",
o níž se mluví v josefinském popise. (V sousedním flústi mají též "pus-
tinu", ale obec).

Opisují o "pustině" především všechno to, co jest v josefinském popise:

"Topografické (parcelní) číslo 97:

Čistý měnný míst, kde někdy před časem stál a nemá
řádný Cons: No a a guntw uchnosti činný platine.

Top. č. 98: Zahrádka při tom pustém místě (18 sáhů 5 stop dlu-
há, 13 s. 12d. průměrně široká (11' + 15' = 26' : 2 = 13'), 247 5/6 čtvereč-
ných sáhů výměry majív).

Top. č. 120, "nadílka": Čle od pustiny, z které se milostivě
uchnosti platí a řádné No nemá. Vedle Jana Bribela (č. 34). 3 jitra
1506 1/6 sáhů výměry.

Top. č. 190, "ve Zlatě": Louka jmenem Pustina, která nemá řád-
ný No cons: (medle č. 36), 469 sáhů výměry.

"Na Chabnech":

Top. č. 227: Pole pustina, která jest bez n.e. jménem na Platnech. Vedle
Tomáše Pálka (č. 39). 3. jitra 259 sáhů výměry.

Top. č. 228: Pastviště jménem pustina. Vedle Tomáše Pálka. 154 sáhů výměry.

Top. č. 229: Lada jménem pustina. Vedle Tom. Pálka. 40% sáhů.

Top. č. 230: Pole jménem pustina. Vedle Tomáše Pálka. 476 sáhů.

V Gesale

Top. č. 486: Pole jménem pustina. Vedle Matouše Líměry (č. 28.). 795% sáhů.

Top. č. 487: Louka jménem pustina, vedle Matouše Líměry v Gesale. 1408% sáhů výměry

Top. č. 488: Pole jménem pustina (vedle Matouše Líměry), které jest velmi ka-
menité a špatné jitra 820 sáhů.

Top. č. 489: Pole jménem pustina mezi steskama. Vedle Matouše Líměry v
Gesale. 986% sáhů výměry.

Top. č. 490: Pole jménem pustina v Bořizinských hraních v Gesale. 1562% sáhů výměry

"Pod Hýblem"

Top. č. 673: Pole jménem pustina v Velko-Los. hraních. Vedle Václava Vyd-
lavila (č. 1) - 1526 sáhů výměry.

Top. č. 673. Louka jménem pustina pod Hýblem. Vedle Václava Vydlavila 385 sáhů

Top. č. 674: Lada jménem pustina pod Hýblem. 429 sáhů výměry.

Top. č. 675: Pastviště jménem pustina pod Hýblem. 368 sáhů.

Top. č. 676: Lada jménem pustina pod Hýblem. 1054 sáhů.

Top. č. 677: Pole jménem pustina pod Hýblem. Vedle Václava Vydlavila. 710% sáhů výměry

"Za humny, v Brantě, na Uřianí"

Top. č. 941: Pole jménem pustina za humny vedle cesty (k Vepřové). 253% sáhů.

Top. č. 942: Louka jménem pustina v Vepřovských hraních vedle Matouše Líměry
(č. 28.) - 130% sáhů.

Top. č. 943: Lada pustina v Brantě vedle M. Líměry. 1201 sáh.

Top. č. 944: Pole pustina na Uřianí vedle M. Líměry. 1 jitra 423 sáhů.

Top. č. 945: Lada pustina na Uřianí vedle M. Líměry. 910 sáhů.

Top. č. 946: Lada " " " " 1209% sáhů

Top. č. 947: Louka " " " " 672% sáhů.

Top. č. 948: Pole " " " " 150 sáhů.

Top. č. 949: Pole pustina na Uřianí vedle Matouše Líměry. 2 jitra 1001 sáh
výměry.

v Bratně Buzi:

I. Top. č. 1063: Pole pustina nad Uližní vedle Tomáše Štátního (č. 20) -

2 jitra 88 1/2 sáhů výměry

Top. č. 1064: Pole pustina v Bratně Buzi nad cestou vedle Tom. Štátního ¹⁰⁷⁰ 1070 sáhů

Top. č. 1065: Louka pustina v Bratně Buzi vedle Tomáše Štátního 290 sáhů

Top. č. 1066: Lada pustina v " " " " " " V 9^{ti} letech 3 krát

se seje. Velmi skalnatá. 1 jitra 1520 sáhů výměry.

Top. č. 1067: Pastvíně pustina v Bratně Buzi u Modlíkovských hranic vedle Tomáše Štátního 1120 sáhů.

II. Top. č. 1215: Pole pustina v Bratně Buzi vedle Tomáše Štátního. 1093 3/4 sáhů.

Top. č. 1216: Louka pustina v Br. Buzi vedle T. Štátního. 494 sáhů

Top. č. 1217: Pole pustina v Br. Buzi u cesty vedle T. Štátního. 307 1/6 sáhů.

Top. č. 1218: Pole pustina v Br. Buzi na cestě. 3 jitra 1560 1/2 sáhů

Top. č. 1219: Louka pustina - 1176 sáhů (1176)

Top. č. 1220: Lada pustina - 1250 1/2 sáhů

Top. č. 1221: Louka pustina u Modlíkovských hranic vedle Tom. Štátního č. 20. 1083 1/2 sáhů.

Top. č. 1327: „V Rejholci“ Pole pustina (mezi pozemky Mateje Pakička č. 8 a pozemky Josefa Pátky č. 4.) - 1 jitra 629 1/2 sáhů výměry.

To jest vše, čeho se dovedeme v „pustině“ z josefinského popisu. leby státek měl podle toho 36 jiter 532 3/4 sáhů = asi 2,0 hektarů 90% asi výměry (asi 109 měřic)

Ude stával opuštěný dům? Vážně tu lze odporovčeti podle josefinského popisu zcela určitě: Stál v těch místech, kde jest nyní domek Kubříků (č. 56.), Protop (nyní Hartůch č. 57.) a Ondáčků (nyní Polveichová č. 58.) Kdy byl statek opuštěn? - Tu jest ne snadno odpovědět. V starším popisu se „pustina“ výslovně sice nejméně, ale to, co tam jest připraveno „milostiví vrchnosti“ (viz str. 19 od.) náleželo patrně k této „pustině“. V josefinském popisu pak se mluví „o pustém místě, kde ~~stál~~ někdy před časem dům stál.“ Tehdy (r. 1785) nebylo po něm již asi památek. Kdyby byl býval opuštěn nedávno před tím, bylo by to v popisu kajistě určitěji zaznamenáno. V byvatelství nepamatovali již ani přibližně rok opuštění. U nás stalo se ve válkách o dědictví rakouské (když upala se vláda Marie Terencie.) Tehdy i naše krajina sužována byla nepřátelskými vojsky. (Vypisují z Drozových „Dějiny kláštera a města Zárú.“)

11 Kurfirst bavorský, jako císař, král pruský, král španělský, král sardinský, král polský jako kurfirst saský a král francouzský vpadli se svými vojsky do země (rakouských), která chtěla ke své dříve připojit. - Již v prosinci r. 1741 vnikly 3 saské kyrysnické pluky na klášterské území a dosáhly Vojnova Městeč. Jihos velitelé tohoto vojska, generálleutenant von Birkholz a generálmajor Dürfeld, přísnou vojenskou kázeň udržovali, neustupili klášter od vojáku těchto řádných velkých úřadů. Spotřeba ovsa a 100 ohýnek slámy, od táhli dne 1. ledna 1742 k Vel. Losnici a (jistě přes Malou Losnici) k Nem. Brodu

Však již 2. ledna 1742 požadoval v Borové lesi saský generál Polastron po klášteru značné množství potravin pro své vojsko. Blíží okolí - i Malá Losnice - bylo patrně již úplně vytrženo. V též den přitáhl do Lázní francouzský plukovník de la Serre a učinil poradatky ještě daleko větší než Polastron. Žádal nejen potraviny pro celou armádu, ale též mnoho romantických svícnů a bez potřeby vymyšlených věcí, jako: svícnů, plátna, početného voška, kávy, čaje, cukru, mýdla, inkoustu, papírů, per na tučty a ucty, horec ustanovení vypálením, dramcováním a staráním! Dne 3. ledna 1742 vyjel generál Rochau (jehož útokem dobyl nem. Brodu a rajal sám leževho rakouského setníka Himmelsberga se 200 vojáky) kláštere žďánský, aby mu dobral opět nesmírné množství špice a píce a 30.000 solamí výpalného. Marné byly prosby a ujišťování, že nelze vyhovět. Generál křesil vypálením. Ukončení této hrozby zahájilo oddělení rakouských husarů, které pod velením poručíka Zichgho Žďáv obsadilo. Ale malý počet jeho byl vyrazen a Žďáv dne 5. února neohlášeně oddělením hulanů a dvěma prapory saské pěchoty připaden. V boji byli 2 husarů zabiti a 32 těžce raněni zajati. Ostatní ustoupili po zhodinném boji do lesů. Dne 6. potom přitáhl ke klášteru generál Wilsch s oddělením sasko-polského dělostřelce. Dne 8. února přitáhlo 5.000 francouzských jezů, kteří v okolí klášterském divoce a nemvale řádili. Gotva od táhli dále do Moravy (10. února), přiváhal pruský rybník Schottendorf, řádaje 50.000 výpalného! Dne 21. února byl kláštere opět hlavním stanem francouzského vojska. Podobné události stávaly se nepř-

útržiti až do 12. května (1742)."

Patrně se obyvatelstvo naší krajiny nerychalo se strach
a srážliv. Ačkoli se tu vypravuje o klášterě zčárském, není pochyby,
že ule šicí okolo zadrželo všech útrap rovnou, ne-li větší měrou.
K tomu nutno si ještě přimysletí shodný "slasti" hospodářské.
"řádný hospodář nemůže o pole nicého odprodati a děkuje Bohu, že
vyjde ročně se sklizeným obilím a že nemusí pro svoji domácnost
ještě přikupovati." - Lze se diviti, jestliže praskla konečně stěna šep-
livosti a sebrapírání? Lze se diviti, když sedlácké opuštěl všechno
a utekl? či máme hledati opuštění naší "pustiny" v době ještě he-
tější, v době hrozného nou lidského i doby tuho v letech 1710 a náste-
dnějších? - Kdož ví! - -

~ Paměti sougediv o "pustině" ~

"Za nějaký pátek na pustině v Brantě od michnostenského gruntu
housek louky vždy se pachtovávalo" p. učitel do r. 1838 (viz str. 54),
str. 122.

~ Malá Losenice po válce 30 leté ~

Vyjis z knih kralovského hejtmánského úřadu z. 1675 (tedy 27 let po ukon-
čení války 30leté):

Bylo tu celkem devět "pustin" (opuštěných statků). Rolnické usedlosti
měli: Marek rychtář (č. 7.), Melichar Gláma (č. 5.), Vít Pálků (č. 4.), Matyáš
Sobotka (č.), Kašpar Zelený (č. 25), Matyáš Fojt (č.), Matyáš Lukáš (č.),
Martin Niklů (č. 41.), Jiřík Vyhroubal (č. 19.), Martin Křivák (č. 3.), kterému
v. 1674 statek vyhořel. Po roce (v. 1675, tedy kromě komise konala sčítání)
dosud spáleniště nezaslavěno a většina polí zarostlá byla.

Chalupníci: Jiří Neupauer (č. 8.), Bartoloměj Chalupník (č. 9. nebo 13.),
Matyáš Šmejhal (č. 39.), Václav Pálků (č.), Lorenz Kodava (č. 10.), Píha ho-
váv (č. 26). Komise dodává: "Tito dotud sedí. Pída něco pisevítá."
(V zemském archivu vypráv. dv. Píša.)

Podle záznamů urbárních (početl. de. F. Písa)
 čimla v. 1717 (a v. 1719) v Malé Lorešíně celoroční práce s dvojnásob-
 ním 2.808 dní, roční práce celoroční 832 dní, roční práce v době od
 sv. Jana do václava 507 dní.

R. 1819 byla v Malé Lorešíně 53 domovních čísel. Od č. 4
 odděleno bylo v. 1801 nové číslo 52.

Od č. 5. odděleno bylo v. 1789 nové číslo 47.

Č. 6. byla pustina, náležející ke rychti.

Č. 7. byla rychta. Rychtař byl od roboty úplně osvobozen. Časem
 ročně jen 1 fúru ke lovení ryb a 1 fúru do dálky. Pivo pro svou hos-
 podu si sám přivážel.

Od č. 14. oddělena byla v. 1778 část, z níž vzniklo č. 46.

" " 18. " " v. 1783 " " " č. 44.

" " 25. " " v. 1778 " " " č. 33.

" " 28. " " v. 1783 " " " č. 50.

Č. 31 byla pustina.

Od č. 34. oddělena byla v. 1806 " " " č. 53

" " 37. " " v. 1798 " " " č. 45

" " 41. " " v. 1784 " " " č. 49

Č. 48 = škola

(viz str. 83 a 84!)

Kterak se u nás hospodařivalo? =

Jen, kdo by znal o stavu poddaného lidu realského za dob
 minulých něco ani se knih, ani s lidového vyprávění, poznal
 by se s obou nárech guntovských popisu dosti. - Máme-li na mysli
 obrovský rozmach věd a nesmírný pokrok v některých praktických
 oborech lidského snažení (např. strojírenství), zdať se nám, se země-
 dělnictvím jenom velice pomalu, těžkopádně se zdokonaluje. Přípome-
 neme-li si však jeho těžké podmínky vývoje (dlouhé odpočívání
 tělesné i duševní, vzdálenost od kulturních středisk, nedostatek

kulturních překopníků, samo těžké saměstnání rolnické, jež ne-
může se opírat o mnoho pravděpodobných předpokladů do budou-
cnosti, závažní pohromy atd.) a sornáiváme-li starý způsob hospo-
daření s nyníjším, musíme přiznati, že nyníšny byly značné
pokroky v době poměrně nedlouhé. Tempo pokroku se zrychluje, opou-
štějí se staré názory, předurky, pověry a pranostiky a agrikultu-
ra stává se sáz na základy vědeckých vynálezů. V tomto
znamení pak lze předpovídati i rolnictvu lepší doby. Nevěříme
„starým slabým časům“! Nebylo jich. Ale může nastati „slatá
doba nová.“ jenom vpřed s heslem pokroku a prací, pilnou prací!

Tan zelený jest ideál i hmota:

on kvete, voní - živi těš.

A nad ním živnej jedna zvěna' noba:

„jen dáť a vjz, kdo sílu máš a chce!“ - (F. Rátek).

Z předavků novodobého hospodaření ujímá se mezi rolníky nej lépe
soustavné, účelné a hojné hnojení podle přísloví: „Kdo na pole dáva,
s pole běče.“ V tom ohledu byli naši předkové před 100 lety daleko za
námi. Nepěstující svlaštších přímik rostlin (jetele, směs křiv apod.)
a nevěnující lukám píce prasádné (vcelím. Losením sklídili kol.
20 fis obavy - viz str. 33! - množství, jež sklídí dnes dva, tři sou-
sedé vedle sebe!), nemohli chovati tolik dobytku jako nyní. Již v
té pěstování nebylo dosti hnoje. Byly však i pěstování jiné: Z nedostatků
píce akumulovala se všeha sláma (mnoho jí bylo třeba sáz na dobytek)
a bylo nutno opatřovati se jiným sčlivem. Vyhřabovaly se
lesy až do mrtviny (dříví bylo dosti, nikdo se neohlížel, škodili
tím lesům!), sklalo se roštim, pasdělím. Rozumí se, že se jistě
sčlivem řetivlo, aby ho padlo co nejméně. Dobytek se pašl den se
dne od jara až do zámrav, čímž se sčtilo mnoho hnoje po
pastvinách a úhorech. Snad se tím prospělo alespoň dobytku? Aní
to ne, to mohl uloviti dobytek na těch sušivách? A píce musil
se tím s většeho dílu úplně spokojiti. Doma nebyl častován pny-
mi slatky. Trocha plevelu s polí, slatki lističepní a sebné, úhratky,
„slamie“ - to bývaly asi hlavní dávky v létě. A v zimě? Pívanha

to vymohle slamy, seno a neupravených luk a hlad při plevách a vodě: jak by se divili asi předkové mnohým nyníjším vypláceným „vůdkám“! Co by uvažovali tehdejší hospodyně širokým hrabajím mlékem, ješ se na mnohých statcích nyní denně nadojí? A práce má i nyníjší dobytkařství ještě mnohé vady, které třeba odstranovati. My alespoň vady známe. Za starých pověrcůných dob odnesly všecky prohláší čarodějnice. Dnes víme, se nejmenší čarodějkou všude jest práce! To neškodí, ale činní ve všem skutečně divy.

Tím ovšem nepravím, se starí nepracovali. Chátrali se uboři až běda mnohokrát více než my, do úmrtí do úpadku. Jenomže předem volala služba církve: robota na panském. Věchnostenská láma musely býti napřed obdělány, „milostivá věchnost“ předem rozpatičena a ukojena a potom teprve směl se obrátiti sedlák ke svým luhám, aby napřed nasypěch ravel nebo sklídil hubnou úrodu. Děsmá kletba rotočeni tělesného i duševního tímto jež se všech stran a rdoušitá radost se životu, pila krev jako noční mra, v níž člověk tehdy tehdejší naivně věřil.

Za takového stavu není třeba se diviti, se kolem každé orady byly rozsáhlé plochy porostlin, pastvin, lad (úlehli) a různých porostků neupravených, kamenitých, „ničímých“. Utrah všecko obdělati? Mělyto čas, nebylo ani dosti silného dobytka a vhodného nářadí. Učastňovalo se píče a kvoje, a tak byly nezbytny pastviny a lada. Výži tá pole mchávala se ležeti ladem, aby si odpočala, nabrala nových sil a smereva byla stády dobytka hověcího, ovčí, vepřív a hejny hus.

Přehlídnuše poněkud trávnost porostků malo-boseničských, jak se nám živi v josefiuském popise!

Už lípe byla obdělávána pole blízká (tedy všude se humming), nejvíce porostky vysokého polobení a vzdálení (při hranicích obce) To konečně díje se dosud, ač rozdily jsou daleko menší než tehdy. Příčina toho rjevu jest jasná!

1- Trat, na dílech (rozdělení ve tratě viz na str. 30!) byla v celku vzdělána (pole, konč výjma její okraje (na „ourských dílech“) tu čtení: „Pole Václava Vytlačila zmínem na ourských dílech (top. č. 153) vedle Josefa Pátho. - čičiměj břeh němčiměj (t. č. 154) Louka V. Vytlačila (ata.) má v sobě ničiměj břeh v 1. sčim

až do potoka (t. č. 156) Pole V. Vythacila... s ničemným břehem až do potoka (t. č. 158.)
 Pastviště Yos. Pátka (t. č. 160.) - jeho pole, v kterém je bahno ničemný (t. č. 162)
 Pole Víta Havelíčka... s ničemným břehem, který se neměřil (top. č. 164)
 Pole Jak. Tichého... s ničemným břehem který se ani neměřil (t. č. 166)
 Pole Matouš Dobrovýho... " " " až do potoka (t. č. 168)
 Pole Tom. Hášejného... s ničemným břehem neměřený (t. č. 170)
 Pole Jana Byběly... s " " který se ani neměřil (t. č. 176)
 Ue Zlabě: Lada Josefa Kubíčka jménem ve Zlabě, která se v 9 letech 1x seje (top. č. 195)
 Lada Štěpána Týky... která se v 9^{ti} letech 1 krát seje (t. č. 196)
 Lada Jak. Tichého... která se v 12^{ti} letech 1 krát seje (t. č. 197)
 Pastviště špatné Mart. Hlořmana (č. 14) u hřít. hranic (top. č. 201)
 Pastviště Yos. Pátka tamtéž... ale to pastviště ničemný je (t. č. 204)

2. Ue Plátnech:

Pastviště špatné Víta Havelíčka, jalovcem, borovičkama, níčo smrkama prorostlé a velmi kamenné a skalnaté, břehovité, jménem na stráních vedle hřít. hranic. -

12 jiter 322¹/₆ sáhů výměry (top. č. 206)

Pole Jana Vassbauera a Poříčana... které se v 9^{ti} letech 2 krát seje k oho cons: 1. Ue
 Jana Byběla (t. č. 207)

Jeho pastviště špatné, jalovcem a kamením prorostlé (t. č. 208) Pastviště špatné jalovcem a kamením prorostlé, J. Byběla (t. č. 209) Lada J. Byběly u poříčanských hranic (t. č. 210.) - Při tej lade jest jedna stráně ničemná a skalnatá, která se ani pro ničemnost neměřila (t. č. 211) Stráně Víta Havelíčkovi, která jest ničemná a skalnatá která se ani pro starobnost neměřila (top. č. 212.)

(Poznámka: V popisu jsou číselní opravy. Stalo se tak ani při revizi katastru. Tak jest přeškrtáno všecko topografické označení a vepsáno nové, mimo to jest někde přeškrtáno slovo „lada“ a vepsáno „pole“, „palouk“, „louka“. Inhoust všech oprav jest stejný. Takové opravy mapují v rávoru

Lada (pole) Víta Havelíčka (top. č. 213.), Pastviště jeho na Plátnech u Poříč. hranic pod polem (t. č. 214)

Pastviště Matouš linčový tamtéž (t. č. 215.) - jeho lada (pole t. č. 216) jeho stráně, která jest ničemná, skalnatá a ničemná, která se ani neměřila (17 217)
 Lada (pole) Bartol. Lejky (219) - U toho pole jest jedna stráně ničemná a neměřená (218) - Pastviště jeho které jest ničemný (220) Břeh při lade B. Lejky (221)

Pastviště Jana Hložka u poříčínských hranic (222) - Lada jeho vedle Pustiny (223), jeho palouk (louka 224), lada (pole, 225) a stráně ničinná, která se ani neměřila (226).

"Pustina": lada (pole 227) pastviště (228), lada (229) lada (pole 230.)
Lada (pole) Tomáše Pátka u por. hranic (231) jeho lada (232), palouk (louka 233), lada (pole, 234) a luh ničinný a měřičný, který ani měřeny nebyl (235)
Luh neb stráně Václava Holmanna (č. p. 45) ničinná, který se ani les neměřil (236) jeho lada (pole 237), palouk (louka 238), lada (pole, 239), lada (240)
Palouk (louka, 242) Bartolom. Chybla, jeho lada (243 a 244) a palouk (louka 245) lada (pole, 246).

Lada Matěje Holmanna (pop. č. 17, top. č. 247) Při té ladi jest luh skalnatý, nym ani měřeny - Palouk (louka, 248) lada (pole 249) Pod polem je stráně ničinná, skalnatá, proto ani měřena nebyla (250)

Stráně (251) a lada (pole 252) Štěpána Lejchy (č. p. 44) vedle Vávř. Holmanna lada Štěpána ničinná Jos. Kubíčka (č. p. 18.), která se u měřila (255) jeho lada (pole 253) lada (pole, 256) palouk (louka, 257) u por. hranic

Lada Václava Holmanna na Platnech vedle cesty (258) jeho pastviště u Zlabku (259)
Pastviště Matěje Holmanna vedle cesty, která od Poříčíma jde (261), jeho lada (pole, 262) a stráně (263) vedle Bart. Chybla,

Louka (264) Bart. Chybla, jménem se Zlabě vedle cesty, kde dochází druhý hlavní pole (totiž trat "člá Platnech.") - Jak patrně, vypadala celá tato trat' tehdy velice uboze, "ničinná."

3- V Kesale:

Lada Tomáše Hložkyho, jménem u Votavnic vedle ct. Novot. (t. č. 284)

Pastviště V. Hložkyho u Votavnic vedle Jana Hložka, 166 5/6 sáhů (t. č. 294)

Pastviště Jos. Pátka u Votavnic (297) pastviště (pole) jeho (t. č. 298.)

Palouk (pastviště 107 1/6 sáhů) Josefa Kubíčka (314)

Palouk (pastviště 49 sáhů) Štěpána Lejchy u Votavnic (315)

Pastviště (60 sáhů) Mat. Holmanna vedle jeho louky (332)

Pastviště (119 1/6 sáhů) V. Hložkyho pod silnicí mezi polem (349)

Pastviště Jos. Pátka (432 sáhů) nad loukou (otavnic) vedle Vávř. Hložka (364)

Pastviště Václava Kytlačily (277 1/6 sáhů) nad Votavnic (366), pole (367)

Druhý pastviště. (368)

Pastviště Jos. Holomana (369) jeho louka (370), druhé pastviště (371)

Pastviště Matoušů Linčů nad Loukou ve Zlábě (373)

Pastviště Matoušů Benšů nad Loukou Vokarnici (374)

Pastviště Matoušů Palčka (376) jeho louka (377) druhé pastviště (378) ve Zlábě.

Pastviště (379) Štěp. Lejhy u jeho louky (380) ve Zlábě.

Pastviště (381) Matoušů Šobothy a jeho lada (382) ve Zlábě

Pastviště Kari. Holomana (383) a jeho lada (384), která v 9ti letech
2 krát se seje na $1\frac{1}{4}$ rma. Na Platnech vedle cesty

Lada Tomášů Pátka na Platnech u porův. hranic (385), která se v 9ti letech
2 krát seje na $1\frac{1}{4}$ rma.

Lada Jana Várbaura a Porůvina (386) která se v 9ti letech 2 krát seje na $1\frac{1}{4}$ rma.

Lada Matoušů Holomana na Platnech vedle jeho louky na slezškon (389)
která se v 9ti letech 2 krát seje.

Lada Jakuba Tichého na Platnech na slezškon vedle J. Várbaura (394) která
se v 9ti letech 2 krát seje (326 $\frac{5}{6}$ sáhů), totíž (395), 405 sáhů jeho pastviště
(396) a lada (pole 397), která se v 9ti letech 2 krát seje $1\frac{1}{4}$ rma.

Pastviště Štěpána Várbaura a Porůvina (399), les 63 $\frac{1}{4}$ % sáhů (400) pastviště

Lada Víta Havelíčka na Pls 917 sáhů (t. č. 401)

Lada Víta Havelíčka na Platnech vedle Jak. Tichého (403), která se v
9ti letech 2 krát seje na $1\frac{1}{4}$ rma.

Pastviště Václava Vytlačila na Platnech (407), jeho lada (408) která se
v 9ti letech 2 krát seje na $1\frac{1}{4}$ rma, louka (409), pastviště (410), lada (411),

která se v 9ti letech 2 krát seje, louka, pole, pastviště (414). Pole má v sobě
mnoho kameních skalí.

Pastviště Matoušů Benšů (415), jeho lada (416), která se v 9 letech 2 krát seje
a má v sobě mnoho kameních skalí; lada (t. č. 417), pastviště (418), pole
louka, lada (421), která v 9ti letech 2 krát seje.

Lada Matoušů Šobothy na Platnech vedle M. Benšů (426) která se v 9ti letech
2 krát seje, která jest velmi kamenná a skalnatá. Jeho pastviště na slezškon
(427), pole (428), které jest skalnaté, lada (429) u porův. hranic jest velmi skalnatá.

Lada Matoušů Křovomýho (430) velmi skalnatá, pole jeho na slezškon, pastviště
špatné (432), lada (433 a 433), která se v 9ti letech 2 krát seje, louka (435) v
které je louka s loukou měřivou.

Lada Jana Holmanna (439), druhá (440) za stěhou, velmi skalnatá, pastviště špatný (441), pole, pastviště u poří. hranic (443)

Lada Matiji Paleka u poří. hranic (444), ta jist velmi skalnatá. Jeho pastviště ~~za stěhou~~ (445), pole velmi skalnatý (446)

Lada Václava Havelička na Platnuch velmi skalnatý (451), jeho pastviště za stěhou (452), pole za stěhou (453), s ním mnoho kamenný, pastviště u poří. hranic (454)

Lada Vojt. Fijaly za stěhou, něco kamenný (456), pole, pastviště špatný (458), lada velmi skalnatá (459)

Louka Václava Havelička ve Zlabku, špatná (462), jeho lada v Gesle (464), pastviště tuze kamenný a špatný na Lnejdarec (465), lada na Lnejdarec velmi skalnatá (~~459~~) (466), louka, na Lnejdarec, velmi špatná (467), lada něco kamenný

~~Louka Václava Havelička ve Zlabku, špatná (462)~~ mta na Lnejdarec (468)

Pastviště Matiji Holmanna, špatný, v Gesle, (471) lada jeho (472), vedle Jos. Kubíčka.

Pole Pustina vedle Matoušů linčů (488) kteří jist velmi kamenný a špatný.

Pole Matoušů linčů v Gesle (494), ono jist velmi skalnatý

Pole Matoušů Benišů (499) v Gesle vedle Tomáše Paška, kteří má v sobě mnoho skal kamenných, měřímých. Top. v. 502: Tady se vynachází 1 skala mezi polma, která jist dokonale měřímá, proč taky ani u měřímá.

505: Tady jist zase mezi polma (F. Paška) jedna měřímá skala, která se ani neměřilo. - Pole Tom. Paška v Gesle (509) s ním se vynachází mnoho skal.

514: Skala mezi polma (M. Paleka), která jist měřímá

Pole Jos. Kubíčka v Gesle, kteří má mnoho kamenných skal (518)

Pole Štěp. Lijhy v Gesle vedle Jana Hoška (522), kteří má v sobě mnoho kam. skal.

Pole Jana Hoška v Gesle vedle Václava Holmanna (527) v tomto poli se vynachází 17 skal, kteří nejsou měřímý.

Pole Václava Holmanna v Gesle u poří. hranic za stěhou. Skala v poli jeho neměřímá (531), druhá (534)

Pole Matoušů Holmanna v Gesle vedle Jakuba Tichého (536). Při tom grunte mnoho skal, ale neměřímých (537). Lada jeho která se v 9^{ti} letech 3 krát seje.

Pastviště Jak. Tichého u poří. hranic vedle V. Pavla v Poříčánu (~~44~~ 541).

Lada jeho (542), kteří se v 9 letech 2 krát seje, lada (543), která se v 9^{ti} letech 3 krát seje, lada (545) dvokrát

Pastviště V. Havelička vedle M. Benišů (549)

Lada Štěp. Ljhy v Gesale vedle V. Pavla (551) se 12 letech 2 krát seje
Louka špatná Yos. Kubíčka (552) Lada jeho vedle ul. Benů (553) která se v 10^{ti} let. 2x seje
Lada Václ. Pavla z Porážina (554), v 9^{ti} letech 2 krát se seje.

Lada Bart. Ljhy v Gesale u poráž. hranic, která se v 9^{ti} letech 2 krát seje (555)

Lada ul. Benů vedle F. Háškyho (557), louka jeho, v kteréj jest mnoho kamení (558),
lada (559), porostlina (pastviště, 563) u porážinských hranic.

Lada Tomáše Háškyho (564, 566, 568 u silnic), která se v 9^{ti} letech 2 krát seje,
má níže špatná louky (565, 567)

Lada Matouš Lincův u silnic (569), která se v 9^{ti} letech 2 krát seje, drahá u
Velkolosevic. hranic totiž (571). Pastviště jeho (572) které jest porostlé něco brčkama,
smrkama a jalovcem, při hranicích porážinských a velkolosevicích.

Pastviště Václava Rosechyho z Velký Losenice (573)

Lada Matouš Chorotův pod silnicí vedle Jana B. Běly (575) která se v 9^{ti}
letech 3 krát seje.

Pole Jana Běly pod silnicí (576) a skála ničemma, která se ani neměřila (582) ⁵⁷⁴

Pole Bart. Ljhy pod silnicí (581). Skála v téže poli, však ale neměřená (582)

Pole Jana Holmanna pod silnicí (587) vedle Vítka Hlavíčka (583). Skála ničemma,
která se ani neměřila (584) Lada (586)

589: Tady (V. Hlavíčka) je jedno místo kamenný a ničemma, který se ani neměřilo. —

Tato část přispívá mnohým rysem k obrazu tehdejšího hospodářství a
kaldují, aby ji etnografické "kroniky" rovnal se svou dobou.

4. — "Na konci a pod Hliblem" (590-941)

Lada Tomáše Háškyho nad silnicí vedle ul. Lincův (596) která se v 9^{ti} letech
2 krát seje, druhá totiž (599)

Lada Matouš Lincův (602) v 9^{ti} letech 2 krát seje.

Lada Matouš Chorotův nad silnicí vedle J. Běly (605), v 9^{ti} let. 2 krát. Past. jeho (606)

Lada Jana Běly (607) v 9 letech 2 krát. Jeho pastviště (608), lada (609). Skála
ničemma a měřena v polích Bart. Ljhy (612). Jeho lada pod Hliblem (614) v
9^{ti} letech 2x. Pastviště (louka, 615), lada (616)

Lada Jana Holmanna (618) lada (pole, 620)

Lada Vítka Hlavíčka nad silnicí (623)

Lada Josefa Pátka (624), jeho pastviště u silnic (625), lada (626) pastviště (627),
lada (pole, 629)

- Matěji Golobky pastviště (632) a lada (633)
 Jakuba Tichýho pastviště (638) a lada (639)
 Matouši Holmanna lada (644) a pastviště (645), lada (pole 647)
 Bartol. Lejhy lada (650), pastviště (651), lada (652), louka, pole
 Vavřina Holmanna lada (657) pastviště (658), lada (659), lada (pole, 660)
 Josefa Kubička lada (661), pastviště (662), lada (663)
 Klépána Lejhy lada (pole, 666), pastviště (668), lada (669)
 Lada Pustina (674), pastviště Pustina (675), lada (676), lada (pole, 677)
 Václava Vytlačila lada (679) pod Hýblem vedle V. Havlíčka.
 Víta Havlíčka pastviště (684), lada (pole 686) pod Hýblem vedle ul. Benesů.
 ul. Benesů pastviště (689) vedle ul. Golobky. Pastviště ul. Golobky (694)
 J. Hložka pastviště (698), Klép. Lejhy pastviště (703) vedle J. Kubička.
 Josefa Kubička pastviště (709)
 V. Havlíčka lada, na "šichým" (713) a skála měřenná a neměřená (714).
 Matěji Holmanna pastviště (716), pole za stěškou (717), pastviště (719)
 M. Palečka pastviště (724), skála měřenná a neměřená (726)
 Tom. Pátka louka v Brantě špatná (729), skála (731), pastviště (733)
 Jana Holmanna pastviště pod Hýblem (738), skála v Brantě (741).
 Bart. Chýkla louka měřenná v Brantě (743) skála neměřená (745)
 Mart. Urvotnýho lada pod Hýblem (751), skála měřenná, která se ani neměřila
 (754) louka v Brantě měřenná (755) vedle Bart. Lejhy.
 Bart. Lejhy louka v Brantě, měřenná, špatná (756), pastviště špatné a skalnaté.
 (757), lada pod Hýblem (759) vedle Mart. Holmanna.
 Mart. Holmanna lada pod Hýblem (762) pastviště "na fleku" v Brantě
 (764), lada (765), pastviště v Brantě (768)
 Josefa Pátka louka špatná (769), pastviště (prorostlina, 770),
 něs smíchama prorostle, lada v Brantě (771), lada na Fle-
 kw (773).
 M. Golobky lada na flekw (774), louka špatná (776), les (777)
 Mar. Holmanna lada na flekw (779), lada v stěšky (780),
 louka špatná v Brantě (782), pastviště špatné (783).
 Jos. Pátka lada na flekw v velkole. hranic (786), pastviště
 špatné a skalnaté v rejšov. hranic vedle potoka (787), louka

špatná, v rybníčkách u nřp. hranic (788), pastviště (789.), les (790.)

Matije Šobotky pastviště v Humpěcku vedle obecního lesa. (792.)

Obecní les v Humpěce v panských hranicích (d.č. 794.) 76 jiter 1225 $\frac{1}{2}$ s.

Obecní proroštlina mezi obecním lesem (795.), smechama a nicu
hřezama porostlá, 3 jitra 833 sahy.

Obecní les (796.) v Humpěce vedle panských hranic, 17 jiter 905 $\frac{1}{2}$ sahy.

Obecní pastviště (proroštlina, 797.) v Humpěce vedle velkoho. hranic,

4 jitra 1455 $\frac{1}{2}$ sahy. Obecní louka v Humpěcku (798.) pod obecním

lesem v panských hranicích, 1159 $\frac{2}{3}$ sahy.

Matouš Holzmanna užívá při obecním lese louku (d.č. 799. - 1534 $\frac{3}{4}$ sa-
hy), která je až dosavad v rozepři s obcí, či by dokonale a gnu-
lově byla, dokazat se nemůže.

Barb. Nykla pastviště v Humpěcku (800.) vedle Matije Šobotky.

Jana Hoška pastviště v Brantě (802.), lada v jeho louce (806.), plac,

ktej se ani nemělo (809.), pole na kopci skalnatý (810.), lada
(pole, 811.) velmi skalnatá, pole nad silnicí (813.) skalnatý. Skála
měnná, která se ani nemělo (821.) v poli v. Vyhlánila; jeho
pole skalnatý (822.).

Pastviště Jos. Pálka v Brantě v lese (828.) vedle v. Havlíčka.

Paula Hoška pastviště v Brantě (831.) vedle v. Havlíčka.

Víta Havlíčka lada na kopci (834.) vedle Jos. Pálka, pastviště
v Brantě pod lesem (838).

Josefa Pálka pastviště v Brantě pod lesem (839.), dnhé špatné (841.),
sítku kamenné (844.), lada (845.), pole na kopci skalnatý (846 a 847.),
skála měnná na jeho guntě (848.)

Víta Havlíčka pole na kopci nad pasdemou (850.), pastviště (lada,
853.) pod stěškou v Brantě.

Matouš Beně pastviště v Brantě (858.), lada (859.), lada (861.)

Matije Palečka lada (869.), pastviště (870.) podle Jak. Trichyho.

Jak. Trichyho pastviště (873.), lada (876.) vedle Matouš lincery.

Matouš lincery pastviště (887 a 888).

Matije Holzmanna pastviště (889.), lada (890.).

Štěpána Lčky pastviště skalnatý a čistým porostlý (896.), lada

v Brantě (900.), pastviště smrkama porostlé (901), lada (902.).

Josefa Kubíčka lada v Brantě (905.), pastviště smrkama porostlé (906.), lada (907.), pastviště (912.).

Matouše Holzmanna pastviště za humny (915.), lada v Brantě (920.)

Tomáše Štávošního lada v Brantě (926.), pastviště (927.), lada (928.), louka za humny špatná (931.)

Matouše Novotného lada v Brantě vedle cesty (939.). —

5- "v Bratné Buzi" (942. - 1241.):

Lada pustina v Brantě (943.), na Ubiřmi (945 a 946.)

Lada Matouše Linčy na Ubiřmi (952.) - v 9 letech 3 krát se seje, lada (954.), v 8 letech 3 krát, pastviště u vepřov hraniv (955.)

Jana Byhely lada na Ubiřmi, v 9^{ti} letech 3 krát, lada (959.) v 9 letech 3 krát seje; škála za humny Jana Byhely, která se neměnila (962.)

Matije Šobotky lada na Ubiřmi (967.) v 9 letech 3 krát; pastviště u vepřov. hraniv (968), špatná.

Tomáš Holzmanna lada na Ubiřmi, která v 9^{ti} letech 3 krát se seje (970.)

Tomáše Pálka pastviště za humny (980.), škála, která se ani neměnila a mluví (983.), lada na Ubiřmi (984.).

add.

Ukázky, bylo s jistotou dosti potvrzují, co výše uvedeného napsal jsem o starém hospodářství. - Kolik obilí ari kličivali naši předkové? Když většina hatastev ležela ladem a pastvinami, ostatek pak byl neupravený a nedostatečně obdělávaný, nebyvala ari sklizeň valná. Proto nelze se diviti, že v letech deštěných a neúrodných nastávala nesmírná drahota hlad a mor (viz str. 23. a dále!). Naš za neúrody zachraňují od hladomoru hustá síť rychlých dopravníků (řekami dráhy, parolodi), která z krajů požehnanějších dovážejí plodiny do všech koutů země. Mimo to přibyla nám nová důležitá plodina, kterou starší possidali, totiž - brambory. Půdkům našim nahrasovala brambory z části řepa (bílá), kterou pěstovali dříve již jen pro dobytek.

Brambor (zemák, země) jest rostlina původně amerického. V jižní

Americe byl odedávna pěstován a roste tam dosud též planě (v Peru, Chile). Odtamtud dostaly se brambory v 16. století do Španěl a Anglie. (František Drake, slavný mořeplavec, je přivezl a první pěstoval). U počátku se pěstovaly spíše jen jako americká zvláštnost v zahradkách. Lid dlouho vzpíral se proti nim jako proti haždě novotě. Zda se, že odpor ten vyvolávaly též nemilé příhody při pivních pohybech, jež sdávají se nám dnes velmi smířlivými. Uvádím tu schválně, první bramborovou hostinu v Evropě:

František Drake poslal svému arzenimému příteli v Londýně brambory. V dopise jej popsal, jak se mají pěstovati a ujišťoval, že stále jsou chuti vyborní. Pítel jeho potěšen odevdal brambory zahradníkovi svému a očekával potom s netrpělivostí, kdy dozrají. Konečně nadířil podzim a zelené bobule na stonkách zřelouly. Pán nychtil, že Drake mluvil slovem „plody“ bobule bramborové, i pozval mnoho bohatých přátel na hostinu. Hodovalo se. Na konec pak byla postavena na stůl ještě zakrytá miska a hostitel ve připravené zvěsil loval panstvo, jak jej velice těší, že je může sestránně s plody, jejichž semena mu poslal jeho milý přítel Frant. Drake, a jejich pěstování stane se podle jeho dopisu pro Anglii zvláště důležitým. Páni okoušeli dychtivě plody. Avšak ačkoli byly upraveny v másle a posypany cukrem a skořicí, chutnaly tak odporně, že páni jednomyšlně prohlásili, že „nova rostlina může být snad v Americe doba, ale pro Anglii, kde jak se zdá, nemůže dozrati, se nehodí.“

Hostitel rozměrem rozkázal zahradníkovi, aby nevítečnou rostlinu vytrhal a spálil. Ten učinil, co mu bylo poručeno. Když však druhého dne procházel se pán v zahradě, našel příjemnou vůni. Dal hned pátrači po přičině. Gluhové poznali, že vůně vychází z pehonů se bramborův, i přinesli jich trochu pánovi. Zahradník řekl, že tyto „vůně“ visely na kořenných cívě americké rostliny. Tu seprve poznal pán, proč vlastně se mají brambory pěstovati, kázal hlavy vyhrati a pozval panstvo znovu k hostině, při níž ovšem brambory lépe chutnaly než první. — —

13.	jiu Chalupnik	Tomas Fiala	František Fästnik
14.	Matij Filip	Martin Holmann	Alois Bouil
15.		Matij Dušek	Anna Dobrovolna
16.		Matij Batek	Jan Kubiček
17.	Josef Jačkl	Matij Holmann	Jan Holmann
18.	Marck Vlasaty	Josef Kubiček	Jan Tempera
19.	Rehor Vykoukal	Matouš Holmann	Jan Zach
20.	Václav Fästny	Tomas Fästny	Eduard Nedelka
21.		Bartolomej Ros . . . . ?	František Cibil
22.		. . . . . Lobotka	Václav Šidlak
23.		Chceni chalupa . . .	František Jachaček
24.		Tomas Zelny . . .	Antonin Smisek
25.	jiu Zelny	Matouš Novotny	František Ruzicka
26.	Ondrej Kovar	Vojtech Fiala	František Fiala
27.		Vit Dohnal	Ondrej Temel
28.	Martin Nemeš	Matouš Liniera	Jan Liniera
29.	Josef Staněk	Paul Hložek (dum)	Václav Janáček
30.		Paul Hložek (chalupa)	Jan Vytlačil (č. 30.)
31.		Chceni chalupa . . .	Anna Holmanova (31.)
32.		Vojtech Navbauer . .	Matij Vytlačil (32.)
33.		Vit Dušek	Antonin Luncar (33.)
34.	Vojtech Dohnal	Jan Bytka (lička, libil)	Josef Cibil
35.		{ Chalupa na grunte { Matije Lobotky	Tomas Tomašek (č. 35)
36.	Vit Fišar	Matij Lobotka	Jan Flohanel
37.	Paul Mach	Tomas Batek	František Batek
38.		Josef Smejkal	Marie Lacinova
39.	Vit Smejkal	Jan Holmann	Tomas Kubal
40.	Vit Jarek	Bartolomej Lejka	František Lechal
41.	Martin Niklu	Bartolomej Nykl	František Eliáš
42.	Urban Benes	Matouš Benes	František Liniera
43.		Chceni chalupa	Chceni chalupa
44.		Štěpán Lejka	Jan Lejka
45.		Vavřinec Holmann	Kateřina Lobotkova

veliká šenkovna. Dveře (sín) byly mezi nyníjšími č. 8. a 68., která vami-
kla z. původního č. 18. O tomto dům hovořili často všichni obyvatelé ho-
semic. Vše bylo také proč. Schválně tu uvádím některé věci z
vypravování v. Dobrovolského:

„Matij Bůza (majitel č. 8.) byl také houslem. Vrahem byl veliký
dobrák. V domě byl strašný nepořádek. Ženíš semeno nemlátili
nikdy, to sebi celý hlávky. Hnoj nerozkydali, hromádky rozvra-
vali. Když potlučovali dříví, jeli do lesa, nakáceli, přivesli domů,
šlínky složili do sednice a také dlouho uvažovali a topili, dokad
to vystačilo. Když došlo dříví v sobotu večer, tak v neděli ráno
sapiáhli voly a jeli do lesa pro jiny. - Jednou svěštili Bůzovi ohe-
ního hejka. Z jara se oheční rada sháněla: „Kde je hejka, kde
je hejka?“ - a hejka našli v chlívě v hnoji chupčlyho! Či tom
taký chupčo všem hříbě. Taký bylo v hnoji. To oni vykydali
na podzim a nekydali snad celou zimu

*) Byval pulmistrem (na str. 58.!)

V tom domě byla také hospoda. Lidi tam šlo moč, protože
se napít každý, co chtěl, ať zaplatil nebo ne. Když přišel někdo
a chtěl más piva, starý Bůza řekl: „Franto (= syn), kdepak jsou má-
sy?“ - „Jou v maršali!“ - Tam byla v nich zamrzlá špína... Mu-
ziky tam hývaly stále. Ale jak po třech samovali, už se prali, sv-
hary a vesty na sobě rozdělali, kelneraj (= máleumu) převrátili a roz-
bili všecko. Muzikanti vyškákali oknem. Když se potlučovali do
libosti, kelneraj postavili, másy vyplačkali někde ve hnojní vodě
a nalyvali se a tancovali zas dál.

Jednou poslal Bůza ženu do Břibyslavi pro souděnek kovářky.
Ona jí také uměla dobře pít a pak šla k Borový místo k Hošemi.
Od Borový se pustila domů a zemřela na hranicích Lorenckých a
modlíkovských. Když třetí den přišli soudeci do hospody a ptali
se Bůzy: „Kdepak máte pamínání?“ - on jim povědla: „Ale už
předvětem šla pro kovářku a nýde od ty doby.“ - Tak jí šli seprve
hledat a našli ji smrzlou. - Jak zlatil Bůza tuhle první ženu,
pomaličku klesal, klesal. Potom dal statek synovi Frantovi. Ten

byl děsně křátkozraký. Jednou si zhlépal kosu, že přijde ráno hro-
zit na louku. Ale hoši mu kosu srazili a kosičteli; on se ráno sek-
ral a nevěděl nic, až „posehl“ první rádek. Když chtěl kousit, viděl
křave, že nemá kosu! - O grunt půsíl. Potom tam šenkoval jeho švagr
Fisao. (Kebneraj w lúžii byla z lehami (=krajini), velika a vysoká) - Dal-
ší osudy č. 8. viz na str. !

Číslo 30, 31. a 33 stávalo původně na prostředku,
snad asi tam, kde jsou nyní pop. č. 66., 77., 78 a 3. - Nyní č. 30 je
dřevěná chalupka Jana Vyláčala (u silnice nad „prostředním“ rybní-
kem). - Č. 31. náleží rodě Anně Holmannové (předposlední stavění
na konci vesnice po levé straně silnice k V. Lorenci). - Č. 33. byla
původně chalupa Víta Duskra (top. č. 70., viz str. 28.!) Nyní je
to dům Antonína Zuncara (poslední stavění v pořadí k „obavnicím“
směrem).

Číslo 35. (chalupa na gruntu Matějovi Lobotkovi (patřícím)
stávalo patně na sáhadi čísla 36. Později bylo přeneseno na grunt
těhož majitele pod č. 14. —

Kdo přehledně popisná čísla od 1. - 42. s vytkými směna-
mi, má obraz osady z. r. 1772. Ovšem se stavění tehdy jinak
vypadala. Mnohá byla jistě dřevěná a kryta nejvíce dřevy. -
Stavění ostatní vznikla později a byla číslována postupně tak,
jak vznikala. (Ostatní viz v popise nyní osady na str. !).

Dodatkem zminuji se o tom, že dřevěná stavění byla
skutčně „přenášena“ (vlastně převážena) s místa na místo. Rozet-
rala se a postavila zase jinde. Zuncarova pozděna (viz str. 52.!) na
př. byla koupena až v Perškově a do malé Lorence převezena.

*) str. 48. Začítelk jofimského popisu jsme našli a podávám
jej na str. 22. Též jsem podle něho doplnil seznam majitelů
na str. 47.

Rychtářství.

o rychtářích matlošenských lze uvést pouze několik drobností z paměti lidí, a to ještě jen o posledních. Protokol o vyrovnání lesních hranic (str. 11) podepsan jest rychtářem Tomášem Holmannem (r. 1766.) Ještě mi došlo, proč v josefinském popise jmenován jest při p. č. 7. Viš Harbíček (ne Holmann!). Zřejmě se snad rychtář sdyšů sáhl „vyjednat“ do Kolně (str. 25.) a byl za to „milostivou včinností“ nemilostivě staven. hodnosti rychtářské již dána Harbíčkovi (na čar)? Možná též, že byl Harbíček otčímem posledního Holmanna. Dshrovný sice říká, že nevlastní otec Tomáš Holmanna jmenoval se Neubauer a pokáseš se Šachostina; ale snad se mylí „Neubauer“ ~~ne~~nechal si pry na nevlastním synovi učit záležeti, dalo ho uvést ve školách. Z Holmanna se stal potom velkým oblíbenec včinnosti. Kupoval pro včinnost koně a čeho bylo kde třeba a úředníky panské svač často na hostiny. Proto když přišel do rámečků, náramně ho vítali, rčkmi mu hned podával rukou a řídli a bylo stále: „pane Holmannu sem, pane Holmannu tam.“ Jeho slovo také platilo. Řví u něho slovíčkovi zadarmo, jen aby nemusili na vojnu. Michalovi (= Šťastný č. 20.) dali Holmannovi 2 míry louky na otavnicích, aby nšel syn (= otec Šťastného, jenž nádení u Luncavi) na vojnu. Holman všecko spravil. Ale na koho si vzpoměl, toho dal na vojnu, „ani pámbu mu nepomohl.“

Louise Lýchva (r. č. 44, stáří 70 let) vypravoval: „Když šel Holmann z kostela, byl jako pampátek. Hedvábný klobouk, celý čirý šaty, boty, že se v nich vidět bylo. A to on měl radost, když jsme se stihli a líbali jsme mu rukou: „Matičko nebeska, pojďte děti, pojďte!“ A to už náky ten kujeáček nebo rohlíček každému dal.“

Stavení (rychtář) staveš jeho nevlastní otec již s ním (s Holmannem); již pry byl husky dospělý. Tehdy byla pro rychtáře snadná starba: kide na robotě všechno oděti. Na Luncarově dvoře jest velká kamenná koryto na vodu, také pomaška pro Holmannovi. Větší pry je někde s Holmanného kope (Štanyblu) do Dobřího dvora. Nade vši rolaímali víz a Holmannu si přiveš koryto domů.

Holmann měl též hospodu (byla všude dědičná s rychtařstvím).
Třeba tu dnu za sebou hrávalo se tam v hrady. Když přišly řiny pro
může, aby šli domů, říkával pán Holman: "Matko nebeska, už všude
jsem je vyháňel. Nechtějí jít. Lopak si s mima můžu pomoci?" -

Holmann dosti brzy ovdověl. Ze řinou měl 5 dětí (1 syna a 4 dcery).
Ostom se již změnil. Měl hospodyně. Syn Tomáš chtěl si učiti Rojkoou
druu (a také si ji uval) a starý tomu hránil. Že ho nechtěl poslech-
nout, nenechal ho doma, my'ho koupil mu v Lübyslavi dům ("Ka-
mens kův") a vymohl mu řink. Měš táně přibyslavští mu udělali ochod-
ně po vůli, neboť každý byl náramně rád, když mohl s panem
Holmanem jen promluvit." - jednomu dceru vdal Holmannu ke
Připánkům do Modlíkova, druhou ke Harčíkům do Velké Lorenie,
třetí dopřijna za Kolnou, čtvrtou na tuz do Burešova. Cerrim
dával po 600 státek stříbra. To bylo tehdy velká věno. Co čtv-
tou již neměl peněz, dal jí tedy 80 mí pozemků (náležú dosud
kuzi; při hranicích pozéšimských).

Ke poslední letě rychtář Holmann již dodělával jmě-
nem i duchem, takže nebyl sto zastávati úřad rychtářský.
Když zemřel, nebylo ho ani čím odvésti na hřbitov. Lůželi pán
pro něho se z parý rolu se tuz. Na pohřbu bylo mnoho lidí.

Tehdejší mltel Jan Mraček poznamenal ve školní pa-
mátní knize (na str. 16.) toto: "R. 1846 dne 3. března o poledne
zemřel v pánu slavný a vážený pan erbomí rychtář Tomáš
Holmann a dne 6. března byl slavný pohřb držaný. Ten
slavný pan rychtář spravoval obec Malou Lorenie přes 50 roku, a
za jeho času se zdejší škola vystavěla. Připamatovat se musí, že on
velký čitel školy byl a spolu nábožný a bohabojný život vedl."

Ani v posledních 12 ti letech života Holmannova byl
rychtářem Matěj Pátek (z č. 4. kamž přivesena ovšem i hospoda)
Státek č. 7. koupil pán jakýsi stádek Pytlík a potom Bureš, oba však
jen na krátko. Bureš k živa rasel, ale nechtěl ani (netroufal si, že by
státek udržel), my'ho změnil (r. 1846) s rychtářem v Horní Kůpě,
Matějem Luncarem. Josef Luncar (majejší majitelík č. 4. vinné elatěje

Luncara) mi vypravoval: „Tabínek vřadychy říkal, že dědeček to (č. 4) koupil proto, že to tady bylo bez roboty. Tam v Hrupě půšel smad nějaký nový správce a chtěl, aby také rychtáři robotovali. Dědeček tady o tom věděl, tedy to vyměnil s Burešem. Pídal píný mu 20.000 šajmů. Jak se sem dědeček přestěhoval hned ho udělali zase rychtářem.“ (Rychtářství a sňek z č. 4. rok do č. 7.) Pátek byl velmi zpusťlý, křytina sešla, taká v 2 letech musel Luncar všechno znovu pokřytit

Učitel Mrásek v pamětní knize školní (na str. 17.) poznamenal:

„Dne 1. srpna r. 1846 jest přísahou potvrzený za erbovního rychtáře a dějní obec Matěj Luncar, rozený v Horní Hrupě, který sde sobě tu samou dědičnou rychtářskou pro sebe a své potomky odkoupil.“

Bližila se však již doba, kdy „právo“ rychtářské hodno bylo s mnohými jinými přížitky do starého horaburdi. Dne Měruence r. 1850 ráno o 7 hodinách byla dle myšleho obecního ráhona od 17 března 1849 volba přes nově zřizeního ovřadu v samostatné katastrální obci v Malé Losenici, od pana č. k. komisarě. Dle většin hlasů jest představen za pana starostu (pulmistra) Luncar Matěj z čísla 7. za pana radního Lincera František z č. 28. Za vyboru: Pátek Matěj z č. 4. Benš František z č. 42, Hošek Jakub z č. 5, a Lejka Jan z č. 19. Za náhradníky: Hošek František z č. 6, Želený Josef z č. 14. a Jan da Jan z č. 9. Pak na odpoledni o 3 hodinách pan starosta Matěj Luncar a pan radní Lincera František složili přísahu věruosti a spravedlnosti ve Velké - Losenickém chrámu Páně, a od té chvíle se řídí samostatně obec Malá Losenice dle prozatimního ráhona obecního.“ (Mrásek str. 30)

Dvací rychtářové řetěz

1. Jakub Holzmann (viz starý gumtovní popis na str. 16.)
2. Tomáš Holzmann r. 1766 (viz protokol o vyjornání... na str. 16.)
3. Vít Hlavčiček (? r. 1785, uvádí se v Josefinohm popise při č. 7.)
4. Tomáš Holzmann ani v letech 1795-1835. zemřel r. 1846 (viz str. 53!)
5. Matěj Pátek z č. 4. ani od r. 1835-1846.
6. Matěj Luncar od 1. srpna r. 1846.

Parderny a cikelny.

Lnny pěstovaly se u nás v dobách minulých mnohem více než nyní. Lnářství bývalo důležitým a výnosným odvětvím českého zemědělství. Cizí konkurence (hlavně ruská), láce výrobků barvených a pletených proti bělým a zvětšené náklady na pěstování lnny zničily za velké části české lnářství. Za len se mnoho bavilo a mnoho se ho spotřebovalo hokej doma na tkaniny (prádlo a šatstvo ženské i mužské, cíchy, pytle ad.), provazy, mříti a j. móda vyžaduje výrobky lněné i z venkova.

„ Často slyšet naríkati,
že lnny k štáku málo platí,
Dcerky radím s paty do hlavy,
v šatech z bavlny či hedvábí.
Z toho, co nám doma roste
rukávky jsou pro ně sprosté“! (Patek.)

Ná zpracování lnny byly v malé Losenici tyto parderny:

1. Výkoukalova (od č. 19.) při cestě do Věpřovic. (Letos ji koupil od Jana Kachy č. 19. Alois Lermý.)
2. Luncarova (od č. 7.) na kopci pod silnicí k V. Losenici. Přivezli ji z Pevňova. S počátkem měl ji Luncar a Markem (č. 14.), později sám. Shořela 17. října r. 1887 a již nebyla postavena.
3. Parderna Výchlova (od č. 49.), nyní č. 75. Kachava Jarosě.
4. Parderna na místě nyníjšího č. 15. (proti velmi vzdáleno od č. 16.)
5. V obecní chalupě (č. 43.) se šiz dlouho štělo.
6. Parderna Křečlová (od č. 2.) made oní, vystavěná před 13 lety.
7. Parderna Lermova v Brantě (při č. 52.)

Užní tu se len pěstuje v parderně Křečlově a Lermově. Uživatel má Antonín Luncar (č. 33.) malou sušárnu lnny u své zahrady.

Lnny pěstuje se mnohem méně než dříve a prodává se často hrací, netříděný. (R. 1907 až za 20 halibů 1 kilogram.)

Cikelny bývaly tu dvě: Holbmannova (Mychtarova, č. 4.) v Brantě Buzi
„ v dámských, — druhá Klánova (od č. 5.) na „ovčích dílkách“ u cesty
k Poříčím. Tyto cikelnny starší sousedé ještě pamatují. Užní jest tam lonka.

Zdálo by se, že na Vyhoukalovou parrurnou bývala taká uhlerna. Ale myslím, že jámy kamýží, nyzní vodou naplnění, měly jiný účel. Starí říkali tam "na vlečánek" "Vlečák" = vleč jámy (na chytání olků mezi lesy a vesnicí). Vlků bývalo i v lěchách dost a dost.

Najdou-li se sem tam jinde stopy pálení cihel (na př. ra č. 37.), třeba si připomenouti, že dříve pářovali si mnozí cihly na vlastním pozemku, chtěli-li něco stavěti. Bylo to levnější nežli cihly kupovati.

(Páno 23. října r. 1907)

Největším obcem rychtáře Tomáše Holmanna byl skutečně Kubauer z Lachostína (vypravoval vnuk Holmannův, Štěpánek z Modřkova, 81 rok starý) Holmannovi bylo 8 let, když mu zemřel vlastní otec. Jednu acem sdal Holmann do mlýna v Jersejně na Moravě (ne ra Polnou, viz str. 51!)

(Viz též str. 48. při ústě 3. !)

Kdy začalo se v Malé Losenici první vyučovati, nebo říci učiti. Bez vešší pochyby však bylo to ra granování Marie Terencie. (r. 1740-1780) Matku praví, že kramář Miček, (viz str. 13. a 15!) který se soudil s vechností o obecni les, byl tu prvním učitelem (tedy asi před 140-150 lety) - Podnik Jan Čejka (stár 70. let, bydlící v č. 27.), když se napije, těšívá svou milou opičku: "Ja jsem kantorshij dítě. Můj děda byl prvním kantorem v Malé Losenici." - Proto mu říkají všeobecně "kantorek". Ten mi vyprávěl toto: "Můj děda se jmenoval Jakub Kubauer a pocházel z č. 8. Byl prvním kantorem v Malé Losenici. Tehda se učilo v chaloupce, co je teď "nový rybníček". Když jsme ho s Václavem Píbiltem kopali, přišli jsme tam na píe a popel. Bývalá Glávova studně byla rovna na dvou "ve škole" (misto, kde byla studně, jest dosud znáti, hned vedle silnice, mezi ní a rybníčkem.) Dědovská k poslední už nenečil, byl věkem sešlej. Takay ta "škola" spadla a potom učiti v téj chalupě, co jsou teď Koráškovi (v č. 3.), tehdy patrně právě vystarěním, snad narychlo jen ra tím účelem, aby se tam dále učilo, neboť ~~to~~ bývala jen mírná dřevěná chaloupka."

Didoušek hnál jednou se svou sestrou dobytých (Páthiv č. 4.) do Prantu a tam ho rabil hejk. eště bylo tehda 5 nebo 6 let a didouškovi asi 85 let."

(Chročen tady hol. n. 1760.) V nejvyšším č. 3. se vyučovalo až do

Vystavění nové školy roku 1826

na svahu uprostřed vsady (mými hostince „u Jilena" č. 48. za rychtářování Tomáše Holmanna. Zdá se, že se o ni právě rychtář nepřie přičinil, neboť o něm napsal učitel Maček, že on velký ctitel školy byl."

Všechny nové budovy školní vyučovalo se až do r. 1904. Byla s počátku jednotřídní filiálkou (pobočkou) farní školy ve Velké Losenici. —

Zachovala se nám památní školní kniha, přimno od r. 1826, takže lze uvést i dějiny školy zdejší dosti podrobně.

» Anno Domini 1826. Tato školní stavba se dostavila v r. 1826. Před jejím dostavěním byl sem dosazen za školního učitele František Dvolánek & Krušovec, jenž byl před tím školním učitelem v Modlíkově a roku 1826 dne 23 ho listopadu počal v této nové škole své první vyučování.

Roku 1827. Do památní knihy vložen byl listek tohoto smýšlení (uvrštěn před zhouškov.) » Vysoce důstojný! Vysoce vážený předsedající Školní. — Včasná jejich láska, rač mě a nice jen vkrátce, avšak se Jda. úplnou vděčností popateho plinancij uvrtání milostivě přijmouti, — které jménem ostatních spolu sáku role hluboké činim ponížnosti, — Jdeci mě uiti dnes radost, i take jakousi anskost a skach, — utim radost ponivradě vydmim tak vsměšovanu společnost, která se nám nikdy při tom našem schromáždění nevískytla, a kři sobě rozímám tu velikau čist, která se nám dři, že jsou při sobě neoblížovali nás co autli diltky dnes s jejich přitomnosti počtiti, a v této nové vystavění škole sehlednauti, — cytim tře anskost a báke, an mnohonásobně uvážuji nedokonalosti naše, pro které snadno při nastavajícím skausší jejichm očehavání radost neučinime. — V této přípravnosti beru své autocišti vinnovské prosbi, aby nám naše slabosti a nedokonalosti laskavě prominuli, a naše skausmaní v byčlivosti vyshchli, — Aby pak vsechnu svou porovdřivost vynalozime, abychom předložili ně obarhny co nejlíp rovdporidali a lehdy jestli neuplně, aspoň v větši časny riškali spokojenosti milosti jejich. — František Hošek. Všechny vystavění nové škole v roku 1827."

Podobné uvítání odůhával některý řád řádů před skouškou, která se konala každoročně za přítomnosti vikáře a jiných osob. Zlýtkem toho jsou dosavadní veřejné skoušky a malování v kostelích. Školy byly tehdy úplně v moci a pod dozorem církve.

"Roku 1830 bylo ke škole schopných dětí 56, a těch, kteří na opakující hodiny patřili, 18 jest jich bylo." - Tehdy totiž chodilo se do školy jen do 12 let a potom 2 roky na "opakující hodiny" v neděli. Písmosti nebylo; kdo nechtěl, nechodil. (Každé 2 do 3 hodin v neděli odpoledne.)

Roku 1831 dne 21. ledna zemřel učitel František Zvolanek ve věku 31 roku, působil zde 4 léta 2 měsíce. Za jeho nemoci a po jeho smrti až do 21. února vynášoval tu jako pomocník Pavel Lacina, rodilý ze Zářavý. Pak dne 21. února byl k této škole ustanoven za provizora (= satimního učitele) Antonín Pátek, rodem z Borové, jeho časem pomocník v Uhřově. Dne 15. dubna dostal prezentaci (= ustanovení) na tuto školu za školního učitele a 21. máje od vývoce důstojní konsistorie dekur (= potvrzení) svůj na tuto školu obdržel."

Příjmy zdejší školy.

- 1.) Sobotáles; platí se zde vesměs od každého dítěte lihodně 3 kv. v. v.
- 2.) Pod 4 míry pole a 1 míra louky.
- 3.) 10 mív velkých řítů, pak kolidy a síce: při vánocích, velkonočních a svatodělních svátcích koláče od jednoho každého rolníka; pak o sv. Řehoři od sedláků mouku a vejce, pak 37 hochmíků chleba; chalupníci platí za celou kolidu každý 6 kv. v. v. za rok; právo v sv. Duchu a kostelní hory se obdržuje každoročně 28 al. 1 kv. v. v.; služby od obce se obdržuje každoročně 13 al. v. v.; kdekterá peníze se pod vystavením kvítance jako v kostelní hory, tak i od obce při všech svátcích dostávají; a pak 8 sáhů dříví od obce pro školu i pro učitele, které se při sv. Václavu přivésti a v školy vyrovnatí musí; to jsou všechny příjmy zdejšího učitele."

"V tomto roku bylo ke vzdělávání učení schopných dětí 62 a na opakující hodiny dětí."

"Dne 27. července 1831 navštívili tuto školu: čtyřec důstojný jím-

most pán vikář aneb dozorce Německo - Brotského školního okresu (tehdy J. Binžek z Borové, až do r. 1845), pak vysocí učení a mýni učební pán falář Velko - Loremichy (tehdy František Fidler, až do r. 1844) a učební pán Antonín Winkler di' školy hatechet (do r. 1856), při kterémžto navštívení se školní návštěva (příhlídka) držela." (Další návštěva nebude již uváděti).

Roku 1832: školních dětí 57 (mezi nimi 7 chudých, které neplatily robotákeru), na opakující hodiny 30 dětí.

Roku 1833: škol. dětí 56 (10 chudých), na opakující hodiny 44.

Roku 1834: 46 dětí (5 chudých), na opakující hodiny 44. Dne 1. října dostal se učitel Antonín Pátek do Měškova, působil zde 3 roky 7 měsíců (od 21.2. 1831).

Dne 5. listopadu byl zde ustanoven za provizora František Novodný, ro- domy Luskolně, a vyvířoval zde do 20. ledna 1835. (Zemřel v 1876 v Poděšíně).

Roku 1835 dne 20. ledna přistěhoval se do dt. Loremice učitel Jan Křep. Měšek, rodem z klavě vsi u Luskolně, a té doby učitel v Radostíně. - Učitel Měšek vyjednával se soukazy v svých příjmech, porů- vadě příjmy v pamětní knize sarnamenami (viz výše) s příjmy ve fassích (= úřední příznami dávek) potvrzujícími se nerozcházel. Ale sousedí nebyli ochotni příjmy jeho zlepšiti, naopak usnesli se, se budou dávat učitelů místo 10 rochoratých měř řítů jenom rovně, což také potvrdil kontribučenský úřad. Tím přišel učitel asi o 2 1/2 romě míry řítů. Aby se odškodnil, sáral učitel posádkovati podle německého zákona a fassu sobotáles ve stříbrě (= konvenčním úšle). Douda se platilo v sájnách po 3 hr. za každé dítě týdně od 6 let do 12. Potom v konvenční míře: 1 hr. od 6-8 let, 1 1/2 hr. od 8-10 let, 2 hr. od 10-12 let. V sájnách byl by dostal učitel toho roku 110 sl. 27 kr., ve stříbrě dostal 150 sl. vidců. číslo. Poněvadž tehdy byla míra řítů za 5 sl. 30 kr., učinil úbytek 2 1/2 míry 13 sl. 45 kr. v. č. Zlepšil si tedy učitel příjmy o 36 sl. 15 kr. v. č. - "Všem některé obyvatelé skrze to do marnosti upradli, ale je sáshně každému učitelu školní příjmy rozleborati, ne jejich sarnadati, a při všech příjmech co každěho sájná, učitel nemá se dobru poraškovati, mysliti se se hájiti - 7. úřadník učitel.

R. 1835 bylo školních dětí 52 (5 chudých), na opakující hodiny 34.

V lednu toho roku dostal, plus se kvellou čeledníh neb úředníh pro učitele přípra- vit. me sví oukraty." (viz plán, str. 78.) 18 března pak, dal sobě učitel svou vlastní

plotnu, která 5 zl. 10 kr. v. č. košťovala, do předníka zasadit, která vždycky za jeho vlast-
nost bude." - Do pokojíka vedle třídy dal ohno a ohnivi za 5. zl. 33 1/2 kr. - Váubnu dal
na vlastní náklad (5 zl. 28 kr.) „vedle školy pod kopcem studni a kalyži províbit a
se stáchem opatřit" - „Vyděl se učitel Jan Mrázek, si ovšem teprv 9 roků škola
nově vystavená jest; se moc jistě k doditavání jist, a se od obce ani za 10 roků s
přiměřením to dohotovení se by se nestalo, tak učitel dne 14. října máje 1835, roku dal
na svůj vlastní náklad pokoj do sylvie obrácený šatoriti, a syce: co se dohotoveno hned
od stropu, podlahy, dvojnásobných oken, futek, verkleidungu (= Verkleidung, obložení dveří),
rámků a jiných kovami kuje; vyhotoviti, neboť jin při toho času stali, a to všechno
dohromady 49 zl. 35 kr. v. č. košťovalo.

Poněvadž ale učitel rádného místa v té škole nemá, aby sobě obzvlášť k tomu
naturalně od obce dostava v škole ~~ama~~ vysypal, tak byl sám nucený na svůj
vlastní náklad šlypku neboli obzvlášť mechat sobě vystavět; kterou v májenci
září 1835. dohotovenou měl, která dohromady 30 zl. 46 kr. v. č. košťovala. Tak učitel
při jeho přistěhování do obce Losenice, tyto efekty v jeho jmenování muzeu byl 1835
mechat do pořádku přivést, kdežto učitel Jana Mrázek hotových a vlastních jeho
peněz dohromady 126 zl. 32 1/2 kr. v. č. košťovalo. A ten obnos peněz, vždycky za svou
vlastnost sobě J. Mrázek učitel ranechava, kdysi by obec, a nebo jiný nástupce tyto
opravy mechtěl na se přijmouti."

Roku 1836 pořídila obec tyto školní knihy:

- 1.) školní matematiku
- 2.) fleiskatalog denní (mynější, výřhas docházkový a prospěchů),
- 3.) fleiskatalog nedělní,
- 4.) denní knihy vyničovacích rásťojů (myní „křídlní kniha")
- 5.) nedělní rásťojní knihy
- 6.) patentní knihy (myní „index normalní" a „jednaú protokol")
- 7.) disciplinální tabele, pro rasmamenání mravních, pilných a zdvořilých školních dětí
i také nemravných, nepilných a nezdvorných školních dětí.
- 8.) knihy etí („relatou knihy") pro nejvoláštnější pilný a mravní děti, do školy chodící.
- 9.) knihy památní, pro upamátování všech školních příběhů (= knihy, v nich vyprávějí.

Učitel Mrázek kapsal do ní věcí od roku založení školy, 1826.) -

R. 1836 bylo škol. dětí 59 (6 chudých), na opakující hodiny 35.

Dne 10. úřevence t. r. kanonická generální visitace. Při ní byly zhořívno se Velko-

Loseničské škole také 26 dětí se zdejší druhé třídy (= oddělení) na přítomnosti biskupa Karla Hamba (podpsán na str. 7. škol. pam. knihy.) Premium od biskupa dostali: Anna Dušek a č. 33., Anna Píbil a č. 34., Jan Halama a č. 25. a Jan Jásá a č. 4. — Dne 10. únija zasazena ke školní světnici kamenná futra

Roku 1837: Školní děti 52 (4 chudí), na opakuj. hodiny 47. V srpnu toho roku skončena byla úprava školy: 1.) Položeny nové prkenné stropy na tůči a pohojih učitelův. 2.) Dřívna pekárna na chleba v cihelníku („dřívje nepohledná a ničinná v kuchyni pod ohništěm byla“). 3.) Polámaný dvíř se třídy do pohojíha, kde to dvíř a kuchyně, se rozdily. 4.) Kamna, která byla dřív ve sdi, aby zahřívala tůči a byt učitelův, byla postavena na dřívij podstavce do rohu třídy („poněvadž dřívje jen teplo ve sdi bylo, takže ani děti ani učitel svém v pohojí teplem opatřit nebyli“). 5.) Byly dámy okenníky s pantry, účišky a háčky do vřijení na půdě („dřívje to tak vřijeli jako v parodni kusama prkennama prostuhání“). 6.) komín se s 3 škvíci (= 95cm) vřijel. Tato oprava se na žádost místního učitele a s přičiněním pana rychtáře dědičného Tomáše Holamanna, která zde uvedena jest, stala. K lepší okrase nechal p. erbomí rychtář Tomáš Holamann pěkně v školní světnici a učitelovjím pohojí obilít, a místní učitel na svou outkatu a sám vlastnoručně v školní světnici i ve svém vedle klary (= třídy) pohojí stojícím, pěknými lambretami (= zapázení stěny při podlaže) a mramorem okrašlit. Takže se uskutku udal míse, že tento školní dům se vesny považovaný býti míse.

Roku 1838 ohrazoval se učitel Mrázek, že jemu nenálež, aby dával sám školní dům štipat, a mimo to hlávil se o školní louku (která, přes 60 roků zádny školní učitel nenálež vyhář sa nijaký pakatel na lústině v Brantě od vrchnostenského gruntu. kousek louky vždy se pachtovávalo). Poněvadž „obyvatelé sakovim rozumět nechtili“, rozhodl vrchní úrad. Kútili byla dana obecní louka pod sljblem (vedle posemkův od č. 14.) o výměře 1233²/₁₀₀ sáhů (top. č. 750.), aby dále sa to dával též dům štipat. Kdyby s tím nebyl spokojen, měla se mu ponechat (podle farse) pouze míse louky a o rozštipání dům měla se postarati obec.

Toho roku: 52 škol. dětí (5 chudých), v neděli 25.

V srpnu dala masamie na sklep štůdy a pokoje.

V srpnu zřídila obec ohrazení dvorek při škole („K čemu vy-
lohám byl také učitel najomocen nějakou částkou.“) 2491 uděl
Roku 1839: Škol. dětí 48 (3 chudí), na opakující hodiny 24. „V tomto roku
ještě vizích dětí v předního času 7. a na opakující hodiny vizích dětí dohromady
ještě 26, který školu navštěvoval přimčený jsou.“

V kněžně byly koupeny od obce do školy kalamaře pro všechny děti.

„Dne 23. července t. r. navštívili tuto školu vysoce důstojný gen. p. Jan
vikarius Jan Brižek, Německo - Brodskýho okresu školní dozorce a t. d.
pan. děkan přibyslavský, p. páter Antonín Wintler, kaplan a katecheta
tato školy, dědičný rychtář p. Tomáš Holmann, pubmista Matěj Čiřa
(viz str. 48.), konšelové Tomáš Dusek a Václav Halama, školní doh-
liatel Jan Týka. Pak vše etihodných osob školu sdyž navštívilo, při
kleimato navštívemí etihodných osob školní skouška držena byla. K
dohých prospěchů a pilnosti mládež dohonalou pochvalu od nejvyššího
dozorce obdržela. A místní školní učitel spokojenost svlastní sobě
získal, a vejpru pochválen byl. - Potom vždy uváží učitel, že s
dohým prospěchem skouška zaiata i také skoměna.

Roku 1840: Škol. dětí 54 (3 chudí), vizí, v neděli 22, vizích 20. 30.
dubna dal si učitel položiti novou podlahu do čeledníka, obec
pak tam pořídila fůtra a dveře, a dala opraviti plot v rakašdhy.

„Dne 28. července v noci na den 29. července 1840 přepadli kašháři škol-
ního učitele Jana Mláček do pokoje vedle klasy, a co v něm bylo,
všecko vyhrali a sebou odnesli. Škoda pojistavala od ousazdu vch-
ného sceněna přes 134 alati konvenční mince (= stůbra) mimo jiné-
ho, co se ani nendalo. Důvadní vyšetřování holikere bylo, v tako-
rych podzřelých místech, však ale se vyšetřit niv nemohlo. Šk
delimne práv toto aloupemí se předložilo, po mnohem vyšetřování,
do protokolů poznamenáno.“

Roku 1841: Škol. dětí 57 (3 chudí), v neděli 20, vizích 9.

Dne 15. ledna konala se v. k. krajská komise za přítomnosti komí-
sarů, vikáře, vchmého, rychtáře, pubmista, dvon sousedův a učitele
„stranu vyplnění služby - (congrui) pro škol. učitele; která se a kon-

byhčevský kněz ustanovila, až na stvácím slav gubernyurn povolila" (viz rokem 1844!).

Rok 1842: Škol. dětí 55 (2 chudí), v neděli 19, učích 14 (všech 33).

Dne 1. ledna ustanovil jeho Excelence pan biskup nový vikariát (vikariát); a syc: Bolenský vikariát a Německo - Brodský vikariát; pro-čím se musí zde poznamenat, že zdejš škola více k Německo - Brod-škemu nepatří, nýbrž Bolenskému vikariátu přináleží."

"Alatí kniha". Do ní zapisovány byly děti zvláště pilní. Byli ne-
"alatí knize" bylo tehdy velikým vyznamenáním a pamatovalo se dlouho, celý život. Ve zdejš "alatí knize" jsou zápisy od r. 1842 - 1869, kdy po vydání nových zákonů nastaly místo "alatých knih" školní spravy. Všechny zápisy jsou šablonovité. Vypadají takto (s nepatrnými odchylkami):

Anno 1842.

Či slavně vřytací školního roku 1842

Dne 8 června, zastavili sobě následující věci a řádky k školnímu (trivium = 3 předměty: čtení, psaní, počty mimo náboženství) Malí - Loseni-
ché školi, pro jejich chování ve škole, tak i jinde, potom, skrze všemožné vynaložení pilnost v učení, do této knihy sli veřejně pochvala por-
nomenané byti a syc:

Lejha Marie (= sestra kamtiškova)

Helena Josefa

Hobmann František

Fiala Frana

Halama Václav

Antonín Winter

katechet

Hobmann Petr

Jáček Antonje

Jáček Anna

Lejha Kateřina (= sestra kamtiškova)

Wirschaup Anna

Jan kler. Kráček

školní učitel

R. 1843: Školních dětí 54 (7 chudí), v neděli 42 i s učím.

R. 1844: Škol. dětí 59 (chudí 2), na opakující hodiny 48 s učím. Dne 13 února odstěhoval se farář velko-loseničský František Fidler do Drahotušev-
Hranie na elozavě. - Farm spravoval katol. kaplan Antonín Winter a kooper-
rátorem Ant. Štěpánkem. Dne 18 června přistěhoval z farář Petr Vysondík.

Guberniálním výnosem z 11 července nariázeno, aby se učitelé vyplácelo z kontubencijské kasy každoročně 39 zl. 30 kr. hore. mince. (viz str. 1841) -

Dne 30. listopadu byly znovu jiné kasy školi sdejší uvořené a s příjmy celoročně s 136 zl. 3 1/5 kr. hore. mince od místního rychtermístního úřadu a veleb. p. faráře podepsané a s pečeti potvrzené, a k dalším star. zemským úřadům k přihlídnutí odesláno."

Ve „alati knize“ r. 1843: Čejka Kateřina, Pátek Anna, Čejka Marie, Pátek Antonie, Halama Václav, Fiala Jakob. - r. 1844: z první třídy (= oddělení): Pěpánek Matěj, Pátek Josef, ze druhé třídy: Čejka Kateřina, Fiala Kateřina.

Roku 1845. Ve „alati knize“: Čejka Kateřina, Vyhoukal František, Holman Anna, Pátek Josef.

Dne 27. listopadu zemřel pan Bůžek, vikář. (jemu ministvoval Karel Havlíček Borovský).

Roku 1846. Škol. dílky 74 (4 chudí), na neděli 45 i s cizími. Dne 3. března zemřel rychtář Tomáš Holmann (viz str. 50.-51!), za něho se sdejší škola vystavěla a on velký chitel školy byl. - Toho roku konpil učitel z školní proporce pro chlape a děvčata za 13 zl. 50 kr. Dne 30. května byly posvěceny. Dne 23. června hřimování v Přebyslavi. Odměny od biskupa potom při zkoušce obdrželi: Čejka Kateřina s č. 33., Holmann Anna s č. 17., Hošek Josef s č. 5., Fiala Jakob s č. 13. Mimo ně jsou ve „alati knize“ ještě: Holmann František a Mráček Adolf (= syn učitelů).

Toho roku byl za vikář obřadku polenského povýřen František Ludek, farář v Kuncemburku.

Dne 1. srpna stal se zde rychtářem Matěj Luncar (viz str. 51!).

Roku 1847. Ve „alati knize“ z 1. oddělení: Pátek Anna s č. 4, Luncar Anna s č. 7, Eliáš Františka, - ze 2. oddělení: Mráček Adolf, Hošek Josef, Čejka Marie č. 27, Holmann Frana, Holman Jan, Halama Rozálie, Henal Marie, Bratisovská Marie, Fiala Marie.

Roku 1848. Školní fasa (viz stranu další!).

Školní Tasse

nebo pravidelné a oprávněné příjmy učitele vynacházející se pod patronátem obce sčítací školy v M. Losenicích.

Význam hlavních a více sdílených rubrik.	v hotových penězích konv. m.		v naturie v penězích vzt. konv. m.		Dohromady konv. m.	
	zl.	kv.	zl.	kv.	zl.	kv.
<u>A v Realitaeden</u>						
4. Dolno-bavorské míry obecního pole, 1 míra a 1 zl. 45 kv.	-	-	7	-	7	-
Dle protokolu při vstupu úřadu od roku 1838. No. kop. 750. pod křížkem 1233 ² / ₃ □ sáhů louky obecní ...	-	-	1	-	1	-
<u>B. z Kostelní Mohovosti.</u>						
Táhne učitel dle gubern. dekretn od 27. Augustu 1821, č. 42535. holovosti celovně ...	11	42 ⁷ / ₈	-	-	11	42 ⁷ / ₈
<u>C. z Kontrahucenský Mohovosti.</u>						
Poddaných z kontry bučenské mohovosti panství Polná dle gubern. dekretn od 11. Juli 1844, č. 19882. a cis. kral. krajského intimatu od 25. listopadu 1844, č. 11032. celovně v holovosti ...	39	30	-	-	39	30
<u>D. Od místní školy.</u>						
V holovosti sčítky celovně z obecní mohovosti Tyžhodní školní plat přijde (dle gubern. dekretn od 25. Septbr. 1826, č. 15707.) od 41 školních dětí dle rozdělení stupně a 1 kv., 1 ¹ / ₂ kv. a 2 kv. konv. mince k počítání; tak sice:	5	12	-	-	5	12
11 dětí a 1 kv. . . . . zl. — 11 kv.						
18 dětí a 1 ¹ / ₂ kv. . . . . zl. — 27 kv.						
12 dětí a 2 kv. . . . . zl. — 24 kv.						
dohromady 1 zl. 2 kv.,						
lehdy za 47 tyžhodní (po 1 zl. 2 kv.)	48	34	-	-	48	34
<u>E. Na Deputaci v naturie.</u>						
V kopení školy s sáhů měkkého dříví od obce.						
9 dolnorakouských mír čistého sítu,						
1 míra a 1 zl. 30 kv.	-	-	13	30	13	30

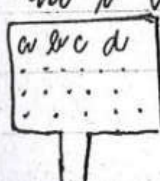
Od 37 usedlych 37 bohemku chleba a 12 kv. čimí Koledy v koláčích, a sice: od 37. usedlych po 1 koláči uždycky a vánočních a velkonočních a o sv. Duchu, co čimí dohromady 111 koláčů. Koledy o sv. Řehoři, a sice: od 37 usedlych po 1 míce žitné nejračky a lakových 24 míček se vejde do 1 míry - a od jednoho každého 2 vejce, co čimí 1 kopa a 14 vajec	-	-	7	24	7	24
Od 16 domkářů bez polí, kteří řádný chleba nedávají, po 6 kv. vid. č. čimí	-	-	-	39½	-	39½
Summa všech shromažďených příjmů	104	58½	31	33½	136	31½

V škole Malí Lorenci dne 13. juny r. 1848.
Všecky příjmy dostával učitel „teprve po
rasloužení“ (poradw, po odsouzení). počínaje
1 listopadem a konče 31. října každého roku.

Ve „slatí knize“ r. 1848 z prvního oddělení: Halama Marie č. 49.,
Hošek Frant. č. 6., Čejka Anna, č. 27., Hošek Jan č. 5 - ze druhého oddělení:
Mráček Adolf, Čejka Marie č. 27., Holmann Jan č. 17., Eliáš Františka,
Jasá Antonye, Holmann Marie č. 66., Pospíchal Františka, Halama
Rozalio.

Roku 1849 ve „slatí knize“ z 1. odděl. Hošek František č. 6., Hošek
Jan č. 5., Halama Marie č. 49., Čejka Anna č. 27., Janda Františka č. 9.,
Eliáš Antonín č. 41., Půža Marie č. 55., Triala Františka č. 30 - ze 2 odděl:
Mráček Adolf č. 48., Holmann Jan č. 17., Hošek František č. 5., Čejka
Marie č. 27., Holmann Marie č. 66., Lunca Anna č. 7., Eliáš Františ-
ka č. 41., Eliáš Marie č. 41., Zelena Kateřina č. 14., Pospíchal Františka č. 11.

Roku 1850. Školních dětí 75 (5 chraných, v meděti 28 obojích pohlaví.
Dne 9. července byly nar. školnímu učiteli v důstojného veleb. třídnictví polenské-
ho v Krosburku školní knihy pro chudé zdarma odvádány, a sice 5 tabulek
A B C (divně tabulky na měř učitel přilepl lístek s abecedou; k se děti
učily. Potom teprve dostaly slabikářů. Mnohý vychodil abecedou školn.)

5 slabikářů, 5 malých katechismů, 3 první díly, 3 druhé díly a 2 evangelium, dohromady 33 kniží i také školní pravidla."

Dne 11. července zvolen za starostu Matěj Lunear. (viz str. 51!) Vše „Malé knize“: Mráček Adolf, lékařka Marie č. 24, Holzmann Jan, Henzl Marie, Hložek Frant. č. 6, Hložek Frant. č. 5, Želmy Kateřina, Eliáš Marie, lékařka Anna č. 27.

Roku 1851. „Školní učitelstvo dle nařízení slav. c. k. vlády vypracováno všechny neměnněrodní národní dávky ku školám, farám a kádrušim ve vykazích k slav. c. k. vypravující komisi k vypracování kvintů v letech do Prahy předložit.“

Dne 7. května byla ustanovena vypravující komise. Národní dávky byly odhadnuty v penězích a vykoupeny, čímž učitel podle fassu (viz vedle) 3 h. díl utpěl a ztátil. „Lhší připamatovati, že obce představenstvo s výborem na vůli měli takové národní dávky ponechat aneb jich pro školního učitele vykoupeni; poněvadž výdychy nepřiznání a sávisť panuje, takové i škol učitele pothalo a pronášedoval. K této c. k. komisi byli předvoláni: Starosta Matěj Lunear, rádni Matěj Pátek a František Linčera, a výborní: Josef Želmy, Hložek Jakub a Beneš František. Na skrácení vývolky školního učitele se sávisť a nepřiznání starosta Matěj Lunear ponoukl ostatní předvolaní a národní dávky se za malicherný peníz vykoupeny. Ten samý Matěj Lunear starosta jest vůbec známým nepřitelem školních příjmů a škůdcem učitelstva, to skusil i nyní školní učitel.“ (Viz též str. 68.)

Druhemých dávek tabele viz na str. další!

Vše „Malé knize“ r. 1851. a 1. oddělení: Hložek Marie, lékařka Josefa, Halama Josefa, Pizra Josef č. 55, Eliáš Antonín, Pátek Anna č. 4 - se 2. odděl.: Henzl Anna, Lunear Anna, Eliáš Marie, lékařka Anna č. 27, Halama Marie, Holzmann Kateřina č. 39, Janda Františka, Fiala Marie č. 26, Pizra Kateřina č. 55, Fiala Františka č. 30.

Roku 1852. Škol. dětí 73 (chudých 6), na mediči 29 obojího pohlaví.

Dne 20. dubna koupil p. představený M. Lunear 15 kalamašů za 2 r. 30 hr.

Zrušených dávek Tabele

číslo domů	jméno povinnovaného	Roční dávky zrušené:					% vyměřeního výkupny kladi povinný v:			
		mlék sůla	mlék mouky	hochní- hoj chle- ba	holacev	vaječ	částku výkupny (v rublích)		přidání výkupny (v rublích)	
							zl.	kr.	zl.	kr.
1.	Vyhláčil Matěj	4 1/2	1	1	3	2	-	38 1/4	12	45
2.	Tichý Josef	4	1	2/3	1?	3	-	32 1/4	10	45
3.	—	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	Čátek Matěj	6	1	1	3	3	-	45 3/4	15	15
5.	Hošek Jakub	6	1	1	3	3	-	45 3/4	15	15
6.	—	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Luncar Matěj	6	1	1	3	4	-	46 1/4	15	25
8.	Piša Matěj	3	1	1	3	2	-	31	10	20
9.	Janda Jan	2 1/2	1	1	3	1	-	28 1/4	9	30
10.	Martin Jan	2 1/2	1	1	3	1	-	28 1/4	9	30
11.	Čupříhal František	2 1/2	1	1	3	1	-	28 1/2	9	30
12.	Teml Jan	2 1/2	1	1	3	1	-	28 1/2	9	30
13.	Fiala Jakub	2 1/2	1	1	3	1	-	28 1/4	9	30
14.	Želný Josef	6	1	1	3	2	-	45 1/2	15	10
15.	Loboška Jan	3	1	1	3	2	-	31	10	20
16.	—	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17.	Holamann Jakub	3	1	1	3	2	-	31	10	20
18.	Kubiček Jakub	4 1/2	1	1	3	2	-	38 1/4	12	45
19.	Čyha Jan	6	1	1	3	3	-	45 3/4	15	15
20.	Štáslný Jan	4 1/2	1	1	3	2	-	38 1/4	12	45
25.	Habana Jan	4 1/2	1	1	3	2	-	38 1/4	12	45
26.	Fiala František	2 1/2	1	1	3	1	-	28 1/2	9	30
28.	Činera František	4 1/2	1	1	3	2	-	38 1/4	12	45
29.	Štásl Jan	2 1/2	1	1	3	1	-	28 1/2	9	30
33.	Dusík František	2 1/2	1	1	3	1	-	28 1/2	9	30
34.	Čihel Jan	4 1/2	1	1	3	2	-	38 1/4	12	45
36.	Loboška Josef	6	1	1	3	3	-	45 3/4	15	15
37.	Čátek Václav	4	2/3	2/3	2	2	-	34 1/2	11	30
39.	Holamann Jakub	4	1	1	2	2	-	30 1/2	10	10

číslo domku	jméno povinnovaného	Roční dávky zrušení						z vyměněného výkupu klasi povinný vs:			
		milků řada	milků mouky	bohemské chleba	koláin	cifer	časťku výroční (ve stříbr)		jistinu výkupní (ve stříbr)		
							zl.	kr.	zl.	kr.	
40.	Čejka Jachub	4	1	1	3	2	-	35 $\frac{1}{4}$	11	45	
41.	Eliáš Martin	1 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	1	-	15 $\frac{1}{4}$	5	15	
43.	Benis František	4 $\frac{1}{2}$	1	1	3	2	-	38 $\frac{1}{4}$	12	45	
44.	Čejka Antonín	4 $\frac{1}{2}$	1	1	3	2	-	38 $\frac{1}{4}$	12	45	
45.	Holamann Tomáš	6	1	1	3	3	-	45 $\frac{1}{4}$	15	15	
46.	Holamann Jan	2 $\frac{1}{2}$	1	1	3	1	-	28 $\frac{1}{2}$	9	30	
47.	Štánil Josef	3	1	1	3	2	-	31	10	20	
49.	Halama Václav	3	1	1	3	2	-	31	10	20	
50.	Čimera Michael	3	1	1	3	2	-	31	10	20	
52.	Čimný Josef	2 $\frac{1}{2}$	1	1	3	2	-	28 $\frac{3}{4}$	9	35	
53.	Buchal František	2 $\frac{1}{2}$	1	1	3	1	-	28 $\frac{3}{4}$	9	30	
61.	Pybil Martin	1 $\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	1	-	15 $\frac{1}{4}$	5	15	
62.	Yobotha Jan	2	-	-	2	-	-	11	3	40	
63.	Čejka Tomáš	2	-	-	1	-	-	10 $\frac{1}{4}$	3	25	
65.	Šedlak Jachub	2	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$	1	1	-	15 $\frac{1}{4}$	5	5	
69.	Dusík Štěpán	2	-	$\frac{1}{3}$	2	-	-	13 $\frac{3}{4}$	4	35	
	<u>celkem</u>	...	...	...	...	...	22	20 $\frac{1}{2}$	446	50	

Id Němce - Brodské ús. krab. okresní komise pro vyvazení pozem-
nosti. V Německém Brodě dne 26 května 1851.

Jak pateno, čím roční úrok z výkupní jistiny pouze 22 zl. (20 $\frac{1}{2}$ kr.),
kdežto učitel počítal si za naturalní dávky více. Výkupní kapitál
446 zl. 50 kr. *) zrušoval se 5%.

V „zlaté knize“ v. 1852: z 1. odděl: Hošek Marie, č. 5, Čejka Josef č. 27,
Bátek František č. 4, Čimera František č. 28, - z 2. odděl: Čejka Anna č. 27,
Halama Josef č. 25, Hošek Jan č. 5, Triala Marie č. 26.

*) Jen 440 zl. časťka 6 zl. 50 kr., která se k uložení ve dlužní úpis vyvazo-
vaní nehodila, byla učiteli vyplacena hotově. Zároveň s ní byl mu do-
dan dlužní úpis na 440 zl. s nejví, zrušitelný od 1. listopadu 1851 pět

procenty; útok pětiletě vyplácel herními úřad v Libyslavi. (Libyslavsko ná-
leželo tehdy k okresnímu hřbitovnímu Německo - Brodskému, kraji Pardubickému.)

"Dne 2. srpna 1852 přisídlil se velitel pan lede Vysoudil, Farář z Velké Losen-
nice do Moravi do obce Bělčina; za jeho ve Velké Losenici neuvavené práce
v celk. kalatun, dobovinnost a láskav - květ Mu blaho!"

Roku 1853, dne 27. ledna nastoupil na Velko - Losenichow faru, jím
koučelně ovládaný velitel pan Antonín Kolářský, farář z Jamni. - Roz-
množ jemu Bůh sde zdraví."

Dozorem (vikářem) škol. okresu polenského po Šubertovi od r. 1853 Wolff-
gang Karb ze Štoků.

Dne 10. listopadu daroval farář chudým dětem knihy papírů; mimo to
škole 2 knížky ("Štětov" a Tom. Kempenského, čteno knih o následování Krista
ve "slatí knize": z 1. odděl: Lívěra František, Pátek František, Zobotka Marie,
z 2. odděl: Hošek František, Líba Katiřina, Líba Anna, Hošek Jan.

Roku 1854. Škol. dítky 73 (5 chudých), na opakuj. hodiny 53. Dne 24. dubna
snatek císaře Františka Josefa I s princeznou bavorskou Alžbětou Amálií
Eugenií. - Ten den měli školní děti prázdno a šly v průvodu s praporem
do kostela.

Dne 15. června daroval pan školní dohlázeč Jan Ljha 1 zl. 8 kv. ve
stříbře pro hodné a pilné žáky. Koupiny zá to knížky a obřady a při
učení zkonšce rozdaný.

Ve "slatí knize": z 1. odděl: Holmann Marie č. 45, Zobotka Marie č. 38, Vel-
ký Václav č. 14, Rosecký František č. 21, z 2. odděl: Pátek František č. 4, Ljha
Josef č. 27, Lívěra František, č. 28, Dobrovolný Janek č. 47, Hošek František č. 6.

Učební ve knize této plynoucí místem, opisují sv píse doslovně,
v celku dosti malichernou vě, poněvadž jeví se v ní duch, jaký
tehdy ve školství panoval:

"Dne 23^{ho} července 1854 právě v neděli o dvou hodinách odpoledne, by-
la dělána školní pamětní hodina památka a síce: Zdejší Obchodník
a majitel domu číslo pop. 54. Pan Alois Měřek syn Pana škol. učitel
Jana Měřek, pronikav se přítelem školy a mládeží, daroval pro
zdejší školu Obraz, který vyznačuje Podobným jeho Apoštol. Větičnatva
Františka Josefa I. a našeho milovaného císaře a krále českého. Obraz

přítomní paní hoste skoměno. Průběh tance, byla od mládeže vlastněcka
přítomní: Kde jest domov můj etc. apřívána a po skončení této slavnosti bylo
mládeži na dvě hodiny saněm ples dovolený, kterou hudební školní
mládež s hudbou do kráje doprovázeli a saněm ples rapočasy a mra-
ně skoměny. To buď mládeži památlow. —

Roku 1855 dne 15. března byla c. k. komise v Pílyslavi v obecním
domě za přičinou lepší příjmů škol. učitelé. Podle ministerstvího nařízení
z 8. dubna 1854 zvýšen byl školní plat na 2, 2½ a 3 kr. týdně ve stříbrě. Školní
plat vypočítal si učitel na 108 zl. 22. kr. a všech příjmů 195 zl. 46 kr., po odřáče
12 zl. na čistě školy 183 zl. 46 kr. stříbra. A dodává: „Při této komisi byla
obecní rada přítomna v následujících lidu: Matěj Lunca starosta - František
Linceň řádný - Matěj Pátek řádný - Jakub Hošek výbor - Josef Želenský výbor, pro
lepší příjmu školního učitele docela nepřiměřený.“ Podle přípisu hejtmanského
„obce jemu (učiteli) řádný přiměřený přídavek v obecním jmění dáti voliti se
nechtěla, on ale takový při vyšší drahotě nezbytně zapotřebí má“... „čta
řádost od zastupitelů tamní obce do protokolu danou, by se toto zvýšení sobotalem
neravedlo, nemohu řádný ohled vřáti, tím méně, když ani s přířáhou jeně se tímto
způsobem docílí, shvába učitelu ročně 200 zl. kon. m. dosahovati melnae.“... „Ktomu
výnosu ať neprodlení občané vyrozuměti (t. j. starosta), a sobě na tom záležeti necháte,
aby za obci nikdy žádný školní dluh vřádnouti nerustal, anž by se musel exekucí
vymáhati.“ —

Školní děti byly (r. 1855) - 74 (5 chudých), na učiti 43 i s učiti.
Ve „Zlaté knize“: v 1. oddíl: Hošek Karel, Želenský Karel, Linceň Karel, - ve 2. oddíl:
Čejha Josef, Strnad Karel, Dobrovolný Jakub.
„Dne 1. června 1855 o 4 ½ hodině ráno, byli k polemí stane u školního domu
od hrup 42 tabul v ohnách vytlučeno

Dne 7. září byla nová komise v Pílyslavi za tou příčinou, aby bylo shvába
učitelovo doplněno na 200 zl. stří. podle rákomitých předpisů. Ustanoveno, aby
„každý rok na vplnou částku od 200 zl. kon. m. vyplývající naostatek byl s
částí repartici (rozřazení přířáček) od všech přiškolenzých a kuměpanských přířmých
daní vysavěhnut a rapraven.“ — „O tímž se představenost tím vyrozuměti přířmým
nařízením ale její rákonem přináležeti povinnosti výbor a ¼ letní odvádění
od oního zvýšeného školního platu, pak odvádění ostatních dávek fassovních v

přiměřených lhůtách svidomiti a ochotně ma p. učitele obstarávat, by se proti restantům (= dlužníkům) kteří se sem bez toho po marně vypršení lhůt výsady mají ornámit, pak svojskou vlekou a ostatněma prostředky domcovacíma nahraditi nemuselo."

l. k. okresní úřad v Příbramské ane 24. září 1855 l. k. okres. přednosta Bohata.

Roku 1856. Školních dětí 60 (9 chudých), na meděli 38.

Dne 30. března pořizena almara na školní knihy (po přímém úřadním nařízení)

"Dne 21 dubna byla kousek místnosti pro školku ovocní k kraháde školního učitele od obecní rady připána a pospolu dohromady spojino - napotom patričné dohromady oplotěno a ten samý den od tesarů sshotoveno a od nádeníků vyplaťmrováno." Vešláti knize: 1 odděl: Teml Tomáš, Kalama Antonie, Štuad

Františka, Pechal Františka, Fiala Kateřina, Hensel Anna, Linhart Antonie, Ujha Anna, - se druh odděl: Ujha Josefa, Štuad Marie, Linčera František, Lunear Marie, Hložek Marie, Linčera Marie, Zelena Marie, Písa Josef, Holmann Anna, Jolotha Marie, Pátek František, Ujha František.

Dne 26. října dorazil do V. Losenice na kaptana Františka Lichtenburg, rozený a mostku u Brandýsa nad Labem. (místo Wintra)

Roku 1857. Škol. dětí 57 (chudých 6), na opravě uč. hodiny 43.

Vešláti knize: 1 odděl významnými: Tomáš Teml, Linčera Jan, Ticha Kateřina, Hložková Antonie, pochráleny: Holmannová Kateřina, Rosehá Marie. - 2 odděl významnými Ujha Jakub, Hložek Rudolf, Zelena Marie, Hložková Marie st., Halamova Antonie; pochráleny: Fišerova Marie, Henselova Anna, Jandova Anna, Štuadova Fr., Hložková Marie ml. (psal Lichtenburg. u avšak připona "ova") = Kálení h.r. 1858. (Rok 1857 viz st. 66.)

"Dne 5. října jest škol učitel Jan Chrápek s dopisem c. k. okres. úřadu přes svolení ovocní školky úřadně pochrálen."

Roku 1858 Škol. dětí 58 (chudých 11) na meděli 32

Dne 19. května krizování ve V. Losenici. Zkouška vypuštěna

Dne 21 srpna narodil se císařský komorní princ Rudolf. Dne 30 srpna byla školní mládež ve V. Losenici při slavné mši "za šťastný porod a zdravou mši" nejmitost. její Velikost. líš. Alabity. Dne 16 listopadu zemřel vikar Wolfgang Karl a "úřad školařství třídnictví Polněnského nastoupit

Výsoco Důstojný pan Alois Fincšek, kanovník Mikolovský a děkan Příbyšovský
"Věnoval jsem Bůh zdaru."

Ve zlaté knize: z 1 oddělení vyznamenání: Tichá Kateřina, Studová Františka,
Lýža Jakub, Linčera Jan, pochválení: Glošek Rudolf, Luncar Františka, Holmann
Marie ip. 45, Pichal Františka, Golotha Marie, Havel František, Malama Antonie,
Glošek Marie, — ze 2 oddělení vyznamenání: Mrázek Amálie, Rosický Antonie, Hol-
mann Eva, Rosický Marie, Havel Antonie, Fiala Kateřina, pochváleny: Linčera Anna,
Studová Františka, Holmann Anna, Tichá Antonie, Golotha Marie, Holmann Marie č. 39,
(náleží k roku 1859.)

R. 1857 ve „zlaté knize“: z 1 oddělení vyznamenání: Malama Antonie, Havel Anna,
pochválení: Janda Anna, Tichá Kateřina, Karel Tomáš. — ze 2 od. vyznamenání:
Studová Marie, Holmann Anna, Glošek Marie, Linčera Marie, pochválení: Fiser
Františka, Beigmann Antonie, Půža Josef.

Roku 1859. Míst škol. dítkami & chudých (bez škol. platu)

Ve „zlaté knize“: (viz při roce 1858)

Dne 30. března vysázeno 36 ovocných stromků (všim) ve dvou řadách od školy k
Holmannovu hřišti (přid č. 4.) Při školní zkoušce 25. května byl děkan Alois
Fincšek u hřišti určil, nové vysázení stromů dle jemu věnováno a nazváno
„Alois - aleje“ (jak vidno, neopomenul učitel Mrázek řádné přiležitosti, aby se zav-
děl a zachotil „nahoru.“ Tot pravá postava konkordátního učitele: pooldajněho, váž-
ného a připraveného k ohýbání patě a líbání rukou „velkých představených.“ Podrobný
sluha „církve učení.“ Mělo se diviti, že moderní učitel jest tolik protivný voláště starým
kněžím, kteří pomáhají ještě „staré zlaté časy.“ On nechce se klámiti, nechce líbati rukou,
odvažuje se kritizovati veřejně činy „pomazaných“, chce býti samostatným. Toť jsou
příčiny hříchy nebyvalí!)

Dne 1. září přeložen kaplan Fr. Lichtenberg do Groganova u Poličky.

Dne 9. listopadu na žádost místního učitele byla slavní u školy pod kopcem o tři stře-
šve v škole vyčistěna a znovu upravena. Před Bohu chvála, že je vody dosti, kde předtím
řádní vody nedržela (zřízena viz str. 56.), jen co naprášlo. Eliáš p. představený Fr. Linčera
(pocet. knězovní od 8. 12. 1858) nejvíce oceňoval a toho vůdce byl."

Dne 11. září navštívil ve třídě obar místodržitele českého, nob. p. Heesery-ho. Vjednaní na obec výlohy
Dne 2. září přistěhoval se do V. Losenice kaplan Jan Holík, rodem z elém. Produ, toho
roku vyřčený (přisobil tam nepřítelství, posádl jako farář, až do své smrti r. 1904) viz str. 113!

11 Opomenuti: Vy doly tyjch rásuh Jana Štárek toho času školního učitele, při této škole a raijských raijských občanu:

11 A) Roku 1835 uposornil se školní učitel na lidné a nedokončené obidli pro sebe a svou rodinu ustanovení a pozoroval lidu občanu, láci obiti, trampoty robotní a jiné anležiťe přičemž; učinil přikážky pohodlný list pro svého učitele do dobého stavu přivest. Aby mohl školní učitel patřivěný list použít, přičinil se dle své vlastní útraty a péče přivést a sic: (viz str. 56! - Tady uvádí vrák vydanou sumu 102 zl. 15 kr. v. č.)

11 B.) Roku 1836 Příspěvek s hostelních ustanu 11 zl. 55 3/8 kr. kon. m. panský pole-nského pro škol. učitele ustanovený, tak aka již stačený, proti kterému s mnohými farmosti p. fararůi rakročili i sám P. škol. dorocer P. Jan Brůžich od rakročení takové příjmu pro v. k. krajský úřad a posla šhrze Vysoké Slavne ústodržitelství v Pierei rakročovat nunnavení hájit a vymahat, což jeho nemali cesty a útraty stali. Takové vymahání 3 roky plně prodloužení byli, diš měli se takové hostelní příjmi vyžadikovati mohli, a poslané na budovci časy pro školní příjmy pokrání byli. Po 3 rokách zastarali rest tepor vyplacný byl.

Opisuji nyní na shodném místě starý přepis:

11 Ustav - Losenichýmu p. Učitelovi (nuni jmenován) dáva se na vědomost, se na svůj přida-vek aneb doplnění služby, který se jemu dle vysokého Guberniálního dekretu od 15 ho června 1821. No 13894 s 29 zl. 17 kr. v. č. (=šápmi) s hostelní mohovitosti volit, od nasledujících hostelních kassy od letošního roku počínaje podorahne,

od Polenského hostela	7 zl. 18 kr. v. č.
od tamního mohovitosti rovně	1 - 16 " " "
od Přílyslavského hostela	1 - 47 " " "
" Junfeldského "	5 - 35 " " "
" Blížkovského "	5 - 8 " " "
" Velko-Losenického "	1 - 28 " " "
" Borovského "	2 - 12 "
" Krusovického "	2 - 14 "
" Gopotského "	2 - 19 "

Vespolek tehdy 29 zl. 17 kr. v. č.

Prociš p. Učitel takové příspěvní u hostelních počít nedovcích vždy posledního Řijna, každoročně proti řádnému kvittancy vyžadikovati může.

V Přílyslavě dne 29. listopadu r. 1835

Franz Brauner, v. Amtman.

C. Roku 1841. dne 15. ledna obdržel škol. učitel na doplnění lonžemi 39 zl. 30 kr. kon. m. z konty brvečenského ustavu lyvali záložní kasy (viz st. 58 a 59, rok 1841 a 1844) ... Školní učitel přes takové rakhočování a zvečšení služby všelijakých, nemáme a přikáříků pětipěti musel; do ukončení stalo to školního učitele mnoho cest, kteří s velikými výlohami spojené byli. Takové nepřijemnosti sám skousel a utrápám podlehal. S pomocí Boží ku konci převedl."

D. Roku 1851 dne 4. března vyhověl a povolil škol. učitel přáním zdejších usedlých udláku, kteří naturální dárky škol. učitel odvádět povinnovaní byli, že je vykoupiť mohli; a sice: 9 ellů žita, 37 bochníků chleba, 111 koláčů, 37 míček (mouky) a 1 1/2 kopy vajíček (viz st. 62). Za takové dárky každoročně 22 zl. kon. m. z výkupních listin úroky škol. učitel dostává. Připomenutí: Kdyby budoucnost ukázala, že tyto dárky, zataak malicherný peníz vykoupený budou, zajiště by se právo povolení k výkupu dati nemohlo. Poněvadž nějaký Otavý Luncar toho času představený, František Luncara toho času první rádce a Josef Šelenský toho času vybor z velice brněni oně dárky pokládali a veliký nepřítel škol. příjmu byli. Čáristive nato pohleděti, přičinili se o to, že takový výkup z malicherný peníz se stal. Bůh jim za to odplat." (viz str. 61)

E.) R. 1835 vysázel učitel 6 ovoc. stromků v zahrádce a před školou. "Vš předšých p. učitelu ani jedinkého stromku při škole vysazený nebyl, máč toho mitoráci nebyli."

F. 1856 v dubnu nasadil učitel "dva štoky vinné révy" do zahrádky k školám (viz st. 62.) Již v 1857 urodily s hořký, v 1858 zaru 15 a v. 1859, "na 80 hroznů vinná révy" v škole vinný urodili, kteří se darem rozdělili."

Roku 1860. tu "stali knize": z 1. odair. s vyznamování: Amalie Mařík (= unčina náčova), Klavie Mařík, Klavie Jan, Antonie Lichý, Holman Anna, Kosecký Antonie, pohvačeni: Anna Gorošova, unčina Ivančička, Kosecký František, unčina Anna, Holman z. v. - z 2. odair. s vyznam. Katiina Pichý, Hošek Rudolf, Janča Anna, Antonie Halanova, Holman Katiina, Liála Katiina; pohvačeni: Jomáš Jime, Jan unčina, Klavie Františka, Gotoška Mařík, Kosecký Mařík, Hošek Antonie, Holman Antonie, Kubas Ivančička, Holman Mařík.

"Dva 18-20 hroznů vinné révy" škol. učitelu urodila se před

Pelčkův a Starýho i jinověrně odhlasováno stanovisko „darovat bez náhrady“ —
poměr hlavi 6:7. Členové zastupitelstva, kteří toto se odhlasovali, byli zároveň
členy sdružení! Ubi vyhrazeno právo, že sdružení bude možno používat pro účely
obecní. Do dneška není však zde rozhodnutí zem. spr. výboru a tedy se není, komu
vlastní zpráva patří.

To tedy bylo příčinou, že klidný život venkovský v ob. Losenicích byl vyřinut
z dlouhých kolejí a občanská strážní v boj. Tyto zářary na kolibisti politickém
se stupňovaly a vyvrcholily tím, že muselo dojít k novým volbám. Strana republikánská
vedená p. Starým a Pátkem vystoupila z obec. zastupitelstva a to bylo rozpuštěm, jmenování
správní komise na níž však neměli účasti republi., poněvadž odmítli účast pro nepřiměřenou
zastoupení (obdrželi 1 místo). Za starostou starosta p. Gustav Hošek stal se předsedou této
komise. Při nových volbách strana katol. zemičitelů se rozštěpila na stranu občanskou a
malozemědělskou, k volbě své hlavy však zvolila, proti nimž stála strana republikánská.
Uvolnění vítězní odnesla si strana republikánská, obdržela 9 mandátů, občanská vyšla
porážena (4 mandáty) - Vítězně vyšla také z volb strana malozemědělců vedená p. J. Hoškem
(2 mandáty). Pro zajímavost sluší připomenout, že následkem sdružení hlavi vlastní ještě
skupina p. Hoška získala 1 mandát který by obdržela, kdyby její hlavy nesdružila.

Novým starostou obec zvolen p. Jan Pátek ip. 2. ze strany republikánské!

Divadelní činnost nerozvíjela se tak silně jako na počátku nadřemí po převratu. V
tehdejších letech jako politickém, tak i spolkovém vyrostlo spolků a společků a hlavně po
venkově všude založeny spolky divadelní. U nás počátku nadřemí bylo velké, ale k r. 1925
již ochabuje a meče být sjechem, když myslím, že ochabne docela, důvody zde jsou.
Jedním z hlavních důvodů jest usnutí spolků divadelních na určitou stupni
výkonnosti herec. Prostě nebylo možno stále kvěťovati kručí umění proti, že nebylo
mnohdy dobrých režisérů a na druhé straně i když se ten předpoklad byl, rare
a se většinou herec sami nedali si říci, krátce nenechali se vésti tak, aby vyžali při
výkonu své nejlepší, co se s daným případě vydati nechalo. Obecinstvo instinktivně vyje
tilo slabiny divadelních představení, marilo se a nechťlo navštěvovati výkony tak
ledabyly a to byl křeh venkovský divadel. Obdivem herec nechalo se klidně vypočítati,
trvalo se většinou případů do kapleuší ževišti a po tom nastal úpadek, akouský
odbojovaný poroknu, až to mnohde došlo tak daleko, že se z akouský bylo divadlo
naevičino. Valným nedostatkem venkovský divadel byl špatný výběr osob a

koncemi větších starších vysokoleňských kerů od ochotnických spolků, jakmile došlo
svého postavení po pr. jakmile se ocitli, nabíraly. Tak tedy bylo nutno nastat
ochotnický sbor doplňovat silami mladými, nekvalitními a tyto síly snažili se
zastupití neklid a nejistota na překlích. Velmi také záleželo představení dávky
zábor - 25% celkové vstupného, čímžto by se namítali proti těmto dávkám ště-
ním, pokud by se vybíraly ze zábor opravdu kulturních, nebo alespoň méně ne-
šlechtily, ale ze vstupného, ne kulturních podmínek se vybírat neměly a neměly být
nikdy uzákoněny. Takové poměry byly nejen v ob. Loučivě, ale i v jiných okolních
vesměch. Z divadelních her se hrály: Španělská muška, režie V. Chmelová,
Hostince u divoké hrady, Batoch a eka Zdravilovi granti za režie p. Jana Lejchy
z obce domku.

Obecní knihovna umístěna byla u p. Josefa Píblů, hostinského, nevím si jaké
půčiny toto umístění se stalo, ale měla být umístěna raději ve škole, třebaže
p. Píbl všemožně dbal toho, aby byla v dobrém stavu a aby si lidé vypůjčovali se
máje, přičemž však nemohl mít tolik rozhledu po našem písemnictví, ne sice svou vim-
nou, ale protože vzdálen jev českého ruchu, do převažoval v Americe, nemohl při
nejlepší vůli směřovat české písemnictví a tím také nemohl lidem, kteří si knihy
vypůjčovali poradit.

V předvečer svátku mistra Jana Husa r. 1926, uctěna jeho světlá památka
převážně p. cestovatelem po Americe. Původ se šel se na návsi a
doprovázen hudbou místní sv. "Křesť" za vedení resp. řízení p. Aloise Pátha in. 2,
došel na místo slavnosti, kde vyrovnaná byla hranice.

V roce 1925 přistěhoval se do obce pisatel těchto vzpomínek a přiveš
s sebou radiový přístroj přijímač který měl již od r. 1923. Byla to čtyřlampařka
Alconcent. Věci se umínily proto, že to bylo v celém širém okolí jediné radio a
vzhledem pochopitelný rozruch, mnozí přišli si poslechnout a byli spokojeni. V přístroji
roce postavil jsem si sám 8 lampový superheterod a mohl přeměnit počítati taky
radio do kulturní činnosti, protože domácí přijímač tímto ^{přístrojem} přístrojem byli obvyklý
dobře po celé obci, každému slovu hlášení rozuměti, dokonce poslouchali lidé i
Věprové hudbu i na stránkách a Věprové; tak daleko donášel byt vlny amplionu.
Teprve r. 1926 začalo se radio šířit v Příbyševě - ve Věprové, kdež jsem pomohl p.
rot. Hofmannovi 4 lampovku sestavit.

V roce 1925 vyvířovaly na zdejší škole sl. uč. Bož. Kotalšková a Zdenka Hlustá,
prozdějí místo sl. Kotalškové přišla sl. Vilma Jiráňková. Po prázdninách nastoupil
V. Chmelář jako řad. uč. a jako uč. Vilma Jiráňková. Tato poslední provádala
se v r. 1926 v dubnu za Američana Karla Bradskyho (vlastní Bratislavský rodák z
Vel. Losnice který odejel do USA) a na její místo nastoupil uč. Václav Hamet. Po
prázdninách vyvířoval jako uč. po Hametovi, p. Josef Chvála až do 31. 12. 1926. Po
něm měla nastoupiti sl. Antonie Jiráňová, nemastoupila pro nemoc (tuberkulóza) a
zemřela v únoru t. r. Říd. uč. V. Chmelář vyvířoval až do 31. 3. 1927 sám ovládnou
a 14. nastoupil uč. Jan Špaček. Vše poslední jmenovaní o prázdninách nastoupili
svá def. místa a to říd. v Lázarě a Špaček v Lilibi n. D.

Protože ve školní budově bylo neustále vlhko nariženo o výboru provésti
odvodnění odvodňováním.

1927 - 1928

1929

Co bylo, buď nám příkladem; Co je buď naší prací;
Co bude, buď naší touhou - vždy však dobro!

Krásně praví Balík ve své knize „Tvarého člověka.“ „Mikay vie.“ Jako ta voda
stojatá nebudíme, čas letí a my smím, Bud' vodou tekoucí, a ona do miz' hledí
ve vzpomínce, vzpomínku svou odnáší a mikay se již nevrátí. Věratí se mládež,
nevrátí se slova a čin svůj. Věratí se, však někde přeč jen křístane - jeho
nášledek. Křístane buď dobro, nebo zlo. Křístane jen to, co vykonat pro dobro
celku, svoji rodiny, obce, státu, lidstva (křesťanského).

Větráček se mikay s malomyšlností, suchotě a ovčím sobeckostí. Bud'
velkým, silným, buď dobrým člověkem!

Když jsem dostal v r. 1928 tuto pamětní knihu, raději mi zaplesalo nad tím, že se mi dostalo tolik důvěry, abych mohl pokračovati v díle započatém. A tolik mne bolí, že pravděpodobně nebude mi možno vyplniti velkou mezeru od r. 1910, až do roku 1925. Je třeba však a toho není. Šel jsem do est. los. na vše, než na tak krátký čas, který soudem byl mi určen.

Dobře praví Brownigová - Beneshová ve své knize básní „Annoři light.“ „Ládný z tvorů na světě nedoví, si tolik představit a tak málo vykonat, jako člověk.“ V čem to spočívá? V touze člověkově, jít dál, malovat si na bedra celé lidství. Chá duhu stane, však sám život tak krátký. Potom vykonáš, nač staeš, touha však jde dál. Okleml-li ji, však vykonat ji dosti. Přiblížil si se touze. Cháš v duři klid, nemáš vyjítka svědomí.

Pomůžeme pamětní knihu psána předchůdcem není v některých věcech úplná, neomezená se má chronologický postup, nýbrž pokusím se objasnit jednotlivé věci samostatně, ovšem podle možnosti a pokud jsem získal prameny.

Jako hlavní povahou je zmíniti se v první řadě v obecních záležitostech, a zejména v obci. Některé věci načrtl již předchůdce a to pokud se týká obecní správní komise v ob. Gosenici, která podle návrhu okresní politické správy v Chotěboři z 18/2. 1927, č. 3197, rozasala 26. února 1927 poprvé. Předsedou byl Gustav Hošek, členy: Frant. Jacháček a Václ. Píbil. Jakým způsobem došlo k tomuto opatření ve zdejší obci, nastínit již kron. Uhmelář. Vzhledem k celku zánámí obecního zastup. a obc. spr. komise můžeme uvésti některá usnesení obecní správní komise a nově zvoleného obecního zastupitelstva.

5. 3. 1927. usnesení vyhověti žádosti Jakuba Musila o povolení místa ku přístavbě č. 83. i po předložení plánů.

b.) pronajmouti obecní louku „Příjeim“ na tři roky. Pronajata má usměti trávy ni koliv ku pastvě.

31. 3. 1927 zvolen Gustav Hošek za kronikáře, do kroniky však ničeho neuapsal.

17. 4. 1927 zvolen k instalaci Tomáš Obršlíka, farář ve vel. Gosenici, Václav Píbil.

18. 5. 1927 a.) Nastupují obecní zastupitelstvo s pokrokovým a uvědom. starostou Janem Páthem. Jeho prvním bodem na programu v první schůzi bylo založení „Lidové školy hospodářské ve zdejší obci.“ Schváleno většinou hlasů (viz školství).

b.) proveden nový nájem bujčiny. Při pronájmu byl proveden i souběžný ústní nový zvol. obecního zastupitelstva a to v tom smyslu, aby nemajetickým lidem dostalo se možnosti pronajmu dílu.

c.) Strážníkovi Janu Píbilovi od 1. 1. zvýšen roční plat na 250 Kč.

22./5. 1927. provedena byla volba finanční komit. Skončí republikánská obaršela 2 členy:

Fr. Lincim ep. 42 a Jan Límj ep. 52. — Skončí občanská 1 člen: Just. Hoška v. s.

Do komit. stavební zvoleni: Sobotha Fr., Lunear Jan, Lempere Jan v. 17.

" " zdravotní — " — Zach Jan, Vndraček Fr. ep. 61, Vndraček F. ep. 8 a Fíbel v. ep. 63

Do knihovní rady: Pořil Alois, Límj Jan, Jan Sobotha, Hošek Justav.

Do komit. letopisecské: Jan Starý a Lempere Jan, kronikářem, říd. učitel.

d.) Usneseno vyšetřit otcovství dětí Marie Hlavíčkové. (Výsledek nebyl).

e.) Odměna za odlehčení chroustů, 20 hal za 1 litr. Za ponsravy 50 h 1 litr.

f.) Navrženo učiniti dotaz ohledně parcelace panských lesů (Klasy oba zabraných (viz pamětní knihy) Dosud nevyříšeno, těžko asi vyř. bude.

8./6. 1927 Navrženo darovat plemenových býků, tráva a louky Bječina, buď přídána držitel plem. býků v těch letech 1927, 1928, 1929. Za to měcht se připaušit místo za 21 Kč shok za 18 Kč.

h.) Usneseno pro lidovou školu hospodářskou v. s. Losenici připraviti každoročně 300 Kč t. j. kúni sty kourami v. s. Jonečské zvolen starosta obce Jan Patek ep. 2. za zastupce obce ve školním výboru lid. šk. hospodářské v. s. Losenici

14./6. 1927. Usneseno platiti za vážení na obecní váze 120 Kč a to 1 Kč do obecní pohledny 20 hal. vážením.

29./11. 1927. Byla bouřlivá debata ohledně školního rozpočtu. Ač rozpočet byl mnohem nižší a místní škol. rada omeřila se na potřeby nejnútnejší, nebyly některé položky učitelům páuim členům ob. zast. dostatečně odůvodněny, šubari předseda m. s. r. Jan Starý odůvodněním rádní podal. Školo by se dalo říci, že se proti škole vede určitá osobní neodůvodněná kampaň. Došlo tenkrát k přestřelkám mezi předsedou m. s. r. J. Starým a Just. Hoškem jakož i Václ. Fíblem ep. 63.

Rozpočet byl však schválen a uznán správným. Starostenská odměna stanovena na 600 Kč ročně.

Shoděk za rok 1927 činil se 3.235 Kč. K úhradě tohoto schodku usneseno v r. 1928 vyprati ku všem daním přirážku (k daním přirážce podléhající 100%

Podrobněji udáno v rubr. (viz obecní zvěsti.)

17./12. 1927. Stanoveno bylo vážení na obecní váze do 10g — 1 Kč, přes 10g 2 Kč, mimo plat vážením. — Rovněž usneseno vzít pojištění obecních domků za 600 Kč na 9.000 Kč. Zakázáno vážením pro obci — sibi — pod pokutou 5 Kč.

25./3. 1928 pojednáno bylo o zaknihování kopličky v. s. katastru 1922/2. Jak již dříve

bylo v pam. knize marně, takže se toto nechtěné jednání stále. V této schůzi bylo navrženo Gustavem Hložkem č. 5., aby veškeré církevní poplatky byly zahrnuty do obecních příspěvků jako to bylo dříve. Klářek však jako jednostranný byl zamítnut.

4/4. 1928. Usneseno prodati hasičské skladiště a to za cenu 4.000 Kč poněvadž nemohovalo. Rovněž místo kolem skladiště se bude prodávat kupujícímu, mimo cestu kolem. Skladiště koupil za 4.920 Kč J. Kiedermertl, rovněž i uvidení místo hol skladiště. Debata nemus. tno. rozvířila se při schůzi k podané žádosti úhrady v topivu (viz škola 1927/28.)

18. 4. 1928. Do osvětové komise zvoleni členové Václav Linčera č. 5 a Jar. Urban č. 49.

Osvětová komise dosud však nerozdala, jelikož okres. osv. kom. v Příbylově do dnešního dne nejmenovala ostatní členy osv. kom. Všem se divodí nepochopitelných. Klářek byli Ot. Dohnalová literární učitelka a Václ. Černý, sol. v ell. Kosemici

Usneseno, že obec přebere kapličku za svůj majetek a dá si ji zaknihovat, ovšem s touto podmínkou, že veškeré výlohy vzniklé při zaknihování kaple obec nepřebere a platiti nebude. (Věc opět spí a úplně vyřešena není.)

Jsouť zde dva směry: "Jeden směřem", kdo chce kapli, necht' si ji zaplatit a vypravuje. Druhý názor, "necht' kapli přivzame obec a platí všichni na ni bez rozdílu vymanění, přivědění a chťení." Všem, tyto dvě názory se těžko slučují.

14. 5. 1928. Pojednání opět o přidělu panského lesa, dříve patřícího obci a dříve. Veškeré však kroky a usmášení se nebudou patrně nic platné.

Školní plat se vybíral až do roku 1927 přímo, od r. 1927 platí obec a vybírá se v příspěvkách. V r. 1928 - 100% příspěvek školní v r. 1929 - 200% příspěvek školní.

Dan' a územní obnaší 160% k ostatním daním.

Stavby v r. 1927-28-29.

Přístavba kůlna při č. 26 Aněšky Fialové v r. 1927. V r. 1928 povolena byla stavba nové stodoly, kůlny a obytného stavení Jann Kubátovi č. 65.

Téhož roku povolena stavba kůlny a stodoly Fr. Linčerovi č. 36.

- " - " - " - " - kůlničky Jann Fiebnerovi č. 77

1928 odprodání veřejný statek (část místa u silnice) Jann Kubátovi č. 65, na rozšíření silnice.

1928 povolena stavba obytného domku Jar. Černému. Stavbu téhož roku provedl.

Stavba dostala číslo popisné 93.

V r. 1929 povolena stavba obytného domku J. Čejkovi pod hrází u rybníka - stavbu provedl, zamámená pod č. V r. 1927 odkoupil Jan Chvořtý osv

z. Polreicha obytí stavení č. 9 a to dostalo číslo nové 92.

1929. provedena přístavba stodoly z. Laciný čp. 38.

" " " " z. Urbana čp. 49

" " stavba nové stodoly Frant. Jarosě čp. 61

" " " " " Marie Vytlačilové čp. 53.

" " přístavba stodoly Frant. Jarosě č. 71

" " stavba světnice a kůlny Jana Ptáčka č. 73

" " a povoleno stavba krámu (prodávny) Jannu Glenalovi čp. 85.

Školství v r. 1927-28-29 do 28. 6. 1929

a.) Škola obecná

Školní rok 1927-28 započal 1. 9. 1927 a končil 28. 6. 1928. 28. říjen 1927 byl oslaven pro děti 28. X dopoledně, básněmi, prolovem říd. uč. a scénkou z Babičky B. Němcové, kterou sestavila a scenočila p. Vě. Dohmalová - Vojárová, lit. uč. Učinnost byla zakončena zpěvy a národ. hymnami.

Pro dospělé oslaven 28. říjen večer téhož dne a to básněmi přednesenými dětmi, recit. děti, scénkou z Babičky. Romně recitoval p. Václav Límý rolník z Prantů. Uspořádána přednáška se světelnými obrázky: „Letem českými dějinami od r. 1500.“ Při oslavě působila zdarma Malolosemická kapela (hudba) al. Pátka. Účast obecnosti byla velká. Oslava pořádána byla společně s lidovou školou hospodářskou. Lid. šk. hospodářská také přednášku financovala.

Dne 22. XII 1927 schránka byla dětmi „Pastýřská hra“ a „Zdárské koly“ od dílota.

Scenočila Vě. Dohmalová, „Kristián Vojír“, vrch. hir. správce v. v. zahrál s loutkami svoji hru „Kašpárkov vidění“ a řerťy s manášky. Členové učit. sboru vystrojili dětem vánoční stromček a financovali celou oslavu. Vybírání od dětí nebylo.

13. 1. 1928 uspořádána pro děti přednáška se světelnými obrázky: „České školství“ a „Karel Havlíček borovský.“ Přednáška byla promítána obecnou školou pro děti, lidovou školou hospodářskou pro dospělé. Účast 105 osob. Vybírání nebylo. Financováno lid. šk. hosp. Jinak nebylo opomenuto jednoho dne významnější pro naši vesnici a s dětmi vždy provedena patřičná oslava.

Z časopisů dětských odebrány byly: „Malý čtenář s přílohou“, „Uvit s přílohou“, „Zlatá kniha“, měsíčník škol. čr. křesť. „Lipa“ s přílohou, „Radost.“ Za časopisy bylo celkem vydané 85.50 Kč, za ctum zaplacené 52.20 Kč, zbytek 33.30 Kč jako darem zaplatil říd. uč. Kromě toho odebráno 12 dětských časopisů „Mladí.“ Elektrické energie daroval kn

svět. přednáškám říd. učitel ro. 42 Kč.

Ant. Dohnal. Po ratinním říd. učiteli Václ. Chmeláčovi nastoupil místo defini-
říd. uč. Ant. Dohnal a to dne 1/8. 1927. Jmenovaný se narodil 9/6. 1899 ve Vlčicích, okr.
jindřichohradecký, bez výjímání náboženského. Navštěvoval školu obecnou v letech 1904
až 1911 ve Zruvovicích, měšťanskou v Kunčákách v letech 1911-1914, okr. tentýž. V letech
1914 až 1918 navštěvoval učit. ústav státní v českých Budějovicích. Zkoušku učit. dospě-
losti vykonal tamtéž v r. 1918, jakož i zkoušku způsobilosti pro školy obecné a to v
roce 1920. Zkoušku způsobilosti pro školy měšťanské vykonal v Praze v r. 1929 a to v
II. odboru. Působil na menších školách v Pohorelicích okr. Hustopeč, Morava a Lumič
a to od r. 1919 do r. 1921. Od r. 1921 působil na měšťanské škole v Pílyslavi okr. Chotěboř.
V r. 1922 působil jako úředník okres. škol. výboru v Chotěboři. Od r. 1923 ustanoven byl
učitelem v Pílyslavi, kde učil 1/2 roku na škole obecní, po tomto na škole měšťanské.
Poté nastoupil dne 1/8. 1927 místo definit. říd. učitele v malé Losenici se svojí ženou
tíž literární učitelkou, která obaržela v ell. Losenici definitivní místo učitelské.
V místě řádali k učení svým dětem, aby matematika měla děti doma.

Vojenskou službu konal v r. 1917 až 18 a v r. 1921 až 1922.

Stilie Dohnalová - Vojárová, žena říd. uč. nar. 14/7. 1901 v Praze, bez
výjímání náboženského, navštěvovala obecnou školu v Praze v l. 1907-19-12, měst. v l.
1912-1915, vyšší dívčí 1915-1917, státní uč. ústav 1917-1921, vemeš v Praze. Zkoušku uč.
dospělosti i způsobil. pro školy obecné vykonal v Praze. Zkoušku způsobilosti vyučovat
slabomyslné vykonal v rovnici v Praze v jarním období v r. 1928. Působilá od 1/9. 1921 na
obecní škole v Pílyslavi, od 1/9. 1924 na měst. škole v Pílyslavi a od 1/9. 1927 nastoupila
definitivní místo uč. v malé Losenici.

Martha Dočkalová - po dobu choroby uč. Milfletové industriální učit.
vyuč. na zájmové škole literární učitelka Martha Dočkalová, nar. v Praze 8. 9. 1906 - vyz. úroveň. evanj.

Tomas Čeršík: po křesťelém, velice všemi obdivovaný jak říms. katol. tak i nekatolický,
velmi nábožensky směřením a český učitel dříve p. fararů J. Winklerovi nastoupil
ve Vel. Losenici Tomas Čeršík velmi horlivý a činný římsko-katolický kněz. Jmenovaný
narodil se 2. XI. 1891 v Louhovicích okr. táborský na Moravě. Navštěvoval obecnou školu
v Louhovicích, měšťanskou v Jaroměřovicích, studium v Třebíči, učitelství v Dně
seminář v Hradci Králové

Učební školní rada:

Glazim: Jan Starý, učitel v ell. Losenici č. 70, předseda, Josef Kudrna řed. členem.

Frant. Ondráček čp. 8. pokladníkem pro J. Píbilovi. Josef Píbil členem mšv. Ant. Dohmal
jamatel, St. Dohmalová členem mšv. Ukátno se smíjí o některých důležitějších
usnesení mšv.

Přes odpor některých členů mšv. podarilo se většinou ve schůzi mšv. z 16/10
1928, č. 6496 ř. 8. propůjčiti lid. škole hospodářské v ul. Losenici bezplatně místnosti
školní, lavice, stůl, křeslo, žehlička i celkové umístění zařízení. Za nástupce mšv. do
školního výboru lid. školy hosp. zvolen Jan Glarý čp. 70. Školní výbor lid. šk. hosp.
v ul. Losenici se zavázal, že jímou používanou třídu dá jímou v roce na svůj náklad
umístiti a že bude dbáti vzorného pořádku v budově školní. Usnesení místní školní
 rady bylo schváleno okresním školním výborem v Lhotěboři dne 25.10.1927, č. 3146.

16.10.1927 usneseno bylo propůjčiti bezplatně školní místnost I. třídy pro obecni knihovnu
a pro schůzi knihovní rady. Schváleno bylo okresním školním výborem dne 17.10. č. 2828.

19.11. usneseno v mšv. propůjčiti na den 27.11. 27 školní místnost pro kat. cvičení (usnesení
vztahuje se pouze na den 27.11. 1927 a nikoliv do budoucna) s výhradou, že s dotyčné
náboženské korporace se někdo zaváže, že učiní radost zákonnému ustanovení a bude
umístiti za řádných podmínek cvičení, že nebude vytržnosti a že po vykonaném cvičení bude pov.
říta místnost řádně vyčištěna a desinfikována. V každé propůjčení školní místnosti po
zákoně nutno rádati zvláště at' již pro katolická cvičení, či k jakýmkoliv účelům jiným,
pokud nejsou vyhrazeny školními shodujícími se s ústředím školním a vyučovacími.

K tomuto velmi choulostivému bodu nutno poznamenati, že tímto zákonným opatř.
ním platícím pro všechny náboženské korporace, jakož i jiné veřejné skupiny bylo katol.
občanstvo velice pobouřeno, zvláště bylo-li ponoukáno v tomto směru dosti neseriózními
individuální. Katolická cvičení obhájala se až do r. 1927 ve škole bez svolení úřadů - ovšem
mlčky. Dříve ještě než nastoupil říd. uč. bylo však nadřízenými úřady o věci této sprá.
vě školy instuováno, aby se zachoválo ve věci zákona z r. 1888 a z r. 1925. Poněvadž nebyl
zákon ještě rozpracován, měl říd. uč. v této věci dosti nepřijemnosti.

19.11.1927 projednáno bylo nařízení okres. škol. výboru v Lhotěboři z 15. XI. 1927, kterým se
nařizuje místní škol. radě odvodniti a vymáhati školní místo. Místní škol. rada o této věci
v době 10 let již mnohokrát pojednala, dosud však škola, stojí na rodu. II. třída, chodily
a byl říd. uč. jest velmi vlekavý, ba i mamozce omítka knize a opadáví. 6/3.1928 bylo
opětně bez námitek povolena místnost pro katol. cvičení na den 11.13.1928 za podmínek jako
předšle. Cvičení bylo povoleno, místnost propůjčena, duchovní však nebyl přítomen, jelikož
proň nikdo z katolického občanstva nešel a sám nepřišel.

Letošního roku dodaný otop škole byl tak mokrý, že těžko bylo jím vytápěti. Také se palivo nedostávalo.

Pokud se týče školní rady, jest ~~ta~~ jako školní úplně nevhodná.

Letošním rokem, jakož i pro předešlá léta bylo navrženo vyučování následovně:

Od 1/9. do 31/10. a od 1/5. do 30/6. ráno od 8 hodin, v půl deváté ráno, od 1/11. do 30/12. ráno od 8 hodin ráno.

Počet dětí na začátku škol. roku chlapci 15 dívek 21, učen 36 v I. tř.

- " - 20 - " - 24 - " - 44 v II. - "

Učením v obou třídách - " - 35 - " - 45 - " - 80

Počet dětí se během roku změnil

Počet dětí podle nábož. vyznání, římsko-katol. chl. 31, dívek 42 = 73

českob. - evang. - " - 4 - " - 3 = 7

učením 80

Docházka školní: Přítomných 94,92%, zameškaných omluvených 3,84% nemoc. 1,24%

V letošním školním roce byly děti postiženy hojně nemocemi a to: 1) spalničkami 4 děti, pokud zjištěno, snad i více dětí, nebyly hlášeny.

2.) Spalnicemi: 4 děti, pokud zjištěno, snad i více dětí, nebyly hlášeny.

3.) čirým kašlem: zachváceny byly hlava kromě malých dětí, skoro všechny děti v obci v stáří do 10ti let. 4 zemřely na tuto chorobu, doma školou nepovinné.

4.) V jarních měsících onemocnělo hojně dětí chřipkou.

5.) Klamnými měřivkami onemocnělo z 80 školních dětí 36.

6.) Trávkem 2 děti.

Na škole založen nář. dorost českob. čirveného kříž se 44 členy.

Dary: Školní nakladatelství v Praze na žádost říd. učitele daroval škole učebnice v

ceně 363 Kč. Na žádost říd. uč. daroval škole továrník Bata ve Zlíně 2 páry bot.

Je den pár obdarila Marie Lejková nář. I. třídy, druhý pár obdaril Jan Hlaváč nář. II. tř.

Škola obecná v roce 1928/29.

Školní rok započal 1.9.1928. Počet žáků 1.9.1928

I. třída I. odd. 8 chlap. 5 dívek = 13

2 odd. 8 - " - 11 - " - = 19

II. třída 1 - " - 9 - " - 11 - " - 20

2 - " - 10 - " - 13 - " - 23

Učením 35 - " - 40 - " - 75

V roce 1928-29 jest celkem v 5 řádků proti loňskému školnímu roku méně.

Poprvé na radejní škole osvobození od docházky náboženství říms. katolického děti Jana Starého
rodilka v ul. Losenici čp. 70. a to Josef Starý, zář. V. tr. II odd. a Božena Stará, zář. V. tr. I. odd.
Jako důvod k osvobození svých dětí od náboženství uvedl, že se mu rozhodně nelíbí epizoda vy-
něování náboženství myšnějšího faráře p. T. Obršleka. Kdyby jen vyúčoval nábož. tak jako
jeho předchůdce p. J. Winkler, že by děti na náboženství rozhodně poslal.

P. J. Starým nutno nestranně podotknouti, že je mužem přirození inteligence, horlivým čtenářem
elity Docikalová, vyučující na ul. Milfajtovou, ind. uč. byla služky na radejní škole
spuštěna a nastoupila místo opět ul. Milfajtová.

Ohlídka Dohnalová - Vojáčková, lit. uč. vyvářena byla ošk. v Lhotěboři. K 1.10. 1928
ze služby na radejní škole, jelikož byla ustanovena za učitelku při dětské odraevně klavírního
města Raaby v Křižanech. Stalo se tak k její vlastní žádosti. Definitivní místo v ul. Losenici
niztalo jí zachováno. Současně řádila v def. místě na okres Křižanském. Místo def. obdržela
v Hrušvicích, tak že k 1.9.1929. bude na radejní škole ze služby vyvářena učitel. Jako učitelka
byla vybornou, rovněž i vybornou osvětovou pracovní. Bohužel, že práce na vesnici jí netě-
šila a toužila po Praze. Říd. učitel tímto rodinným rozrátím rozrušen, byl nucen nes-
toupiti zdravotní dovolenou od 1./11.1928 do konce měs. března 1929. Po částečném odra-
vení nastoupil opět k 1/4.1929 místo v ul. Losenici.

Ze Ohlídka Dohnalovou ustanoven byl Eduard Novosný, zast. lit. učitel.
Ymenovaný se narodil 6./8.1903 v Ronicích u Chrásti okr. Chrudim studoval: míst. školu
v Chrásti, 2 třídní obchod. školu v Paroubicích, učit. ústav v Chrudimi.

Ze onemocnělého říd. učitele Ant. Dohnala zastupoval Bedřich Boršný, narozen
20. února 1905 ve Věrníciích, okr. Kém. Brod, říms. katol., svobodný. Školu obecnou navště-
voval ve Věrníciích, měšťanskou v Polné, 4 ročník v Lhotěboři, uč. ústav v Hradci Králové
Pisobil v J. Thově, Ondavech, Vepřové a v ul. Losenici. Z ul. Losenie odešel na právec
školy do Zel. Horek.

Zdravotní stav dětí byl letošního školního roku velmi doberý. Tak jako lonškeho roku
škola jest členem čsl. č. kříž. časopisy odebírají se lytíz. Chorání ráčwa chováli-
tební. Válašnických případů nebylo.

Počet ráčwa koncem škol. roku 1928/29

Dochozka školní v roce:

1927/28 - přítomných 94,92%, nepřít. omluveno 3,84%, neoml. 1,24%

1928/29 - " -

Ukhem se docházka školní lepší. Nejhorší docházka je na podzim a na jarě

Kdy se používá dětí hojně k polním pracím.

Školní rozpočet na r. 1928 činil:

1. Pojistné školní budovy	2467 Kč
2 Práce kominičká	32 - "
3. 36 m ³ dříví	480 - "
4 Doprava dříví	350 - "
5 Škripání dříví	300 - "
6. Mýti lidí 4x ročně	200 - "
7 Panská na úklid	300 - "
8 za soupis a materiky	50 - "
9 knihovna zářkovská	200 - "
10 knihy pro chudé žáky	200 - "
11 Prací potřeby pro správce školy	40 - "
12. Školní potřeby, houba, hůlka a pod.	130 - "
13 Lesníky pro chudé žáky	80 - "
14 Věstník min. škol.	50 - "
15 Vazba úředních knih	100 - "
16. kancelářské potřeby předsedy	20 - "
17. Pojistné záruka	120 - "
18 Vyučovací pomůcky	100 - "
19 ruční práce výchovné	100 - "
20. zábrada školní	200 - "
21. Oprava podlah, kabinet, byt spr. šk. skříní	300 - "
22. práce rečníčká	150 - "
23 nepředvídané výlohy	300 - "

Uhranem potřeba: 3826.67 Kč

Rozpočet na rok 1927 činil 4503.67 "

- " - " - " - 1928 činí 3826.67 "

Rozdíl: 617. - "

Školní rozpočet na rok 1929.

1. Pojistné školní budovy	50 Kč
2 Práce kominičká	32 "
3 36 m ³ dříví	480 "

4. dovoz dříví	400 - Kč
5 štěpání dříví	300 - " -
6. mytí tůl	200 - " -
7 panská na síhla	300 - "
8 za soupis a matematiku	50 - "
9. knihy pro chudé záškoláky	200 - "
10. Prací potřeby pro spr. školy	40 - "
11. Školní potřeby, houbičky ap.	130 - "
12. sítě pro chudé záškoláky	80 - "
13 věstník min. školství	50 - "
14. práce úředních míst knih	60 - "
15. kancelář. potřeby předsedy míst. škol. rady	20 - "
16 pojištění stavby	120 - "
17 Vyvěř. pomůcky	120 - "
18 m. práca výchovná	100 - "
19 zahrada panská	200 - "
20 oprava stěn a oken	50 - "
21 natření tabulí	50 - "
22 záclony do I. třídy	200 - "
23 oprava hnojště	30 - " -
24 oprava stěn v zahradě a budovy	200 - "
25 nepředvídané výdaje	300 - "
	<hr/>
Výdání	3762 Kč

Vě školním roce 1928/9 vykomala mš. 5 schůzí úředních. Míst. škol. rada
 dále při pojištění školní budovy na 20.000 Kč, kulturní na dříví 2.000 Kč
 dříví 2.000 Kč, školní pomůcky na 10.000 Kč
 celkem na 34.000 Kč u u. y. Kurfürstera v

Příbystavi, usnes. 29/8, 28/XI 1928 a 13/I. 1929 a to na dobu od 3. XII 1928, až do
 3. XII 1938. Jinak vyjádření těchto usnesení nebylo. Funkční období mš. končí
 v dubnu 1929. Nová mš. bude teprve ustanovena. - Zapsáno bude posdiji.

Zakompen bylo letošního roku hodně ublí, dříví nestačilo, žilíhož byla tuhá
 kima, se není pamětníka. Vě školní zahradě zmrzly 2 stromy úplně - ostatní stromy
 zmrzly - květiny se ohny a v zahradě zmrzly úplně. Rovněž i dříví v polích a

lesích zmizela - musela být kmenem.

Uspořádán byl výlet do Prahy s účasti obecní třídy a školy lidové hospodář. ve dnech 18, 19, 20 a 21 května 1929. Z obecní školy 9 žáků, z lidové 13 žáků. Při návštěvě Prahy navštívena byla i hospodářská výstava a výstava loutkářská.

Głosení nové msi: ustavující schůze byla dne 7. 6. 1929. Členové místní školní rady i náhradníci byli poručeni řádně.

Bezodkladně nedostavili se však Gustav Hošek a Václav Píbil, aniž se omluvili. Zmocněním okres. škol. výboru který měl vštíti členy do slibu odůvodněnou, že to oprávněnou porouhodnou úkolem, nad kterým nutno se zamyslet.

Školní výbor lid. šk. hospodářské a lid. školy hosp.

v obcích Losenici v r. 1927/28, 1928/29.

Po ustanovení A. Dohnal, říd. učitel v obci Losenici, předstíral si jmenovaný za úkol založit v ob. Losenici lid. školu hospodářskou, vycházející z požadavků mládež školy odrostlou ve směru pokrokovém, šití všeobecně vzdělání, vychovávatí řádné členy lidské společnosti, vychovávatí svobodné občany rozumové a mravní, vychovávatí jedince myšliví a charakterní.

V měsíci květnu 1927 rozeslal obcím úřadům v ob. Losenici, Vepřová, Poříčíně, Vel. Losenici, Račíně vyhlášení, ve kterém nabádal obce k nastupitelstvu v rámci jejich vlastním, v rámci jejich dětí a vzdělání k založení lid. školy hospodář. Obec Vepřová na nicholiker vyhlášení vůbec neodpověděla, poněvadž patrně pro reakční řivly nemohla dobře věci vyhověti. Vel. Losenice odpověděla šalamounsky, ve smyslu, že si založí lid. šk. hosp. sama, ovšem dosud nezaložila. Z Račína bylo daleko.

Obec Poříčín se přiškolila, ač jenom díky dobrým pracovníkům a pokrokovým lidem, hlavně p. J. Lacinovi.

Obce nastupitelstvo v ob. Losenici se usneslo ve schůzi dne 18. května 1927 (a int. svoje usnesení pro přípisem č. 244-27) školu založiti.

V ob. Losenici k vyškrtmuvším se reakčním řivlím a lidem „dobré vůle“ o zásadě „at' jsem lit, jen když se pum“ k usnesení došlo.

Velkého porozumění pro lid. šk. hospodář. projevil zejména starosta obce Jan Pátek a předseda msi. Jan Starý. Dne 16. června 1927 ustanoven byl přípravný výbor pro založení lid. šk. hosp. v obci Losenici.

Za předsedu zvolen Josef Lacin, z. k. Poříčína, místopředs. Jan Pátek

a pře starosta obce, zámětelem A. Dohnal r. u. e., pokladníkem J. Luncar st.,
jmenovaný řádkyem státu. Dalšími členy výboru, M. Dohnalová u. e., Jan
Stary, dr. Uhlir, jako řádkyem okresu přibylavského.

Uprávcem lid. šk. hosp. navržen A. Dohnal, který abrodvoval kurs
učitelů pro lid. šk. hosp. při výšší zem. šk. v Táboře.

Za učitele: Jan Hofmann, r. u. e. ve Vepřově, M. Dohnalová u. e. -
Václ. Černý, spr. obce šk. v Hůšti, - Jos. Lacina, rol. v Poříčíně

Loupis řádky vykazoval: Z malé Losenice 23
z Poříčína . 8

učin 31

V úvahu vzati řádky z Poříčína a ell. Losenice v počtu 31.

Loupis řádky vykazoval počet řádky 36.

Lidová škola hospodářská byla povolena v ell. Losenici výnosem ministerstva země-
dělství v Praze a to ratímně r. 3/9. 1927, č. 68.918-Tp-27 a definitivně výnosem
tehdejší ministerstva r. 20. X. 1927, č. 84009-16-27, týká výnosem jmenovaný řádkyem
oblasty p. J. Luncar, spr. šk. ant. Dohnal a jmenování členové učitel. sboru.

Učební název školy je: Lidová škola hospodářská koedukacní, sídlo Malá
Losenice, pp. Vel. Losenice, inspektor Josef Luce, ředitel měst. šk. sídlem v Táboře
Škola řízena v r. 1927, vyučovací jazyk český.

Ve školním r. 1927/28 trvalo vyučování od 1. XI. do 31/3. 1928, vyučování praktické
od od 1/4. 1928 do 28. 16. 1928. V běhu teoretickém vyučovalo se ve čtvrtek od
12 do 14 hod. a v pátek od 14 do 17 hod. V běhu praktickém v neděli od 8 do 10 hod.
dopoledne. Škola užívá učebních pomůcek školy obecní a obecní šk. lidové.

Zhušební pole má škola propůjčeno od Jana Luncara v ell. Losenici č. 7.

Ucelkový rozpočet vykazoval 5.510 Kč. Subvence státní 1720 Kč, zemská 540 Kč,
okresní 2900 Kč, obec ell. Losenice 300 Kč, Poříčína 50 Kč.

Koncem roku přítomných řádky 27.

Vyhovělo ke konci školního roku a to s prospěchem:

1. výborným jinochem 5, dívek 6 = 11
2. dobrým " 5 " 4 = 9
3. dostatečným " 3, " 1 = 4
4. sotva dostateč. " 3 " 0 = 3 uhrnem: 27

Z nich správnějším vzděláním obecněškolským 17, měst. školou 10, = 27.

Lid. šk. hosp. pořádala přednášky: O lesnictví, přednášel lesní in sp. a technický znalec P. Kondela z M. Produ.

2. 4. o pojistování, přednášel řed. zem. poj. pojišťovny z M. Produ.

6 přednášek se světelnými obrázky. Účast na přednáškách byla vždy hojná. Přednášky pro obecenstvo byly zdarma. Ckeprátel jak zjevných tak tajných měla a má lid. šk. hospodář. důstatek a to jak z osobního, tak politického zájmu, tčbami vedení školy zachováva ráz přímě politický, nestranný a všeobecně výchovní.

Lid. šk. hosp. v r. 1928/29.

Školní rok započal 1/9 1928 a končil 28/6. 1929. V praktickém běhu bylo vypracováno jako roku loňského v mediích od 8-10 hodin.

V teoretickém běhu ve čtvrtek celý den.

Praktický běh trval od 1/9 do 30/10. 1928 a od 1. 4. do 28. 6. 1929.

Teoretický běh: od 1/11. 1928 do 30/3. 1929

Letošním rokem ukončen byl druhý ročník lid. šk. hosp. a to se 17 žáky řádnými a 1 žák mimořádný = 18 žáků.

Celkový prospěch - velmi dobrý. Docházka školní, přítomných 76.68% zlepšena proti loňskému o 7.68%.

Ve sboru učitelském byly menší změny.

Školní výbor a učitelské síly jmenovány byly min. zemědělců definitivně.

Prádány byly lid. školou jako roku loňského přednášky, besedy, et kurse, rázu všeobecného a všeobecně osvětlového.

Ze žáky pořádání výlet 19-20-21 května do Prahy s účastníky se výletu 13 žáků

Rozpočet vykazoval na příjmech 5.004.45 Kč

na vydání 5.004.45 -

Celková situace lid. školy hospodářské jest dobrá.

Učinno poznamenati, že vykonala plně svoje osvětlové poslání, vyhovuje se všemu, co by bylo politickým. Působila vždy jako škola, vědoma si svého účelu.

Kroužek divadelních ochotníků v M. Losenici.

Divadelní kroužek přes veškeré potře, ještě se dosti drží. lo oslabuje kroužek, jsou řízení politické rozmlněky, které se do kroužku vkrádají.

V roce 1923 posměněm původní název, "divadelní odbor osvětlového kroužku" ve

„Spolek divadelních ochotníků.“

Počet členů byl: činných 43, přispívajících 6, zakládajících 0, čestných 0.

Zvoleni za předsedu: J. Hošek, č. 5., místopř. Jar. Čmýr, jednatelem Karas František, pokladníkem Píbil Adolf, režisérem Ot. Friedrich učitel, Spolkové oslovení přijato: přátel, přítelkyně. Spolkový pořad „Na sda.“

Po Ot. Friedrichovi pracoval v divadle K. Hyjevský uč.

Pohud se týč učastí učitelstva v divadelnictví pracovalo.

Jinak poměry show stejné jako v jiných div. kroužcích. Mnohá osobní nedorozumění, odváděvaní úloh ap. Zakoupeny: židle, jevištko a jiné propuštěny. Hrává se ročně 2-34 kusy. V poslední době kroužek ochabuje pod vlivem různých politických inspirací, což je ovšem na škodu nejen kroužku, nýbrž i ulku. Jinak raději mladí lidé hrají divadlo rádi a obcenstvo je dosti vdučivé.

Výborové složení mění se v západě každým rokem.

Jako dodatkem uvádím: Divadlo v Malé Losenici vzniklo v r. 1921 na podnět okresního sdružení v Příbyslavi. Prvních členů bylo asi 20. Prvně se ujmul režie a ději učitel Jaroslav Hoffmann, nyní říd. uč. ve Věpřově. Kroužek byl nepolitický, třebaže vyšel podnět ze strany agrární. První jevištko bylo zakoupeno za přispění okres. osvět. sdružení a to 700 Kčs. Bylo koupeno jevištko starší z Příbyslavi, snad od ochotnického kroužku příbyslavského. Poněvadž nevyhovovalo, bylo přestavěno a část z něho použity byly k divadlu novému, pořízením v roce 1923.

Před založením divadla se v M. Losenici vůbec nehrálo. První kus který byl v M. Losenici s hrán byl „Pan inženýr a jeho figurant.“

Konstrukci nového divadla zhotovil tiskař F. Lobotka, dekoraci a malbu provedl dějní učitel Ot. Friedrich. Od té doby se nic v konstrukci a kulisách divadla neměnilo. Bývalý hostinský J. Lobotka divadlu velice přál, což bylo také jenom ku prospěchu divadla. Po jeho odstěhování se do Tautnova převzal hostinec Josef Píbil.

Finanční divadelního kroužku v M. Losenici.

Vr. 1921. celkový příjem 2.573.34 Kč přispívky 80 Kč, vydání 2.196.50 Kč
koncové jmění 457 Kč.

Vr. 1922	celkový příjem 2.528 Kč,	vydání 1605,	koncové jmění 922 Kč
„- 1923	„ - - - 1771.90	„ - 1718.70,	„ - - - 53 "
„- 1924	„ - - - 1638.50 "	„ - 1615.55	„ - - - 22.95 "
„- 1925	„ - - - 601.19	„ - 389 - "	„ - - - 212.79 "

Vr. 1926,	celkový příjem	1819.89 Kč,	vydání	987.66 Kč,	konc. zůstatek	832.23 Kč
" 1927 "	"	2.087.23 "	"	1371.80 "	"	715.43 "
" 1928 "	"	1235.23 "	"	913.15 "	"	322.08 "

- Provedené hry: v r. 1923, "chudý písmičkář", "Otec", "Proč bychom se netěšili".
 v r. 1924, "Patičova dcera", "Závit' od J. Štolzy, "Pojd' na mi srdce" od F. Štury,
 "Křížácká válka", "Ukalytí".
 Vr. 1925, "Hráči", "Ukradená husa", "Poslední smrt" od F. Štolzy, "Mlynář a jeho dítě", "Jakou našel Jakub metlu na zlou tetku Feklu", "Kauz' služebníků stávkujících" od R. Maršala.
 Vr. 1926, "Španělská muška" od J. Světa - malostranského, "Románky na horách" od J. Škvěrného, provedena slavnost kácení máje.
 Vr. 1927, "Bátoš" od K. Horkého, "Ukalytí Závišových guntě" od J. Dostálo, "Trojk se reší".
 Vr. 1928, "Grážka vlaků" od K. Horkého, "Pro peníze" od R. Robla, spojené s velmi pěknou oslavou 10ti letého trvání rep. čsl., kterou řídil za pomoci sdružení pokroch. lidí říd. m.č. A. Dohnal.
 Divadlo jest pojištěno v r. 1927 u zemědělské pojišťovny v Olom. Průběh na 3.500.000.
 V poslední době velikou zásluhou v divadle získal si J. Čížka (přiznáním komunisty) člověk opravdu velice nadaný, poměry ve kterých se však nalézá udeptaný. Hercem je vyborným.

Malolosenická kapela.

Malolosenická kapela založena byla podle ústního podání v r. 1920. Kapelu dal dohromady a asi po dva roky vedl Fr. Karas čp. 3. Hrálá pěkně. Chodilo se po okolních vesnicích, hrálo a radovalo se a tančilo. Venkov a veslařtí u nás si na tance, pokypí." Po dvou letech kapela jmenovaného snad pro finanční obtíže se rozpadla. Nově seovícena byla Aloisem Pótkem. Ze staré kapely zůstali jenom asi 4 hudebníci, ostatní k obrázení bylo nutno vyhledati.

Uspěšnější členové kapely jsou: Al. Pátek kapelník čp. 2, hudebníci: Jan Jaroš čp. 61, Josef Čížka čp. 87, Stanislav Hlaváček, František Poul čp. 35, Jaroslav Šobotka čp. 72, Alois Pechal čp. 71, František Pátek čp. 96, Fr. Jaroš čp. 61.

Uhlápi svobodní, vesní, rádi tančují, "Spujmarí" a děvčata, plavčíci.

Obecní knihovna v M. Losenici:

První knihovna, pokud známo byla knihovna „Hospodářsko okrašlovacího spolku“ založeného učitelem Frant. Páthem, nyní okres. škol. inspektorem v L. Brodě.

Dále byla v M. Losenici „Putovní knihovna havičské řupy „Zlatička“ v Příbyslavi.

Obsahovala velmi pěkné knihy. Hodně byl zastoupen žiářek.

Pro zájmy v veřejných knihovnách, převzata byla původní knihovna do knihovny obecní.

Knihovna obecní získala hojně dary knižními od uč. Fr. Pátha a říd. uč. J. Vondry a dary jinými.

Knihovna nacházela se původně ve škole. Pro zřízení knihovny obecní převzal tuto Josef Píbil hostinšij ýr. 48, který byl současně knihovníkem a to až do předmin. roku 1927. Pak rákladě usnesení obecního zastup. že bude vhodnější aby knihovna byla umístěna v budově školní a knihovníkem aby byl řídící učitel, byla o předmin. r. 1927 přenesena knihovna do I. třídy obec. školy a knihovníkem byl říd. uč. A. Dohnal. Knihovnictví vedl do listopadu r. 1928. V té době nastoupil zdra. rotní dovolenou a knihovnictví předáno bylo uč. Eduardu Novotnému který jest knihovníkem dosud.

Stav knihovny, přírůstek v r. 1928/29, dary a výpůjčky:

Obecní knihovna má celkem 405 svazků.

Vstátní o obecní knihovně viz v roce 1929-30-31.

1929 - 1930 - 1931.

Jelikož nevím, co ještě chciř naznamenati můj předchůdce kronikář do této knihy za rok 1929, nepokračuji dále tak, abych plně uzavřel rok 1929, mybrž pokusím se samostatně věci, které jsem myslil, že jsou důležité pro budoucnost, a které jsem se od občanů zdejších dovíděl, naznamenati v nadepsaném období 1929-30-31. některé věci snad budou spadati i před rok 1929. Jinak budu rozdělením jednotlivých kapitol pokračovati tak jako můj předchůdce.

Jelikož malá Losenice značně vzrůstá a sermám domů a polí nebyl zde naplán od roku 1907, uvěřuji zde soupis ale stavu koncem roku 1930.

číslo pop.	jméno vlastníka	vlastní polí, luka, lesní		
		ha	a	m ²
1.	Frant. Kubát, rol.	23	13	45
2.	Jan Pátek, rol.	22	68	31
3.	Josef Karas, tesař	2	59	85
4.	Adolf Rosecký, rol.	12	95	47
5.	Gustav Hošek, rolník	28	38	98
6.	Jan Štěrba maloročník	3	05	61
7.	Jan Luncar rolník	56	85	45
8.	František Indračík rol.	4	73	17
9.	Josef Polreich, thadlec		30	90
10.	Josef Holzman, rolník	5	57	28
11.	Václav Augustin, rolník	8	96	6
12.	Frant. Popichal, thadlec a rol.	3	12	79
13.	" Gláshník, rolník	9	66	66
14.	Kateřina Bořilová, rolnice	23	09	82
15.	Jan Dobrovolný, rolník	10	20	80
16.	Ladislav Němec, rolník	4	81	80
17.	Jan Šempera rolník	10	77	28
18.	Frant. " - rolník	11	22	92
19.	Josef Hartlíček rol.	9	57	08
20.	Frant. Holzman rolník	16	77	79
21.	Václav Šidlak kovář	3	63	11
22.	" " "	-	-	-
23.	Frant. Jacháček domkář	2	44	43
24.	Antonín Pujman dělník-thadlec	-	-	-
25.	Marie Růžičková rolnice	11	14	52
26.	Anežka Fialová rolnice	12	52	14
27.	Marie Těmlová, dělnice		98	99
28.	František Linčera, rolník	24	45	09
29.	" Janáček, rolník	7	99	56
30.	Jan Vytlačil - dělník	-	-	-
31.	Tomáš Čermák, rolník	5	62	13
32.	Josef Jurák, dělník	-	-	-
33.	Jan Bořil rolník	18	76	44

číslo pop.	jméno vlastníka	vlastní		
		ha	polí, luk a lesů	m ²
34	Adolf Píbil, rolník	16	71	22
35	František Poula domkář	4	91	41
36	- " - Linčůva rolník	14	61	01
37	Jan Zách, rolník	20	12	57
38	" Lacina domkář	-	-	-
39	Jakub Kubát, rolník	18	18	84
40	Marie Pechalová rolnice	10	43	95
41	" Eliášová rolnice	15	27	34
42	František Linčůva rolník	29	95	85
43	Obecní dům, obecní pole	58	36	51
44	Jan Ljcha, rolník	20	49	80
45	Jan Šoloha, domk., tchadlec	-	40	-
46	Josef Andra, roln. "Pianty"	10	50	26
47	Frant. Šibal, rolník	9	91	40
48	Josef Píbil, hostinský	-	72	37
49	Jaroslav Urban, rolník	14	72	36
50	Terzie Linčůvá, rolnice	13	3	34
51	Josef Dobrovolný obchodník	4	31	49
52	Jaroslav Čimný, roln. "Pianty"	19	18	04
53	Marie Výtlačilová, domkářka	3	3	56
54	Škola	-	-	-
55	Antonín Fiebauer, domk. tchadlec	2	94	41
56	Josef Kubíček	2	80	51
57	Anna Prošová	2	45	05
58	Maximilián Piva Piva-dom. tchad.	4	53	17
59	Vojtěch Škorpík, domkář	2	56	23
60	Josef Fiala, domkář	5	79	99
61	František Jaroš domkář	5	88	07
62	Antonín Juránek rolník	6	20	19
63	Karel Píbil rolník	14	44	45
64	Jan Tonar rolník	17	49	58
65	Jan Kubát rolník	13	38	05
66	František Šoloha tuhlář	-	-	-

číslo p.	jméno majetníka	vlastní polí, luk, a lesů		
		ha	a	m ²
67	Karel Vaserbauer, domkář	5	95	79
68	Frant. Ondráček rolník	6	24	42
69	Jaroslav Pířička rolník	12	34	65
70	Jan Starý rolník	11	86	02
71	Dobrovolský Josef, obchodník	-	-	-
72	František Šobotka, domkář	2	37	99
73	Jan Pláček domkář, kreslí	2	34	37
74	Andrj. Krístan domkář	4	39	63
75	František Jaros. Chadec	3	22	04
76	František Wittendorfský, domkář	4	58	60
77	Antonín Fichauer, domkář	-	-	-
78	Antonín Starý, domkář	1	15	33
79	Jaroslav Šich, domkář	-	20	
80	Václav Augustin (výměník)			
81	Anna Vaserbauerová, domkářka			
82	Karvínec Hlavíček, dělník			
83	Jakub Musil, dělník			
84	Frant. Čermá domkářka			
85	Antonín Hlenzl, obchodník			
86	Němec Josef			
87	Josef Lejha cestar			
88	Ladislav Šobotka			
89	Josef Šempera, domk., řezník			
90	Jan Bořil, rolník (výměník)			
91	Václav Prota oluvník			
92	Norotský Jan, cestar			
93	Jan Čermý			
94	Chiednermetl Frant.			
95	Lejha Josef			
96	Patek Frant.			
			45	

Do katastru obce radejší patří celkem 830 ha půdy (orní půdy, pastviny, lesy a luky.) Z toho je 58 ha 36 a 51 m² půdy obecní. A to: polí 2 ha, 73 a,

zahrad 15 a 72 m², luk 1 ha 99 a, lesa 28 ha 3 a, pastvin 35 a, neplodné půdy 24 ha 79 a, rybníků 79 a 16 m².

Obecní pozemky jsou pronajímány. Lehce bylo pronajít ani 10 m² polí. Byly pronajaty těm kteří nemají vlastních polí. A jelikož je těchto dost, při uzavření výše míra až na 180 Kč (sto osmdesát). Protože však v mýnější době poklesla cena obilí na míru nebyvalou, žádají četní nájemci obec. pozemků o slevu nájemného.

R. 1930 dne 2. prosince bylo provedeno sčítání lidu v celé republice. Bylo provedeno sčítacími ověry komisari (většinou učitelé). Ve radejův obci provedl sčítání statistiku řídící učitel Václav Martinec, který byl jmenován okres. úřadem v Lhotěborech. Prováděl sčítání ve dnech 2, 3, 4, 5, 6 a 7 prosince. Rozhodujícím okamžikem byla půlnoc z 1. pros. na 2. prosince. Kdo v této době byl ve radejův obci, musel být započítán v této obci. Podle tohoto sčítání bylo ve radejův obci 474 obyvatel. Z toho 3 příslušníci rakouští, ostatní českoslovenští. Dle národnosti: 1 přísluš. národ. německá a ostatní české. Dle národnosti náboženské: římskokatolické bylo 430 obyvatel, evangelíků 36 obyč., bez vyznání 7 obyč. a československé nábož. 1 obyč. Z této statistiky je i ve radejův obci proti posledním sčítání znatelný úbytek římskokatolíků. Počet domů byl 96, dle samičtářů byli většinou obyvatelé zemědělci.

Tak jako v jiných vesnicích, tak i ve radejův se proti posledním sčítání úbytek obyvatel, kteří hledají snadnější obživu ve městech, která (většina, zejména s přímým smyslem) rozvíjejí. Při předposledním sčítání bylo ve radejův obci 530 obyvatel, při posledním (1930) 474 obyvatel. Úbytek tedy celkem 56 obyvatel, ač zde je nedostatek pracovních sil (čeledinů a švách), naproti tomu ve městech, kam se většina lidí z vesnic stěhuje, je veliký nadbytek pracovních sil a žije se ohromnou nezaměstnaností.

Obec má 5 rybníků v rozloze 79 a 16 m². Občane je nazývají: „Dolní“, „Prostřední“, „děmanův“, „Chový“ a „Smekalův“. „Prostřední“ byl r. 1930 uzavřen. Byly opatřeny „štanjřem“, - výpusti. Obec je pronajímá rybařskému spolku za 880 Kč. Více stojí pan Jan Luncar. Každoročně bývá vyloveno 250 kg - 300 kg ryb. (zejména kapří) trhových. Vylověk se rozdělí mezi členy spolku.

V r. 1929 byly ve radejův obci vystavěny tyto nové domky: číslo 93 panem Jar. Čermákem, číslo 95 p. Josefem Číjhou a číslo p. Václavem a Protonem.

V roce 1930 vyhořela 2 čísla. číslo 27, majitelka Marie Tomlová a číslo

71, majitelník Josef Dobrovolný, obchodník. Obě čísla byla znovu postavena.

Společná a záložní společnost byla založena a poprvé pana učitele, nejvyššího okres. škol. inspektora v Českém Brodě, Františka Pátka, jehož práce ve veřejné obci je patrná dodnes. Společ. a záložní společnost byla založena v r. 1912. Vyvinul se ze záložního „Okraťovského spolku“, který do té doby dostavoval některé funkce „Společ. a zálož. spolku“ (mezi příklady opatroval umělá hnojiva společně). Členský podíl „společ. a zálož. spolku“ byl 10 Kč. Více než 1 podíl neměl nikdo mít. Po založení měl spolek 28 členů, ale každým rokem jich mělo kolik, jak je v dále uvedené statistice patrné, přibývalo. První představenstvo se skládalo z těchto osob: Václav Vondra, uč. učitel zde, předseda. Jeho náměstkem byl Václav Augustin čp. 11, ostatními členy: Jan Lempere čp. 18, Frant. Eliáš čp. 41, Rudolf Pota čp. 57. členové dozorců rady: Alois Bořil čp. 14, Jos. Hlenský čp. , Linčera Frant. čp. 42, Dobrovolný Josef čp. 51, Kubát Jakub čp. 39, Luncar Antonín čp. 33. Pohladníkem byl Frant. Pátek uč.

Chybnější představenstvo, t. j. rok 1930, se skládá z těchto členů: František Linčera čp. 50. předseda, František Linčera čp. 28. náměstek, předsedy, členové: Jan Pátek čp. 2, Frant. Vondra čp. 8, Frant. Šobotka čp. 66, členové dozorců rady: Václav Augustin čp. 11, J. Urban čp. 49, Jan Bořil čp. 33, Adolf Píbil čp. 34, Urdělka Frant. čp. 20, Lempere Frant. čp. 18. Pohlad. je p. Jan Luncar čp. 7.

Činnost „Společ. a zálož.“ spolku se pohybuje různorodě následující statistickou ročních obrátů a to od doby založení až včetně r. 1930.

Rok	Roční obrát	Počet členů		během roku vystoupilo
		pořádkem roku	koncem roku	
1913	24.806.48 Kč	28	38	
1914	46.663.13 Kč	38	38	
1915	51.211.37 Kč	38	39	
1916	88.147.04 Kč	39	39	
1917	121.716.60 Kč	39	44	
1918	59.455.25 Kč	44	45	
1919	79.918.26 Kč	45	46	
1920	205.978.56 Kč	46	47	
1921	204.299.21 Kč	47	53	
1922	237.640.40 Kč	53	57	
1923	605.467.43 Kč	57	58	
1924	419.682.48 Kč	58	58	
1925	491.237.54 Kč	58	60	

Rok	Roční obrát	poč. roků	Počet členů	
			koncem roku	během roku vystoupilo
1926	454.646.44 Kč			
1927	767.962.32 Kč			
1928	218.765.86 Kč	67		68
1929	543.333.06 Kč	68		71
1930				

Hospodářská krize.

Všechní plodiny hospodářské poklesly v ceně na míru v posledních letech nejvíce - ačkoliv jiné věci v obchodech - i produkty z hospodářství zpracování - a jinde připravované (ve mlýnech a mrahoobohodem) vůbec neklesly, nebo jenom částečně, že to v drobném prodeji vůbec není znát. Tak na příklad pšenice a její výrobky: V roce 1926 stál 1 q pšenice 300 Kč - 1 rohlík tehdy stál 25 hal., 1 kg hrupice 3.60 Kč. Letošního roku (1930) stojí 1 q pšenice 120 Kč, 1 rohlík stojí 20 hal. - 25 hal. (ty za 20 hal. jsou zase v hodnotě menší), 1 kg hrupice stojí 3 Kč. Tak je to i u ostatního. Rolníci musí velice levně prodat, kdežto vše se kupují, neklesá. Želoso kleslo ve velkém, v malém do značné míry, látky takřka - smysl obchodníci jsou z doby válečné a poválečné srovnali na příliš velké riziko. Rolníci ovšem musí omezovat nákupy na nejníže míru a tím vzniká krize i v ostatních odvětvích výroby a následek jeví se ve velké neraměstnanosti v továrních podnicích, ač naproti tomu jeví se veliký nedostatek pracovních sil na vesnicích, zejména čeledínů a služek. Očekávalo se, že ceny hospodářských výrobků se zvýší vypověděním smlouvy s Maďarskem (v prosinci 1930), ale očekávání se nesplnilo, protože Maďarsko ještě za doby, kdy smlouva trvala, závezlo do skladů u nás, zejména na Slovensko, velké zásoby svých, zejména mlýnských výrobků. Rolníci by byli spokojeni s klesající tendencí cen svých výrobků, jenom kdyby také ostatní potřeby úměrně klesaly.

Prorajimavost určitých cen hospodář. produktů v několika letech

Produkt	R. 1921	R. 1922	R. 1926	R. 1930
křito 1 q	400 Kč	100 Kč	250 Kč	70 Kč
pšenice 1 q	600 Kč	150 Kč	300 Kč	120 Kč
ječmen 1 q	400 Kč	60 Kč	200 Kč	110 Kč
oves 1 q	300 Kč	70 Kč	150 Kč	75 Kč
brambory 1 q	130 Kč	8 Kč	40 Kč	12 Kč
len	300 Kč	60 Kč	200 Kč	40 Kč

~ Dolyžtel - živá váha 1 kg (zatečení)

Produkt	R. 1921	R. 1922	R. 1926	R. 1930
vepří	30 Kč	12 Kč	13 Kč	6 Kč
hovězí	13 Kč	3 Kč	8 Kč	5 Kč
hůsa nekrmená	60 Kč 1 kus	27 Kč 1 kus	35 Kč 1 kus	35 Kč 1 kus
2 letí hůvě	18.000 Kč	4.000 Kč	3.000 Kč	2.500 Kč
vejce	1 Kč	1 Kč	0.80 Kč	0.70 Kč
másla	34 - Kč	22		16 Kč

Plat chasy v roce 1921 2.400 Kč až 3.000 Kč, v roce 1930, 1.800 Kč až 2.400 Kč ročně. Štoper nemění ceny. Libný hospodářský výz byl v roce 1930 na 2.000 Kč.

Po předčasném rozpuštění parlamentu byly vyprávy nové volby, konané dne 27. 10. 1927. Z jejich výsledku je patmo, že vzrostly strany: republikánská, sociální demokratická a národní socialistická, kdežto značný úbytek měly strany lidové, lidová a komunistická. Do těchto voleb šla poprvé "Liga proti váraným kandidátům" listinám (v čele pensiovaný generál Gajda). V těchto volbách obdržely jednotlivé strany následující počet hlasů:

V obci Malé Losence:

republikánská strana	do sněmovny	106 hlasů,	do senátu	92 hlasů
lidová strana	" "	114 hlasů	" "	105 "
komunistická strana	" "	6 "	" "	6 "
národní social "	" "	2 "	" "	1 "
sociální demokrat. str.	" "	9 "	" "	10 "
římostenšská strana	" "	16 "	" "	14 "

V ostatní strany hlasů nedostaly

Už okrese	do sněmovny	hlasů,	do senátu	hlasů
republikánská strana	2 747	"	2 436	"
lidová strana	2 152	"	1 929	"
komunistická strana	871	"	764	"
národní socialisté	353	"	299	"
sociální demokraté	852	"	725	"
římostenšci	539	"	477	"
demokraté	281	"	243	"
váz. kandid. listin.	27	"	26	"

V celé republice dostaly jednotlivé strany následující počet mandátů:

republikánská strana	do sněmovny	46	- do senátu	24
lidová strana	"	25	"	13
kommunistická strana	"	30	"	15
národní socialisté	"	32	"	16
sociální demokraté	"	39	"	20
řivnostníci	"	12	"	6
národní demokraté		15		8
" liga "		3		1
slov. lidové (lidové)		19		9
němečtí agrár.		16		9
" křesť. sociál. a řivnost.		14		8
" sociál. demokraté		21		11
" národ. sociál.		8		4
" nacionálové		7		-
sdrúžení maďar. strany		9		6
polské a židovské strany		4		-

V roce 1928 a zejména začátkem roku 1929 nastala velice hustá zima. Chlapadly velké spousty sněhu a mrázy dostupovaly až - 45 °C. Ani starší lidé nepamatovali takové zimy. Pomřelo velké množství stromů, zejména v krajích níže položených, takže mnohde ani jeden strom na jaře se nezareglenal. Také ve vzdálenějších obcích mnoho stromů ržalo. Podarilo se mi zjistit kolik % to u jednotlivých druhů dělalo. Víšee zde ve vesnici pomřelo 50% všech str. a toho: švestek 95%, jabloní 20%, třešně 20%. Také ověř hodně trpěla, takže v následujícím roce musela být chráněna zvláštním omezením škůlení.

26 a 27 října 1930 napadly takové spousty sněhu, že není permít. nika, aby tak brzy a tolik sněhu napadlo. Teměř celé 3 dny hustě sněžilo. Sněh byl vlhký a rozšoval se na stromy. Místy napadlo až 1/2 m sněhu. Když potom se ještě rozpontal vítr, byla katastrofa hotova. Stromy se lámaly v polovině, po případech i na 3 až 4 kusy. Během několika hodin bylo úplných 50% lesa zničeno. Nikdo nepamatuje podobných spoust. Dle sdělení křemku Zdeněk, bylo v tamější kronice naleseno i podobná katastrofa

byla před 200 lety. Sedláci plakali nad svými zničenými lesy. Tam si je setřili a teď ve chvíli je měli znovu. A nejenom v lesích ale také jinde natopil předčasný smích s věhem spousty škod. Telegrafní vedení, telefonní vedení a linky elektrického proudu byly pobíhány, sloupky polámané a vyvráceny. Škoro 14 dní trvalo, než množství učitelů elektrárenského svazu opět dalo vše do pořádku. Ale v lese bylo hůř. Splnice, vedoucí skrze lesy byly nezjádne pro množství nakupených polámaných stromů, takže lesní cesta. Tam trvala práce dle a což tepore v lese. Zdejší dělníci nemohli ovšem vše zpracovat a proto byly přijímány dělníci i z okolí. Takže se Slovanska přišlo přes 200 dřevářů, kteří se mnoho neověděli. Ze zdejší vesnice i z vesnic okolních chodilo mnoho lidí, kteří si pro budoucí roby nadělali značné zásoby topiva, které do této doby byly značně drahé (přibližně 60 Kč za 1 m³). Tato pohroma zasáhla většinu českomoravské vysočiny. Také v obcích lesích malé Losenice byla většina lesa zničeno. Množství ovocných stromů bylo rozlámano.

Smích berry začal takti, protože práce jenom přišel předčasně. Krajiny nížeji položené zejména na Moravě, trpěly povodněmi
Gholství.

Školní rok 1929-30 započal 19. 1929 a skončil 28. června 1930. Do I. třídy chodilo 32 dětí, do druhé 36 ráků, celkem 68 dětí. Od docházky osvobozena Zuzana Páčeková pro duševní nevolnost. Z vyučování řím. katol. nábož. odhlášena Božena Stará.

26. září vzpomínka knížeti Václava a jeho vyjmenam pro náš stát

28. říjen byl ve škole oslaven školní slavností. Večer pak místní osvětová komise pořádala přednášky se světelnými obrazy.

28. února vzpomínka vyjmenam československé ústavy a vysvětlen její vyjmenam
7. března oslavem 80ti letí narozeniny našeho tatíčka T. G. Masaryka. Vyjmenam jeho objasnila rat. říd. učitel. sl. Marta Dočkalová. Potom děti přednesli vhodné básně a písně

Místní osvětová komise pořádala před 7. březnem přednášku se světelnými obrazy, večer 7. března oslavu večer ve škole. Velice vhodnou přednášku měl evangel. farář z Humpolce p. Mahorský. Českobratrský pěvecký kroužek recitoval vhodné písně. Divadelní kroužek (i.e. div. ochotníci) s hrál na oslavu narozenin „Káča Štáchal jede k panu prezidentovi.“ Spívala sl. Marta Dočkalová

12. března 1930 zemřel v Praze veliký spisovatel českoslov. Alois Jirásek, jehož spisy se doaly knižně i obrozenecké staly v bibli českého národa ve válce i po ní. K těm přečteny ukázky z jeho knih a vysvětlen jeho významu.

Antonín Dohmal, říd. učit. byl zproštěn škol. služby a na jeho místo byl jmenován Josef Kosek ke dni 1/9. 1929. Ten však byl v poslední chvíli odvolán te-
ograficky na menš. šk. do Polska. Ant. Dohmal nastoupil na menšinové šk. měst. v
Homojánek v Mostu. Za zastup. říd. uč. ustanovena sl. Marta Dočkalová. Narodila
se v Praze 8/9. 1906, obcenou, měst. šk. a učitelský ústav absolvovala v Chudimí, ma-
turovala 15/6. 1925, způsobilost pro školy obcení v Kutné Hoře 30/11. 1928, náč. českobrat.
evangelické. Dříve učila v Hřimanově v Kistéř (Chudimí), Střáově, Krabovanicích,
Vel. Loseni, Tundoleni, Ch. Čáchově a Příbyslavi. Od 1/9. 1930 nastoupila v Chotěboři.
Druhým učitelem byl Eduard Clovotný (viz šk. r. 1928/29). Učitelem římskokat.
náboř. byl Tomáš Vlček (viz šk. r. 1927/28). Učit. českobrat. evang. náč. byl
Emil Pokorný, ex. farář ze Lázavy.

Ze onemocnělou Marii Mlčkovou vyučovala ženským učebním pracím ind.
učit. Anna Bilková, nar. 18/6. 1910 v Barovicích, okr. Chotěboř, náč. řím. katol.
svobodná. Do obecní školy chodila ve Slavíkovicích, do měšťanské v Chotěboři, do pu-
myslové v Humpolci, do učitel. ústavu v Kutné Hoře. Maturovala 28/6. 1929.
Učila ve Vel. Loseni, Horním Studenci, Borovicích a zase ve Vel. Loseni.

Zdravotní stav byl uspokojivý - infekčních chorob bylo málo. Jan
Výhledil byl léčen v cizině. Prodl. nemocněl poruchami vnitřních orgánů. Zprac.
II. třídy skončily tragicky. 12 letý Josef Eliáš vě. 41. rozrazil si na pastvě
v kámen hlavu a za několik dní zemřel. 10 letý Miroslav Fibraner vě. 55.
zemřel v rybníku. (prospěšným)

Časopisy: Místní školní rada předplatila dětem časopisy „Zlatou Břízu“
a „Úsvit“. 3 děti odebírali „Mládí“. Někteří děti byly členy Českoslov. cir-
kuli (ústředí Čk. zastáno 46 Kč) a proto škola dostávala zdarma dvojmo
časopisy „Lípa“ a „Radost“

Veliká docházka školní byla 97,79% (dlepila se o 1,78%)

Místní školní rada: Poměry v místní školní radě nebyly dobré. Členové mš. r.
za stann lidovon velice často mu více rozpravovali do jednáni a je znemožňoval.
Pan Václav Pířil byl zvolen zohladníkem, volbu přijmul, ale funkce nerykonával,
někdy nvyplácel a tím zavinil mš. r. mnoho škod. Zavinil také, že Pražská

městská pojistovna nevyplatila záhu Frant. Klásterkové čp. 13, který si cestou ze školy uklámal nohu, zádnou náhradou, protože p. V. Píbil neposlal pojistovně, ač ji měl od m.š. poukázány k výplatě. Oba členové m.š. se stali lidovou míkolkou a nastali státnost okr. škol. výboru v Chotiborí, ale okresní školní výbor je vracel jako bezdůvodné.

rozpočet školní na r. 1930.

1. Pojistění budovy	50 Kč	14. Vazba učeb. knih	50 Kč	
2. Práce kominičká	32 Kč	15. Na restaurní učeb. pokl.	15 "	
3. 36 m dříví	480 "	16. kancelář. potřeby předcechy m.š.	25 "	
4. Dvora dříví	400 "	17. Pojistění zástra	90 "	
5. Škpařní dříví	300 "	18. Vymňovací pomůcky	120 "	
6. Učeb. tříd	200 "	19. Ruční práce výchovné	100 "	
7. Pausál na učeb. 300 "		20. Pausál za náhradu	200 "	
8. Kopie a matika	50 "	21. Tabule do 1. třídy	250 "	
9. Knihy pro chudé děti	100 "	22. 4 kusy záclon	380 "	
10. Práce pro m.š. školy	40 "	23. Nová tělocvična	200 "	
11. Učeb. potř. (houba inkoust)	130 "	24. Půžkování hromadnou	50 "	
12. Peníze pro chudé záhy	80 "	25. Nová kama do kuchyně	900 "	
13. Věšník m.š. a os.	50 "	26. Nepředvidané výlohy	300 "	
			Celková potřeba	4.892 Kč.

Školní rok 1930/31 začal 1/9. 1930 a skončil 28/6. 1931. Do I. třídy chodilo 29 dětí, do II. třídy 37 dětí. Celkem navštěvovalo veřejně školu 66 záhu. Dětkyně Zdenka Klásterková a Zofie Růžičková byly osvobozeny od docházky školní pro duševní neschopnost.

28. říjen byl oslaven školní slavností. Vhodnou řeč pronesl p. učitel Jan Stehla. Slavnost doplněna vhodnými básněmi a písněmi.

7. března byl také oslaven školní slavností. Děti přednesly vhodné básně a písně v rámci besídky.

Zatímni říd. učitelka, st. Marta Dočekalová byla ustanovena od 1/9 v Chotiborí a na veřejně školu byl jmenován výnosem zemské školní rady definitivně učitel Karel Martinek, který byl okres. škol. výborem jmenován zatímni říd. uč. od 1/9. Jmenovaný narodil se 27/6. 1906 v Chotiborí okr. Poděbrady. Do obecní a měst. školy chodil v Poříčkově a v Praze. Do učitelského ústavu v Pa

tam v červnu 1925 maturoval, zkoušku způsobilosti vykonal v dubnu 1928 také v Praze. Učil v Zahorníci (Podhradý), v Modletíně, Žilic. Horkách, Čáchovine, Hlívěmami a M. Losenici. Je ženatý, bez vyjímání.

Druhým učitelem byl jmenován osv. v Lhotěbci Jan Škro, narozený 23. prosince 1906 v Pavním, okr. Chrudim, do obecní školy chodil v Bradle, do měšťanské v klasaričích, do učit. ústavu v Chrudimi. Maturoval 15. 1929, zkoušku učitel. způsobilosti konal v dubnu 1931 v Chrudimi. Učil v Horním Lhudeně, Lopotech, Hlincenburku, Ždírci, a M. Losenici. Je svobodný, bez vyjímání.

Náborovní uč. učitelé, kteří učili vloni.

Ženským vyuč. pracím uč. sl. Augustina Hara nar. 18. 1884 v obci Vsi u Sobinova, svobodná, nář. řím. katol. Do obecní školy chodila v Lopotech, jinak má vzdělání soukromé. Způsobilost pro obecní školy vykonala 8/6. 1918. Učila ve Vel. Losenici, Slavikově, Vojnově Místci, Polníce a opět ve Velké Losenici, odkud dochází do Malé Losenice.

Zdravotní stav zářka byl nespokojivý. V měsících listopadu a prosinci řádily nakažlivé nemoci, zejména spalničky a příušnice. Měly méně příběhů. Zářka II. třídy Anna Ljchová zemřela, byvší, dle ústní relace, náhle horečnatě při hodině náborovní zářkem. Rodiči dostali od Pražské měst. poj. 600 Kč.

Časopisy: Místní školní rada předplatila dětem časopisy „Usvit“ a „Mladý svět“. Většina dětí byla členy Čsl. cír. kříže. Ústředí uvedeno Kč. Děti dostávaly zdarma dvojmo časopisy „Lipa“ a „Rádost“. Ljchová docházka školní za rok 1930-31 byla %.

Místní školní rada: Poměry v místní školní radě byly letošního škol. roku nespokojivé. Učily obvyklých malicherných boji. Jelikož strana lidová (viz u účelosti obec. str.) křikla se členství v obecním zastupitelstvu i všech komisí byla provedena dne 9. listopadu 1930 doplňovací volba za pana Just. Hoška a p. Václava Píblu. Zvoleni byli opět stoupenci strany lidové, ale oba rozvášnění, jímž zájem školy a její vývoj je nad politická hesla. Byli zvoleni p. Frant. Hlášník ep. 13, který zároveň přijal funkci pokladníka a p. Jan Ljcha ep. 44, který byl zvolen místopředsedou mšr. Místní školní rada dala zhotoviti do obou tříd tabule místnímu tisklaři, p. Fr. Šobothovi ep. 66.

Yson otáčecí, v ceně přes 1400 Kč. Dále dala přidělati 4 kusy ráclon a dala pokynuti stěchu dřívíka.

Rozpočet školní na rok 1931.

1. Pojištění budovy	50 Kč		
2. Nájez kominika	32 "	14. Váza učednická knih	50 Kč
3. 36 ³ dříví	480 "	15. Za ustavení učitel	15 "
4. Dvůr dříví	400 "	16. kancelář. potřebný přídavek mšr.	25 "
5. Štěpání dříví	300 "	17. Pojištění zářivky	90 "
6. Učitelů třída	200 "	18. Vyučovací pomůcky	120 "
7. Pausál za uhlí	300 "	19. První práce vyřizování	100 "
8. Soupis zářivky a matička	50 "	20. Pausál za radu	200 "
9. Knihy pro chudé žáky	100 "	21. Tabule do jedné třídy	400 "
10. Prací potř. pro spr. školy	40 "	22. Oprava školní budovy	300 "
11. Škol. potřebný (houby, inkoust a j.)	130 "	23. Ruční opravy uvnitř budovy	200 "
12. Účtyy pro chudé žáky	100 "	24. Dvě okna do třídy (nová)	600 "
13. Věšáků mšano	50 "	25. Oprava dveří dřívíka	50 "
		26. Kolmína strážníkoví	25 "
		27. Upravení výlohy	200 "
		celková potřeba	4.907 Kč.

Bylo usneseno pojištit žáky u Pražské městské pojišťovny závozně na 10 let.
Školní rok hospodářské 1929-30.

Školní rok 1929-30 počal 1. září 1929 a skončil 28. června 1930. Vyučovalo se pondělí odpo. od 1 hod - 5 hod. a ve čtvrtek dopoledne od 8. do 12 hod. Vyučovalo se v 1. třídě nejní obecní školy.

Počet zářivky: 12 zářivky, 16 zářivky, celkem 28 zářivky. Všichni měli jako předložení vzájemně obecnou školu. Správní škola byla jmenována sl. Marta Dočkalová, která také měla „domácímu hospodářství“ Pan Josef Lacina vyučoval „Pěstování rostlin“ a „družstevnictví“, pan J. Gabriel, uč. z Velké Losnice vyučoval „Zemědělskou vyučovacímu“ a „Počítání“. Pan Eduard Chvošný učitel zde, vyučoval „Fyloridie“.

Školní výbor: Josef Lacina předseda, Jan Pátek místopředseda, Jan Luncel pokladník, Marta Dočkalová jednatel, Jos. Gabriel zástupce uč. sboru, Josef

Indra zástupce mš. Fr. Linčera ep. 42, zástupce země.

Na oslavu 80 let naroč. pana prez. uspořádána přednáška se světel. obsah: "Masaryk a jeho výnam." Rozpočet zůstává jako roku loňského. Důležitá mediální k., lidové školy hospodářské, tato mediální je zejména podporována stranou lidovou.

Školní rok 1930-31 počal 1. září 1930 a skončil 28. června 1931. Vyučovalo se tak jako roku loňského (v pondělí a ve čtvrtky.)

Počet řádků: Na počátku roku:

	řádků,	řádků	celkem	řádků
na konci roku	řádků,	řádků	celkem	řádků.

Učivem školy byl jmenován Václav Martinek který učil "Základy vyučování" a "občanské nauce", "Početím" a "Vychovatelství" vyučoval p. Jan Šlechta, učitel zde a "Lhovu dobytka" a "Pojišťování" vyučoval p. J. Lacina, rolník z Počáje. Školní výbor byl jako roku loňského.

Zástupcem okresu byl jmenován za p. M. Dva Uhlíře, který byl povolán do Prahy, p. Smrčous, rolník z Bukovic.

Časopisy: V naší obci odebírají se tyto noviny: Denní noviny: "Lidový deník" vydávaný republikánskou stranou. Počet výtisků zde odebíraných je 25 (nejvíce). Dále tato strana vydává tyto časopisy, které se i zde odebírají: "Venkov" s přílohou "Léskob. zemědělec", počet odebíraných výtisků = 1, dále "Lepší týdeník", počet výtisků je 7, "Havlíčkův kraj, týdeník, vyd. v Ústí nad Labem, počet výt. = 2, "Milotický hospodář", počet výt. 2. Časopisy vydávané lidovou stranou: "Lid", počet výt. 8, "Venkov" počet výt. 7, Kromě toho různé letákové letákové noviny: "Zeměděle", "Dorost" at. d. - počet neman. Jiné časopisy: "Lidový lid", list věnovaný pokroku a osvícení a noviny lidem s počtem výtisků 7, "Politika", počet výt. 1, "Lidové právo", počet výt. je 1 a náboženské časopisy ústřední evang.: "Léskobratrská jednota", "Světlo a pravda", "Jan Hus." (Pro zajímavost uvádím, že když jsem zjišťoval ve škole jaké noviny se odebírají - povstali proti tomu některé stoupenci strany lidové - p. Horák atd. - a obžalovali se proti tomu, vidouce v tom "protináboženskou" činnost a prohlásili, že si budou stěžovat u nadřazených úřadů.)

Sbor dobrovolných hasičů.

Sbor dobrovolných hasičů měl v r. 1929 16 činných členů. 30. června zúčastnil se další sbor hasičů hasení požárů ve Velké Losnici. 1. syma zemřel člen sboru p. Jan Lempura. Schůze v tomto roce (1929) bylo 6, valná hromada 1. Došlo 32 dopisů, odesláno 18. Průběh sbor nekonal. Funkcionáři sboru: Velitel p. Yos. Lilib č. 48, pokladník p. Frant. Uedačka č. 20, jednatel p. Fr. Vondráček č. 8. Příjem v tomto roce byl 801 65 Kč, vydání 736 Kč - zbylo 65 Kč. Byly uspořádány 2 plesy.

V roce 1930 měl sbor 17 členů, zúčastnil se 2 obnů ve vsi (u Temlu č. 27 a u Dobrovolných č. 71.) Schůze bylo 7. Příjem byl 1689 79 Kč, vydání 342 76 Kč zbytek 1347 03 Kč. 1 ples byl pořádán.

Ve sboru panují čítné neshody, takže je možné, že sbor se rozpadne ke škodě ulí obce. Strážáčka již naryhovuje, je starého typu a příliš těžká.

V obci stále panují rozbroje, kteří se otkou od doby kdy byla postavena kaplička (viz zápisky předchůdci kronikářů). Doopravdy snad ani ra to ona kaple nestojí, neboť ra nějaký čas stane velice nepohodlnou i těm, kteří se nejvíce starali o její udržování (až budou muset mít náhlady spojené s její opravou - jestliže a ra nyníjších poměrů zcela správně, nebude chtít náhlady míst obce.) Sdružení katolických remítelců řádalo v rakni-hování kapličky tak, aby byla majetkem „Sdružení“. K podepsání smlouvy byli vysláni ra ob. zastupitelstvo pp. Pátek a Rosecký. Ti však smlouvu ne-podepsali, jelikož ve smlouvě nebyla řeč o „Sdružení“ - mělo být rakni-hována jednotlivci - a i v jiném nebyla psána dle vzájemného ujed-nání.

Sdružení řádalo aby si smělo zavěstit ve svornici (obecní) svůj svonek, který zůstane majetkem „Sdružení“ resp. jednotlivci - a ti se budou si vybírat poplatky ra svornici sami (doma vybírala obec). Obec však na to nepřistoupila, když by ^{byli} nechtěli poplatků, bez všeho, at si svonek zavěsí - ale takto nikoliv. Svonek musí být pro všechny. Najímavé je, že řádost si podali („sdružení“) teprve tehdy, když už svonek měli objednaný - nyní leží někde u p. Gloška. Kaple měla být rakni-hována na jméno: „Kaple římsko-katol. káňelavské Panny Marie v malé Losnici.“ Když vyjednávání navzdor k vůli ve prospěch „Sdružení“, bylo ve vsi roztrženo, že obec

echu kapli "Sdružení" vnit. a proto obecní zastupitelstvo ve schůzi dne 19. pros.
1929 se usneslo, že obec vyhraňuje si svomek v kapli pro všechny časy a nepře-
jímá žádná břemena, jelikož je složen fond na opravu atd. V této schůzi
navrhl p. Linčera Frant. č. 42., aby obec si ponechala jen svomek a
tuto si nechala knihovně zaregistrovat. Bylo hlasováno dle jmen v tomto návr-
hu. Pro návrh byli pp. Štary, Indra, Augustin, Pospíchal, Rosecký, Urban a
Píbil Adolf. Proti návrhu hlasovali pp. Glošek, Píbil V., Karas, Píbil Jos.,
Linčera Václav a Linčera Fr.

Návrh p. Linčera Fr. č. 42. byl přijat.

"Sdružení" raslo odvolání, že si svomek mu patří, že ji dostalo darom - ale
mní dosud odvolání vyřešeno - a tak i můj nástupce pozná, kořen "ra
a nesváni ve raději obci, až bude v zápisních pokračovati.

Koncem srpna 1928 vyhořelo v obecním lese směrem od panského potoka
váhuem proti cestě od čimých asi 1 ha lesa. Příčina nebyla zjištěna

Ve schůzi 27. 9. 28 bylo jednáno o návrhu přiložit obvod lékařský z Příbyslavi
do Borové. Bylo usneseno doporučit. Lze odtud je to příležitější do Příby-
slavi, ale aby bylo pomoci obcím vzdálenějším, bylo hlasováno pro návrh.

Ve schůzi 12. 6. 1929 bylo jednáno o podpoře starobní. Bylo podáno celkem
11 žádostí - vyhověno 8. Obec přispívá 10%. Jistě ani v jedné vesnici na okresu
nedostává tolik obcím starobní podpory.

Ve schůzi 8. 9. 1929 jednáno bylo o umístění svomek, který koupilo "Sdružení".
Pro umístění hlasovali pp. Píbil Václav, Linčera Fr. č. 50, Linčera V. č. 50
a Glošek. Proti pp. Urban J., Indra, Augustin, Linčera Fr. č. 42, Rosecký,
Holoman Fr. č. 20., Pospíchal, Štary. Návrh padl (viz předchozí stránku)

Ve schůzi 18. 1. 1930 jednáno o autobusové trati Ldař - Chotěboř. Usneseno
doporučit, neboť by to bylo výhodné - stanice dráhy je vzdálená a cesta
drahou méně příhodná.

Ve schůzi 30. 1. 1930 bylo usneseno přistoupení ke "Svazu obcí", který je
"Svaz" by rábná část lesního hospodářství od velkostatků "Lázeň Ldař".
Po přičtení uslovice z 18. 1. 1930 byl učiněn návrh p. starostou Pátkem
tohoto znění:

1.) Obec přistupuje ke „Sváznu obcí“ pro zabrazení lesů od velkostatků „Lámků, Ždárů“ a splnomocňuje „Akční výbor“, zvolený na schůzi 18. 1. 1930, aby obec Malou Losenici zastupoval.

2.) Souhlasí s resolucí, usnesenou na schůzi 18. 1. 1930

3.) Převzímé podílovou účast na tomto sdružení, která bude stanovem „Akčního výboru“ pro dohodu se zástupci obcí. Každá jiná akce zna mená oslabení společného postupu obcí a proto se odmítá.

O návrhu dle jmen hlasovali: pro zabrazení pp. Augustin, Indra, Ubra, Holman Fr., Píbil Adolf, Linčera Fr. č. 42, Rosecký, Pospíchal. Proti hlasovali pp. Hošek, Karas, Linčera Fr. č. 50, Linčera V. č. 50, Píbil V., Šáštník. Návrh byl přijat a označeno to „Akčním výborem“.

6./3/1930 byla svolána shromáždění schůze na oslavu 80. let narozenin pana presidenta Masaryka. Po vhodném proslovu p. starosty obec Pátek usneseno jednohlasně na následujícím podrobném listě:

Připojujeme se ke společným oslavám 80. let narozenin pana presidenta - a jsme rádi, že můžeme oslavovati muže, jako je náš pan prezident. Klademe si za povinnost být i občany hodnými svého presidenta. Spřáním, aby ještě dlouho byl živ a pracoval pro národ, byla schůze skončena.

Okresní úřad v Chotěboři žádal aby byl odstraněn z obecního zastitka znak losa a nahradila ho znákem státním. Obec proti tomu podala námítky, protože znak tento dle lidového podání úzce souvisí se jménem obce.

Protože volební skupina občanská a malozemědělská se rozestla byli členové obecního zastupitelstva, zvolení na tyto volební skupiny, zba veni svého členství v obecním zastupitelstvu i ve všech komisích. (Výnos okres. úřadu v Chotěboři z 24. 7. 1930, č. 22. 748.)

Ve schůzi 12. 10. 30. byla provedena doplňovací volba za členy zba vení funkce. Zvoleni byli: náměstkem starosty Němec Ladislav, členem obecní rady Lempere Fr., členem finanční komise Rosecký Adolf, členem stavební komise Němec Lad., Boril Alois - , členem zdravotní komise Pospíchal Fr., Píbil Adolf, Němec Lad., členem letopisecké ko.

mise klánce Ladislav a porotní kom. Kubiček Jan.

Usneseno postavit domek pro obecní úřadovnu a byt pro učitele na Dunearově zahrádě. Náklad rozdělen tak, že by byl raplacen v 5 ti letech.

Ve schůzi 2. 11. 1930 byl schválen rozpočet školní a obecní jednoklasné. Leholek školní Kč 4.907 - a schodek obecní Kč 9.607 - bude kryt 189% přirážkami. Dále jednáno o pilném návrhu p. Starého, který žádá aby za členy míst. škol. rady pp. Gloska a Píbil V., kteří pozbyli členství v mš. následkem rozjetí jejich volebních skupin, byli zvoleni jiní členové mš. Zvoleni byli pp. Čejka Jan č. 44 a Šlášník Fr.

Ve schůzi 2. 12. bylo jednáno o vyslání zastupců obce na schůzi a valnou hromadu „Lesního družstva.“ Vyslání byli pp. Linčera Fr. č. 42 a starosta p. Pátek Jan.

Členové ob. zastupitelstva, kteří byli zbaveni funkce za stranu občanskou pp. Píbil V., Karas J., Linčera Frant. č. 50, Píbil Jos. - a náhradníci pp. Yacháček Fr., Šlášník, Fiala Jos. za skupinu zemědělskou a domkářskou pp. Glosěk Gust., Linčera V. č. 50, Ondráček Fr. č. 8. Tato skupina nemá nyní zastoupení.

Obecní přirážky v jednotlivých letech v procentech.

Roku 1924	136%
" 1925	228%
" 1926	379%
" 1927	186%
" 1928	100%
" 1929	200%
" 1930	50%
" 1931	489% 172%

Účty obecní v jednotlivých letech:

~~1923~~ rok	Příjem Kč	Výdání Kč
1923	13.505.75	11.988.38
1924	23.772.24	23.081.73
1925	18.588.37	18.035.91

n.			
	1926	37.512.10	35.339.52
	1927	17.084.11	17.099.97
	1928	34.887.82	30.753.20
	1929	36.593.76	36.124.93
	1930		

Parcelace lesů. Po provedení pozemkové reformy dochází k parcelaci lesů - zde lesy se neparcelovaly jednotlivě, nýbrž celý komplex lesů přijímá „Svaz obcí“ z několika okresů utvořený. U radejského panství „Zámek Žďar“ bylo v rábnu celkem kolem 18.000 ha pozemků a lesů z toho 6.000 ha rolí a 12.000 ha lesa. Pozemky byly rozparcelovány včetně už na dvůr „Pohled“ a část pozemků kolem „Zámku Žďaru“. Lesů bylo rábně kolem 6.500 ha a z toho dostali: Ministerstvo nar. obrany 518 ha (na výměnu za panství rozsochatecké - majitel Greif - kde je projektována na jeho panství - rozsochateckém - velká vojenská munice továrna). Ministerstvo nar. obrany však doma spravuje om. rábnou část lesa (kolem Šopot) samo. Dále dostalo „Lesní družstvo“ v Pílyslavi 5.905.11 ha ^{lesů} - rybníků 2.15.90 ha. Najímá se, jak bylo rábně uspořádáno. Celé panství „Zámek Žďar“ mělo být dáno arcibiskupství pražskému jako odškodné za panství v Brdech, kde byla na arcibiskupském panství zřízena vojenská štábnice. Smlouva už byla sepsána a měla být ještě ověřena souhlasem „Pozemkového úřadu“. Vše se dělo v úplné tajnosti, takže okresy radejské neměly ani tušení o této výměně. Věc vyšla najevo úplnou náhodou. Poslanec republikánské strany Šadina dlel na dovolení v Pílyslavi. Odtamtud podnikl náhodou vycházkou k rybníku „Dáňku“. V lese potkal známé aristokraty z min. nar. obrany, kteří mu radili na jakém účelu lesy prohlížejí. Poslanec Šadina svolal po návratu do Pílyslavi radejské úřadníky a intervinoval u „Pozemkového úřadu“, že bez souhlasu radejských úřadníků nemají být dáni souhlas k odprodeji velkostatků. 23. listopadu 1928 byla svolána protestní schůze do Pílyslavi. Na schůzi byly zastoupeny okresy: Chotěboř, Pílyslav, Němčický Brod, obcí ústředí na moravě, Žďar, „Zemědělská rada“, Zalesňovací spolek - hospodářské korporace, družstvo

atd. Po referátu posl. Zádiny byl zvolen „Akční výbor“ v němž byly zastoupeny všechny hospodářské složky a úřady. Byla zvolena deputace, která intervenovala u Pozemkového úřadu a u klubu všech politických stran.

„Akční výbor“ scházel se pravidelně, vypracoval finanční plán a organizaci příštího útvoru, který měl převést lesy, avšak čím dále tím více bylo patná, že zastupují „Okresního úřadu“ v Chotěboři s akcí nesouhlasí. Tiště konečně podali si žádost „Poz. úřadu“ v Praze o přiděl lesů pro okres Chotěboř samostatně. Z toho důvodu byla svolána nová schůze 15. ledna 1930 do Pílystavi. Tam byl podán referát o stavu lesní reformy a tam usneseno položit reformu na nový podklad a sice obcí, t. j. aby podílníky byly jednotlivé rájmové obce.

Tam také byl zvolen nový „Akční výbor“ ze zastupitelů obcí na schůzi přítomných. Nový akční výbor informoval všechny rájmové obce v tom smyslu, aby z obecních zastupitelstev se usnesly o přistoupení za členu „Sdružením obcí pro lesní reformu od velkostatků Zámek Ládvá“. Tyto přihlášky byly poslány „Stát. pozemkovému úřadu“ a na jejich jejich podkladě byl vydán přiděl lesů. Přihlásilo se původně 75 obcí. Okres Chotěboř pracoval samostatně a řídil obce, aby se zúčastnili akce okresu. Tímto postupem se u ně vše zdržovala a protahovala. Koncem října 1930 přišla mchová vlnice, která způsobila lesní katastrofu (viz předchozí zápisky). „Akční výbor“ se ihned sešel, aby projednal o otázkách, má-li se na reformě trvat, či od ní upustit. Usneseno jednomyslně trvat na lesní reformě a provést ji okamžitě. Předsednictvo „Akčního výboru“ od té doby jednalo každý týden 3x u Stát. poz. úřadu, ač bylo dovoleno dohody v výměře a ceně. Původně žádali zastupitelé velkostatků 3.800 Kč za 1 hektar, — zastupitelé „Akčního výboru“ nabízeli 1.300 Kč za ha. Konečně sjednaná cena na 2.000 Kč za ha. Během bojů mezi okresem chotěbořským a „Akčním výbozem“ resignoval předseda Smirous a Bukoví na předsednictví i členství „Akč. výboru.“ Místě něho zvolen Josef Láčina z Počejína.

Okres Chotěbořský pro svou akci zvolil si svůj výbor, jehož předsedou byl starosta Kamenburku (Křižová) Svoboda. Tento výbor však byl úplně bez činnosti. Když „Akční výbor“ ohlásil valnou hromadu obcí pro lesní reformu, likvidoval chotěbořský výbor a oznámil obcím u něho

přihlášených, aby se o členství přihlásil u „Akčního výboru.“ Ustavující valná hromada byla konána 3/12. 1930. Do ní byla podána žádost o zápis do rejstříku. V této době posádal Stát. por. úřad v rámci stanov v některých § (paragrafech) a dále řádal Krajský soud v „Hutní Hlavě, aby firmu „Lesní družstvo“ (byvalý „Akční výbor“) do rejstříku společností nezapisoval, ač k tomu on (totiž St. por. úřad.) svolí. Tím se stalo, že ona ustavující ~~sestava~~ valná hromada byla neplatná. Aby provoz v přidělených lesích netrpěl a aby mohlo být s urychlením pracováno na polomech, rozhodl prezident Stát. por. úřadu spolu s viceprezidentem Křokem, že doradí na tento statek úřední správu, která bude pracovat na účet přístěho majitele. Nová valná hromada byla konána 21. dubna 1931 a posměnila stanovy dle přání Stát. por. úřadu.

V roce 1921 řádala obec Malá Losenice o výkup 48 ha lesa, kteří byly v době pobělohorské obci Malá Losenice panstvím Žámek Ždár rabrány. Žádost byla obci vrácena s podotknutím, že se lesy domd neparcelují. Proto chtěla většina občanů spolu s nyníším starostou obce Pátkem v čele koupiti je z volné ruky, ale nástupce panství nechtěl vůbec o tom jednat, ač by to pro bývalo pro panství i pro obec bylo daleko výhodnější, než parcelace nyníjší. Proto když se roku 1929 utvořil „Akční výbor pro lesní reformu panství Žámek Ždár“ (viz zápis parcelace lesů), obec Malá Losenice se k němu také připojila (viz schůzi ob. zast. 30. 7. 30 - politické poměry obce). Obci Malá Losenice bylo přiděleno 18 podílů. Cena 1 podílu je 1.000 Kč, 100 Kč zápisné za každý podíl a záruka trojnásobná za každý podíl. Záruka taktéž se musí hotově složit a „Lesní družstvo“ jí úrokne 6%. Ve 4 letech bude záruka obem vrácena. Ždárská obec si celkem vypůjčí 73.800 Kč (sedmdesát tři tisíc osm set Kč.)

Námítky proti přistoupení k „les. družstvu“ podali: Gustav Glošek, Jan Tach, Václav Píbil, Fr. Linčera č. 50, Ondráček č. 8 a Jos. Goleman č. 10.

Obecní zastupitelstvo usneslo se ve schůzi konané aby byl posta-

veřejný doměk, kde by byla umístěna obecní úřadovna, knihovna a byt pro učitele.

Potřeba domku je odůvodněna takto: Ukládá se v obci nemá vhodná místa, ve které by se mohly neuvěřitelně odložit schůzky obecního zastupitelstva a která by mohla sloužit jedině tomuto účelu. Obec s daleko menší platební schopností podobné úřadovny již mají. Další důvod. Učitelé zejména ženatí, vůbec zde neseženou vhodného bytu a proto na raději školní učitelé a nebo učitelé byty žádají tam, kde byt seženou. Tím raději škola a vyučování učitelé trpí, neboť učitelé, sotva se trochu seženou raději raději a pomůcky v obci, stěhují se jinam. Tím je potřeba dosti odůvodněna. Rozpočet na tento domek je 39.000 Kč. Bude uhrázen v 5 letech. Na stavbu byla vypravena veřejná soutěž. Došlo 3 nabídky od pp. podnikatelů: Macha z Vel. Losenice (společně s Cháubauzem ze Lískova Pole) (rozpočet 42.340 Kč), Matějky z Pílyslavi (37.195 Kč) a Kléměcha z Pílyslavi (39.922 Kč, který byl snížen na 38.442 Kč). Ukládalo při radávání stavby hleděno na nejmenší nabídku, ale na trvanlivost a jakost materiálů, jaký může podnikatel dodat. Po bedlivé úvaze byla stavba radána p. Kléměchovi. Proto této stavbě postavili se členové strany lidové, prohlásivše, že starosta Pátek si chce za obecní peníze postaviti pomník, ač pana Páthka, jak všichni neradují občanské věci, vedla k vyvolání a uskutečnění této myšlenky (a jiných) jen čistá, neváštná snaha pomoci obci, zejména když tomu finanční stav obce dovoluje. Lidová strana používala této potřebné stavby i jako agitativního prostředku při obecních volbách, konaných 17. května 1931, prohlásivše, že obec bude finančně oslabena, že se staví obyčejná vila pro učitele atd. Myslí, že pomocí tohoto svítění úplně ve volbách, ale ty ukázaly, že občanské nenávidí potřebu této stavby a že věří p. Páthovi. Tyto volby daly p. starostovi plné radostinčinění nejenom v této věci, ale i ve všem, co za doby jeho správy obce bylo vykonáno.

Protože dosavadní zvonek zdal se některým občanům nedostatečným, bylo usneseno koupiti zvonek nový. Bude stát asi 1.800-2.000 Kč. Pylník u Janáčkových byl opatřen novým stánkem a

novými rourami

17. května 1931 byly konány volby do obecního zastupitelstva. Obecnímu úřadu byly dodány 3 kandidátní listiny. Číslo 1 měla československá strana lidová

číslo 2 měla skupina „remědelská“ a číslo 3 měla republikánská strana čsl. venkova. Obdrželi: lidové 7 mandátů, skupina remědelská 4 mandáty, strana republikánská 4 mandáty. Počet hlasů jednotlivými kandidátními listinami odevzdaných: Straně lidové bylo odevzááno 137 hlasů, skupině „reměd.“ 79 hlasů, straně republikánské 67 hlasů. Skupina remědelská se k volbě spojila se stranou agrární. Tato skupina (remědelská) byla utvořena p. starostou Pátkem ne jako opozice strany agrární, ale proto, aby nebylo možno na republikánskou útočiti, neboť ti občané, kteří byli nepokrokovými společníky ornacívaní jako příčina nesvárů v obci, seskupili se kol pana Pátka ve skupině „reměd.“) Výsledek jak jsem již jednou napsal ukázal, že i do této kapadle všimlky českomorav. vysociny račinná pomalu vnikati uvědomění a pokrok. zvoleni byli tyto občané: za stranu lidovou: Jan Zaeh č. 37, Gustav Hložek č. 5, Frant. Lincera č. 50, Václav Píbil č. 63, Jan Lempers č. 17, Frant. Janáček č. 29, Jos. Hloeman č. 10. Za skupinu remědelskou: Jan Pátek č. 2, Frant. Lincera č. 42, Frant. Hloeman č. 20, Jar. Čermý č. 52 a za stranu republikánskou: Jan Luncar č. 7, Fr. Lobotka č. 66, Frant. Lincera č. 28 a 36 a Ladislav Čermec č. 16.

Volba starosty byla konána dne 3. června 1931. Zvolen byl p. Frant. Lobotka č. 66. (za str. republikánskou), náměstem p. Václav Píbil (za str. lidovou) Členy obecní rady zvoleni: Jan Pátek (reměd.), Lincera Fr. č. 36 (republ.) a Gustav Hložek (lid.)

Kronikář z. Čimý.

Dne 5. března 1934 byl jsem zvolen kronikářem pro naši obec. Až dosud byli tu kronikáři učitelé. Je-li hoš se poslední roky učitelé často měnili, byl jsem tedy pověřen touto prací. Jsem narozen 25. března 1894 v čp. 52 (samota Prantý) jak již z předu uvedeno bylo toto číslo odděleno od čísla 4. Vlastně jen pokemby. Chrástku postavil mi j. praděd Jiří Čimý, z Věprové původem. Uka samota nechtěl se, aby měl hlíd od náboženské nesměšlivosti tamních sousedů. Souseďní číslo 46. bylo v rukou majitele stejného vyvanání.

A tak chápu se tohoto, ne vždy snadného úkolu kronikáře s povětí ušimými. Tuším, že nebude mi někdy možno se rozpravovat jako redaktor této kroniky, učitel Fr. Pátek. Uka se stát, že vzhledem k politickým politickým složením letopisecké komise i zastupitelstva, nebude vždy možno psát leccos „bez obalu“, jak se lidově říká. Ale ať je situace jakákoliv, mně budou vorem ta slova uč. Pátha na str. 3. a heslem bude mi věta našeho presidenta:

Sub specie aeternitatis. (pod normným úhlem (problé-
dem) věčnosti.)

Rok 1931. Od prázdnin t. r. nastoupil na raději škole místo řídícího učitele Vojtěch Pavlíček a místo učitele Karel Hrdina. Divní učební práce vyvíjela ind. učitelka Marie Pokorná z Borové. Do školy chodilo ve školním roce 1931-1932 65 dětí, 14 do Borové do občanské školy (smad městanské). V r. 1931 postavena nová tělocvična a v r. 1932 venkovní ohna do třídy, revede-
no elektrické osvětlení do tříd a dana nová kamma. Dále koupěn šeci stvoj a sporák. Rozpočet na tento rok činil 7.847 Kč. Během školního roku pořádáno 14 školních besídek, 1 divadelní představení a na konci školního roku byla výstavka dětských prací.

1932. Uka školní rok 1932-1933 byl sm dosarem na místo učitele Hrdiny, učitel Pleskař a industriální učitelka Jindř. Pavěková. Učitel Pleskař bydlel již v obecním domku novém, v místnostech pro učitele řázených. Děti chodilo do školy tento rok 61 a 14 do Borové. 28. října hrály děti divadelní hru „Krejčíkov štěstí“ a před tímto představením pronesl prostor k 28. říjnu řídící učitel Pavlíček. Uka hovořila též místní kapela,

ktevá k takovýmto účelům chodí zdarma. V r. 1933. zaveden do školy vodovod, provedena izolace stěn v kuchyni a dána do ní nová podlaha. Umístěna udělána přepážka na chodbě. Školní děti také vysázely stromky při cestě k Borové. Rozpočet na tento školní rok byl 6.903 Kč.

V r. 1933. ku konci prázdnin odesel řídící uč. Pavlíček na občanskou školu v Lhotěbci. Svoji rázovitou povahou riskal si tu přátel i nepřátel, jak se často stává. Byl napřeváhlým nepřítelem všeho pobožní-škářství, ze kterého obvykle číhá čertovo kopýtko. Důvěřil, že se při vyučování náboženství se směřující svátosti a náboženství vidcové dušné církve. Jako člověk nesmlouvavý (nekompromisní), sklízel také nepřijemnosti, což je údělem každé takové povahy.

Na opuštěné místo Pavlíčkovo nastoupil Josef Lhůtala a místo industriální učitelky nastoupila Miroslava Rampasová, která se ubytovala v obecním domku.

Tedy stále noví a noví učitelé. Jisto je, že takováto doba stálého přesídlování učitelstva nemá k dobru račbu a obec. Obci tím méně, že vyskytli se tu ještě lidé, jejichž nároky na školu by se byly hodily v době učitele Mrázka (viz str. 66.) Až řídící Pavlíček různým rášakem kameřil choděcí rodičů a pohovrkami učitelů pro děti, když tyto byly nechtány po škole a různé jiné věci.

V školním roce 1933-1934 chodilo do školy 61 dětí 11 do Borové. V zimě bylo stravováno 21 dětí. Dostávaly chleba a kavaš, což činilo celkem 302.55 Kč. K ku konci školního roku byla výstavka rákovských prací. Rozpočet školní byl 5.312 Kč.

Školní rok 1934-1935 začal opět výměnou učitelského místa, nastoupením Ant. Veselého. Děti jest 59 a do Borové chodí 13. Rozpočet školní jest 5.616 Kč. Podnikají se kroky k rozšíření školní zahrady. Je úmysl udělati sádku okolo nového obecního domku a přibrat k tomu obecní pozemek před číslem 5, který má majitel tohoto čísla, Hošík pronajmout. Jednání vlče se již asi 2 roky, neboť někteří členové obecního zastupitelstva nemohou se v ohledu na dozavadního nájemce rozhodnout pro hladně hlasování. Dálím se upravuje místo kolem obecního

domku, kde je třeba navářky a tarasu.

Vě schůzi obecního zastupitelstva dne 16. dubna 1935 byla zamítnuta žádost Gustava Hoška, žádajícího odprodej dotyčné parcely.

Špatě o věcech kulturních mimo školu bývá na vsi často chudá.

Věni toho mnoho, co se za poslední 4 roky honalo. V r. 1931 byla připravována oslava učitelů z Husova, ale z různých důvodů se nekonala. Měla by být pořádána ani v roce 1932. Na státní svátek 28. října 1932 byla pořádána dětské divadelní představení, jak už poznamenáno.

V roce 1933 uspořádána oslava Husova, s průvodem a hudbou po vsi. U hranice promluvil říční učitel V. Paříček. Řečnickem Husov smysl a horování pro pravdu a řekněme též i to, že dnešním jeho odpůrcům tento smysl často chybí. Účast byla velice dobrá, jako vždy až dosud, i přes varování z různých míst Husových odpůrců, což dlužno ke cti občanů poznamenat. O 28. říjnu nebylo tohoto roku zvláštní oslavy, až zase oslava Husova 1934 na které mluvil Štěp. Tecl, učitel z Borové. Vyadřil Husovu odvahu, s kterou se pustil do boje s největší mocností světa, nemaje vyhlídek na hmotný ani jiný úspěch.

28. říjen pak oslaven besídkou školních dětí v hostinci z Pílika a proslavem učitele A. Veseleho.

Rok 1935 jest rokem 85 narozenin presidenta T. G. Masaryka, ke čemuž se mnohé složky chtěly povinně něčím přispět. Hasičstvo dostalo pokyn, aby v předvečer 4. března v 19h. napálilo hranice, při nichž se má učiti povolání uštední hasičstva. A tak se v onen den seřadil průvod u trafiky a s hudbou šel ke hranici k borovské cestě, kde jednatel hasičského sboru Hošek, přečetl povolání. Pak zahrány hymny a průvod odebral se do hostince a tam slavnost zahájil Jan Lunear, předseda ověřovací komise. Třeba poznamenat, že i důležitější oslavy byly honány buď pěčí anebo z popudu místní ověřovací komise, jejíž je to vlastně působnost. Po zahájení, starosta Fr. Šobotha krát hymn proslavem nastínil velkorysost díla presidenta Masaryka. Pak říční učitel z Chvála poukázal na shodu narození z. A. Komenského v ~~březnu~~ a T. G. Masarykov v březnu, jakož i na shodu duchovních směrů obou těchto velikánů dějinných. Básně školních dětí byly vhodně volené, též i macerické zpěvy. Divadelní hra „Tatíčkovi

děti" byla schvána dětmi o 14 dní později

Lidová škola hospodářská.

Obщина 28. října pořádala také lidová škola hospodářská, která znamená mnohý cenný přínos do kulturního a hospodářského života naší vsi. Člověk nepředpokládá, jakými dovede ocenit čin zakladatelů této školy. Bohužel, jsou dosud lidé, kteří tajně a někdy i zjevně staví se k ní nepřívětivě. Důvod pro to nechtě mnozí dosti jasné, ale je to podvědomá nelibost nad tím, že mládež je do těch 16 let pod vlivem učitelů

Lidová škola hospodářská v roce:

1931	1932	1933	1934
19	16	13	18

řádků. V tomto období pořádala několik přednášek, veřejných, lekci do Kříkova a Glesova k prohlídce pohumného hospodářství a mlékárny.

Obecní knihovna, která umístěna je ve škole a knihovníkem je řídící učitel, měla

rok	knih	čtenářů	výpůjček
1931	420	38	844
1932	440	~~49~~ 49	980
1933	446	29	313
1934	452		

Úbytek čtenářů v r. 1933 vysvětluje se tím, že většina čtenářů měla knihy již přečtené. Proto učiněna dohoda s obecní knihovnou a Věprové a v r. 1934 část knih vyměněna čímž se rájem zase zvýšil.

Člárbožnických přístupu v tomto období nebylo. Ze všeho obyvatelstva je osm rodin českobratrských evangeliků, jedna církev československé, jedna bez vyznání. Ostatní jsou římské katolíci. Smlouvěnlivost mezi těmito složkami je dobrá. Pouze u některých politických katolíků lze vyčíst ranjatost, což ale souvisí více s politickými poměry.

Tyto poměry jsou jakýsi přívětivý dobytek v celém národě: rozvětvenost. Je to vysnědění, že politika je, jak se vyjádřil jeden Slovák, "pánské humeristství". Pro prestiž strany, pro prestiž jejího vůdce a každého přínosně obětuje se všechno. A taková vesnice může být ukázkou v malém. Za národní příklad

může sloužit ukázkou práce obecního zastupitelstva, kde na poslední období opoziční členové zastupitelstva (viz str. 221) ze 36 případů hlasování sedmkrát hlasovali „pro“, zjedemáctkrát proti, v osmnácti případech se vzdali hlasování a to často, když se jednalo o věci důležitých.

V r. 1930. vystoupilo asi 30 členů z místní Kmpeličky a založili „Lidpomocnou Raifajzenovu záložnu“. Předsedou je Jan Zach a pokladníkem J. Hošek. Tmí pracuje „Sdružení katolických zemědělců“. Pro svoje členy mají své stroj a celkem vyvíjí podobnou činnost jako Kmpelička. Předsedou „sdružení“ je též J. Zach a pokladníkem Josef Holoman.

Místní Kmpelička má nyní 57 členů a měla následující obrát

1931	1932	1933	1934
490.134.22	497.020.24	445.327.63	281.000.58

Kč. Položka z r. 1934 je nižší proto, že neobsahuje v sobě položky průběžné.

V r. 1933 byla Kmpelička přestěhována k nově zvolenému pokladníku Al. Bouřilovi č. 14.

Mládež je též politicky rozdělena. V r. 1928 bylo založeno „Sdružení katolické mládeže“, mají nyní 28 členů. Předsedou je Jan Holoman č. 17. a jednatelem Fr. Holoman z č. 10. Občas pořádají světelné obraty a rábavy.

„Sdružení republikánského dorostu českosl. venkova“ je založeno již mnoho roků. Členy je předsedou Fr. Kubát z č. 39, jednatelem Fr. Ondráček z č. 68. a pokladníkem Fr. Kubát z č. 1. Mimo nějaké rábavy, jež pořádají s místní kapelou účastní se čile různých okresních podniků. V r. 1930 podnikly cestu výlet na Morochu, v r. 1931 zájezd do Paroubic, v r. 1933. exkursi do lesů, v r. 1935 stříhavěšský kurs.

Sbor dobrovolných hasičů čítá 20 členů. Velitelem je Jan Píbil, starostou J. Zach a Gustav Hošek jednatelem. Sbor účastní se sjezdů a kursů pořádaných újpon. Samaritánská služba je organizována.

Kroužek divadelních ochotníků má nyní 42 členů. Předsedou je Fr. Šolotha

di pohladnikem Jan Prechal, jednatelem Fr. Uhlíka. Za období 1931-1934
 schvál 7 divadelních představení. Mezi nimi "Její pastorkyňa",
 "Zámecké strašidlo", "Kochod' tam, pojed' radš' k nám", "Děchové",
 "Pod tou naší lípou", "Gylvesthorvský věc" atd.

si
 šk
 h
 ma
 V obecním hospodářství znamenal r. 1931 již přípravu na nový obecní
 domek. Tež i zvon, jak již zmíněno byl pořízen za 1930 Kč. Z toho
 1500 Kč dala obec a zbytek vynesly dary. Když byl přivezen, usnesli se
 někteří občané, aby byl vyměčen. Se radostí o vyměčení odebrali se
 k faráři T. Obršlíkovi do Vel. Losenice. On jim vyložil směrní církevních
 předpisů, týkajících se svěcených věcí. Že totiž se taková věc nem
 vrátit má k svěcení církve a že on, když za daných poměrů (zvon
 se užívá ke zvonění všem zemědělným občanům, bez rozdílu náboženské
 příslušnosti) zvon vysvětit dopustí se přestupku církevních před-
 pisů. Tedy ti občané chtějící zachovat nestrannost ke všem ostatním
 občanům, rozhodli se, že zvon světit nenechají. Při jeho navěšení
 zvonil se hodinu poobědím ve světové válce.

Neodlouho po tom bylo sděleno nově zvolenému
 starostovi F. Zolothovi, že asi tii občané navěsili do zvonice druhý
 zvon. Toto jednání připadalo obecní radě jako hotová anarchie a
 usneseno, vyvatit dotyčné, aby do tii ani zvon odklidili. Když
 se tak nestalo, nechala jej obecní rada sama sundati a zvon
 a podvázán jako rámeček, dokud nebude zaplacený výlohy se
 sdělováním vzniklé. Účinnost, kterou proti tomu podalo
 "sdružení katolických zemědělců", obecní zastupitelstvo
 ramětko.

U letech 1932-35 jeví se obecní rozpočty takto:

rok	rozpočet řádný	schodek roz- počtu řádného	rozpočet mimořádný	schodek rozpočtu mimořádného
1932	35.435 Kč	10.004 Kč	104.622 Kč	104.622 Kč
1933	33.537 "	10.076 "	-	-
1934	29.665 "	12.550 "	-	-
1935	25.119 "	12.531 "	-	-

Pokračování

Školou se všichni také dohnali přímou cestou, tímto způsobem
a popřímo vedlejší a cestujícími lidmi. Mnoho ruční a popřesní
prave stálo."

Dne 14. a 16. územně dat si opraviti učitel parsovni pole na
na obzoru k čertině m. kámenka Fr. Guláka ný učitel kláto a
dol. rybníka na kolouči na horní straně, kde již pole od ústředí
a při nále k dohní straně spláchnutí bylo. Tato oprava stála
s r. 70 k. v. Masi kniharni škol. jmenují se již také pramě a dvo-
hu ústředí.

Dne 25. září data obce do úředníka novou podlahu a dveře.
Učitel dat si sám (za 5. r. v. k. úst.) přestaviti kamna a plotnu.
Ké lidé data obec nové dveře a přestaviti kamna.

Roku 1861. Škol. dílek 60 (čudých 10), na neděli 38. Dne
10. dubna ný učitel 10 žeslek podle sedy před školou, již
byla loni opravena (ústředí byly za 1. r. 70 k. v. v.)

Dne 10. května dána podlaha a kamna do obydli učitelova
(ústředí 23 r. 65 k. v. v.). Připomenouti sluší: že tato celá oprava
skoro v. k. okresní úřad dormujícími prostředky provedena byli
musela; porůvadá školní dohlédli Josef V. Tichý, a s nýboem
František Linnica, a nikdii dýně nepřímý škole proti této
stavě prustali, porůvadá zákonu odvolati a stavu nebyli museli
s hranou od jejich spurnosti a nepoddanosti odstoupiti."

V „klati knize“: 2. oddíl. s nýznamování: Amalie Mrazek,
Anna Holmann, Jan Gláslný, František Rosický; pochválení:
Ondřej Linn, Antonie Tichý, Jan Gotoška i. 38; Františka Linnica,
Anna Gotoška. - 2. 3. oddíl. s nýznamem: Kateřina Tichý, Marie
Rosický, Antonie Horák i. 59., dýně Antonie, Holmann Eva, Kateřina
Šiata; pochválení: Antonie Rosický i. 19., Rudolf Horák, Kateřina
Holmann, Antonie Horák i. 23.

Roku 1862. Škol. dík 60 (šudých), na opakující hodiny 35.
V „klati knize“: 2. oddíl. s nýznamování: Gláslný Jan; poch-
válení: Kateřina Marie, Linnar Jan, Gotoška František, Kateřina Ma-
rye, Linnica Antonie, Gotoška Anna. - 2. 4. oddíl. s nýznamování:

Mlaďik Amalio, Holmann Anna, Fier Jan, Klus Anna, Glavil
Marek; pochvaleni: Lichy Antonie, Roscky Marek, Roscky Antonie,
Kosik Antonie.

Dne 15. listopadu zřídila obec nová káma, plotnu a plichou
trouby pro školní učišnici. „Najvětší provedení při kámench obskara val
skemi vyhov Francišk linie, chvala jemu!“

Roku 1863. Škol. děti 59 (švadylk), na učiti st.

Do „stati knize“: 2. oddíl s vyjmenováni: Mlaďik Amalio, Glavil
Jan, Lichy Antonie, Holmann Anna; pochvaleni: Glavil Marek,
Goboska Anna, Roscky Francišk, Slavka Marek. - 3. oddíl. s vyj-
menováni: Klavil Marek, Holmann Franciška, Kosik Jan, Klusik
Stavil na; pochvaleni: Goboska Francišk, Klavil Marek č. 54, linie
Franciška, Klavil daktar, Dvick Marek.

„Dne 7 srpna vedala obec sklář pro dobitelk a ušel sklenout,
a dvoji nová dvoička sklář (vyloh od st. 45 ke. v. v.). Ob se
nejvíe obskara val představení p. Jan Goboska č. 15.“

Ok. 1863 vydaly se zdarma ve školky stromovní tyto stromky:
pro Jos. Lichko, škol. dobitelk, 11 jařkorych stromků a 1 věch,
pro Kl. Mlaďka s jablk. a hrušk. stromků a 5 věch, pro š. Hol-
mann č. 59. - s stromky jablk., pro starostu Jana Goboska č. 15 a
hrušk. a s jablk. stromky, věch 33 stromky.

Roku 1864. Do „stati knize“: 2. oddíl. s vyjmenováni: Mlaďik
Amalio, Goboska Anna, Dvick Marek č. 69, Roscky Francišk,
Holmann Anna, Lichy Antonie, Glavil Jan, Glavil Marek;
pochvaleni: Klavil Marek, Goboska Francišk č. 15, Dvick Jan, linie
Franciška. - 3. oddíl. s vyjmenováni: Holmann Franciška č. 46,
Klavil daktar, Klavil Marek, Dvick Stavil č. 55, Fiala Francišk,
linie Antonie; pochvaleni: linie Josef, Lumar Marek, Klavil
Marek, Lichy Jan.

Roku 1865. Škol. děti 75 (švadylk 9), na učiti st.

Do „stati knize“: 2. oddíl. s vyjmenováni: Amalio Mlaďik, Roscky
Francišk, Klavil Marek; pochvaleni: Lumar Jan, Goboska Anna,
Glavil Jan, Benis Stavil na, Kosik Jan, Glavil Anna. - 3. oddíl.

s uyznam: Fiata František, Pičil Václav, Liniea Antonie; pochva'leni:
Kumar Marye, Pičil Marye, Yobotha Jan, Hohmann Františka,
Pičil František, Dušek Katiina, Dušek Marye.

Roku 1866. Škol-díl' 70 (7 chud.), a to chlapcův a 40 děvčat,
na opakujív' hodiny 26 dílek (11 chlapců, 15 děvčat).

"Dne 11. února obdržela škola knihy pro chudí skrze Velik.
Farní úřad a sice: A, B, C, 2 ústanky pramí, 1 ústanka dehta, 1
velký katechismus a 1 malý katechismus, 1 Evangelio a 1
Biblický děj, dohromady 8 kusů." - Tiž psaní papíru.

Dne 4. května ve "zlaté knize": ve 2. oddíl. s uyznam.:
Mašek Amalie, Pašek Marye, Liniea Antonie, Gáštný Jan;
pochva'leni: Štárl Anna, Pičil Marye, Horek Jan, Pičil Václav,
Dušek Katiina. - 2 1. odd. s uyznam. Dušek Marye, Pičil František,
Fiata František, Kumar Marye; pochva'leni: Mašek Julius, Staras
Marye, Liniea Jarefi; Kulišek Marye. -

Toto jest poslední zápis učitelé Jana Maška.

"Dne 16. srpna 1866 zemřel kolerou zdejší školní učitel
Jan Mašek, narozen v Nové Vsi, poněkolik let učitel v Kva-
lou-Štádku, který zde již od dne 13. listopadu 1834 školní a
opakujív' mládež vyučoval; za jeho působení Bůh mu dej
slavné včiny!" (Přesnamenal nástupce jeho, učitel František
Mašek.)

Aby bylo též učiteli si pravý úsuděk o učiteli Janu
Maškovi, který tu působil 31½ roku, podáváme zde tiž

— Paměti sousedův o učiteli J. Maškovi —

Výminkačka M. Yobothova č. 48 (70 letá), která chodila za
uč. Maška do školy, vypravovala mi asi toto:

"Mašek podával také láhák (lehdý) se ještě podával také
na váhku), jeho pam' pánčla. Mírvali dva kusy dohly lha. On
byl také obemím písařem a zvoněkem (jako učitelí ostatní
učitelé až do Gutcha). Za zvoněmí dostával chléb, za umírání
odměnu zlatá šm. Chléb-li kdo, mohl odzvoniti umírání sám.

Učitel Mea'rek byl vyměněn Amikha'loví. (Tyto učitelé Golobkova učila:
"Nevím čím byl dův. Musel asi studovat, protože uměl moc
dobře psát, nejlepší z těch učitelů.") Koho měl rád, tomu chodil
psát "Lii ha'le" (K + M + B + (...)). Jeho paní byla huckařkou
po fara'ni z Vojnova měste, podělila mnoho peněz ("ale nebyly
jim platny"). Tady mělo posytlí, když koupil ten kufel, "tobiz'
hupucký kram č. 54 - pro syna). Bg'vat obli'ken, ale ke konci vač-
nost jeho pohlesla pro jmenovaného již syna, pro něhož vyprj-
čoval peníze a splatiti nemohl, ba jemuž hledil - podle vy-
pravování - pomoci i tím, že zapaloval jeho dům, aby syn
dostal pojištění!

Vyučování začínalo někdy v 8 hodin a trvalo do 11. od-
poledne jako nyní. Ve čtvrtkách prázdná. Hlavní předměty
byly až na podporu; po všech svatých začínal nový školní rok.
V létě bylo vyučováno jen v polodenní. Někteří děti chodily do
školy velmi málo, ač byl uč. Mea'rek na dočasně školní
dostí přísný.

čemu a jak se někdy vyučovalo?

Čtení: První rok učily se děti abecdi s píkenikem. někteří
(malé chápavý) ráno vychodil s píkenikem i školu! Druhý rok dos-
talo děti slabikář, s něhož se učilo slabikovat (takto, K na pí.
slovo "noha": m. o. no, ha. a. ha - noha.), pak učili
z malého katechismu a z tak učeního "pravého a dušního
dítu" (asi nyníjší křehká dějprava). V sobotu bylo čteno evan-
gelium na následující neděli. - Zlatých učitelů nebylo.

Počty: Bylo méně: additi (= sečítání), subtrahci (= odčítání),
multiplikaci (= násobení), divisi (= dělení) a regula de tri
(= trojčtenka).

Dobropisemnost (= pravopis): Učitel psal na tabuli řady slov,
záči opisovali a učili se naxpamit, na pí. strom, výpř, oslov
lypu, kral byns, lesy, nosy, časy, hlasy, hlasy, sychravost, syrovost,
syst, síň, síť.

Psaní: Učitel rozpsal na listy "předpis" (učené druhé písma)

stejný pro všechny záky, který mu záci platili po groši. Podle tohoto „předpisu“ psali denně stránku. Papír kupovali si s papírnou v Ronově (nynější zřeháina dra. Malinského), knihu za 4 groše. Čiď „vísitací“ psali záci krasopisně podle „předpisu“ na jemnější listy. Kdo pikně psal, sedl si vedle pisáři špatného, aby jej poro- roval (a hes pochyby mu „pomáhal“!). Nepikně napsané listy učitel přetřel a záci musil psati znova - třeba několikrát. Ko- něně sešil učitel všechny krasopisně listy a při vísitaci předložil je vikarů ku prohlídce.

Geografie (= zeměpis). Učilo se námku hes pomůček i hes mapy napsané (podle toho, co učitel napsal na tabuli)! Jakou to mělo cenu, možno si pomysliti. Záci řídili pa př. s paměti (odvíkati!) ulice dohů, které řiky „vpadají“ do Lake, ale nemili ani poněti o tom, kde Lake ješ.

Přirodopis měl asi ráč hospodářský, ale učim bylo hes ceny, (protože opět hes porozumim a hes pomůček napsané!). Záci odvíkávali na př. „to nám dávají lesy & lesy nám dávají dosti dřvi k pálení i ke stavim: borovice, smělky, bukky, duby, javory, jidle, jasaný, lípy. Také divokou zví a dřvi: jelený, srnce, kame, zajíc, kařanty, koroctav, jiačky, seling, a sluky.“ (K tomu dodala zminina Golothová: „A nevím posavad, co to je.“) Ješ se učil záci o štipáistvi a viláistvi; ale vši hes pomůček. Ani obrázků nebylo, natož aby se učilo v přirodě, venku!

Žpěv: Každý den se pily různé písni, třeba vyřmované pravopis: „Dohů pátí, pozor dáti nime se zde ne škole, rozřnati, slova znati, to jest nezřnutebné.“
a, é, lude'y, jak se vysloví atd.“

V létě přijížděl sem vikarů na vísitaci. Všcky děti musily přijídi a odvíkavat. Kdo umil nylepe, byl rapsan do „stati knihy“, rozřstili do „knihy činné.“ Školní řpa'ny ani nřněč- čim propovistkai nebyly vydany. Kdo nřřil se školy (o 12 letech), přišel p. učile odpsat a on mu připomil nedoplatky (dluhy, školní dávky).

Káreň byla púšná. Musilo býti úplné ticho, mlu na lavicích; kdo se pohnul, byl vyptáen. Pamí učitelové v síni musel každý polibiti rukou (p. učitelé též na pokraimí); jinak by byl býval potrestán (ra'koshou, pravíthem, státi, belieti, býti po škole atd.). -

Poznámka: jednou ptal se mne Dohovorný (i. 51): „to myslíte, p. učitelé, je to možný, jak nás mil mluček, se ten lode, v probodě Pána Krista, bude ziv až do soudného dne? Už puji ani nechodí, jen bídně leze a chrochta.“ - (Také charakteristická ukáška tehdejšího nymování!)

„Dne 11. újna 1866 byl za učitele zvolen František Málék, podnütel v Chotibázi, narozen v Nových Dvazích okr. dühystauského a dne 4. listopadu se do zdejší školy pústihoval.“

Roku 1867. Přel. děti 85 (6 chud.), a to 46 chlapců, 39 dívat, na opakující hodiny 29 dítek (13 chl. 16 dív.).

Dne 25. července obdržel Fr. Málék od Vysoké biskupské konsistorie Kralové - Hradecké ustanovující listinu za filiálního učitele v Lorenici malé. Téhož dne dle rozkazu provinciálního sněmu pražského a diecesní synody u důstojného pana P. F. Aloise Lináček - a školdororce lidmictví Polnevskeho Tridentské nymání vizy a polí i naučenou púsbu smúčnou státi.“

Uí zmíni osobnosti učitelé nechtěl pokladník kontibucí čínské hrasy vyplatěti učitelé na' lízeví ohnos 39 zl. 30 kv. konv. m. To tuch maných rádoslech nüt. uval si nic na starost púdstavený Jan Holemann a ohnos ten skulicní, na učiny časy pro školu obdržel.“ - lastku 11 zl. 43 4/5 kv. k. m. a hostelmi' pokladnic státi púdstavenstvo raredbalo a tak o mi ohu pústa.

Ve „stati knize“ se II oddílení: Páthova mauí, Linárova Ant., Fiala Frant., Cibil Vaclav; též vy'kání púspiti: Gobotka Stan., Cibilova m., Benišova Kat., Gobotka Jan a Bradisovský František. - Z I. oddíl. Lunarova Kat., Fialova mauí a Pálek Jan; též poch-

valy zastupují: Čený' Jan, Linišova Anna a Luncarova Marie.
Z měšičho odděl: Pa'lkova Ant., Pi'tilova Ant., Hobemannova Marie
a Pi'til Antonín.

Dne 15. listopadu remiel fará'č Antonín Kola'řský. "Bůh
mu dej, by se s vlastenci vlasti naší v nebeském království
věčně věkův radoval."

Roku 1868. Škol. dílek 77, z nichž bylo uznáno 5 za chudé.
Ve „statí knize“: Marie Pa'lkova č. 4, Jan Pi'hounek č. 57, Fr.
Pi'til č. 21, Kat. Luncarova č. 7, Fr. Bralšovský č. 23, Antonie Rose-
ckých č. 43, Jos. Klement č. 20, M. Luncarova č. 7, Ant. Pa'lkova č. 4,
Ant. Jandova č. 66, Ant. Pi'tilova č. 21, Josef Luncar č. 7, Jan Gekvař
č. 56, M. Pa'lkova č. 37. Kaplanem ve V. Losenici Jan Glavič

Roku 1869. Škol. dílek 93, z nichž 14 od škol. platu osvobozeno.
Ve „statí knize“: Bralšovský Fr. č. 23, Roseckých Antonie č. 43, Luncar-
ova m. č. 7, Šobotkova M. č. 73, Dušek Fr. č. 69, Luncarova Kat. č. 7,
Pa'lek Jan č. 4, Fialova M. č. 26, Pa'lkova Ant. č. 4, z I odd: Luncar Jos.,
Gekvař Jan, Pospíchalova Kat. č. 11.

Tot poslední zápis ve „statí knize“, neboť od 14 května r.
1869 vydan byl nový úšský zákon školní, mající dosud platnost,
na jehož základě byly provedeny ve školství mnohé reformy v
duchu času. Pamatod se, že stará konvokátní škola, (pod
dívčím úkryt) vychovávala dressurou více poslušné a pod-
dajné ovce, než však vzdání, rozvoje života schopné občany,
jichž řádala nová doba. Nový školní zákon byl přímou
nutností. Jim zavedena povinná docházka školní od
6-14 let, uctěny některé předměty vyšší, naučeno řádné
vedení a m. učitelstva atd.

Roku 1870. Škol. dílek: 83, z nichž 12 od škol. platu osvob.
Dne 10. prosince r. 1870 vykoupil se „peněžní“ (konti'bučenský) fond
kyvalého panstva polenského (vyšší hosp. záložna okresní,
lehdy v leské jablonné umišťině) z dávek 30 zl. 30 kv. konv. m.,
jejž byl povinen ušlehi v M. Losenici ročně vypláti. Fond vyp-
latil obci zdejš' kapitál 625 zl. zák. č. 1 aby přerazala na rebe

jménovanou da'ňku roční. -

Při hyslarško náleželo tehdy k okres. hejtmánství v Polné, škola xdyji náležela tudíž pod pravomoc tamější v. k. okres. školní rady. Okresním inspektorem školním byl tehdy Josef Šimek, farář v Kuncemburku, hejtmánem Štífle.

R. 1872 dne 21. prosince byl učitel František Ma'lek na vlastní žádost jmenován učitelem v Polné. Působil při této škole po 6 1/4 roku v povolání svém neuváženě. Příčinou jeho stěhování se byla nevěra s některými občany, jež také mnohému, ano snad nebude nikoho chybou, napíši každému učiteli více než méně učitelem se všichni namáhání se dosta'va'. - "O dohodě nebo, nedě; by co podobného učitele se xdi těchto kdy vypudilo!" (napsal učitel Jakub Hladík.).

Ma'lek měl mluvnici, diktandium, čtení, počítání (sam měl již počítání, a mě napsal příklady na tabuli; jména počítáních zvířat byla již čísla), zeměpisu (byla již jedna mapa, na mě xci ukazovali velká místa), kreslení (papíry si děti stěhovaly), hospodářství (učitel vždy kousek předepsal, xci si to xapali do kmínek a podle toho se učili. Zeměpisu také tak.), zpívání (malo; na př. "Dluh bibemích" - "Před školou" - "O škole." v portě byly xpi'vány písně nábožní.). Tělocvičku nebylo ještě vyměřováno.

Roku 1873 dne 3. ledna počal zde vyučovati katimní Jakub Hladík, ml. učitel rodem z Ušedrofu (Ušina v Pů-hyslavi). - "O Bože, pomůj snahám jeho!" - Působil zde do 31. května v. 1873. (Nym jist náčelním učitelem se v. Lorenci.). † v. 1909.

"Dnem 1. úřna 1873 nastoupil co skutečný Slav. v. k. okresní školní radou v Polné se dne 20. února přisvětovaný, a týž ob. v. k. semokou školní radou v Brax se dne 29. března definitivně ustanovený učitel Anton Hoffmann rodem z Keltých Eduardů (u Kačova). Bože, ho pomoci púspej!"

K dotazu jeho se dne 9. září, jáka výměra luk a polí ke škole náleží, poukázala jej okr. škol. rada ke svému výnosu se dne 6. září 1873, jímž rozhodlo se bylo právoplatně rozhodnutí

se učitel postavil školní fond chraň se v dosavadním užívání 4 mě polí a 2 mě luk."

Dne 30. října nechal učitel na svůj náklad hanna ze Svědi přestavět, a to, chtěl-li vyučovat, musel do učinit."

Škola byla na těch stěnách nově šindelem pobita, na zadní straně po opravě (v červnu - srpnu 1873). Okresní škol. rada povolila na to 297 z. , obec doplácela ještě 160 z. 50 kv. Šindel byl koupen ze Tisavý a ze Škedlovic po 14 z. tisiv. Školu pobíjel Anton musil. Ků dom se dávaly tu nové sloupky do výšky pod svonek a stěcha na více se obarvila. „Starý šindel se školy koupil učitel A. Hoffmann za 4 z. 50 kv, ale nepatřil než do hnoje." Studánku pod školou pobil si 4. srpna učitel svým šindelem. Stála před školou jako škemice. Tě si učitel barvil dříve, dal spravit rámy a vymaloval si pokoj.

R. 1873 chodilo do školy 11 dětí. Farař Holík (po Kolařském) přinesl 6 knih papírů pro chudé. Obec zakoupila 9 hospodářských obiliv. Okresní škol. rada dala skůnku s melivými miami a vahami. To byly první nározy zdejší školy.

Roku 1874. „jelikož škola velmi spustla a neúhledná byla, nechal ji tehdejší představenstvo obřít. (4 centy vápna po 90 kv.). Komín přestaven (o 100 ušel za 2 z.). Také umiti byla škola vybilena. „Bílily ji řeny (matky chudé) Bítílka z č. 16. a Bratisovska č. 23. Dostaly od učitele obidy, chleba a paradim; tak říkali tehdeš sde kořalku."

Škol. dítko bylo 87.

Toho roku podával učitel dvakrát zálohu ok. škol. radě proti nácti mlham od Jana Plátného, rolníka č. 20. (jak jsem slyšel, nadával Plátný bez závarní přičiny před školou, když šel v hospody).

Obem představenstvo řádal, aby mu byl z kapitálu 625 z (viz rok 1870!) zaplacen za 3 roky úrok. - Okres. škol. radu řádal o půjčku 60 z. ze školní pokladny. Žádost su opřeloval dvakrát v. 1875 s neznamným výsledkem.

Roku 1875. Školní dílky 94.

Dne 14. května dala obec kuchyni a hlami vydražiti. „Dne 16
srpna byl zde o. k. okresní p. lékař Grohmann, prohlížel školu,
chválil si, že jest od učitele v dohledu pořádku držána.“

Toho roku našly starostlivé úřady, že při „se učiva učitel-
ných knih a sesílí dotud nepřipustných co prostředků ku
provádění nekvalitních úmyslů politických, národních a církevních.“

V letech 1875 - 1877 platila obec ročně 142 zl. školního paušálu.

Roku 1876. „Dne 18. dubna sašel učitel z štipky před školou.

Dej, Bože, aky vydařovaly hojněho ovoce! To pouze zde ustanov-
ením učitelů k učivám nálež! - Bohužel, byly od čas
zářiny - a tak chudinky rašly!“

Školních dětí bylo 97.

Roku 1877. Dne 9. dubna opravena šk. sáhádka (Lusai Fisev).

Dne 20. června umístěn ve škole obraz císaře Františka Josefa I.
(Glavnost lemic na vlas stejná jako v. 1854.)

Podle § 34. zákona ze dne 19. prosince 1875 nemá učitel k
užitkům budov nebo pozemků, pokud nejsou určeny jako byly
nebo domovní sáhádka, zádného práva. Takové pozemky nebo
budovy spravuje místní škol. rada a výnos má se učiti na
uhradování školních výloh obecních. Ustanovení to uchází v
platnost až při novém ustanovení učitele jiného. Učitel
uloženo, aby označil parcelní číslo pozemků, jichž užívá.

I. políčko pod vyhmikem má čís. par. 124. -

II. " w sítnice k t. Gosemici č. par. 126. -

III. " k Barové w cestě " " 1924.

IV. " (kousek z louky) " " 1858 } č. č. 750. - 1233 2/3 [

V. louka . . . . . 1859 }

Školních dětí bylo v. 1877 - 100

Roku 1878. Školních dětí bylo 98.

Dne 9. června bylo křimování v Mířkově (biskup Jos. Jan Hais),
kamě musely jít děti sdejší.

Dne 8. července davali do komory namísto dřávy - kleny J. Holmann.
V letech 1878-1880 platila obec ročně 102 zlat. 7 kr. školního paušálu.
Správní rada ustanovovala tehdy místní školní rada. R. 1878 byly
v M. Losenici od 16. srpna do 1. října.

Rok 1879. „Dne 23. dubna, pán J. J. v. k. Veličinský s tuchinou
svatkov, školou asistoval raději učitel Ant. Hoffmann s transparentem,
který sám shotoval: Ale říjní lístí a kráť naš František Josef I. s
Elisbetou jeho drahou choti! Sláva rodu Habsburckému!!! -
Na to dne 24. dubna byly děti s učitelem v chrámě páně ... ale
s představenstvem raději.... Ale odpůdne, chtěl-li učitel, by
se stromky před školní budovou na parnáčku J. J. v. v. s tuchinou
svatky zasadily, musil (jako Kolumbus) od jednoho lo
dunkim - cestovat; rád na úinnost, nebyl nikdo vyslyšán,
ale pře se mu podařilo učitele li stávy (těch stromků) najít;
a to byl: Pan Jan Kuncař v. d. 7. velkorotník s M. Losenic, který
odkoupil dva káštánky od J. Hensla v. 78. (který sám učitel
vynalezl) a je na den 24. dubna 4. r. odpůdne sám s učitelem
s přítomností dětí zasadili. K čemuž také pře -! - přišel se
podívat p. starosta Jan Hošek a radní Jan Bařit, ale když
pro ně postáno bylo. před zasazením stromků vyhlásil učitel
dítěm jejich význam, a po zasazení byla zapíána „Národní hymna“
Napotom povolána e. k. Habsburckému domu: Sláva!!!“

Dne 16. srpna byla položena podlaha ve světnici učitelově.
Správní rada od 11. srpna do 22. září. - Fot. dětí 99.

„Dne 29. května 1879 vozili z obecního lesa dříví, a je bylo
špatní, víc jak polovina bahňová, tedy ho dali 6 1/4 sahu, to
čtuřku přidali. Však ale měl ho dát p. starosta (by bahňky) roz-
šířad, což se ale jeho lenosti nestalo, a tak dříví zamodralo
a radně teplo nevydalo; čimž způsobil učitel škodu. - Téhož
času přivezli dříví na silovici a když ho polovici Frisk Liser
i. 24. odal, nechali si dřív, a pak se kus za kusem sdělil, jen
sloupky ostaly. Končí se i velký sloup 1 1/2 dm tlustý a 3 1/2 m
dlouhý se 18 1/4. 80 zlatib. Nedopouštěj Baze více obci M. Losenic“

Sakoveho starostu - etc! - (Starostou byl tehdy Jan Hasič č. 5.).

Roku 1880. Školních dětí 108. - v dubnu škola uzavřena pro nakašlivou nemoc mezi dětmi.

Místní škol. rada: F. Linčica, Ant. Ljčka, Jan Lunca (míst-
ní šk. dohlizitel) a dosavadní učitel složili slib dne 15. května
v rukou c. k. hejtmána Flejdy v Litomyšli.

Dne 19 května stavel se při škole děvnick.

Prázdniny od 1. srpna do 13. září. - Toho roku dělal F. Lin-
cica, výměnkář na č. 28, šest nových jedloujích lavic. Jedle,
ze kterých děti byly, byla v obecním lese na kopci v kamenné
parozina, a čítala přes 160 let svého věku.

Dne 21. prosince obdržel učitel z nadace svob. pána Meese-
ry - ho 200 zlb. (Naičky mají sinsti, rodinu mající učitele
škol obecních, kteří bez výiny schudli a kterým by nadace
tato byla vydatnou podporou.).

Toho roku zakoupil učitel 23 knížky s „Didakti-
mami“ na něž užířadal dar při poslední vůli od Hal. Benešovi č. 42.

Roku 1881. Školních dětí 123 - v letech 1881 - 1883 platila
obec ročně 163 zlb školního pouřátku

Dne 9. května za přítinnou snářku korunního prince Rudolfa
s princeznou Klipánkou, bylo vešer od 6 až do 8 hodin rovněno,
napotom ve dvou školních, u p. starosty F. Linčicy a u Jana Lun-
cica v oknách transparenty se postavili a osvětleny byly. Když se
dětky sešly, zapřina byla s hudbou (vinnu učitelových) Naičdní
Hymna; napotom zahřno se obci několik pochodů a piřen: Kde
domov můj? - Druhý den v kostele s piapory a hudbou. Když
se uatili a, děti se před školním domem s představením svem
a ostatními sestavily, byly stromy kařtanovi zasazeny
(stoji dosud před hostincem „u jělna“), jejich vřknam co pamăt-
ku spřatve školy dětkam i lidstvom uřjãdiil, že i vřmnu
obecnstvom co pamătmi vřc na starost dal; při čemž i vřc
stromu při škole zasazeno bylo; napotom povolãna, jako i
přidělo: „Glava rodu Habsburskemu, ať žije!!!“ - Odpoledne mřly

dítky u p. Jana Kuncara od 2 do 4 hodin v přítomnosti učitele a
a představenstva bač; mezi předávkami také mnohé krásné
jako mluvícné také náboženské deklamovány. - Pan „Jan Lin-
cia č. 28. dal 3 jasany před školou uaditi. (Bohužel, kory je ale
zářaly!)“

Dne 19. května bylo převezeno dišvi (po druhé) na tělocvičnu,
10 kusů. (Bylo 25. dubna místní šk. radě učiněno, aby
do konce úprava zaidila tělocvičnu, učinila ve školní světnici
důkladné opatření k provětrání a konala v každém měsíci
pravidelně sedění). Práce s tělocvičnou však počala teprve 20. zář.
Práce na planici trvala na dlehmím 10 dm' (10 st. a sváiny),
lesárim 11 dm' (11 st. 75 kv.). Do školy zhotovena vnitřní okna,
podlaha a podium.

„Dne 30 ledna 1881 dělal zde příchozí - gravur - Isak Bulaty'
z Jindř. Hradce pro školu a obec dvě sáňka siegle, a stály 6 st. 4 m.

Roku 1882. Školních dětí 127 (na jedno dítě!).

„Místní školní radě spolu s představenstvem dosíl s. v. k. okr. hej-
kmanství v Polní dopis ze dne 17. ledna, by se řádný hostinský
neodvažil školních dětí pod přísnou pokutou při hradě dvířti,
o čemž p. starosta hostinské ihned uvědomil.“

Dne 17. října přivezi pro školu 15 m štipinového a 3 metry ka-
híkového dišvi z Radosťinského uvíru.

Tuto záležitost usnašela se míst. šk. rada měsíc od měsíce,
aby se neposílal výkaz nedbale do školy chodících, „jilikož dítky
přítně školu navštívovaly.“ Várnáimim o tomto usnesení v pro-
simu čte se: „Totiko s č. p. 33. Mauch Jan 9 1/2 dne školu vynechal.
Toho samého záka okr. jest sama kovála, platit nemá úim
(do obce Penfeldské přinalesí), s výřem si mi nedíla, co s mím?“
(Vypsáno s „článek“ knihy.)

„Dne 25. května 1882 byla zde c. k. okresní školní komise
stánu zřízení školy, poněvadž toho roku již 127 záka k
vyučování pro jednoho učitele příliš mnoho bylo.“

Obec zvažovala se, si do konce února r. 1883 školu zříti - Zenska'

školní rada vjnosem ze dne 21. srpna 1882, č. 17040. povolila v západě rozšíření školy sdejní o druhou třídu. Obci bylo nadrženo, aby dostala závažku svému (do konce února (!), sice jinak, si by bylo hejtmansství nuzeno rozšíření na učitelské místní školní rady provést.

Místní škol. a obecní rada usnesly se v zasedání dne 1. listopadu 1882:

1.) Aby se utvřila záležitost k st. c. k. okr. škol. radě i s příslušným protokolem zadala. a to s těmi podmínkami: je-li káž obec k této školní stavbě potřebného materiálu nemá, musí letošního roku dřív v lese kařeti, řzati a lesati dáti.

2.) Že nebude v letošním r. 1882 pro dřívější čas při tak dřívější školní stavbě přikročiti, jež nabíledni.

3.) Ustanovilo se tehdy obecní představenstvo na tom, si onu školní třídu do konce července 1883 (ať jež toto dosavadní nebo nové budoucí představenstvo) najisto v pořádku odvede.

4.) Protož možno stavbu c. k. okr. škol. radě o ustanovení p. podučitelé i s vylohy pro tohož do příjmu náře u stavbu c. k. okr. škol. rady najisto pro šk. rok 1883/4 postavit, by mohl ten samý p. podučitel začátkem října r. 1883 vyučování v oné nové školní třídě započítati.

Důjmenuti: Pakliž snad nějaká malikost, ač se stav. c. k. okresní komis na přijetí oné školy dostaviti rači, scházela, upravi se dle nadržení hned."

Roku 1883 Školních dětí bylo 120

Dne 6. ledna došel přípis od okr. škol. rady v Polně, se zemské škol. radě vjnosem ze dne 12. prosince 1882, č. 30337. volila, aby při dosavadní jednotvánní obecní škole v Malé Losenici druhá třída od 1. ledna 1884 otevřena byla a s těmi podmínkami ustanovila zde nové místo podučitelské.

V letech 1883-1885 platila obec ročně 793 zl. školního paušálu.

Dne 8. února poráženo bylo v obecním lese dříví na stavbu druhé třídy (91 kus) tak tesání těchž smloueno s y. Pospíchálem 12. zl., což se Černých (v Břantě) otesáno bylo. Za otesky se ale ta samá částka utřčila. - Pro

rok 1884 uděláno tam 18 m dříví štěpinového pro školu."

"Zelichov plán stavební a situační dlouho u sebe p. stavitel Landsman (a Půlky slavě) posrdřel a pak také v člm. Prodeji u okr. inženýra, též i u star. e. k. okres. škol. rady byl; a když to opět přišlo (22. února 1883), nešlo se již do stavby dále; v té příčině najalo představenstvo obec pro vyučování byt v č. 4. za 15 zl. na jeden rok (totiž přední světnici, ve které bydlí nyní privatel těchto řádků, platěná ní 35 zlatých (70 korun) najimního roční.) Pociť i žádost za svolení těchto k sl. e. k. okr. šk. radě radana byla. Tedy druhá třída i byty učitelů r. 1884 hotoviti se mají. Zaar' Bůh!"

Za Starby této se učitel Amt Hoffmann již ne dočkal. Působil zde 10 1/4 roku, odstěhoval se v prázdninách r. 1883 do Škály u Kumpolce, kde byl ustanoven za řádicím učitele. Ká odchodu napsal do památní knihy: "Bratři, collega, náshpěči můj: Ká zaar'!"

Za učitele Hoffmanna - jak mi bylo říkáno - byla docházka školní velmi špatná. Pro různé služby občanů přivíral K. nad docházkou což to asi obě oči. (Za Pataka bylo podobně, za Gutha - třeba již mi ani pro služby - nijak; a na to nemí být napomináno, buď sou-li snstelný ještě dosti dlouho nedostatek v úrovní obec sdějí proti občanům jiným, kde pomůž školští bývali utěšenější.)

Hoffmann mival 1 kávu. V poli mu dělali sousedi. Páni a dcery jeho dělali na poli též samy, okopávali a pod.

Učitel Hoffmann byl dobrý hudebník. Vyprávěl mi též asi 14 shk. hochů má různé nástroje a sestavil tak kapelu, jakí nebylo široko daleko, proto budivala opravdovou pozornost. K. posílal je hráti do okolí ke slavnostem, k veselkám, k posvícení a pod. Věšky s nimi i sám šel. Tak hráli se jeho řízení na př. v člm. Prodeji, u sv. Anny a j. ("Ale ty umíš hrát!")

Vě vyhaze III. oddělení r. 1883 jsou uvedeny tyto předměty (učební): náborářství - čtení - psaní - počty - mluva - zeměpis - hospodářství - kreslení - výslovnost - schopnost - mravy - pilnost. (R. 1869 se mě Malha: náborářství - biblické děje - ob. sv. evangelium - čtení - psaní - počty - mluva - zeměpis - hospodářství - výslovnost - schopnost - mravy). K tomu se dříve vyučovalo, o tom viz na minulých stranách.

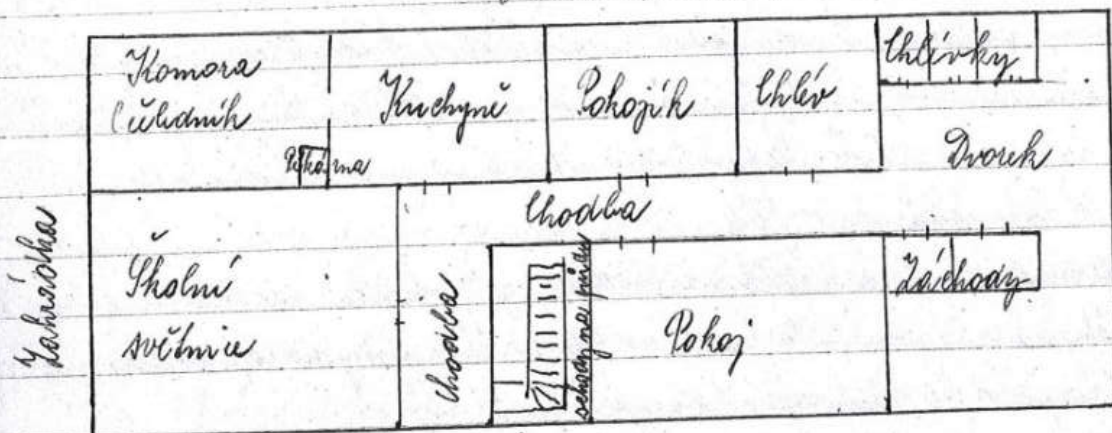
Od 7. října r. 1883 do konce února 1884 působil na škole řádicím učitelem

Dominik Bítovský (zemřel r. 1907 na těšlavsku.)

Roku 1884. Všech žáků bylo 105. - Dnem 1. března počalo se vyučování ve dvou třídách. První třída byla umístěna v domě y. Petka č. 4, druhá třída ve školní budově. Po odchodu p. D. Bítovského byl ustanoven za správce školy Antonín Patačka z Písku, který působil v Glouě Kosoří (škol. okr. Todiánský). Za mladšího učitele ustanoven byl Josef Vítovský z Miškovic u Soběslavi, působil v Nedvědicích u Soběslavi (škol. okr. Tábor)

Přidání školní budovy do r. 1884
Zadní strana.

Strana k silnici

Přidání školní budovy po r. 1884
Zadní strana

V minulém území r. 1884 započato bylo se stavbou třídy a opravou školní budovy. Rozpočet na stavbu tu vykazoval 1990 zl. 10 kr. Stavbu tu provedla obec sama za 1.445 zl. 13. kr. mimo dívo, kterých padlo velmi mnoho, ale ve škole ho bylo velmi málo. Úlam přišlo nikdo to neví. (Z úvahů hru netečí ani z obecních!)
Ve druhé třídě r. 1884 byli 54 žáci, z nichž byli 24 na léto osvobození podle zákona

(školní noviny) ze dne 2. května r. 1883.

R. 1884 bylo revidováno okresní hejtmanské a okres. škol. rady v Polní (dne 1. října.) Součástí okresu příbyšovského přidělen byl k v. k. okr. hejtmanské v Chotčovicích, okres polenský a státní k hejtmanské v Olšově. Pradě.

Roku 1885. Všechny třídy bylo 115. - Že nich chodilo do školy: a.) celkem pětina 41%,
pětina 33%, méně pětina 10%, neabsol. 16%

V dubnu konal učitel Jos. Vítoušek s kouskem učitel. epistolitostí v Pradějovicích. Letem konal přehledy. (Učitel se týpne 3. května, zastavil se patrně doma, v dlužkově a byl okr. škol. radou vyprávn, aby se opravoval.)

V srpnu byly postaveny zářivky (2 pro mládež, 1 pro učitele). V tomto roce přibyl 7 nových dvojnásadových lavic ke dřívějším 7, které byly ustaveny r. 1884. Do 1. třídy nově kůž na 6 st.

V říjnu byl ustanoven Ant. Pataček definitivně na říd. učitele zde.

Roku 1886. Všechny třídy bylo 122

V majádních byla dána opuková dlažba na chodbu, do pokojů má rad nové podlahy (stará byla celá prohnatá a houbou potřípená), do každé třídy umyvadlo, umývárka a dřevě. mch. na vodou, tři kompen. 50 plechových kalamářů po 11 hr.

Dne 1. září t. r. nastoupil místo prodávatele při škole nájezí Jan Milota z Přibechovic u Hradce Králové. Před tím působil při ústřední mat. škole v Jičlově. Předchůdce jeho Jos. Vítoušek obdržel po několika náhodách místo prodávatele v Libčicích (myní jest správcem školy v Polně)

Rozměry tříd: První třída: 740 cm dlouhá, 648 cm široká, 313 cm vysoká,

Okna: 125 cm vys., 91 cm široká, dveře 187 cm vys., 105 cm široká.

Druhá třída: 750 cm dlouhá, 560 cm šir., 310 cm vys. okna 130 cm vysoká, 92 cm šir. dveře 187 cm vys. 105 cm široká. Na jednom zářiv. připadalo 0,755 m² plochy a 2,35 m³ prostoru vzdušného. Světlost okna ku ploše podlahy asi jako 1: 8 1/2

Pokoj učitelů 64 x 2,78 x 2,9 m pokoj vradu 4,50 x 3,6 x 2,89 m

Ložnice pro školou 135 m² plochy. Zahradka 136 m² plochy

Roku 1887. Všechny třídy bylo 119

Výnosem rem. šk. rady ze dne 23. srpna 1887, č. 28.333 byl tu ustanoven definitivně prodávatel Jan Milota. Výnosem rem. šk. rady ze dne 13. úřevna 1887 výše remunerační za vykonávání říd. škol. práce ze 48 st. na 54 st. za rok. Učitelé v. k. okresní učitelka při Václavě Mühlfaitové z Vel. Losenic byla zde ustanovena 21. března 1883.

V roce domo byla vyhloubena studna pod školou do 2 m a opravena, než dříve
sebradli podél cesty od ulice ke škole.

Dne 25 října 1887 přijel do Vel. Losenic kaplan a katecheta školy pán Vilém
Gladomel, rodem z Chýzda u Nového města nad Metují.

R. 1888. Všeck žáků bylo 122 - Toho roku byla rozšířena školní zahrada o 8²
(144 m²) a ohrázena novým plotem.

Dne 26. března zemřel řídící učitel Antonín Patačí, působil zde od
1. března r. 1884. - Nastala náhlá obilva, učitel dělal střížky na poli nade vsí
a vyhářel se sklepa vodou. Uhnět napil se mléka a dostal zápal. Ze soboty na
neděli se rozestonal a v pátek ráno měl zemřel. - Tady se žil. Měl dcerušku
Vlastu (kteří jest učitelkou) a synka, jenž zemřel. On i paní jeho byli zde obliženi.
Byli pyj hodni a nesmíni sítmi. Většili si zde (224 roky) 1000 sl. Lousde jim
u díteli na poli všecko sdarma. Za to učitel nesměl si nie dítati a toho, mival-li
prádanou tůvan. Mimoto byl učitel Patačí pojistěn na život na 1000 sl., které
byly připsány Vlastě. Dne 27. srpna r. 1888 jmenován řídícím učitelem
Josef Guth, do té doby správce školy v Kstuně.

Roku 1889. Všeck žáků 126. - Škola spravna od 1. - 13 února (Spálek)

Dne 1. listopadu přelozil od tuda podučitel Jan Mikota (působil zde od 1. září
1886. Nym jest správem školy v Kstuně) Za něho dosarem sem ratiunec
Alois Imjhal.

Roku 1890. Všeck žáků 118

Vol 1. ledna, působil tu do 31 úřevce jako výpomocný podučitel Jaroslav Chmelar
(Po Al. Imjhalovi). Po něm byl zde podučitelem od 15. září 1890 Josef Jeník.
Po něm byl zde Škola spravna od 13. ledna do 15. února. (Chýzka)

Roku 1891. Všeck žáků 120.

V pracovních byla kladena v první třídě nova podlaha.

Roku 1892 Všeck žáků 126 (126)

V dubnu toho roku jmenován byl okresním školním inspektorem (po Šimkovi)

Karel Kovář, řídící učitel měšťanské školy v Kstuně Benátskách

Imi také končí zápisy ve staré pamětní knize školní, a ním uvedu později
ještě poznámky o různých pohromách, drahotě a j. Kto poznámne-
vám a ním ještě, paměťnost svou na škole.

„Památnost svorní na škole Malá-Losenička.“

Zvon který se na škole dt. l. nacházel, byl nákladem Tomáše Golemana č. d. 7 (= rychtář) obci darován a byl na něm náhledem Tomáše Golemana č. d. 7, Oberrihter in Klein-Losenitz; - Vincenz Staffelmayer goss mich in Jglau - 1813. (= Tomáš Goleman, rychtář v Malé Losenici. - Vincenz Staffelmayer učil mě v Jihlavě r. 1813.) - Tento zvon však pukl, tak byl k přelití dne 13. 7. 1879 do Prahy k p. Jos. Diepoldtovi odeslán. Dne 13. 8. 1879 byl opět přelitý přivzrem a 14. 8. byl se starou kolumnou připraven (od teprve Anton Musil č. 58) a ke chrámě Boží, druhou osadníkům k spasení zavěšen. - Figury na něm a nápis jest: Kristus Pán na Kříži, sv. Jakub, sv. Florian a p. Diepoldtův podpis; kolem pak stojí nápis: „Nákladem obce Malá-Losenička se tehdejšího starosty Jana Gloska.“ - Přelití stalo se všim dohromady 72 sl. 92 hr. (Zapsal učitel O. Hoffmann dopravně 1. listop. 1907.)

Malá Losenice v 19. Stol.

Vypsal věci s dějství stály přimě se tykající až do roku 1893, vracem se, aby ch vyprávěl co se dělo v Malé Losenici, co bývalo mysleni lidu, co se tu zmiňovalo v 19. stol. a pod Tomáš Golemann Rychtářoval se panování císaře Františka I., děda nynějšího císaře Františka Josefa I. František I. vládl r. l. 1792-1835. První polovice jeho panování vyplněna byla „francouzskými vojny“ (Válkami s francouzským císařem Napoleonem I. jenž udržoval celou Evropu v sáchn) Že i naši krajina byla stíhána těžkými daněmi na penězích i kvi, jest samozřejmo. A vši tudy procházela i vojska nepřátelská, patrně z toho to lidového podání: Francouzští (?) vojáci dopravovali sajn krajinou vojenskou pokladnicí. Vě Slavětíně u Strauskych opili stráž a pokladnicí vhořeli do strany. Poněvadž pokladna nebyla nalézna, byli vojáci zastřeleni! - Vyprávěním mi sice nůvěřitelně, ale v lidu se housivnatě udržuje.

Tedy mně paměť o francouzských vojnách. Vyprávěvatel prý o nich „nášej dědovšich“, který žil v obecní chalupě. Byl vojákem sa francouzských válek a sloužil 18 let! 2 1/2 roku nebyl prý vůbec pod střechou v létě, v zimě. Přišel domů a za nějakou dobu měl pět saze na vojnu. On však u toho, nedal se už chytit jako pramá.

Popis obce z r. 1785 (za cis. Josefa II.)

Uba str. 128 mapoval jsem, a z josefinského popisu chybí nám sáčků. Části jím je však ještě v obecním archivu a proto je zde podávám dodatečně. V některých místech je propálen. (za starostování Hložka!).

- Topografické číslo 1. - Obecní rybníček jménem nad Filipkovi 42 1/6 s.
 " " 2 Obecní rybníček jménem nad kovárnou (= nad č.p. 26) - 54 □°
 Top. č. 3 " " " " Filipovi (= č.p. 14.) - 692 1/6 sáhu.
 Top. č. 4 Pastviště obecní prostřed vesnice - 1.093 sáhy
 Top. č. 5. Pod avoníkovou chalupou vynachází se obecní ples kamenný, který sádky nátek nepřináší, proč ani měřeny nebyl.
 Top. č. 6. Obecní zahrada vedle gruntu Víta Hložického (= č.p. 7.) lesní.
 Top. č. 7. Obecní zahrádka jménem při kovárně - 74 2/6 sáhu
 Top. č. 8. Obecní zahrádka
 Top. č. 8, pop. č. 1.: Dům Václava Vythlačila. Zahrada domácu (č. č. 9.) 126 1/6 sáhu
 Top. č. 10, pop. č. 2.: Dům Jakuba Tichého. Zahrada domovní (top. č. 11.), 101 3/6 sáhu
 Top. č. 12 pop. č. 3.: Pust (spáleno.....) lesi.....
 Top. č. 13, pop. č. 4.: Dům Josefa Pátha. Zahrada domácu (top. č. 14.) 99 1/6 sáhu
 Top. č. 15, pop. č. 5.: Dům Jana Hložka. Zahrádka domácu (č. č. 16.) 111 5/6 sáhu
 Top. č. 17 pop. č. 6.: Chalupa obecní (= přiškrkvnutá) jménem zahrádkou (top. č. 18.)
 Top. č. 19. pop. č. 7.: Dům Víta Hložického. Top. č. 20: První zahrada domácu 745 1/6 sáhu
 Top. č. 21.: Druhá zahrádka domácu, 88 5/6 sáhu. Top. č. 21. tuž sáhu. dom. 25 1/6 sáhu
 Top. č. 23, pop. č. 8.: Dům Matěje Palického. Top. č. 24 a 25 dom. zahrady 117 1/6 a 204 1/6 sáhu
 Top. č. 26, pop. č. 9.: Dům Jakuba Holkmanna Top. č. 27. Zahrádka domovní, 44 sáhy
 Top. č. 28 pop. č. 10.: Dům Ferdinanda Králíčka Top. č. 29 Zahrádka domácu, 68 sáhu
 Top. č. 30. pop. č. 11.: Dům Tomáše Tospíchal. Top. č. 31. Zahrádka domácu 59 1/6 sáhu
 Top. č. 32 p. č. 12.: Dům J(.....?) Pátha. Top. č. 33: Zahr. dom. 59 3/6 sáhu
 Top. č. 34 p. č. 13.: Dům Tomáše Fjaly Top. č. 35: Zahr. dom. 111 1/6 s.
 Top. č. 36 p. č. 14.: Dům Martina Holkmanna (Top. č. 37 a 38: sáhu. dom. 521 5/6 a 279 s.
 Top. č. 39 p. č. 15.: Chalupa Matěje Druška
 Top. č. 40 p. č. 16.: Chalupa Matěje Pátha
 Top. č. 41 p. č. 17.: Dům Matěje Holkmanna. Top. č. 42 a 43 sáhu. dom. 68 1/6 a 47 3/6 sáhu
 Top. č. 44 p. č. 17.: Pastviště za domem, prostřední 76 3/6 sáhu
 Top. č. 45 p. 18.: Dům Josefa Hložického. Top. č. 46: Pastviště u domu 75 1/6 sáhu

- Top. č. 47, pop. č. 19: Dům Matouše Holmanna. T. č. 48: Zah. dom. 36 sáh
 Top. č. 49, pop. č. 20: Dům Tomáše Hlavňáka. - Top. č. 50: Zah. dom. 228 3/6 sáh
 Top. č. 51, p. č. 21: Chalupa Bartoloměje Ros (v křeh?) smičennou sáhradkou (t. č. 52)
 Top. č. 53, p. č. 22 Chalupa ..... Šobothy smičennou sáhradkou (č. 54)
 Top. č. 55, p. č. 23 Obecní chalupa
 Top. č. 56, p. č. 24: Chalupa Tomáše Zeleného
 Top. č. 57, p. č. 25: Dům Matouše Novotného. - Top. č. 58: Zah. dom. 729 1/6 s.
 Top. č. 59, p. č. 26: Dům Vojtěcha Fijaly
 Top. č. 60, p. č. 27: Chalupa Víta Dohnala
 Top. č. 61, p. č. 28: Dům Matouše Linčury. T. č. 62: Zah. dom. 230 □°
 Top. č. 63, p. č. 29: Dům Pavla Hoška smičennou sáhradkou (t. č. 64)
 Top. č. 65, p. č. 30: Chalupa Pavla Hoška.
 Top. č. 66, p. č. 31: Obecní chalupa smičennou sáhradkou (top. č. 67)
 Top. č. 68, p. č. 32: Chalupa smičennou (=mačí malou) sáhradkou (t. č. 69)
 Vojtěcha Kříbavra. (Syn jeho Jakub byl podle vyprávění st. 53
 „prvním kantorem v Malé Losenici“

Právě poslal mi pan M. V. Dr. Bedřich Dvořák se zdáním seznam usadlých
 v ob. Losenici kolem r. 1742 (vypsal se starého urbáře) a jejich povinností
 robočních. Seznam tento číu' tedy přechod od seznamu se starým grunt
 popisem k seznamu v josefinském popisu.

Osedlí v Malé Losenici kolem r. 1742

17 příbuzníků:

číslo 7.	Tomáš Holmann	dům Jan Holmann
" 5.	Jan Hošek	" Josef Kláma
" 4.	Josef Pátek	" Matěj Pátek
" 25.	Tomáš Zelený	" Jiřík Zelený
" 36.	Matěj Šobotha	" Vít Fíšar
" 37.	Jakub Jakub	" Pavel Mach
" 14.	Martin Holmann	" Matěj Filip
" 41.	Matěj Augustin	" Martin Měkší
" 19.	Matěj Holmann	" Jiří Vykonhal

číslo 2. Václav Hlojnyj
 " 40. Matěj Loboška
 " 34. Jakub Hýbl (? snad Bybl)
 " 28. Tomáš Linceira
 " 1. Václav Vytlačil
 " 18. Matěj Kurbíček
 " 8. Matěj Paleček
 " 39 Jan Holmann

dříve Pavel Král
 " Vít Janý (? Janův viz str. 47.)
 " Vojtěch Dohmal
 " Martin Kémec
 " Štěpán Polák
 " Marek Vlasatý
 " Vít Neubauer
 " Vít Šmejkal

3 čtvrtinici (1/4 lánici):

číslo 20. Matěj Hložek
 " 42. Leopold Benis
 " 17 Matěj Holmann

dříve Václav Hrástný
 " Urban Benis
 " Josef Youkl (? Jäckl)

7 chalupníků s polnostmi:

číslo 12. Jakub Pátek
 " 29. Pavel Hložek
 " 10. Ferdinand Krahůček
 " 9. Matěj Holmann
 " 11. Tobias Pospíchal
 " 13. Tomáš Fiala
 " 26. Vojtěch Fiala

dříve Mikuláš Chalupník
 " Josef Štárník
 " Vít Votava (? Votavec)
 " Jiří Chalupník
 " Martin Pospíchal
 " Josef
 " Ondřej Kovář

16 domkářů (bez polností):

číslo 3. Kvrůvec Pospíchal
 " 6. Jiří Níchl
 " 15 Matěj Dušek
 " 16. Jakub Pátek
 " 21. Jakub Níchl
 " 22. Jiří Loboška
 " 23. Věcní chalupa (bydli s mí invalida)
 " 24 Martin Fíšar

číslo 27. Vít Dohmal
 " 30. Juntovní chalupa
 " 31. Věcní chalupa
 " 32. Vojtěch Neubauer
 " 33. Věcní chalupa (v mí bydlí obecní pastýři)
 " 35. Věcní chalupa
 " 38. Josef Šmejkal
 " 43. Věcní chalupa - Martin Fíšar

(Mimoходом upozornějí na křestní jména. Mnohá z nich jsou nyní již neobvyklá, "stará". Mnohá z nich jsou dosti rychle mívána.)

Robota

Domkáři bez polí robotovali ročně 39 dní.

Domkáři s polnostmi robotovali týdně 2 dni (= pěší, menší robota.)

Čertháněci robotovali: od sv. Jana Křtitele do sv. Michala (= 1/4 roku) se dvěma voly týdně 3 dni a 1 osoba menší robota. Od sv. Michala k sv. Janu Křt. (3/4 roku) týdně s párem volů 1 1/2 dne a sádkou pěší robota.

Polhošáci: robotovali týdně se dvěma voly 3 dni, menší (pěší) robota v meosech, v kůních a v otavách týdně 1 osoba 2 dni nebo 1 den (Vypsal dr. Proš s urbáři.)

Pro ty, kdož budou slyšet velebeni "staré zlaté časy," opisují sem píseň o selšém "blahu" za dob roboty, aby si dovedli učiniti správnou představu o něm.

Stará píseň o selšém lidě.

- 1 - Ani řádný muveň, co sedlák khusí,
jak on vojí těžkou prací svůj chléb dobyvat musí.
Tři dni jede na robotu, čtrty' den kas ma cesty,
pátý den ^{lesní} povinnost, není-li je velký škušť.
2 - Desky ovsy a ouroky dobře vybějvat musí,
všechna semna i taky mandele do stodoly jim svíst musí,
(ach ti uborí sedláci co oni vyškát musí!)
Za to dostanou titule: daubáku, troubo, osle,
jestli nejtra robotu neodbydeš, hned se pro tě dráb pošle.
3 - Každý sedlák po tři míry pole musí nechat na pastvu,
a to pro panský ovčiky, k tomu taky fraj cestu
s jednoho guntur ma druhéj, nesmí řádněj slova říct.
Když by kdo ovčiky s pole sáhnal, hned ho mchají ravnít.
4 - Když přijde časn podravního, myslivci to předvo mají,
sv oni s dvaměti honci po polích se touhají,
tv přes pole, skrz obilí, všodky cesty dělají,
mnho škody sedlákuim dělají, k dyž horoptve hle dají.
5 - Poše-li sedlák dřevěku splachtou do lesa na stlaní,
přijde-li na ni myslivce, hned ji k něho vyhaní,

- nebo jí udělá pokutu, za plachtu hned dva slatý
 jestli na ni ještě jednou přijde, se bude tuplovat.
- 6.- Chas' Bih, otce dobrotný, ten to dobří spřádá,
 se show každému sedláčkovi kousek lesa do gruntu dal,
 však mu to vrchnost odňala, se ten ubohý nic nemá,
 se se nemá ani při čem ohrát, když přijde tuhá zima.
- 7.- Při čem ohrát, ani co uvarit, neb z domu všechno vyvozil
 po robotách a po cestách, teď aby se hladem mohl.
 Ach, vrchnosti, vstříte se nad svým poddaným,
 neb vám všechno udělat musí, jinakádejte ple s nima!
- 8.- Sedlák zvoří, i taky kareje, sklidi, taky vymlátí,
 však mu z toho malýho čerta zbude, když všem dluhy zaplatí,
 ještě dobří, když se řepa k dáří a ty slatý jablička,
 se se a sedlák s dětma přece mají, třeba neměl chlebička.
- 9.- Pacholetk chlebičk rozváří po robotách, po cestě,
 brámy, radla, se i taky vory kedu ma robotě.
 Bez toho pře nemůže být, musí nový budovat,
 kolar, kovár, se taky zřelero, peníze nemá kde brát.
- 10.- Tak to dělá rok od roku, až se hodně radluší,
 pak mu pami ten statek prodaji, musí jít do podruží.
 (z "Zdar. Obzoru" 1907)

Píseň tato jest cenným dokladem k poznání života selského v dobách minulých. Vše jest v ní prostě, pravdivě podáno: povinnosti robotní, světle panská, útlivky lidu, bída, potřava, nářadí a na home osud mnohých sedláků: ztráta statku, již ostatně možno také vyčísti v rychlých proměn jmen v seznamech usedlíků malolosebnických.

Za francouzských válek v. 1801 postavil rychtář Tomáš Holzmann slavný kamenný kříž na návsi před svým statkem (č. 7.) Nad mohutnějším podstavcem vytesán jest na přední straně (k silnici): "1801 TH" (= Tom. Holzmann), na pravé straně monogram MARIA, na levé straně monogram IHS (Jesus Iostia Sanctissima = Ježíš, Svátost Největší), na levé čtveř straně čtyřlístek. Lípa u kříže stojící byla osazena pakně s

hřívání. Dříve byla kolem kůry malá krahádka, jak ukazuje kamenný v
zemní položení.

Výpisy a pamětní knihy školní a paměti sousedů.

"Dne 16. čer. (= čer.) s půlnoci na 17^{ho} o 1/2 jedné hodiny roku 1836
postřelo velká mstivost obce Malou Losenici, vznikl oheň v č. 36 Josefa
Lobotky v stodole, se v čtvrt hodině 7 státek a 1 chalupa mimo stodol
a jiných přístřeší vyhořelo tak, se málo komu co zůstalo; neboť už domy
hořely a lidé v těch domích spali, tak se oknami vyskákat někteří musili."

"R. 1837 dne 30. ledna okolo 11. hodiny před polednem vzešel oheň ze stodoly
Matěje Vytlačila (č.p. 1) štěstí, se se vítr do pole obrátil, tak jen ta
stodola vyhořela."

"Dne 15. února okolo 5^{ti} hodin ráno vzešel oheň ze stodoly Michala
Tichého (č.p. 2.) Ten samý vyhořel i jak stodola, ohlasy a dým, štěstí,
se moc lidí sešlo, tak více neshořelo. Tak krajní obce ve 8 mi mířících
3 hod. před ohněm navštívil; je-li to s nepozorností a nebo plyním člověka
ať posarad se na jeho mýrnost."

Ze rápisu pam. knihy škol. dovidáme se ve kterých rukou
byla tehdy správa obce:

"R. 1837 navštívili dějní školy: vikar, duchovní Eder, farář
Fr. Fidler, kaplan Ant. Winter. Tak patron školy té Tomáš Holzmann,
erbovní rychtář a říditel obce, Jan Halama (č. 25.) školní dohlizitel,
Matěj Půža (č. 8.) pučmistr, Tomáš Dusek, konšel a více ctihodných
osob. R. 1839 jmenují se konšeli Tomáš Dusek a Václav Halama a školní
dohlizitel Jan Ljha.

Od 1. ledna 1842 náležel M. Losenice k nově utvořenému
vikariátu polenskému (dříve k německo-brodskému).

R. 1843 byla velká drahota. Obzvláště s chudými i se
se starší velká nouze přibývala.

1 mira (= 61.48 litru) byla za	8 zlatých v. č.
1 mira ovsa za	5 zlat. v. č.
1 mira ječmene za	6 zlat. 30 kr. v. č.
1 mira pšeni za	14 zlat. v. č.

1 míra čočky . . . . . 16 zl. v. č.

1 kore (= 93 61 litru) bramborů za 4 zl. v. č.

Ze začátku podzimku r. 1842 kopa slámy (= 60 osepů) za 25 zl. i také za 30 zl.,
1 cent (= 56 kg) sena za 5 zl. se vůbec prodávalo."

Z. Roku 1844 pochozí kamenný kříž u Fritka (při nejvyšším
bode silnice do V. Losenic). Postavil jej rychtář Tomáš Holmann u svého
pole (jez málezi myní Tom. Duškovi č.p. 69.) kápis na kříži viz vedle! Kříž

1844

ME

dal vyvířiti Buraš, potomní majitelůk č.p. 4.

Roku 1846 dne 3. března zemřel rychtář Tomáš Holmann.

Pohud se nejstarší sousedé pamatují, byl velice váženou osobou
a oblíbenou osobou. Lidé jej měli rádi, neboť každému rád
pomohl. Ze konci ovšem již potřeboval pomoci sám. Učiněto po

něm ničeho. Mnoho jej stály hostiny; jež často vystrojoval vrchnostenským úřední-

kům, ale nejvíce pro něho bylo, že mu zemřela brzy žena a on se již nevěnil.

Lidé lidé (hospodyně, čeládní) si u něho zachováli peníze, on klesal. Možná že,

že by mu byla vrchnost pomohla, kdyby byl dítě žil.

Těhož roku dne ^{května} ~~listopadu~~ ustanovil kníže František a Dietrichštejn - Proskan

Leslie vrchního Karla Schlu do Slavie na Moravě (na zájím panství

byl vrchním 2 1/2 roku) a „Výsoce Vážený Pan Karel a Polníšských dělníkůl

Flutí jest povýšen za Pana Vrchního na panství Polenská, jménem Trupes, který

od tohoto času svůj Vrchnostenský úřad dobře a spravedlivě spravuje a řídí.

(Boží es titulův a ohledu musel míti tehdy učitel pro káridou veličnu!)

Těhož roku dne 1. srpna „ jest přísahou potvrzený za erbovního rychtáře

sedějí obce Matěj Lunčar rozený z Horní Kupa, který za sobě tu samou

dědičnou rychtář pro sebe a své potomky odkoupil."

Roku 1847. V tomto roce vypukla hrůzná drahota a nedostatky,

tehdy vproská máji bylo v ceně obilí a sice:

1 míra řepa za . . . . . 20 zl., 1 míra jahel za . . . . . 28 zl.

1 míra žemene za . . . . . 18 zl., 1 míra hrachu " . . . . . 16 zl.

1 míra ovsa " . . . . . 6 zl., 1 kore bramborů za . . . . . 7 zl.

Po jednom týdni ale na všem opadlo a všeho v levnější ceně k dostání (bylo).

Jak se pamatují starší sousedé byla taková drahota i roku 1848 až do

řní. Jedl se chléb jako náboj černý a bylo dobře byl-li ještě. Vářila se řepa

1 míra čočky . . . . . 16 zl. v. č.

1 kore (= 93.61 litru) bramborů ra 4 zl. v. č.

Ze začátku podzimku v. 1842 kopa slámy (= 60 osepí) ra 25 zl. i také ra 30 zl.,
1 cent (= 56 kg) sena ra 5 zl. se vůbec prodávalo."

2 Roku 1844 pochází kamenný kříž u Fritka (při nejvyšším
kroci silnice do V. Losenice). Postavil jej rychtář Tomáš Holmann u svého
pole (jež máleží nyní Tom. Duškovi č. p. 69) kápis na kříži viz vedle! Kříž

dal vysestít Buruš, potomní majitelů č. p. 7.

Roku 1846 dne 3. března zemřel rychtář Tomáš Holmann.

Pohrobek se nejstarší sousedé pamatují, byl velice váženou osobou
a oblíbenou osobou. Lidé jej měli rádi, neboť každému rád
pomohl. Ze konce ovšem již potřeboval pomoci sám. Učíněno po
něm nic. Mnoho jej stálo hostiny; již často vystrojoval vrchnostenským úřední-
kům, ale nejvíce pro něho bylo, že mu zemřela brzy žena a on se již nevěnil.
Lidé lidé (hospodyně, čeledín) si u něho zachovali peníze, on klesal. Možná asi,
že by mu byla vrchnost pomohla, kdyby byl dítě mít.

Těhoš roku dne ~~1846~~^{května} ustanovil kníže František z Dietrichštejna - Proskau
Leslie vrchního Karla Schellu do Hranic na Moravě (na zájím panství
byl vrchním 2 1/2 roku) a „Výsoce Vážený Pan Karel z Polníšských zřelým
Hutí jest povýšen ra Pana Vrchního na panství Polenská, jménem Trupes, který
od tohoto času svůj Vrchnostenský úřad dobře a spravedlivě spravuje a řídí.“
(Boží co titulův a ohledův musel mítí tehdy učitel pro každou veličinu!)

Těhoš roku dne 1. srpna „jest přísahou potvrzený ra erbovního rychtáře
nejvyšší obec Matěj Lunear rozený z Horní Kupa, který ra sobě tu samou
dědičnou rychtar pro sebe a své potomky odkoupil.“

Roku 1847 „V tomto roce vypukla hrozná drahota a nedostatky,
tehdy vproskau máji bylo v ení obilí a vice:

1 míra řepa ra	20 zl.	1 míra žahel ra	28 zl.
1 míra jčimene ra	18 zl.	1 míra hrachů "	16 zl.
1 míra orsa "	6 zl.	1 kore bramborů ra	7 zl.

Po jednom týdni ale na všem opadlo a všeho v levnější ceně k dostání (bylo).
Jak se pamatují starí sousedé byla taková drahota i roku 1848 až do
řní. Jedl se chleba jako ráboj černý a bylo dobře byl-li ještě. Vánila se řepa

děti na postvách se dospovály štěstím (šťoríkem)! V domě č. p. 14 byl tehdy Marek, který obchodoval v obilí (lno, tunkách). Obkuroval obilí jinde a sousedům je půjčoval. Komu půjčil na jaře míru žita, ten mu po žních oplatil 6 měř. Vše jara až do prázdny neodváděl učiteli Markovi nikdo (vyjma několik nejchudších) rádných, naturalních dávek. (Mouka, chléb, výrazikové koláče). Po žních mu to opláceli obilím, které potom velmi oblasinelo.

Věmí divu proto, že se takových okolností zúčastnil se i lid náš hnutí r. 1848, ač velikého významu jeho zájstí nepochápal. Jen si odlehčiti, aspoň trochu odlehčiti!

Svoboda roku 1848.

Byla to událost velká a možná. Po staletích poroby a útlaku madeřba chvilu, kdy i malému člověku dopřáno bylo volně vydechouti a zavolat nebo žáně: „Vítej, slatá Svobodo!“ Dříve bylo to proviněním, bylo to vypouzení, již se tužstalo. -- Konečně padla roboty, padla libovile panských drábů, ramských pánů Franců, zhroutil se v prach křostnatý mystér všechen a na koskách jeho stamul — svobodní vyčkající člověk.

Yak se to vše stalo? — Jest jisto, že lidstvo se nikdy na věky poustati nedá. Képoskytne-li mu správa státní větší volnosti dobrovolně, vypnutí si ji. Tak bylo r. 1848. Všude po Evropě voláno bylo po opravách. Pařížská revoluce únorová posílila duši toužící po svobodě. V Praze šeptalo se o událostech v Paříži již koncem února a na 11. března volání byli vleskuci ke

svatováclavskému shromáždění, na němž ujednáno bylo těchto 12 článků:

- 1.) Spojení Čech, Moravy a Slezka.
- 2.) Zastupování politické, právní a finanční ústřední úřady pro země české ve Vídni, míbrá v Praze.
- 3.) Doplnění slechtických směrů od lidu volenými poslanci k míst a k venkovských okresů.
- 4.) Rovné právo českých s měřinou ve všech zemích českých.
- 5.) Oprava soudnictví zavedením okresních soudů místo vrchnostenských.

- 6.) Vykoupení z roboty
- 7.) Obecní řízení městské a venkovské a zavedení obecních gard.
- 8.) Zeskarování úřadů domácími lidmi, kteří smají oba zemské jazyky.
- 9.) Svoboda tisku
- 10.) Oprava taxovních a kolhozních zákonů a zrušení pohraniční daně.
- 11.) Svoboda shromažďovací, listovní tajemství, zatykaní osob jin z rozhodnutí soudu.
- 12.) Úplná svoboda náboženského vyznání.

Dne 17. března ocel se na rozích v Praze císařský patent, v němž slíbil císař Ferdinand Dobrotivý všem národním konstitucím (= vláda panovníkova omuzena vůlí lidu prostřednictvím volených poslanců) a povoluje svobodu tisku a zřízení národních gard (= obecní vojska k rámcové pořádku a provedení novot). Ukázkou bylo velice a stálo se v Prahy na venkov. --- Žel, že zpátěnění měli v Rakousku ještě první bašty mori a vyvrátili jich, aby radoušili mladou svobodu. Nejsemotnějším pro Rakhu a Čechy byl příjezd maršálka knížete Windischgrätz (vystor Vindysgrätz), který pojídanou počal řízovatí sverní armádou. Utkas neviděl v pravém účelu toho, ale lusili se věci neb- lahé. A hle! Dne 12. června (1848) stal se náhle útok boděky na shromažďeníj lid! Praha zmínila se v bojště a na barikádách tekla krv! 14. června přijela dvoemí komise, aby učinila pořádek. Žádalo se, aby byl Windischgrätz odstaven. On však odstáhl v noci tíře na Hradčany a očkamtud dal stúletí ráno na Prahu jako na poměch dvoemí komisi a vídeňské vládě, kterou nenáviděl! Tak rozuměl Win- dischgrätz smistodržitelem Thunem pořádku a konstituci! - Žpráva o bombardování Prahy působila na venkově zdrenjivím dojmem. Lid chápal se zbrání a spěchal kare na pomoc. Ale po domluváčel uzavěl se zpít. Jen v Kolín ska a v vyěhodních lech přijel ozbrojený lid až do Prahy. I Malé Losovice dotkla se vlna tohoto všelobceného rozčilení. Duň všeho byl na Kilyoslavsku vlastence lépl, pozdější dlouholetý starosta příbyslavský. K jeho gardě připojil se tíř rástup v ell. Losovic, ozbrojený kalaparnami, již ukoval horář Lubet č. 51. (mymí hostince Václava Dobrovolného, mymí jindřich kihal.) Jednu „zbraní“ má dosud mář ponocný. V předvečer toho dne, kdy vyrazila garda ku Praze, byly rozvěhnuty po kopcích velké ohně (u nás na Páthové kopci.) „člási gardu“ vedl silak Janda v č. 9, vyhlášený porovník do Vídně dojiřďíjeví. Jaký byl konec výpravy? Garda se vrátila smeporúzenou. - Dovedli bychom se myj dnes tak madernout? Dne 17. června (1848) skončiny byly krvavé události svatodušní úplným podrobením a Parání vůli Windischgrätzovi.

Dne 22. července byl zahájen sněm ve Vídni, v němž měli Slováci většinu. Největším jeho činem bylo

Druhá roboty

na náhradní vrchnostem. Druhá byla vyhlášena 7. září 1848. Všechny povinnosti, daně atd. byly zrušeny. Za některé z těch zrušených břemen měla se dáti náhrada, za některá nic (§9) (§4). Vrchnostenská úřady vedly dále soudy a politickou správu na útraty státu až do zavedení nových úřadů (§9).

Patentem ze dne 4. března r. 1849 zřízeny byly v jednotlivých remích volaš-
bní vyrovnávací komise, aby vyrovnání v bremen provedly. Jako hlavní ná-
sada bylo stanoveno, že z ceny vykupné, t. j. vydané roboty, třetinu má
vrchnost poddaným odpustiti (za povinnosti, jež měla k poddaným), třetinu
mají zaplatiti poddaní sami a třetinu země. Cena roční roboty byla
kapitalizována (znásobena dvacetkrát jako 5% ní úrok) a tento kapitál byl
prohlášen za bremen vázance na statku místo zrušené roboty. Poddaní
měli kapitál splatiti nejdele ve 40ti letech. Vrchnosti obdržely obligace,
které se jim uplácely z vyrovnávacího fondu, do nichž odváděli poddaní
roční částky na ně připadající prostřednictvím bremních úřadů (jako daně).

R. 1869 byla pinda ztravena posledních bremen a služebností a stala se konečně
tak volnou jako její plnoprávný majitel - sedlák.

(Podle spisku J. Klecany, "Věnik, rozvoj a zrušení roboty.")

Český sedlák v dějinách

Nežádá od místa porozhlédnouti se po českých dějinách a vytknouti stručně,
jaké místo v nich kdy zaujímal starý český. Praví se pravem: "Český sedlák
hrdina českých dějin," ač dějepisci často nepravdivě naň napomínali.

Poddanství a roboty nejsou původu českého a slovanského. Češi předkové,
včetně usídlivší se v lechách, byli všichni rolníci, rovní druh druhu a volní.
Pinda byla společným majetkem rodů. Pracovali všichni a všichni byli
stejně započítáni.

Ke společnému prospěchu celého kmene nebo národa bylo potřeba
sahat různých podniků: stavění cest a mostů, hrází proti nepříteli atd. Ke
pracím takovým byli nuceni všichni; to byla roboty římská. Byla jedinou
robotou až do konce 12. století, a to spravedlivou, poněvadž byla ke společnému

blahu. Časem ovšem se také vrhala (mnohdy rodové a kláštery se s ní vymykali, úředníci kupní dávali si vykonávat něco pro sebe a pod.)

Práce panská počala se vyvíjet na posledních Přemyslovci (ve 13. století). Kláštery a některé rody nabývaly časem mnoho půdy a hleděli s ní tráti. Zakládaly na ní nové osady, rozděluje polemy lidu, aby se to odváděl určitý roční dávek (úrok) nebo vykonával jisté práce (roboty) svým pánům. Takové roboty byly také oprávněny, dokud nebyly přeměštěny. Dělaly původně pouze na polech a sedlák byl při nich svobodný, nejse „pánům“ nijak osobně poddan. Začaly však se vyvíjet také roboty osobní jako na odslouženou „pánům“, který byl (za to) povinen chránit „poddaných“.

Za roboty mezi členy panského rodu Přemyslova nabývala šlechta větší a větší moci a dovozovala si také více a více věcí panovníků i poddaných. Již za krále Jana Lucemburského (r. 1310-1346) říkali někteří šlechticové, že chlap (= sedlák) jest jako veba: čím častěji ji obrubáš, tím hustěji se obalí.

Paměťhodno jest, že základ k porážce porobě lidu seltského položil vytečený panovník Karel IV. „okrevlání“ (r. 1346-1348), a to tím, že udělil pánům pravomoc nad lidem poddaným zrušením patrimoniálních (= vrchnostenských) soudů. Zařízení to vzniklo nejprve v dobrých rámech (Karel chtěl v zemi zavést rychle pořádek), šel se se porážce šťastně vrhlo!

Úspěšné hnutí husitské (r. 1419-1434) zastavilo na čas snahu panskou po ujařmení lidu seltského. Že star robotního lidu byl již tehdy namore nen-
tější, patrně z toho, jak rád mírumilovný sedlák opouštěl roli a odcházel do tábora vojenského, i z toho, že lid palil domy panské, kláštery a jiná sídla svých utlačovatelů světských i duchovních. Hnutí husitské bylo tedy ve značné míře hnutím seltského lidu. Táborité jsou nejpoctivější, nejopravdivější české hlavy seltské a jejich porážkou u Lipan (r. 1434) nasazena byla národu první těžká rána. Na pláni u Lipan zvířila šlechta nad českou demokracií a odté chvíle maršalo své ujařmování seltského lidu. Robot přibývalo a za krále Vladislava Jagellonce (r. 1441-1516) bylo na směr dne 14. března r. 1487 vrátno poddanství všeho lidu. V té době nesměl se nikdo o své věci jinam odstěhovat. Pís to však byl star poddaného lidu u nás pořád ještě snesitelnější než v zemích západních. Sedlák pořád ještě měl právo držeti vlastní pozemky a spravovat dířchody obcí. Trálovati směl ještě sedlák

na pána. Ale star lidu horšil se při každé změně majitele panství. Umýšleli
byly vynechávány k kupních smluv roboty a noví majitelé je potom libovolně
ustanovovali a přitěžovali. Právníký spisovatel Viktorin Kormel již tehdy napra-
vů, "lidé sakovického obkřčení nového snášení nemohouce, někdy z gruntů svých
všecko opustíce utíkají, a utekouci, v plodějštví, mordu, zřeháštví a jiná
zločinstva se dávají." Uvolnění selské mluvy výmluvně. R. 1494 vrbouřili se
poddaní v kraji Račenském na Sumavě, r. 1496 na Litoměřicku (mezi nimi i
rytíř Dalibor z Hrozed), r. 1517 na Štírvoklátsku. Také na Kolínsku v Rudohorách,
na Zvíkovsku a na jiných jiných místech bouřili se sedláci. Škoda, že nezapřeli
se utlačovateli majetnou! Jednošlivě byli dosti snadno přiváděni zase
"k rozumu a báni boží!!" -- V prvních dobách panování Ferdinanda I. (r. 1526-1564)
zdálo se, že nastanou poddaným lepší časy. Dovoleno jim zase i studovati. Že i
hmotně se jim dobře vedlo, patrně se unesení směnovního, kterým se zakazova-
lo lidem selským nositi plátoklav, hollandské jemné plátno, plátě lemování a
krajky na košilích a kloboucích. Sedláci zachovali si starovské sebevědomí
ještě od starých dob husitských. Páni často zálorovali na "sedlskou psychu" a
smazili se patrně, aby se ta "psychu" se hlav selských vykouřila. Tak všto se svých
trustatů poddané raději přispočítanou robotou než zálorům. Trustatů panství úředníci
libovolně nadužívali a roboty se množily. -- Mnoho příkorů rakouských lidí stá-
pro víru. Český národ byl od dob husitských v veliké většiny katolický. Katolíci
při však nutkali lid násilně k víře své (hostie na př. bývaly lidem násilně
vpravovány do úst!!) a trustali jej pro odpor. Ukazovala stoly i poroba duševní.
Ferdinand povolal do Čech jesuity, ty hrobarů české vzdělanosti a samostatnosti,
kterí připravovali porážku zálostný úpadek náš, v němž hrozila nám již téměř
smrt! -- Bitvou na Bílé Hoře (počátkem války třicetileté, 8. listopadu r. 1620) mela-
to by mohlo být vše straceno, kdyby byla šlechta upřímně smýšlela s národem
a národ byl združený a volodný. Učá šlechta byla zmemravnělá, neschopná velkých
činů a obětí. Glorila se jen na vlastním prospěchu a s národem osudně zachovala.
Lid pak již ohupěl a nelhostenně k osudům vlastním. Byla tu všeobecná po-
rusšenost, jež vedla k děsným pohromám. Když přimohl Ferdinand II. (r. 1619-
1637) odboj české šlechty a potrestal účastníky na hrdlech a konfiskacemi statků
(viz u nás str. 7.), stal se sedlák povýšením nevolníkem na panství úzáků (nejvíce
vyšších důstojníků a různých dobrodruhů), kteří obdrželi statky a konfiskované

části za pachatel „za němé služby císařů.“ Pan táhový vykonával všechnu pravomoc nad lidem a proti vrchnosti nebylo řádného odvolání! Vídníci (křesťané bývalí císařští soldáti!) dělali v pravém slova smyslu řemeny z „českých chámů“, pokládajíce s pánem svým život robotníků za méně cenný než život dobytčete! Tehdejší ríšský hejtmán na Štětíně, Jan Eraxim Wégener, praví: „Když český sedláček vsáhl práce, povinnosti a kontibuce, které se mu ukládají, pečlivě snáší, raslourí, by za svatého a murečdníka prohlášen byl.“ A táhová díma poroba trvala 150 let! Teprve za Marie Teresie a Josefa II. nastaly změně úlevy a teprve rok 1848 zboril, co šlechta stavěla věky na síji selské. Člásky však cítíme podnes a budeme cítiti tak dlouho, dokud lid bude líbat ty ruce a věřiti těm ústům, která říkávala uslašovatelům a ubíjela pohrob dusěm, který jest jediným osvoboditelem

Roku 1848 dne 2. provincie vydal se vlády císař Ferdinand V. a na tím dosedl synovec jeho, nynější císař František Josef I. Vídeň byla vzbouřena, Maďaři vzbouřeni, v Itálii bouře. Sním rasedal v Kroměříži. Ukolem jeho bylo vypracovati ústavu (konstituci). Osnova její byla hotova v únoru roku 1849. Byla to krásná ústava: Ustanovovala rovnost všech občanů, zrušení stavovských výsad, záruky osobní svobody, porotní soudy, zrušení trestu smrti, povátnost domácího práhu, svobodu shromáždování, spoličování, tisku, učení a vyučování, občanský mátek před církevním ald. Čestí poslanci se rasarovali o svobodný český stát. Ale vláda smýšlela jinak. Ji tímijí hlavně bouře uherské a italské. A jakmile se cítila jen poněkud volnější, vydala sama Oktrojovanou ústavu 4 března. Potom následovala proratičnost za proratičnosti, ratýkání, obmešování svobody, až 31. provincie r. 1850 odvolána byla i březnová ústava! Bylo po svobodě, po konstituci, nevládl zase čirý absolutismus (samovláda, libovláda)!

Dne 11. července 1850 ráno v 7 hodinách byla podle vyššího občanského zákona vykonána volba nově zřízeného úřadu v samostatní obci M. Losenici. Přistala pravomoc vrchnostenských úřadův a rychtářů.

Roku 1851 dne 16. provincie v noci dal všemohanci ministr Alexander Bach s návrhem zpáteků duchovních i světských zrušeního proslavného zhumáiníka politické poctivosti a pravmaních Karla Havlíčka Borovského s křem. Brodem (dnes Havlíčkův Brod) do Práhy a Tyrolsku. Na několik let navládl u nás mrtvý klid.

„Rok 1851. byly kontribucijní obilní sýpekary vůbec zrušeny; a tak na
Polensko-Přílepyšlaském panství bylo všeho obilí do spolku, sáta 6. 474 moršíc
(= asi 3980 hektolitřů), ječmene 2442 (= asi 1.500 hl), a oves 180 moršíc (= asi 110 hl);
měř se dostalo do rukou myšim(?) a ostatní přišlo prodat a obilím rozdělit.
Tak to měl vytažení na papírku Frant. Linčera č. p. 28. rolník sázejí.“
(zapravil učitel Hoffmann).

Rok 1854 dne 24. dubna smátek císaře Františka Josefa I. s bavorskou
knižecí Alžbětou. „Ke cti této slavné památky zřídil sázejí obchodník pa
Alois Mrázek, syn nejvyššího školního učitele pana Jana Mrázek, při svém
domě č. p. 54. nově založenou zahradu, která osmnácti stěpnými stromky
vyzpečená jest. Císařské zahrady dohromady stojí 35 slatých ve stříbrě.“

Rok 1855: Matěj Lunear, starosta; František Linčera, radní; Matěj
Pátek, radní; Jakub Hložek, výbor; Josef Zelmej, výbor („pro zlepšení příjmu
školního učitele docela nepříznivě.“)

„Dne 1^{ho} června 1855 o 4 ½ hodině ráno, bylo k polní straně u školního
domu za kump 42 tabul v oknach vytlučeno. Vrchy díl kump byl ve velikosti
jako vlasňák a líškový ořechy. Na osmi polních zůstalo se řádně znomenitě
škody, panivadoř jin malý díl mravců kump přitáhl. Kumpoliti více od západní
k půlnocní straně přitáhlo. Občanům to také okna vytlouklo - dle udání šle-
nářů byla škoda na oknech přes 200 zl. v. č. věnuje. -

Rok 1858 dne 21. srpna o 9. hod. večer narodil se v Laxemburku císařský
dídiený princ Rudolf. „Má císařským služebníkem, jak ve vídeňských lis-
tech se dočítáme, byla při křtění obřadech těž kojná žasného novorozeného
devatenáctiletá choravka.“

„Dne 8^{ho} prosince představený Matěj Lunear a č. p. 7. složil se sebe úřad
představeného a dne 9^{ho} prosince 1858 odcestoval se do Velké Losonice na svou
kompenzaci živnost sedláckou; Bůh mi dej za jeho nespravedlivé činy atd.
(Mrázek) (Koupil ve V. Losonici v dražbě statek Baueršimův, nejvyššího hostince
Wasserbauerův, pro syna Matěje; tam zemřel.)

Rok 1859 dne 30^{ho} března vysazelo se 36 ovočných stromků všim ve
dvou alejích ve samé škole a v Božím mukom (: tak svamým Holmanový-
mu kříži.). / Obzvlátní připomenutí: Na přání našeho vlevázného pana č. k.
okresního Karla Bohatý byl zřízený Spolek rozmnožování ovočných a divokých

stromků, a k tomuto účelu byl školní učitel Jan Mrázek s spoluvládci tohoto spolku ustanoven a pokračováním akcí od star. v. k. okresního úřadu potvrzen. Aby se první pokrok učinil, zvolil školní učitel svůj úmysl místnímu představenému Františku Lincérovi, si by bylo přáno, aby se dva aleje srovnáním stromky od školy až k Bozím mukám vysázely, a prostředkem cista vyrovnaná a krajem přikopem opatřena; ku kterému úmyslu místní představený rád a s ochotností přistoupil. Sluší připomenouti, si na žádost představeného gruntovník. a hospodský Jan Luncar (č. 7.) 30 stromků různorodých k tomuto účelu zdarma obětoval, a ostatních 6 stromků různorodých od své dobrodružnosti darování byly. (lesto, podle měřítko velmi stály, jest dosud smáti nad výšší novou cestou k hostině (u Jelna č. 48.)

Na paměť hrdinů vypravují zde, jaké ceremonie spojeny bývaly se svěcením křížů: „Dne 5. června 1859 světil se kříž od důstojných veleb. pánů: faráře Antonína Kolaršyho a kaplana Františka Dichtemberga na rozcestí k Vepřovému a do Brantů na písku vlastnicku manželů Janů a Elly, též křížů s č. p. 19. (kamen. kříž u parádní). - Na odpoledne o 2 hod. sešla se školní mládež se všedního i nedělního navštěvování školy, hospodáři a hospodyně obojího pohlaví (?) do školy, odkud se šlo v průvodu se školními prapory v páru se spíváním písní k Pánu Ježíši prostředkem aljů stromů nových nové vysázených k místu svěcení křížů. Před vykonáním obřadů církevních, vystoupila ráčyně Antonie Rosecká, tetička (?) mohládatelů a držela promluvu k důstojným veleb. pánům duchovním, napotom se světil kříž a po odbytí obřadů církevních držel veleb. pan kaplan Frant. Dichtenberg shromážděnému lidu zajímavou řeč, při které vystoupil důstojný veleb. pan farář a díkoval mohládatelům Bozích muk, po skončení hnutí to bylo od shromážděného lidu spíváno písně k Pánu Ježíši: Svätý kříž, tebe chíme etc. Po skončení této písně vystoupila ráčyně 5 roků stará Amálie Mrázka, vnučka místního škol. učitele Mrázka a držela deklamovanou důstojným veleb. pánům duchovním sponkarem na posvěcení křížů. Rozdávaly se školní mládeži dárek - líbání posvěceného křížů, na číž byl průvod se shromážděného lidu veden k Bozím mukám v prostřed obcí stojících, při čemž se písně k P. Ježíši spívaly, po modlitbách celá pobožnost s císařskou hymnou se skončila.“

R. 1859 bylo Rakousko poraženo u Magenty a Solferina, čímž strážilo Lombardii. Ale poražen byl také spátemnický absolutismus Barchů. Za

několik let ministrování Bachova přivedena byla říše na minimum hospodářské (státní bankrot) a politicky umrtvěna, na venek pak byla otrěsena její válností. Uvěřovalo se, že s nemravným ponížením národů, s ubližením svobody a poškolením rodu dojde se jen ke smutným koncům. Bylo třeba obrátiti. císař František Josef I., navrátil se z bojů italských, vydal dne 15. července r. 1859 manifest, jímž slíbil, že naprosto chce se přičiniti v kvale pozůstávající vnitřního blahobytu přiměřenými opravami. Babel odstoupil a národové si oddechli. Teprve však 5. března r. 1860 vydal císař patent, jímž slíbena byla jednotlivým královstvím a zemím Německá zastupitelstva (sněmy), ale říši zastupitelstvo říšské. Jak vše provésti, o tom měla rozhodovati rokovati „rozšířená říšská rada“, do níž císař jmenoval císař. 25 členů bylo 35 šlechticů a 23 rodů občanských. Čechové tam neměli ani jediného zastupce. Bori, odkud jsme si rasloučili takové spravedlnosti? — Dne 2. října r. 1860 vydal císař neodvolatelný „diplom říjnový“, kterým se řádí v říši řízení ústavní (konstitucí). Pro zemi uherské ustanováno bylo staré řízení římské, země české však slučovány byly s ostatními v jeden státní celek. Proti tomu vystupoval hlavně Palacký s Kiegem a Braunerem. — Dne 13. prosince r. 1860 stal se ministrem vnitra Schmerling. Jeho patenty se dne 26. února r. 1861 obsahovaly: I. patent o zastupitelstvech říšských, II. v státní radě, III. římské řízení obtožované jednotlivým královstvím a zemím. Ale volební řád do říšské rady byl vypracován tak, aby byla zastupována německé menšiny obyvatelstva většina v rakonodárství. Mimo to pak byla nová ústava říjnovým porušením historických práv země koruny české.

Podle těchto řádů „v roce 1861 dne 11. března byla držána volba ule kolutiny ve Velké Losonici přes jednoho výbora (= volitele z Ok. Losonice, který saxe dne 18. března vyslanec do sněmu římského má voliti právo má. Byl jednohlasně zvolen na 6 roků Tomáš Holzmann, představený z č. p. 45 (viz níže!).

Dne 18. března 1861 byla volba vyslanec v českém Prode na římský sněm, a byl zvolen Václav Želenský, rodák z Borové a gymnasiální profesor v Praze. Jméno ve škrtní schůzi bylo dáno do protokolu státoprávní ochranné české, podle něhož nepokládají se starobylá práva království českých nikterak za proměnná. Potom měl sněm vyvoliti ke sebe poslance do říšské rady. Většina s Palackým v čele byla pro to, aby se říšská rada neobesílala. Když jini se šlechtou rozhodli se pro obsazení, byl zvolen 21 poslance do říšské rady. Ale brzy se poznalo, že to bylo chybnou osudnou. Většina sněmu byla německo-centralistická a v prvním zájmu stran urážena byla česká

národnost i české státní právo, listy vídeňské dovolovaly si stípy nejmenší a utišující
váží česky poslanec na ulici. Trošhodli se čisti poslanci opustiti úřadskou radu. —

"R. 1860 v mívání čirnu na návrh místního učitele (Mazáka) byly vystaveny
budovy koupele na pozemcích Tomáše Holomanna č. p. 45. zde. Z vrbly a prken
do dobrého stavu přivedeny. Hlavní spřičiněním místního škol. učitele, pak vlastního
léhos pozemku a Františka Linčera. Náklad této stavby na 50 rb. v. č. stal."
(Koupele stály v nynějšího "Školského rybníka. Voda do nich vtekala ze studní-
nky po trubkách, pípou se sponžela a určitá odtekala do rybníka. Koupele byly
hojně užívány. Viz též rok 1863!) Terakemými vrbami a olšemi.

"Roku 1861 dne 15. února ráno byla držena obecní volba;
je dnohlavně byli obecní výborové zvoleni:

Tomáš Holomann z č. p. 45.,

Jan Lobotka z č. p. 15.,

Jan Štáhl z č. p. 20.,

Jan Mazáček školní učitel,

František Linčera z č. p. 28.,

František Benš z č. p. 42.,

Václav Halama z č. p. 49.,

Jakub Hubička z č. p. 18.,

Z omých osmi výborů byli za obecní představení zvoleni:

za představeného Tomáš Holomann (č. 45)

za prvního radního Jan Lobotka (č. 15.)

za druhého radního Jan Štáhl (č. 20.)

4 dv. náhradníky: František Jospichal z č. p. 11., Jan Holomann z č. p. 46., František
Fiala z č. p. 26., Jozef Štáhl z č. p. 47. — Při této volbě vedl komisi pan Eduard
Moric Paleš, v. k. okresní komisař — pan A. A. Panal, postführer od četnictva. — Dne
23. února přisahal nové představenstvo v Pílyslavě u v. k. okresního úřadu, mapo-
tom v chrámu Páně Pílyslavském ~~nově~~ při držené slavní zpívání mně sv. v celého
okresu nově zřízené představenstvo přítomné bylo.

Kvěstěští v Malé Losenicí (5 ohně).

"K roku 1862 dne 7. listopadu v pátek v 6 1/2 hodině ráno byl zalozný ohně u
Jakuba Daniele č. p. 9. v stodole v humen; již ohně plápolati počal, ale v tom
okamžím uhasen."

"Dne 9. listopadu v neděli v 5 1/2 hodině večer byl zalozný ohně u Aloise
Mazáka, kupce z č. p. 54. v domku na dvoře u majemníka Matěje Holomanna v
humen na přídě v otepi slámy; již ohně plápolati počal, ale v tom okamžím
uhasen."

„Dne 13. listopadu ve čtvrtek o 6 $\frac{1}{4}$ hodině ráno byl založený oheň u Jana Kuliška č. p. 63. v kůlničce a humen; oheň vypukl a ztávil hospodářské stavení, stodoly a kůlně Jana Kuliška č. p. 63. a Václava Halamky č. p. 40; všechno v prach a popel lehlo.“

Dne 2. prosince v úterý o 1. hodině odpoledne byl založený oheň u Aloise Mrázka č. p. 54. v chlévě který stodolu spojoval s humen; oheň vypukl a ztávil stodolu a chlév, všechno prach a popel lehlo. Člá domovním stavení přes 4 krovy dýlkou k rozlehání a k smičení přišlo.“

„Dne 30 prosince v úterý po 5. hodině večer byl založený oheň u Jakuba Daniela č. p. 9. na půdě do sena. Ze dvora sousedního vytaupl uhlí a položil lunt a koudel, který v tom okamžiku udusěn byl.“

(Ohně tyto souvisí se jménem Mrázka kupce i otec jeho učitele Mrázka.)

„V roce 1863 dne 14 května byl ustanovený Jan Golotka, první radní č. p. 15., za úřadujícího představenstva obce Malé Losenice, poníradí Tomáš Holmann a jistých pánův představený úřad vypověděl a svého úřadu se vzdal.“ (Holmann hodně pil, učitel Mrázek raně úřadoval. Daně se sbíraly, ale do berního úřadu pryč neodvážily. Na konce to musil Holmann zaplatit a starostenství se vzdal. Potom pil ještě více a v lázních za domem se „léčil“! - Úřadující radní Golotka č. 15. vymohl si hospodu (šenk). Později také velice pil.) -

„Staročeň - Mladočeň“ R. 1863 vzburčili se Poláci proti Rusku. Palachy Rieger a jiní, kteří nedar povstání, litovali, že se tím jistě prohloubí propast mezi Poláky a Rusy. Jiní však souhlasili s Poláky. Z toho vznikl spor mezi českými politiky. Mladoči chtěli se též slavit spoluzásluhou šlechty, vytykajíce jí chladnost ve věcech národních. Starši (Palachy, Rieger) pokládali však šlechtu za nezbytného spolupůdce k dobytí státního práva českého. Sporní českých vřímaly si pilně listy vídeňské a pojmenovaly strany české „Mladočeň“ a „Staročeň“. Organem Mladočeň staly se „Národní listy“, vydávané od r. 1861 dr. Juliem Jägerem, Staročeň založili si nový list „Národ.“

R. 1864 dne 16 dubna bylo vydáno nové „obecní řízení“ (zákon o obecní samosprávě) Podle něho vykonána byla dne 8. srpna „volba obecního zastupitelstva, pro místní obec; a dle předpisů § 14. a 16. volebního řádu sádit

U tří voličských sborů a z každého sboru voleni jsou 3 výborci a 2 náhradníci.

Ze III. sboru za výboru: Lobotka Jan č. p. 15 — 23 hlasy

Mrázek Jan č. p. 48 učitel — 15 hlasy

Lincera František č. p. 28 — 13 hlasy

za náhradníky: Hulbík Jakub č. p. 18 — 8 hlasy

Štrasil Josef č. p. 47 — 5 hlasy

Ze II. sboru za výboru: Štáskný Jan č. p. 20 — 6 hlasy

Luncar Jan č. p. 7 — 5 hlasy

Pátek Jan č. p. 4 — 5 hlasy

za náhradníky: Hložek František č. p. 6 — 3 hlasy

Fišar Jan č. p. 24 — 2 hlasy

Ze I. sboru za výboru: Lobotka Jan č. p. 62 — 6 hlasy

Hložek Jakub č. p. 5 — 5 hlasy

Tichý Josef č. p. 2 — 5 hlasy

za náhradníky: Píbil Jan č. p. 34 — 3 hlasy

Poppiňal František č. p. 11 — 3 hlasy

Dne 18. srpna byla předsevzata volba obecního představenstva a z nadjmenovaných devíti výborců byli zvoleni:

za Starostu: Pátek Jan č. p. 4 — 6 hlasy

za I. radního: Luncar Jan č. p. 7 — 7 hlasy

za II. radního: Tichý Josef č. p. 2 — 5 hlasy

„Při volbě představenstva byla následující slova vedením školního učitele Jana Mrázka provedena: Při volbě představenstva a dvou radních hudba rakněla, po volbě při vyjetí ze školní učitelnice školní mládež a hudba stála v pořádku a řádně Amalie Mrázek, matka školního učitele, držela řeč na p. představeného, a na sládního komisaře od starého c. k. okresního úřadu vyslaného, a na obecní výbor; po skončení řeči byl p. představený s hudbou do jeho příbytku od obecních výborců, radních a sládního komisaře doprovázen.“

„Roku 1865 dne 21. května byly 2 kráží a sice Františka Benes č. p. 42. (kamenný, na rohu humenního dílny a silnice k Příbyslavi) a Františka Lincery č. p. 28. (dřevný, v cestě k Porážim, post. raknaon č. p. 33.) od vyrov (!) velel. pana Ant. Kolářského, farsie, a velel. pana Jana Holika, kaplana, po odpoledních službách božích vypraveni. Mládež školní střední i nižší vypraveni v průvodu při obřadech úřadních přítomni byla.“

Prusáci v Čechách v. 1866.

Roku 1864 vedlo Rakousko společně s Pruskem válku proti Dánsku s úvodství Šlesvick a Holštýn, které chtělo být dánský připojit ke své zemi. Zvítězili ovšem spojenci. Rakousko spravovalo potom Holštýn, Prusko Šlesvick. Ale brzy vznikly tu spory. Byly arci pouhou ráminkou pruskému vyřešenému státnímu - plétičáři Bismarkovi, jenž sledoval s cílemnou důsledností myšlenku velkoněmeckou s prvním Pruska. Jednalo se vlastně o to odstranit vliv Rakouska ve „spolku německých států“, aby Prusko mělo volnou ruku. Došlo tedy k válce v. 1866.

Bismark zajistil si spojení s Itálií, takže armáda rakouská musila se rozdělit na dvě. V Itálii zvítězili nice vojáci naši vedením arcivévody Albrechta armáda sverní, vedemá Benedekem (a poručíkem Lam - Gallasem, manátem Klodily Lam - Gallasovi, rozené Dietrichštejnové, majitelky panství přibyslavsko-polešského) uspěla však několik porážek za sebou a pronásledována k Vídní. Prusáci rozhlídli se po vlastech našich, aby byly v morolích obyvatelstva, věrného císařskému domu (přes všechny nespravedlnosti a útisky rakouských vládní!) dosti dobře vystihuje vše tato kalendářní stránka anekdota:

Pruský hajtman: „Jak se račíte, pane majore?“

Pruský major: „Už tak dobře jako roku šestadesátého, kdy jsme byli v Čechách jako na kurníku. To byly časy

Výsledek šťastné války byl, že Rakousko odstoupilo Benátsko (poslední zbytek panství v Itálii, jenž stálo mnoho peněz a hrve!) zaplatilo Pruskem válečnou náhradu a vystoupilo ze spolku německého, v němž vedemí ujalo se Prusko. Uhol byl doho-
nán, Bismark mohl si ruce! - -

V pamětní knize školní zapsal učitel Mráček toto: „Dne 16. srpna 1866 remič kolera u dějní školní učitel Jan Mráček... Inim v tom samém týdnu remičlo v této obci ještě dvacet šest osob jiných všichni kole-
rou. Tohoto času, bylo to v měsíci červenci 1866, a nice dne 9. a 10. červenci, táhlo skrze Borovon pruské vojsko k Vídní, které rakouské vojsko u Králového Hradce porazilo, a tak se nepřítel ve vlasti naší ubhostil. Tyto Prusáci velké škody terů naší obci způsobili, jako, ryby ze všech rybníků arci na jeden vylovili a mnoho obilí a vlastně potraviny společovali. Obec naša musela patrně kusů toho nejlepšího hovězího dobytku pro ně rabit. Poněvadž v tom čase se kolera rde rozšířovala, báli se smrti a po 14 dnech naši obec všichni opustili a do Borové od táhli.

V roce pak 1867 dostalo se naší obci náklady na ubytování vojska pruského. Do naší obce přišlo na penězích dva tisíce devadesát tři platů rak. čís. s pozměněním, že za jednoho mušá má jeden každý občan obdržeti 50 krejcarů na koně 60 krejcarů a na důstojníka 1 plát. Po zaplacení hověřického dobytka a všeho nepůehověřelo tolik, má mušá, koně a důstojníka, mnohohi určeno bylo, tu nastala hádka mezi sousedy." (Viz též výpisy z obecních vyjádření)

„Roku 1867 dne 24. července o 1/2 6 hodině odpoledne (právě před sv. Jakubem) přitáhly strašlivé mealy od strany západní a o šesté hodině bylo v obci a na rolích vše ošeni zničeno, vyjímají tak říci. „Kesal,“ kde poněkud všemohoucnosti Boží zachráněno bylo. — Rolníci naši se poněkud hezky radlušili, voláše ale ti, kteří své usedlosti čisté od dluhu neměli; ostatním to tak dalece neublížilo“
(Zapsal učitel česká škol)

Dne 12. srpna r. 1867 byla volba obecního zastupitelstva. Ze III. sboru zvoleni za výbory: Jan Lunear č. 7. — 20 hlasů, František Janda č. 66. — 11 hlasů, František Pospíchal č. 11. — 9 hlasů, za náhradníky: František Karas č. 3. — 5 hlasů, Mikuláš Klémeš č. 35. — 3 hlasů. Ze II. sboru za výbory: Jan Pátek č. 4. — 6 hlasů, Jan Šobotka č. 62. — 3 hlasů, Jan Štármý č. 20. — 5 hlasů; za náhradníky: Josef Štrasil č. 47. — 3 hlasů, František Fiala č. 26. — 3 hlasů. Ze I. sboru za výbory: Jan Holemann č. 17. — 5 hlasů, Josef Halama č. 25. — 4 hlasů, František Beníš č. 42. — 3 hlasů; za náhradníky: František Prehal č. 53. — 3 hlasů, Jan Píbil č. 34. — 3 hlasů.

Dne 20. srpna zvolen byl za starostu Jan Holemann č. 17. — 7 hlasů za I. radního Jan Štármý č. 20. — 5 hlasů, za II. radního František Pospíchal č. 11. — 4 hlasů.
Volba se zcela v tichosti skončila.

30. října r. 1866 stal se ministrem zahraničních vztahů baron Beust (čti Bajst), bývalý saský ministr, výborný gletichář, který zúdasoval vyrovnaní s Maďary, chystajícím se k nové revoluci. Potí jednostrannému vyrovnaní zdvihl se odpor evropské a české strany na Moravě a Kraňsku. Ale vláda rozpustila římské sněmy a novými volbami získala v nich pro sebe většinu. Říšské radě, které se české stále ještě vzdalovaly, předloženo bylo 20. května 1867 hotové vyrovnaní ku přijetí. Maďarů domoh.

li se tedy po čem toužili: rozdělení ústí na dvě polovice (i název změněn na
"moenářství rakousko-uherské") Společnými oběma polovinám zůstaly záležitosti
záhraniční, armáda a finance. V jiných věcech, jež zůstaly zatím společnými
(záležitosti obchodní a celní), má vyrovnaní věci po 10 letech býti obnovováno sta-
jímnou dohodou. Totiž platí i ve příčině kvoty, kterou obě polovice ústí přispívají na
záležitosti společné a která byla stanovena na 30% pro Uhry a 70% pro malou polovinu
ústí. - Vyrovnaní v Uhry stalo se zájmem stálých vnitřních směrů, a nicméně ústí
dosud nevybráda.

Ríšská rada usnesla se k též nové ústavě, t. řec. "prosincové" ze
21. prosince r. 1867 (platí skoro celá dosud). Všechny byly do ní více mnohé docela
moderní výmohy, ale zůstaly pouze na papíře, takže na př. užívání jazyků ve
veřejném životě státním jest podnes právě tak nevyříkáno a sporné jako před tím.
Vláda německé menšiny trvá dosud!

Čechové stáli ke všem těmto směrům, které se daly bez nich ve přímém odporu.
Vláda chtěla násilně odpor slomiti. Ale to odpor český jen slupňovalo. V květnu r.
1868 byly zahájeny **velkolepé tábory české** pod říjím nebem. (Teď u Křehova
proměňku byl.) Vláda je poráditi zapovídala, ale tábory se počítaly dále. Četnictvo
je násilně roshaněto. Čím tím násilněji postupovala vláda, tím rozhodněji
vystupoval národ český. V srpnu (1868) vydali poslanci českí a moravští pamé-
tní **deklarace** (=ovědění), ve kterém kterých vytkly program český ve státní-
ním i národním ohledu. Poněvadž se směrem odešli, byli prohlášováni za zbavení
mandátů. Ale národ volil deklaranty jednomyslně znova a znova.

Dne 23 února 1869 vypukl ohně v 9 1/2 hodině večer u Frant. Holkmanna
č. p. 39. a strávil jemu stodolu a dvě kůlny. Čka to was dne 2. dubna t. r.
u toho samého ohně deváté hodiny večer vysel ohně a strávil omjeh sedm
veselostí nahoru ležících, a to č. p. 39, 63, 40, 41, 61, 49, 59. v praeh a
popel

" Dne 9 května 1869 byl úřad představeného na Jana Hrástnyho
složen a druhým rádním se stal Jan Šolotha č. p. 62., anže bývalý
nástavený Jan Holkmann č. p. 17. od c. k. okresního hejtmanství (v Polné) na
jeho žádost propuštění obdržel."

" Dne 1^{ho} srpna 1870 byla držána na základě obecního volebního řádu volba obecního zastupitelstva pro místní obec. zvoleni:

Ve III sborn : František Linešna č. p. 28 — 10^{ti} hlasy
Jan Šobotka č. p. 62 — 8 " "
Jan Lunear č. p. 7. — 7 " "
Ve II sborn : Jan Pátek č. p. 4. — 7 " "
Josef Tichý č. p. 2. — 5 " "
Jan Škrášný č. p. 20 — 4 " "
Ve I sborn : Josef Glalama č. p. 25. — 8 " "
Jan Holmann č. p. 17. — 8 " "
Martin Píbil č. p. 34. — 3 " "

výbor
da

za náhradníky ve III sborn: Frant. Fiála č. p. 26, Jan Boril č. p. 14.
" " " II sborn: Josef Švaril č. p. 53, Frant. Karas č. 3.
" " " I sborn: Frant. Píra č. p. 8, Frant. Rosecký č. 19.

" Na to pak dne 8. srpna 1870 byla volba obecního představenstva a z nadjmenovaných devíti výborů zvolen za starostu Josef Tichý č. p. 2 — 8 hlasy
za II radního Martin Píbil — 6^{ti} hlasy
za I radního František Linešna 6^{ti} hlasy
Volba tato se v pořádku ukončila."

Dne 12. září 1871 vydáno památné královské poselství, jímž císař uznává státoprávní postavení zemí koruny české a žádá toliko, by postavení toto uvedeno bylo ve shodu s poměry ostatních zemí. Tento obrat k lepšímu jednání s Čechy vynucen byl událostmi rakurskými (válka německo-francouzská), ale změnou jejich také brzy směřen a národní rájas náš stal se ještě tužším. —

R. 1873 zvolen byl za starostu Antonín Lejka č. p. 44. za I radního Jan Holmann č. p. 17., za II radního Adolf Mářek (= syn bývalého učitele) č. p. 54; ve výboru mimo to byli Jan Lunear (č. 7.), František Holmann (č. 39.), Josef Tichý (č. 2.), Jan Pátek (č. 4.). Obecním sluhou (serbusem) byl toho času František Janda. Měl od obce celoročně slušného 22 zlaté rak. úšla (= 44 korun). Tento Janda do teď žije (r. 1908). Ještě úplně slepý. Obec již žije (u Pechalů).

Úroda úroda, počasí a td.

„R. 1873 byly brambory (soudok = míra = $6\frac{1}{2}$ litru) po 1 zl. rak. m. (= 2 koruny), řito míra za 4 zl. 80 kr. až za 5 zl. (= 9 Kč 60 h až 10 Kč), ječmen přes 4 zlaté a oves za 3 zlaté 20 krejcarů; 1 cent (= 56 kg) slámy za 1 zl., sena za 2 zl. 10 kr.

Roku 1874 byl soudok bramborů za 50 kr. (= 1 Kč),

1 míra řita za 3 zl. 50 kr. až 4 zl. — (7-8 Kč)

ječmene za 3 zl. — až 3.5 zl. — (6-7 Kč)

ovsa za 2 zl. — až 2 zl. 20 kr. — (4 Kč - 4 Kč 40 h.)

1 cent slámy za 1 zl., 1 cent sena za 2 zl.

Toto roku byl hovězí dobytek za pachtel, také maso bylo po 20 kr. (totoš libra = 56 dekagramů), ale dřívě brali 24 až 26 kr. (co by byli říkali starší teprve r. 1907, kdy byl kilogram masa hovězího za 1 Kč 44 h, vepřového za 1 Kč 60 h a vřec, ve městech i přes 2 Kč?!). Mlouka byla kilogramem libra za 18 kr., ale pak na jednon po 3 i 4 kr. sleviti musili, anťo se úroda obilí ukázala a domů se šťastně dostala. Brambory byly krásné a velmi dobré. Budař Paní Půh pochválen —! „Lemz se v těch obou letech neuvědly.“

„Dne 26. ledna r. 1875 o $3\frac{1}{2}$ hod. odpůldne byla silná bouřka, vlnaštké nad Borovou, a tam také hrom uhořel do kostelní věže na věž, nacíř o 6te hod. více vyšlehl z věže ohně, a tak se jeden tron roztel a druhý poramil. Lidé se seběhli k hašení a k hájení, ale na místě aby něco uchránili, více škod nadělali; varhany rosházeli, pištalý pohraedli a kde co možná pobrali mnozí. Škoda ohněm a jinou nebytelností práčila se na 4.000 zl. (= 8.000 Kč). Kdyby toho nechali, nebyla by se tak značná škoda zapůsobila, anťo vítr táhl k západu a hrdiř ani stička na kostele neskořela, jen co rly lidé mívolně rozteli a odvřili. — Roku 1873 v provincii také do věže uhořelo a r. 1874 rozbilo u cesty blízko Borové hřív.“

„Od 4. až do 9. února 1875 bylo takové váťí sněhu, že to ani řádný nepamatoval. V školy byly dveře přídmi až do půl rávaty; nelzeo ven z domu vyhořit.“

„Dne 30. května 1875 v 5. hod. odpůldne byl silný lijáček a bouř. Urahy vystoupily od Láám a od Polní a zde se seřly, také mnohé škody sebráním polí a vymletím se staly. — Dne 6. června (o 1. hod. odpol.) a

10 června - 18. června - 24. června 1875 byly zde silné lijáky, takže jen se kouřilo, jak se dešť líl. Pole, co se spravila, ras zpusťšená růstala. Lena byla tehdeš s luk pod obcí uhlizena, nice jinak by byla ost vody unesena byla. Dne 29 a 30. června ras silné lijáky se kalitými kroupami. - Dne 10, 11, 12. a 13 července byly dny mraviví, noci též. - Dne 23. a 24. července ras silné lijáky se kalitými kroupami se dostavily, ale - díky Bohu - neškodily. Na to dne 28 a 29. července šedé mraky byly. - Chraň nás Pán Bůh vše tak mohého roku a silných zim a mraviví!

11 Roku 1875 se málo lenu z M. Losenici selo, ras to ale obiti více se raselo a bylo pěkné, i více brambor se sázelo. Brambory od minulého roku (1874) se prodávaly po 45 az 50 hr. (= 90 h az 1 K) son dek; bylo jich s dostatek. Žito bylo okolo 3 zl. az 30 hr. (mladé), ječmen 2 zl. 40 hr. az 3 zl., oves 2 zl. 30 hr. az 2 zl. 40 hr., seno přes 2 zl. (starý cent), sláma za 1 zl. az 1 sl. 10 hr. (i 2 zl.).

Dne 29 června 1875 zemřel v Praze císař Ferdinand V. Dobrotivý. Narodil se 19. dubna 1793. R. 1836 byl slavně korunován na krále českého. Dne 8. prosince 1848 padal se trůnu ve prospěch synovce svého, mlynářského císaře Františka Josefa I. (který se za krále českého korunoval medail). Tot té doby žil v Praze (27 let). Pochován byl ve Vídni takto:
srdce ve stříbrné nádobě v kostele u Augustiniánů,
vnitřnosti " " " sv. Petra
tělo v rodinné hrobce císařské u Kapucínů.

Roku 1876. Dne 15. května byl králý mráz, ale nebyl škodlivý. - Tehde dne koupilo ob. představenstvo z Holmannového (líjkového) lesa z Pouzšína tři sáhy dříví za 19 zl. 50 hr. (= 39 K, sáh za 13 K). Z toho hned také z obecního lesa 3 sáhy pro školu vozili. Z obecního lesa ale bylo jen balíkové, borové, mramé, ale z líjkového lesa bylo pěkné smrkové, sjevinové.

11 Dne 19. května velmi studený mraviví vítr; také do rana byl mráz krutý, se květ i listí na stromech zkařou braly, též i zeleniny pomrzly a osení vše se zimou zarakilo.

Dne 1. května 1876 začali dělat silnici od Velké Losenice k Malé, a také ji toho roku až na hranice Malé Losenické dodělali

Levy: Dne 11. září byly v Příbyslavi 2 městky nebo 4 korlaty za 1 kv. (2 hal.)
Po žních bylo žito (míra) za 3 zl. 80 kr. až 4 zl. 10 kr.

ječmen " za 3 zl. 20 kr.,

oves za 2 zl. 10 kr.,

brambory za 50 kr., 45 kr., 40 kr. a pak je mohl mít někdo i za 30 kr.

Tento rok byl celá červená až do 1. září, velmi suchý, na to pak ale deště -
nemělo až do 30. září. Nakotem po bramborových žních (jich se zde říkálo)
brambory náramně hnily, nikomu na mlikko a jinému na černo. Lidé to
přičítali tomu, že kdo vybral v deštích, že hnily na černo (na troso) a kdo
v slunci, že na mlikko. Levy se v. 1876 takorke přibee uvadly a také
dobře platily, od 20 do 30 zl. cmt (56 kg)

Dne 30. října (1876) začal smít polotovár. V noci ho padlo bílo. Dne 31.
října ran polotovar. Člá to pak ale na den 1. listopadu byla ráno taková
vánie jako v novém roce nebo po něm bývá. Dne 3. listopadu celý den
mířilo a pršelo, velmi smutný den.

Dne 1. listopadu byla volba obecního zastupitelstva.

Byli zvoleni od III. sboru (do výboru): Jan Lunear, Antonín Lejka, Jan
Holmann. Ze II. sboru: Fr. Linčera, Jan Hošek, Jan Pátek.

V I. sboru: Jan Boril, Antonín Eliáš, Frant. Rosecký.

Nahradníci: Fr. Pospíchal, Jakub Dobrovolný, Martin Píbil, Fr. Fiala,
Jan Vědička, Jan Linčera.

Volba představenstva byla dne 9. listopadu.

U přisáhy byl zvolený starosta Jan Hošek (č. 5.) s radními Fr. Lin-
čera a J. Borilem dne 20. listopadu. Vládnutí přešel dne 24. listopadu r. 1876.

Roku 1877. Dne 1. až 4. května velmi suchá zima s mrazem. Dne 3 a 4.
května vál silně smít. Toho roku smlily lidem brambory ve sklápích
(viz r. 1876!) k sazení byly přes slatku (sondek = 61 1/2 l.).

Roku 1878 rakoušsko-uhersko-vojensky v Bosně a
Hercegovině, provinciích tureckých. Přimohli konzervativní odpor, mohamedánské
ho vlyratelstva, obsadilo vojško naše tyto země. Vd se doby jsou ve správě naší
řív. Okhupace bosnské účastníci se v etalé Dosemice (Věteř aale) "

Roku 1879. Ze dne 10 na 11. května padlo sněhu zde i víchod, ohled
decimetru a 11. května skoro celý den padal; při tom byl velmi drsný vítr. Na
to dne 12. května opět váł sněh a drsný vítr při tom byl.

Toho roku byly vykonány nové volby do ríšské rady. Čísťi poslanci roz-
hodli, že vstoupí též do ríšské rady, ovšem s vyhradou, že stávají na vládním stá-
toprávním postavení s nimi českých. S touto vyhradou přivrhají poslanci čísťi v
hradě nové ríšské radě dosud. Dne 16. srpna 1879 ustavilo se nové ministerstvo s
hlavětem Ednardem Taaffem v čele. Do tohoto ministerstva povolán byl
též rástřice českého národa, český ministr krajn du. Pražák.

„Lima roku 1879/80 byla velmi tuhá, takže moryny přinášely zprávy,
kde mihaly sněh ani led vidán nebyl, že se toho roku objevil. V Itálii od r. 1604
(přij) řeku Arno nemily zamrzlou, až tohoto roku.“

Roku 1880. Dne 1. května nastoupil starostenský obecní úřad
František Linčera č. 42. Radním při něm byli Antonín Lějka a Jan Holmann
č. 17. (Vodstřupující starosta Jan Hošek č. 5. nerapsal se dobře do paměti občanstva.
Učitel Hoffmann ulehčuje si při lástostně: „Když pousťej, Poře, více obci
m. Losemické takového starosta - atd.!)

Výbori: Jakub Dobrovolný, Jan Linčera, Jan Boril, František Halama, Jan
Luncar (školní dohlávitel), Antonín Hoffmann (učitel).

U. e. k. okres. hejtmánství v Polné!

Užší podepsaná Marie Křístánová, vdova po nebožtiku Adolfu Křístánovi z
Kavina, který v Bosně zemřel, prosí sl. č. k. hejtmánství o nějakou podporu, by jí sl. e. k.
hejtmánství udělilo, neb nemůže se s jejím chlapcem uřívit; který jest 1½ roku starý,
když prosí manžel, by jí byla nějaká podpora udělena.

V Malé Losemici 28. června 1880.

Učejimci potrazení daně (p. F. Račkovci v Přílyslavi) přispívá obce ročně částkou 5 zl. 50 h.
Z dopisu 8/8. 1880 okresnímu hejtmánství v Polné: „Uka dlužnou částku per 63 zl.
pro úškou okres. škol. pokladnu v Přílyslavi již jest složeno 36.95 zl. tudíž co
nejvrativěji se žádá, by zbyvajících částka milostivě poshověna byla, an to onen
chudý lid, na kterým tento rest porůstává dosud doma se žív (t. j. jení Malý)

a z Pol. kakovs) není; tedy jak u domů rostoucí, bude muset být v odstavci
broudit, aby onen rest v krátké době zaplacen byl. Podotýká se, že byly by staro-
star mnoho restů zanechal a za dva roky pořádek nedělal.

Z dopisu 14/9. okresnímu hejtmanství v Polné

Fr. Vndráček v. d. s. antr domovský list ověřiti se zdáhal a velmi drzým k m.
představením obce M. h. se býti ukáral, uložila se mu pokuta od 3. sl., kterýžto Fr. Vndr.
na istním spílání ještě dosti neměl, opovážil se představenstvu na dopis (sig.) ještě písemně
na etí ~~utíhání~~ lčiti. "Jelikož to zlehčí předst. lhostíje býti nemůže, Rociš sl. v. h. okr.
hejt. laskavou odpověď představenstvu obce milostivě podati, což ten samý Fr. Vndr. za takové
uvážlivé na etí utíhání zasluhuje.

Ze porotce toho roku byli navrženi: "Dobrovolný" Jakub, vyl. v. h. Petrii-trumpeter, Holoman
Jan a Fr. Lincera, tři oba vyl. v. h. vojínové."

Z dopisu 7/12. k okr. hejtmanství (je povolilo obchod koloniál. zboží Fr. Jilkovičovi)

"Jelikož ten samý od 1. listop. svůj obchod provozuje a při tom vjeřm piva i lihových nápojů
- vrador již mnohým napominámí a hrozbě - vradati se nechce, pron' ve vů' netě předst.
obce, by ten samý pro jeho neposlušnost a vradorovitost - anto pny' chee činní na bitím od
sl. v. h. okres. hejtm. viditi - rekonní potrestán byl." (Vypis z obec. knihy.)

Dne 14. června 1880 dělali silnici od obce až k Vykonkátovému rybníku
(= nyní loučka Dobrovolnova při silnici u Týska).

"Dne 18. července 1880 v 9 hodin večer **padly kroupy**. Dny, jichžemy se hromy
k Vepřovic přes polovic ramily, ostatní obilí ještě od Pána Boha chráněno, na čtvrtinu se
zkažení počítalo. Tehož večera a noci byl silný blask, liják a hromobiti" (Hoffmann).
Z hejtmanství došel někdy pípis o jakousi podporu pro silničky zivelní
pohromou postízání. Odveta Fr. Lincera odpovídá (1. srpna 1880): "Nasě
obce, ai dohře vi', co a jak na silnička učinkuje, když ho zivelní
pohroma dočkne, nemáme miim pro ty ubohé silničky letošního roku
pomoci, anto i nasě obec kroupy dne 18. 7. 1880, takí místy na bitím
a místy na polovinu obilí a rotáti dny, tu sujevnejší naši pomoci
smiily; a pociš at nám se zivelní strany zastene nebudiš."

"Dne 13. srpna 1880 od 5 hodin odpoledne až do 11 hodin v noci silný
liják, jako **průběh** mračen; mnoho škod to nedělalo, ryby z rybníka
o odneslo."

Honitba měl pronajatu v letech 1880-1886 Josef Liny' č. 52. za 16 sladych (= 32 K) ročně.

Obecním hajným byl zvolen r. 1880 Josef Urbanek, č. p. 46. Roku 1881. „Od 7. až do 13. června byla s dístem luká sima, jakž k pamatování nebylo. Obilí simeu zakuselo, leny musily čekat; až o sv. Antonínem slunce vyšlo.“

Dne 7. října dal přivésti pro školu 18 metru dříví od Vápe-
nek p. F. Lincea č. 42., lehdejší stihodný starosta obce. Vozilo ho
s č. p. 7, 14, 15, 17, 20, 25, 28, 34, 36, 37, 44, 45, 47, 50, 62, a 69.“

Vojenskou baseu platili r. 1881: Jan Lunear, učitel s č. 7,
Václav Hoffmann, rámcovníky' sovaryš, Josef Lincea č. 50, Josef
Bíbel č. 34, Václav Augustin č. 56, Frant. Fiala č. 26, Jan Golot-
kavč. 63, Jan a Tomáš Tonar č. 64, Frant. Golotha, Jan Fisa, Jan
Kubišek. „Náleš o vyměnění sazky vojenské za Kubiška jana se
zpět navr, a to s li' přičiny, poněvadž ten samý docela ničeho
nemá, tolika dříví a tělo a to jisti - kůže - spustli, a také
se vymě ani navr, kde se ten samý svitem toula.“

Roku 1882. Květen byl velmi studený; až do jana chřomus-
kého přicházely každodenně mrazíky. K tomu silná a studená větry. Ranným
vymetáním větrem skoro ushodily. - „Léto r. 1882 bylo více vlhké nežli m. ch. Pol-
níci nabrali s polí ~~více~~ obilí více vlhké nežli suché. Ranějším zítě, jak na levěti
tak i nastojatě zrušovala. Tak i skoro podobně byly i ověné i kramborové. Vres
byl na jaří k seti za 8 7/4 al. (= 16 50 K) metrický cent. Po žních ale platil se 4-4 1/2 al,
nejvyšš za nejpěknější 5 al. za metrák. Žitě na jaří bylo za 7 až 8 i 9 al metrák;
na podzim za 2 až 3 al. metrák.“

Dne 8. června 1882 dělala se silnice od Stodolských (nyní Ptáčkovi č. 73,
nyní Bártlovi) přes obec a došli až k č. p. 21.

Roku 1883. dne 16. dubna složil slib starosty Jan Lincea č. p. 28. radní
Ant. Lijka č. 44. a Jan Gřástný č. 20 u přítomnosti vyboři: Frant. Lincey č. 42.
(byvalého starosty), Jana Luneara č. 7, Jak. Dobrovolného č. 6, Jana Holmanna
č. 17, Jana Hoška č. 5, a Ant. Eliáše v rukou v. h. okr. komisari dr. Volhara
jako správce hejtmanskí.

„Roku 1883 bylo vše velmi pozdě rozeto a rozázeno. Ještě koncem května

seli a sázely brambory. Ten mívá byl velmi mrazivý, až ku konci se otepilo.
Žito byla řídká a jená obilí.

Roku 1884 dne 1. října bylo museno okresní hejtmanství v
Polné. Součástí okres příby slavský byl přidán k hejtmanství choťkovskému,
okresy polenský a stochý k hejtmanství německo-brodskému.

"Dne 15. října 1884 vypukl ohně ráno ve 3. hodiny u Rudolfa Hosta
č. 13. a stránil celé hospodářství. Bylo puř ralořeno (?)"

"Roku 1885 dne 16. května napadlo zde na 1/4 metru vysoké sněhu,
při tom byl velký vítr a mraz, takže květ a mnoho stromů bylo sničeno. I
okresní silnici byly na dva metry ráveje, takže lid musel silnici prohářovat.
Celý květen byl studený. - Leto tohoto roku bylo velmi suché. Mnoho obilí
pochlo a tak se ho málo uvidlo. Brambor byla velká úroda.

Dne 25. října r. 1885 vyhořela ve vsi chalupa č. 75. název náležející
M. Pěchové z Chodlíkova.

Dne 20. prosince byla konána volba obecního zastupitelstva a zvolen opět
starý výbor (viz r. 1883) - Při volbě představenstva dne 30. prosince zvolen byl
starostou Jan Štastný, I. radním František Linčůna, II. radním Antonín
Eliáš. - Do místní školní rady zvoleni: Jan Hošek (místním dohlížitelem),
cht. Ujka a Jan Holmann.

"Dne 15. června r. 1886 započato bylo se stavbou silnice přes obec
rajejsí. Kavařka brala se za školou a tím utvořila se za školou rovina.

"Stavba letošního roku pokračovala od lipce (proti č. 7.) až č. 43."

Dne 10. září 1886 vypukl v 2. hod. ^{odp.} požár v Polné a stránil 63 čísla.
Veš škola lehla popelem. Škoda paří se na 200.000 zl. (= 400.000 K)

Roku 1887 dne 14. února vypukl opět požár v Polné a stránil v
dolní části 32 čísla. Bylo ralořeno.

V roce 1887 a jara byly vyprávěny stromky podél silnice ve vsi. Takže byla
dostavěna silnice rajejsí od č. 42 a spojena s okresní silnicí.

Roku letošního bylo jaro velmi studené a skoro každý den přišlo, takže
se vše opozdilo. Dne 22. května padal celý den sníh, bylo jako v vánocích.

"Dne 17. října v 8. večerní vypukl ohně v parderně (J. Luncara, která
dočista vyhořela. (viz str.

(Tímto jsou úplně vyčerpány zářnomy ve staré školní „Pamětní knize.“ Podal jsem ji buďto ~~do~~ doslovně nebo šlo doslovně a vynechal jsem pouze bezcenné zápisy. Učesi mě vsunoval jsem poznámky ze spisův obecních, hodnověrná a dělení souvzdív a poznámky z dějin národních. Úplně soustavnosti v této knize, jak jsem ji měl na mysli v počátcích, jsem se vzdal. Vyřadilo by to několikaletých prací přípravých - ale kdož ví, buďto-li tu jde. Tak by byla vznikla tato kniha možná dale před- nov. Myslím proto, že jest vidět lépe vykonati aspoň něco než nic. Postupem času mohou sem být dopisovány dodatky s pokračem ke stránce, kam náleží. Tím nabude kniha přece také jakési přehlednosti).

* Paňo 25. března r. 1908. — Pátek

Dodatky: (Ke str. 52) Podle nového obecního řádu mohly obce řídití své věci samostatně nebo ve skupinách (s jinými obcemi). Dne 8. srpna r. 1849 musel v Příbyslavi krajský komisar, aby vyslechl přání jednotlivých obcí. Malá Losenice (kromě toho také: Český Svindorf (Stříbné Hory), Stříbné Hory, Dobrá, Hřiště, Utín, Německá Jablonná) chtěla býti přidělena k Jenfeldu (dnes Žižkovo Pole). V seznamu katastrálních obcí, vydaném v květnu r. 1850, jsou však všechny tyto obce jmenovány samostatnými.

Škola od r. 1892.

(Pokračování z strany

Místní školní rada: Fr. Pospíchal, předseda, Jos. Guth říd. učitel, V. Augustin, dohlizitel, Ant. Eliáš, V. Janáček.

Školní rok 1892/3. Děti na začátku 119, na konci roku 107 (57 hochů - 50 děvčát)

Vol 1. ledna 1893 vyúčtováno reálným ručením pracím ve dvou odděleních po 3 hodina denně za roční odměnu 216 K. Vyúčtovala p. Marie Guthová, choť říd. učitel.

Vol 4.-22. července 1893 škola rozšířena (místovíce).

V předsavních domá a pokoji a kuchyni nová podlahy, v pokoji a ve II. třídě nové dveře.

Školní rok 1893/4 (1893/4).

1. září 1893 podučitel Josef Jeník (narozen v Lěmnicích v Pardubicích) ustanoven do Polních. Místní místo sem dosazen Albin Benák (narozen 2./4. 1874 v Ústí nad Labem), jenž právě vyjel z učitel. ústavu. Dne 1. března přeložen do Radoštině a na místo sem

v Radostina přivlel Josef Macěk (nar. v Kuncmburku, studoval v Soliškaně).

Děti na začátku 119, na konci 100 (49 hochů, 51 děvčát) Školních přídatní 43.630, neraměškaných 85%, raměškaných omlouveně 12.1%, neomlouveně 2.9%.

Školní rok 1894/5

Učitel Josef Macěk ustanoven do Lhotova, za něho sem dosazen 1. září 1895

Jaroslav Michálek, nar. 26. II. 1876 v Hlavošovicích; studoval v Hradci Králové.

Z praměškaných chr. škol. rada podle doboratání chrámského učarů: do konce r. 1898 ve druhé třídě nový stop a větší světlost okon, rozšířiti byt učitelů učitelů, zříditi hromozda na budově školní.

Na konci 1. května 1894 upraveno služební učitelů tak, že zdejší učitel učitel mohl dosáti kurného nejvíce 1.050.22 (= 2.100 Kč; podle zák. z 19. prosince 1875 jen 840.22.) učitel nejvíce 700.22. (dříve 350.22.).

Do místní školní rady zvoleni 18. srpna 1895: Antonín Čejka, Tomáš Kubát, Fr. Urban (ochlívitel). Dětek na počátku roku 126, na konci 109 (54 h, 55 d.) Přídatní 45.234, neraměškaných 86.87% raměškaných omlouveně 10% neomlouveně 3.13%

Školní rok 1895/6

Právníkách došlo do II. třídy 6 nových lavic, do I. třídy nová křesla.

Učitel Jar. Michálek přesazen do Lhotova a sem dosazen 1. září 1896

Jaroslav Holýš, narozen v Boroví, vystudoval v Kutné Hoře r. 1896; služební jeho 360.22. Dětek na počátku 126, na konci 113.

Poznámka: R. 1896 byl zřízen v ob. kosenici Spolek dobrovolných kasací. Věditelem jeho byl hostinský Adolf Udráček (i. 54), omkš bývalého učitele zdejším Jma Udráčka.

Školní rok 1896/7

Učitel Jaroslav Holýš byl přesazen do Bestviny a zde nastoupil 1. března 1897 definitivně na místo učitelství se služným 1.000 Kč František Musil; narozen 27. VIII. 1871 v Boroví, studoval v Kutné Hoře v letech 1888-91.

Podmína na vypracování řev. ručím pracím vyplněna, 1. června 1897 se 108.22 na 125.22. ročně. Zde vypracovala Marie Guthová, doč. učitelky učitelů.

Děti na počátku 119, na konci 106 (55 h, 51 d.) Škol. platu osvobozeno 28 dětí.

Školní rok 1897/8

Od 6. ledna do 7. února nevypracovalo se (spalnicíhý mraží dětmi). Děti na počátku 118, na konci 112. Školního platu osvobozeny 24 dětí.

Školní rok 1898/9.

Dne 10. září 1898 byla v deně zavedena císařovna Alžběta italským anarchistou Lucchenim. (V roce 50. letého jubilea panování císaře Františka Josefa I.)

20. března 1899 zvoleni do místní školní rady: Antonín Luncar č. 33. (dohlávitel), Václav Janáček č. 29, Václav Augustin č. 11., náhradníci: Josef Rosecký č. 4. a Jan Hložek č. 5. Předsedou Josef Luncar č. 7., starosta.

Žáků 123, na konci 106. Vd školního platu osvobozeno 22.

Školní rok 1899/1900.

27. září 1899 komise za přičinou předsavby školy zřízn. 23. února 1900 jmenován okresním školním inspektorem Tomáš Pelikán, ředitel divčí školy měšťanské v Polné. Dosavadní inspektor Karel Kovář ustanoven na Hutnohořku.

Vd 1. srpna 1900 zřízena přespolečná pošta z Pilyslavě do ul. Losenice.

Žáků 124, na konci 111. Vd škol. platu osvobozeno 28.

Školní rok 1900/1

17. srpna 1901 přeložen učitel František Chvilil do Jhřelovic. Sem dosazen od 1. září Josef Kvaček, nar. v Kutné Hoře. Byl před tím podnikatelem ve Velké Losnici. Žáků 134, na konci 120. Vd škol. platu osvobozeno 39 dětí.

Školní rok 1901/2.

10. dubna 1902 zvoleni do místní školní rady tři členové jako v. 1899. Předsedou Tomáš Kubát č. 39 (starosta). — Zemský sněm povolil od 1. ledna 1901 ratiční zvýšení služného: podnikatelů na 900 Kč, učitelů na 1200 Kč, učitelů měst. škol na 1.600 Kč.

Tohože roku vydán zákon chovati se ve školních budovách.

Žáků: 123, na konci 109. Vd školního osvobozeno 29.

Školní rok 1902/3.

Úprava služného. Zem. zákonem ze dne 27. ledna 1903 bylo upraveno služné učitelstva škol obecných a měšťanských. Dosavadní titul „podnikatel“ byl zrušen a zavedeny názvy „učitel II. třídy“ (= podnikatel) a „učitel I. třídy“.

Učitelům II. třídy ustanovena v prvních dvou letech (do zkonání zprávo-

bilosti.) roční odměna	900 Kč
po zkonání zprávo bilosti nákladní služné	1200 Kč
učitelům I. třídy	1600 Kč
učitelům měšťan. škol	2.000 Kč

Zvýšení školného zhraničuje se tím, že zveřejněna byla ruská dáška z pivra, 1 Kč 70 hal. a buchtáček. - Některým bylo vytyčeno toto zvýšení; navíc tu už bylo k ročním výčkaním přidáno proti učitelům. Stávalo se totiž zkrátka, že alkoholici učinili pro los, odděl. stopy, že mají nýč na kancory. "... Některé musel zachránit každé sousto: Hlavně nechtějí výšina byla kongrua kněžstva, slušní státníci úředníci a důstojníci, v tom se lid téměř nedovídal! -

Téhož dne (27. ledna 1903) konala se kommissionální setkání se příte-
nou schůzkou společenství č. 54. (zakoupeneho odstav. Hlaitha a křivý slavi) jako
stavení pro novou školní budovu. Místo bylo určeno na vhodné
a místní školní radě uloženo, aby se ihned se stavbou započala a novou školní
budovu počátkem škol. roku 1904/5 siceh jejímu odevídala. Základní
kámen položen byl 4. května 1903 a koncem srpna byla již budova pod střechou
urmitě emítanta a vracu hromosvodem opatřena.

Září 1903, na konci 110. let školního osvobození 40.

Školní rok 1903/4

Dne 24. ledna 1904 zemřel velkolesnický farář Jan Holík. (Vě věkch' losenici od r. 1859.) Po něm jmenován farářem (31. července 1904) tamější kaplan Josef Winkler, rodem z Polné.

Dne 4. července 1904 vykonala se škole nejší inspekci ruský inspektor školní František Němý. Přihledl tu poměry velmi nevěstěné a vyjádřil se, že řídící učitel J. Guth, zkaril tu několik generací. (viz š. r. 1905/6)

Dne 23. srpna 1904 ustanoven byl Josef Kvrčák učitelem ve Vel. Losenici a sem jmenován učitelem Emanuel Procháčka. (před tím se Věprově). Místo Marie Guthové byla zde ustanovena indič. třídní učitelka Marie Kociková z Pílitypaví (24. srpna 1904) později v č. 68, učitel Emanuel Procháčka ve „staré škole“ (č. 48)

Dne 28. července 1904 zhrátana nová budova školní na vhodnou. 2. 8. srpna byla vyřícena. Podpisů v kronice školní: Josef Guth, řídící učitel, Antonín Lunear dohlážitel (č. 33), Tomáš Šubát, starosta (č. 39), Josef Lunear (č. 7), Václav Augustin (č. 11), František Šebotka (č. 73, nyní hostinský v č. 48), Václav Jmáček (č. 29), Josef Urban (č. 49), František Glátník (č. 13), Jan Šubát (č. 16), Antonín Ljcha (č. 44), Antonín Jiránek (č. 62), Alois Boril (č. 14), Antonín Šubát (č. 65) členové obecního výboru. Září 1905, na konci 105. let školního osvob. 38

V nové budově.

Školní rok 1904/5. - Dne 1. září r. 1904 počalo se tedy vyučovati v nové školní budově (č. 54) Stará budova (č. 48), v níž se vyučovalo 78 let, byla prodána za 5.638 Kč r. Eliášovi č. 41, jíž ji prodal svému synovi, p. Fr. Lobotkovi č. 73. Dřívem v ní hostince.

Stavemístě na novou budovu bylo koupeno za 1.100 Kč. Plány architekt p. Jos. Pecharčík, zednický mistr v Příbryslavi. Jemu též zadána stavba školy (a to k m. v. rhu p. Jos. Luncara č. 7. F. - bez veřejné soutěže! Někteří poplatníci dlouho na to poukazovali jako na jednání nesprávné. Podle nich mohlo býti soutěží docíleno menšího rozpočtu a - lepší stavby.) klutno skutečně doznati, že škola stavěna jest „slohem“ příliš kasárenským a značně ledabylé. A přece veskerý náklad na ni činil 26.780 korun 24 haléře. (Glyšel jsem vyprávěti, že při stavbě byl nedostatečný dozor a mnoho materiálu (cihel, piken, vápna, cementu) se noc co noc ztrátilo.

A k tomu ke všemu se - utrátilo!)

Náklad na stavbu školy uhradil se

zemskou subvencí	4.000	korun
prodejem staré školy	5.638	"
přelýtkem rozpočtu školního	503	" 17 h,
přelýtkem rozpočtu obecního	879	"
darem ok. výboru na kroupobíli r. 1903...	148	K (vyplaceno r. 1904),
za zbylý materiál utrátilo se	59	K 20 h
výpůjčkou ze zemské banky	12.000	K
výpůjčkou z okresní záložny hospodářské	300	K
výpůjčkou z občanské záložny v Příbryslavi	1.414	K
a obecní příspěvkou		

Ve škol. roce 1904/5 bylo dětí 119, koncem 92, od školního osvobozeno 34.

Glorie místní školní rady (z 15. března 1905): Ant. Luncar č. 33. (dohlávitel)

Fr. Štáskník č. 43, V. Augustin č. 11, náhradníci: V. Janáček č. 29, J. Sempera č. 18.

Pan Jos. Luncar č. 7. daroval bronzové poprsí J. A. Komenského ku vnější výzdobě školy.

Škol. rok 1905/6.

Dekretem zem. šk. rady 7. června 1905 byl jmenován zdejším učitel Em.

Procházkou učitelem v Polníčce a místo něho sem ustanoven dekretem z téhož dne František Pálek pisatel této pamětní knihy. Přistěhoval se

1.
vím 1. září 1905 a nbytoval se v domě č. 4. (v přední domovní mřížnici; nejvyšší 70 let
ročně). Narodil se dne 21. listopadu r. 1882 ve Velké Losnici v č. 61, chodil (ze
Dvorka) do pětitřídní obecné a trojtřídní měšťanské školy v Příbyslavi (do 31. 7. 1898,
potom do čtyř ročníků c. k. ústavu ku vzdělání učitelů v Loboslově, kdež nabyl
vysvědčení dospělosti učitelské 5. července r. 1902. Dne 1. září byl ustanoven natim-
ním učitelem I. tří. ve Vel. Losnici; po roce v Kamenbucku, kdež působil 2 roky. Dne
listopadu 1. 1904 nabyl vysvědčení učitelské způsobilosti s vyjmenováním a od
1. září 1905 působil zde jako definitivní učitel I. tří.

a.) R. 1906 založil se veřejnou lidovou knihovnu (Pocátek 53 vazyh napůjčených
učit. jednotou v Příbyslavi. Svě rabarmé knihy věnoval pisatel všechny této knihovně
a tímto způsobem ji též rozmnožuje. Někteří knihy daroval p. J. J. Kuncová. F. J. J.
Urbanová a st. Anička Dobrovolná. Spocátek byla knihovna umístěna natim-
ním v hostinci u Dobrovolné č. 51, později přeměněna do školy.)

b.) Tehor roku opatřil pokladnickou Ústřední unii Školské (od 16. 8. 1906-
do 28. III. 1910 byla v hostinci Dobrovolné č. 51, potom v hostinci Lobotkové č. 48.)

c.) V l. 1906-1909 byl jednatelem hospodářského spolku ve Velké Losnici.

d.) R. 1908 přičinil se o to, až byl říšen samostatný hospodářsko-ohrařovací
spolek v Malé Losnici. Vypracoval jeho stanovy a stal se jeho jednatelem
a pokladníkem.

e.) R. 1907 vydal s pseudonymem „B. Dvorcek“ „knihu, která ovládně cestách ve výcho-
vě a učeb. školy obecné“

f.) R. 1908 oženil se s decrou říd. učit. V. Vondry, Annon.

g.) Tehor roku zvolen byl okresní konference učitelskou v Lhotěboři za
delegáta k V. zemské konferenci učitelské v Praze.

h.) Od r. 1909 jest reditelem redějšního sbornu dobrovolných havičů (do konce r. 1912)

ch.) Působí články do různých časopisů („Českého učitele“, „České školy“,
„Školy naš. venkova“, „Lidového hlasu“, „agr“, „Lidových listů“ (na Moravě),
„Moravského venkova“, „Mladé Moravy“ a j.)

Industriální učitelka st. Marie Dočkalová byla ustanovena v Českém
Gieindorfě, redějšní místo obdržela st. Milada Pevňáková z Turokovic

Výnosem zemské školní rady ze dne 21. července 1906 č. 29. 888 dan byl
řídící učitel Josef Jurk na trvalý odpočinek (následek zemské inspekce!
Působení jeho bude zde jisti dlouho znáti na duševní rozvoji generací jin

"vychovávaných." Chtěl bych ovšem býti špatným raději prockem o té věci, ale to jest jisto, že bude třeba velmi mnoho úsilí, aby se zchládili stopy "čry Guthovy."
(Vlastičková se s rodinou dočká.)

Dítěk na poč. škol. r. 114, na konci 96, od škol. platu osvobod. 42.

šk. rok 1906/7.

Dne 23. srpna 1906 jmenován nástupcem Guthovým Václav Vondra, dotud říd. učitel ve Štářově. Naroděn 7. ledna 1860 ve Stupárovicích u Jolč. Jenikova, studoval r. l. 1877-1881 v Štárné Hoře, působil od r. 1881 v Hor. Studenci, 1882 v Uhlavětině, 1886 v Hlémčanech, 1889 v Č. Lázenci, 1897 ve Štářově.

Industriální učitelkou byla zde ustanovena 6. září 1906 sl. Alžběta Klensíková, dcera říd. uč. ve Vojnově (narodena 16. října 1883).

Od 16. dubna 1907 byl císař 14 dní v Praze, chtěl tak působiti ve smířlivosti mezi Čechy a klémci.

11. května 1907 byl potvrzen za okresního starostu p. Fr. Šmirous retník z Bukové.

4. července vyměřeno okr. škol. radou 23 m³ měkkého dříví za topivo pro jednu třídu.

Dítěk poč. šk. roku 111 (102 katol., 9 evang.) na konci 95, od škol. platu osvob. 38.

Půldní vypracování 35.473, nezaměstnaných 89.42%, zaměstnaných omluveně 1053%
neomluveně 0.05%

šk. rok 1907/8 - 20. února 1908 zvolen zemským

poslancem p. Frant. Šmirous, retník a okresní starosta z Bukové. Konal zde jako kandidát sehvři dne 24. ledna. Účastníků bylo poskromu. Výrody paně Šmirousové, podávání klidným tónem, zamlouvaly se účastníkům, mluvili věcně. Kandiduje za stranu agrární, jež jest zájmovou stranou českého venkova. Klémci sice ničeho slibovati (jak říci by každý z nás časem něco vykonal, ale nemůž), avšak bude-li zvolen, přičiní se, aby důvěry voličů nezhlamal. Při každém, co mu náleží. Venkov byl dosud odstraněn. Ale už spoji se venkovanské, ať inteligenti, sedláci, chalupníci, řemeslníci, dělníci - stánu se mezi, která už si bude mezi diktovati. Za nejdůležitější věci přístěho sněmu vytýká: 1. sanaci zemských financí. 2. opravu voleb. 3. vyrovnání česko-německé, 3. zřízení zemské pojistovny.

Pan Augustin v. 11. t. v. důvěrník strany klerikální, prohlásil po té, že budeme p. Šmirouse voliti jednomyslně.

Strana klerikální ("katoličtí zemědělci") kandidovala ve zdejším volební skupině (okresy: Prácheň, Polná, elém. Brod, Thumpelec, Slky) Fr. Šupku, redaktora

"Škár" v Hradech Králové

V malém Losemí volil Modlíkov. Zde 63 voliči (smíkolika poplatníky z Jorčína a Modlíkově 29 všech tedy 92. Z nich dostalo se k volbě 66 voličů. Která z nich 54 hlasy pro F. Smirouse, 11 hlasy pro Fr. Šupku, 1 listek prázomný.

Když byl oznámen výsledek volby, povídá 82 roků starý výměnkář Štěpán z Modlíkova: „Jedenáct hlasy pro Šupku? A který pak Šupky ho volili? To je hanba práce. Eště co mají mít otrávit oni ho rakhlopoujou!“ — Zajímavé od starce made hroben!

Výsledky voleb. Venkovské volby dne 20. února vypršely strany agrární netrvěně vítězství. Dobyta ihned 34 mandátů a dostala se ještě do 13 národních voleb. Za to strana klerikální, která od říšských voleb z jara 1907 (kdy dobyla v Čechách 7, na Moravě 10 mandátů, a kdy i v naší volební skupině byl zvolen bezvýjímavý člověk, J. Pokop, klerikální rolník v Jasenné u Josefova) ustavičně hlásá, že její bude jednou celý venkov, razila strašné táklamání: „Jediný klerikál — J. Adam, rolník v Chotěboři na Chotěbořsku — byl v Čechách zvolen! Co byla platná všechna pustá agitace novinami a letáky, na schůzích, s karatily!“

V naší skupině volební obdržel F. Smirous 2.024 hlasy, Fr. Šupka 1.602 hlasy. Statistika: Ve 49 venkovských okresích českých zúčastnilo se voleb 190.561 voličů ze 276.571 (tedy 68.9%) a 36 okresích městských 66.480 vol. z 96.054 (t. j. 69.2%) z toho obdrželi agráři 101.199 (41.3%), mlado-čši 40.364 (16.41%), klerikálové 33.727 (13.46%), sociální demokráti 26.956 (10.95%), národ. ^{socialové} ~~socialisté~~ 25.036 (10.78%), staročši 5.971 (2.44%), realisté 3.063 (1.24%) hlasy

Největší radost máme se lechní zemědělských. Po 47 let byl poslancem na Buidějovickém území, letos konečně podařilo se úsilní práci a tržní organizaci, že Čechové vítězili. Poslancem zvolen území lechní zemědělských, dr. Ing. Zátka, 2.566 hlasy (území odvrátili jin 2.149 hlasy.)

28 února 1908 byla přeložena dějní industriální měščka sl. Alžb. Menšíkové do nové Vsi u Chotěboře. Dějní měščky mají již velmi rády. Zde ustanovena sl. Marie Harličková z Rossochatec (nar. 27 února 1881).

Čestné evangelie. farář v Zahradě k vyučování náboj. evang. dětí v ul. Losemí ustanovila zem. škol. rada na 4 K 56 h.

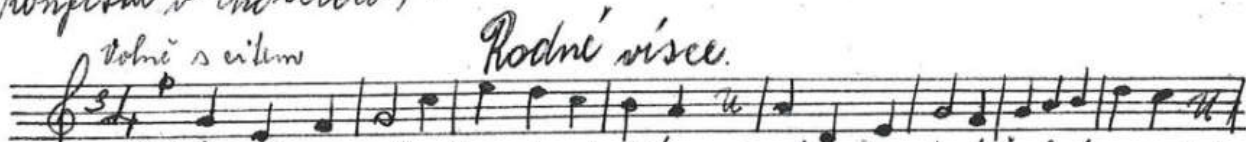

15. května 1908 shládali slib nové zvolení členové místní škol. rady: Václav Augustin v. 11., Fr. Linčera v. 42. a Ant. Luncar v. 33. (místní dohlavitel školní).

Vě dních 24.-30 června nebylo v I. třídě vyučováno pro epidemii spalniček. Děti počátkem šk. roku 113, na konci 97.

Šk. rok 1908/9

Dne 3. listopadu 1908 byla konána školní stromková slavnost na paměť 60 letého panování císaře Františka Josefa I., při níž zasadilo řádko 5 ovočných stromků na školním dvoře (2 švestky a 3 jablone, podíl v. p. 9). Vedle jiných písní byla zpívána i píseň následující (slova u. F. Pátka, nápěv u. Em. Konfršta v. Chotěboři):

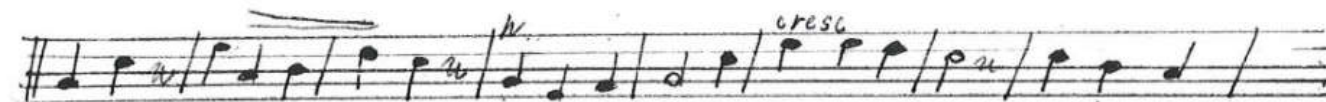
1. - Ohlasy chru slunko si sladí, pahocku stánie haj v zeleni sáti,
2. - O nisko rodnaí v objeti stánie, kež štísti jinom k tobi se sklani,

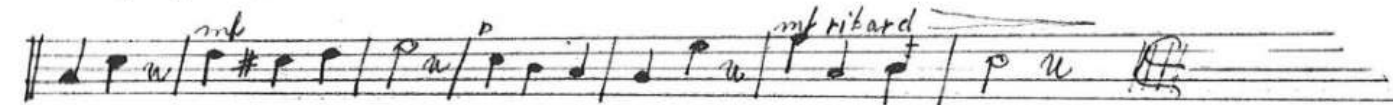
1. - svůj klar má pole, luina kvít, v haj kraj oděn celiký svít v han' krásj
2. - jak vítne stromi, jež jak v skraň vpléla' dnes dítek mladistvaí dlaní, vpléla' dnes

1. - oděn celiký' svít. Na klmě svítav nědy rodna' říseka dítskému
2. - dítek mladistvaí ^{plani} Kvit jak by slomy v budonemost dlanhou, jak ony

1. - vsadu' najvíe je thízka; smi scastko klmě jak v větri list' napomina'
2. - dýchj sí voda souhou; své člo smimi vysoko vnes, své člo

1. - navědy ~~ti~~ dýchj klmě, napomina' navědy dýchj klmě smít.
2. - svlasti' vysoko vnes, své člo svlasti' vysoko vnes!

V dubnu r. 1909 bylo vysazeno (ně. Pátkem a školními dětmi) na návsí 100 jasanů které koupila obec od velkostátek v Chotěboři po 60 h.

Okresní inspektor školní p. Tomáš Pelikán byl ustanoven inspektorem na Hutsko horškov. Úřadu něho jmenován pro náš okres školní p. Josef Zeman, do té doby učitel měst. školy v Bláhodě. Zde nastoupil službu 15. března 1909. - Odcházející inspektor byl člověk celkem liberální, přístupný odlišným názorům, ač někdy příliš náladový. - Okresní hejtmán Severin Dubas odešel na odpočinek, správcem hejtmanství jmenován Éduard Vích 21. ledna 1909

Škol. rok 1909/10.

Z jara 1910 zveřejněna se hoří 11 třídy vysazování 81 třešní a višní na kopci před školou. Stromky zakoupilo sdružení hospodářsko-ohraňovací spolek u Jos. Maxánka v Londně u Jičína po 80 h. - Též vysázen pamětník před okny školními (od p. Lasovské ve Vel. Losenicích) a listky u tělocvičny (z lesa Pátkova č. 2.)

Dítěk má počátku šk. roku 112, na konci 96, od škol. platů osvobozeno 37. - Vímě byl ze sdružení obce v římní hospodářské škole v "jihlavě" Jos. Urban č. 49. v řím. hosp. škole v Hlinsku Aug. Hložek č. 5.

Ve spise „Chotěbořsko“, I, Školství, jež vzniklo ze společné práce učitelstva a vydáno r. 1910, jest obrar sdružení staré školy (č. 48) mezi str. 144 a 145, článek učitele Pátky o vývoji sdružení školy na str. 132-138, k němuž úvpano z této pamětní knihy a z paměti občanstva, jmenovitě výpovědičky Globokové (č. 48.) Též se článku „Škola pokoušívá“ na str. 46 jest zmínka o M. Losenicích.

(Psáno v srpnu 1911.)

Výkaz půjčeného a splaceného obilí
v roce 1860 při kontribučenských sýpkách
na bývalém panství polenském. — Malá Losenice:

číslo domku	Vedoplatek od r. 1859 na											Vypůjčeno v roce 1860						Náměry rok 1860 z pozůstatku kapi- tálu a z nové půjčky					
	kapitál						náměry					žit	ječmen		oves	žit	ječmen		oves				
	žit		ječmen		oves		žit	ječmen	oves	žit	ječmen		oves	žit			ječmen	oves					
	clm	mr	clm	mr	clm	mr						M			mr	M			mr	M	mr	M	mr
č. 1.	236	-	88	-	-	-	10 ¹⁶	-	4 ¹⁶	-	-	20	-	26	-	-	10	10 ¹⁶	4	12	-	-	
č. 1.	30	-	15	-	-	-	-	-	-	-	5	-	3	-	-	-	1	7 ⁸	-	12	-	-	

ota.

Uhran povinností na

kapitál: žit 256 clm, ječmen 114 clm, oves 0 (z toho č. 1.: žit 35 clm, ječ. 18 clm),

náměry: žit 11 clm 5⁸/₁₆ mr, ječmen 5 M 1⁶/₁₆ mr (z toho č. 1.: žit 1 clm 7⁸/₁₆ mr, ječ. 12 mr)

V roce 1860 odvedeno na

kapitál: žit 3 M, ječmen 3 M (z toho č. 1.: 0),

náměry: žit 10 M 10¹⁶/₁₆ mr, ječmen 4 M 7⁸/₁₆ mr (z toho č. 1. žit 1 M 7⁸/₁₆ mr, ječ. 12 mr)

Žit ke konci roku 1860 na

kapitál: žit 253 clm, ječmene 111 M (z toho č. 1.: žit 35 m, ječmen 18 m),

náměry: žit 10¹⁶/₁₆ mr, ječmen 9⁸/₁₆ mr (č. 1. 0).

V lišce Jabloni 14^{ho} února 1861.

Antonín Jakes, počítvedoucí a syřor.

V podrobném rozvrhu uvedena jsou a mají obce jako popisná čísla: 1, 4, 8, 9, 10, 12, 15, 18, 20, 28, 29, 31, 33, 37, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 49, 51, 53, 58, 61, 62, 63, 64. —

R. 1865 dostala ob. Losenice z obilního fondu 13 žl. 35 ka. úrokn.

(Podrobní zápis kontribuč. sýpek uhořavý jsou u nejšší okresní hospodářské záložny. Tyto okres. hosp. záložny vznikly totiž z bývalých kontribuč. fondů).

Dne 10. 7. 1881 odpisuje obec úřad okresnímu zastup. v Pílsytlavi: „člá vědomí v úctě podpis. představenstvo dáva, že kmenová jmění rozděleného kontrib. paněnského fondu býv. panství Polná, musilo se okresní školní učitelské pokladně m. u. odvésti,

anto bývalý učitel některé samého 42 zl. co svůj přídavek č. doplněk své congrui
 brávil, z té příčiny si jej také okresní školní fond přičítal."

Obecní příjmy a vydání:

(Z "Deníku pro starostu obce v Malé Lhotce", v němž jsou záznamy od r.
 1866 do r. 1897.)

R. 1866: Příjem: 141 zl. 45 hr. Vydání (nemí možno sečísti pro poškození listu)

Ve vydání jsou také tyto položky:

" Ubrodění se 7 Lehkoustava outřata doma a Naceste	13 zl
" z Lehkoustou chalupník do Brodu (= do klm. Brodu)	14 "
" Nafitřba (= na přípravě) doměchých Brodu čeledinám	7 "
" za připisování škol pruského vojáka Linkovi	
" Dopřibylstvi sem Musel z Mapau kvuli škodám a k celoy Den 1 zl (Starostoval tehdy Jan Pátek č. 4.)	
" Na zabyjení dobytku Janáčkovy do Borovy Pustim	3 zl
" Ponočnyim se vidalo	5 zl. 50 hr.
" Učitelce za Plohu a za Traubli	3 zl.
" Velko-Losenickim učitelovy služba (kostelní) tehdy se. Kar. Zvolánek 2 zl. 62 1/2 hr.	
" Asekulace se Šhole na Rok 1867	3 zl.

R. 1867. Příjem 152 zl. 97 hr., vydání 205 zl. 69 1/2 hr.

" Ostarva dluhu za J. Pátka (starosty) 52 zl. 72 1/2 hr. - Dne 20. srpna zvolen
 starostem J. Holmann č. 17. - Další příjem toho roku 198 zl. 37 hr., další
 vydání 118 zl. 33 hr. Celoroční příjem 351 zl., vydání 324 zl. 3 1/2 hr., přibytěk
 26 zl. 97 1/2 hr.

Některé položky z příjmů:

" Zázbirki w roku 1866 ostarva sbitek pro rok 1867	52 zl 83 hr.
" Z klášterské záložní výpůjčiny pro rok 1867	60 " —
" ze statní Půjčky intes	6 " —
" z Obecního Bika ostarva	25 " —
" Na obecní vydání se sebralo	51 " 4 "
" Za císařsky příjmy se obdrželo nahrady	11 " 93 "
" Za chmuru w becnim lese se utrátilo	42 " 12 "
" Za 1 rok Prigler od Jana Štárbujho List 20	3 "

" Hájenská obecniels polji . . . . . 14 zl. 70 1/2 hr
 " " " rybníkuv . . . . . 12 " -
 " Za sousedský právo (totiž za užívání soukromého práva ve věci obci) od
 Josefa Halami (2 zř.), od J. J. Svobodi (2), Wacława Fijali (1), Jana Okretelky
 rolníka (2), Antonína Čičky rolníka (2), Adolfa Mrázka, obchodníka (2), Jana
 Fisarova domkáře (1), Wacława Patka domkáře (1), Jakub. Fiala domk. (1) Jakub
 Sobotha (1), Frant. Musil (1).

Některé položky z výdajů:

" Praskim milosrdním (každoroční příspěvek; tehdy 1/2 letně) . . . . . - zl 42 hr.
 " Na křesťanské učení přívos P. Peterowi . . . . . 1 zl 14 hr.
 " Přivodou ve Německých Krocích 10 lekcí . . . . . 18 " -
 " Obecnímu služoným sem ~~z~~ vyplatil . . . . . 5 " -
 " Obecnímu hájnímu (= hájnímu) . . . . . 5 " -
 " Za kvitunk od Pruských náhrad . . . . . 1 " 50 "
 " Příškolním Wixitacy Jani Wikarionj . . . . . 2 "
 " Služba představenému od 1/2. 1866 do 25/8. 1867. (t. j. Patkovi) 46 " 50 "
 " Na Firjomy, které udane nebili přišlo k doplacení . . . . . 8 "
 " Za odebraný oves Jak. Hoškovi č. 5. pro pruski Wjzsko . . . . . 3 "
 " Tomaršovi Fisarovi (= hostinský v. p. b.) při zabijeni dobytku pro Pruski
wojsko za kunk . . . . . 10 zl
 " Jm Luncar (= hostinský č. 7.) ni stich (= sthl) za Jana Mrázka učitel
za útratu která se stala při pruskem tážení . . . . . 4 zl. —
 " Pomocný Jm Beniš dostal služby . . . . . 5 zl.
 " Za 2 št (centy staré) vápnácke školi do zdi . . . . . 1 " 60 "
 " Za obecní Lak . . . . . 1 " 22 "
 " Za 2 řadnikum od práce ve škole 1 1/2 dne po 80 hr. . . . . . 2 " 40 "
 " Učednikoným 1/2 dne . . . . . — 20 "
 " Učednikoným na škole . . . . . 6 " 94 "
 " Obecní Ewigwalent (= chrstwalent) . . . . . 7 " 68 1/2 "
 " Služba představenému od 25/8 do 25/11 za 1/4 roku . . . . . 16 " 50 "
 " Při obecním účtování Wyborum . . . . . 6 " 50 "
 " Za zhotovení obecních účtů . . . . . 3 " —
 " Obecnímu hájnímu za 1/2 roku . . . . . 8 " 40

" Uba druhého lyžka se připlatilo	16 zl. 50. kr.
" Za prastínskou louku k obci	5 "
" Za pole ke škole	6 " 84 $\frac{1}{2}$ "
" Dieta dvou odměrných všech veřejných obecních cest	2 " — "
" Dieta při měření obecních gruntů při stavění čtyřem	4 " — "

R. 1872.

" Za osm havěšských hořku selým dodáním	12 " 15 "
" Přijmy nové křehky	6 "
" Sděhování p. pátera Kuečera a nové vrátka	5 "
" Úcta při křesťanském uviení	o 1.20 zl více nežli vloni
" Dieta a chudým rekruhim	6 " 50
" Voliteli do U. Brodu	4 "

Číslo 24.5. 1987 máš ve Velké Losenici a mělněsto z pohostinstva
 přátelek inu Václav Šimec z Laby který ješ rodákem z Vel.
 Losenice maš šimec: manželst. Velké Losenice a a občině od
 malé Losenice, Lázně, Pízná a Týnec.

V malé Losenici se zmanoval a proto opustil z občině, který má
 p. inu v občině zapůjčil.

Malá Losenice

čp	n. 1785	n. 1838	n. 1855
1	Výtlacil Jakub	Výtlacil Martin - s	Výtlacil Martin - s
2	Tichý Jakub	Tichý Michael - s	Tichý Josef - l
3		Holzmann Václav - d	
4	Pátek Josef	Pátek Martin - l	Pátek Jan - l
5	Florák Jan	Florák Jakub - l	Florák Jakub - l
6		Florák František - d	
7	Horáček Vít	Holzmann Tomáš - s	Luncar Martin - s (l)
8	Poláček Martin	Pízná Martin - p	Lamina Josef - i
9	Holzmann Jakub	Brabauer Tomáš - i	
10	Kráčák Ferdinand	Martin Jan - i	
11	Pospíchal Tomáš	Pospíchal Martin - i	Pospíchal František -
12	Pátek Jakub	Pátek Josef - i	Tent Jan - i
13	Fiala Tomáš	Fiala Jakub - i	
14	Holzmann Martin	Želny Josef - l	Želny Josef l
15	Dusík Martin	Dusík Martin	[Lamina Jan - p Lamina František - i
16	Pátek Martin	Lamina František - d	
17	Holzmann Martin	Holzmann Jakub - l	Holzmann Jakub - i
18	Kubíček Josef	Kubíček Jakub - p	Kubíček Jakub - p
19	Holzmann Martin	Lijha Jan - s	Lijha Jan - s
20	Štástný Tomáš	Štástný Jan - l	Štástný Jan - l
21	Rozeký Bartoloměj	Rozeký Jakub - d	
23	Černý chalupa pastýřská	Bratřovský František - d	
24	Želny Tomáš	Fischer Vít - d	
25	Novotný Martin	Harlamer Jan - l	Harlamer Jan - p (l)

r. 1785

2 Golotha Václav
 6 Frata. Vojtěch
 7 Dohmel Vít
 8 Liněra Matouš
 29 Hořich Pavel
 0
 31 Kvěmí škola
 32 Weinbauer Vojtěch
 33 Dursch Vít
 4 Píbil Jan
 5 Golotha Vít
 36 Golotha Matěj
 8 Smejkal Josef
 37 Pátek Tomáš
 38 Smejkal Josef
 39 Holtzman Jan
 40 Líjka Bartoloměj
 41 Chyhl Bartoloměj
 42 Benš Matouš
 43 Kvěmí chalupa
 44 Líjka Štěpán
 45 Holtzman Křivinec
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56

r. 1838

Smíšek Jakub - d
 Frata Tomáš - i
 Líjka Jan - d
 Liněra Tomáš - l
 Štarnad Martin - i
 Frata Tomáš - d
 Kvěmí chalupa
 Weinbauer Martin - d
 Dursch Tomáš - i
 Píbil Josef - l
 Němec Mikuláš - d
 Golotha Josef - s
 Pátek Václav - p
 Golotha Matěj - d
 Holtzman Jakub - s
 Líjka Jakub - s
 Brabence Josef - p
 Benš František - l
 Fischer František - d
 Líjka František - p
 Holtzman Tomáš - p
 Holtzman Jan - i
 Štránil Josef - p
 obecní chalupa
 Kralama Václav - p
 Liněra Michael - p
 Schubert František - kovář
 Límj Jiří - i
 Píbel Křivinec - i
 Holtzman Martin - p
 Puzá Jan - d
 Němec Jan - ?

r. 1855

Liněra František - l
 Štarnad František - i
 Liněra Václav - i
 Dursch František - d (i)
 Píbil Jan - l
 Němec Mikuláš - d
 Golotha Josef - s
 Pátek Václav - p
 [Jealák Jakub i
 Holtzman Jakub - l
 Líjka Jakub - p
 Elias Martin - i
 Benš František - l
 Líjka Antonín - p
 Holtzman Tomáš - p
 Kralama Václav - p
 Liněra Josef - p
 Píbel (?) František - i
 Uvázek Alš - d

č. 1785

n. 1838

n. 1855

- 57?
- 58
- 59
- 60
- 61
- 62
- 63
- 64
- 65

Dušek Jan - d
 Wasserbauer Václav - d

Košic Martin - d
 Holzman Václav - d
 Pibil Martin - č
 Goboša Jan - č
 Lijka Tomáš - p
 Kulvíč Jan - č
 Jedlík Jakub - k

Uvedlosti: s = učebnice, p = polokník, č = čtrnáctník, d = domkář

Rok 1925-26.

V roce 1924 v první schůzi tehdy zvoleného obecního zastupitelstva zvolen jsem byl kronikářem obce malé Losenice, a školní jsem byl vlastně kronikářem na odchodu z ob. Losenice do Lázní, kamž jsem byl přesazen za 4 měsíce po mém pověření vedení kroniky. Tím také se stalo, že zapínají údaje teprve na poč. roku 1928 v Lázních

Urodil jsem se v Kladrubech (Chotěboř) 28. 3. 1894 navštěvoval jsem školu v Chotěboři, tamtéž školu měšťanskou (4. roč.) a v Kutné Hoře absolvoval uč. ústav. Vyučoval jsem v Jiřkovicích, v Příjemkách a Chotěboři do r. 1915, kdy jsem byl odveden a šel jsem do vojska až do konce světové války. Potom jsem učil ve Světlé a Slávičově - v r. 1919 odešel jsem dobrovolně vyučovat na nové zřízené manské školy a působil zde 6 let jako náčelní učitel ve Vokoslavicích (Hidenschwanau) v Jablonce n. Elbou. V r. 1925 na vlastní žádost přesazen jsem byl na okres Chotěbořský a jako zastupitel uč. do ob. Losenice

První kronikář Pátek opraven s největší námahou pokusil mi pomoci a spíše dovolily vyjít úplné údaje až do r. 1910, byl bych pokračoval od téhož roku, kdy bych byl šel definitivně do ob. Losenice, ale přešly myšlenky, že je lepší, když se nechytím pomoci v obci, kterou jsem byl svědkem, než abych začínal od r. 1910, poněvadž bych jistě nedosíl až do r. 1925, b. Z toho důvodu vynechal jsem pro toto období místo v knize a jistě přání kronikářů nehopí se příliš těmi a doplní dopíše to, co já nemohl vykonat. Že v Lázních by to bylo nemožné, protože i zde v Lázních jsem přivzal funkci kronikářskou.

Ve Pátku nebylo v obci toho, kdo by věnoval trochu času a písaření a pokračoval v rozpočtí práci Pátkovi. V r. 1927, když byla na místo zastupitelstva ob. zastupitelstva v ob. Losenici jmenována spr. komise v čele s p. Gustavem Hoškem, byl tento zvolen za kronikáře, s mými úmory nebo bránu, ale snad pro mával jiné práce nenechal do ní mých úmůrů paměti.

Učím v jakých důvodech nechtěl však kronikář ob. vzít ob. úřad, ač jsem ji mluvit potřeboval, poněvadž jsem po mém zvolení (22. 5. 1927), chtěl ihned do kroniky psát. Vydána byla teprve tehdy na zakročení okresní pol. správy v Chotěboři, ale to jsem již v ob. Losenici nebyl a proto mi byla ke konci prosince 1927 dodána p. starostou Janem Pátkem č. 2.

Poněvadž vlastní všechna úmora a práce v obci soustřeďuji se v rukou obecní

kronikář

životopis

životopis
kronikář

Gustav
Hošek

radu a obec. zastup. poruší s popisem jejich práce, ovšem pokud se jen jedná o věci důležitější a pokud jim ji mohl z protokolů vyčíst, neboť jsou velmi stručné

Obecní rada konala v r. 1925, 13 řádných schůzí a v nich sestavila rozpočet obce, který byl ob. zastupitelstvem schválen

Řádná potřeba 15.718 Kč - mimoř. potřeba (váha) 5.000 Kč
" úhrada 8.473 - " " úhrada 5.000 Kč

Lehotek 7.245 - Kč. úhraděn 228% přirážkou.

Projistována také novorová akce za živeln. pohromy v r. 1924. Podpora činila 4.070 Kč a rozdělena tak, že připadlo na 1 ha 40 Kč tím, kteří škodu ohlásili minulého roku v obec. úřadu

Živelní pohroma

V témže roce provedena výměna rakouských válečných půjček za 3 1/2 % dluhop.

IV: státní půjčky. Zakoupena také státní slajky, kterou dosud obec. zastupitelstvo, resp. ob. úřad neměl.

Obecní zastup. konalo 13 schůzí na programu byly většinou usnesení ob. rady, která schválena. Ve informaci podotýkáme jen, že mimořádná potřeba 5.000 Kč byla usnesena pro postavení obec. váhy. Již postavení uskutečnění a dokončení v r. 1925. Dodal ji kámošník Frant. Němec

Ob. zastupitelstvo

V r. 1926 konala ob. rada 9 schůzí a tolikrát obec. zastupitelstvo. Usnesení mimo jiné vysázejí část lesa obecního, obá kopci borovic. Dále povolena přístavba domku p. Pujmanovi a zaprodán poleček na starém domku p. Josefu a Frant. Protovi. Lehotek v r. 1926, 6.000 Kč hrazen 186% přirážkou.

R. 1926 ob. rada a zastupitel.

Byl dán také návrh na úpravu obecních stavení, ale proti návrhu vyskytl se tak silný odpor zainteresů, že padl.

Při předávání úřadu starosty p. Potovi p. J. Koškeri vyskytl se v něktech rozdíle 1.254.04 Kč. Poněvadž brzy p. Protů zemřel, slavena částka na úhradu na 1/2, která byla splacena v r. 1928. Dávněmenováním jim proto, že tato otázka nemístně narážala za svého pobytu často mysl občanů

Diference v něktech obci.

Abjel mohl poněkud nastínit události v politickém životě obce, musím začít poněkud se širší a popsat stavené poměry před svým příchodem do ell. Dosem (1925), jímak by nebylo spojitosti a celý ten ruch politický by nebyl pochopen. Projížděl tím, že obecní zastupitelstvo mělo být napltno do starby kaple a zvonice. Vše se měla asi takto:

Politické strany boje

~~Boj sáral tím~~ Několik občanů chtělo si postavit pomník tomu, že by obnovovali v
obci kapli. Skutečně se počalo u sbírkami, ačkoliv u mnohých nebylo pro vše nadšení.
Lám p. farář Winkler rozmýšlel o té věci a poněvadž věděl, že kaple nemůže býti velice
aby obložená důstojností stávkou božím, starost. tak velká kaple nedopomíval, a mal
soubě poměry v. věděl, že sbírání, kteří se chtějí renovat a chránit pro starost, bude
zadělávání a po případě opravu kaple budou muset z jejich po tomci po celá doba
stát si sami (opravovat) opatřovat se věcí. Chránil však křesť. a byl rozhodným
způsobem odmítnut p. Holmanem ep. 11

Na starostování p. Proty přišel tentýž p. Holman s návrhem před ob. zastupitelstvem
aby obec postavila zvonici a kapli za 32.000 Kč, což však zamítlo a usneseno, aby
sbírání kated. postavit si kapli samo a obec jen zvonici se stříškou s rozp. 3.000 Kč.
Schůzí toho však nedbalo a stavělo samo kapli i zvonici najednou. Když se jí
stavěno bylo, přišel aniž m. svolal starosta, schůzi s programem, aby se rozpatčily peníze
na dokončení stavby zvonice. Proti tomu se opozice vedaná p. Pátkem a Starým ep. 70
opřela a odůvodňovala tím, že by to považovali za hanbu, aby také jinovíci, kteří v obci
dříve byli více a občanů přivádějí, postavili na starostu vlastní kapli katolické.
Když tomu navrhovali, aby vykonána byla sbírka po katolických křesťanech a tím
zaplácána k částky, — k čemu, aby druhá zvonice teprve byla v obci. přivádějích.
Schůze se však na nicem nedomysla pro velký hůl a svolána druhá schůze obec.
zastupitelstva která však skončila jako I. schůze. Teprve ve 3. té schůzi padlo
rozhodnutí a to tím, že opozice se nedostavila pro silné výpady proti ní a místo ní
byli povoláni máhradníci, ale na v pořadí oprávněni a tato schůze se usnesla, že
zvonici vystaví obec. D. r. 1923 zlyhala v obci příjmy se měl na výstavbu pověřit.
Proti tomu však byl podán protest p. Pátkem ep. a Starým ep. 70 a druhý protest
se strany evang. podepsaným p. Lerovým ep. 52, p. Imronem ep. 46 a spol. k zem.
společnému výboru. Při vyšetřování úředníkem v. spr. výboru mělo dojít k tomu
kompromis, aby byla kaple se zvonici přidána sbírání katol. zemitelů, poněvadž
mými se nemohá s tím, ^{obce} mě dělat, protože je zvonice zaplácána. P. Starý a Pátek
podali však opět svůj první návrh a odůvodňovali jej tím, že není morálně chtit
na jinovíci, aby přispívali na modlitebnu katolickým, poněvadž zvonice se
bude používat k účelům úkryt k. katol. Druhá skupina postavila se za návrh
Dr. Klementa, úřed. v. spr. výboru, aby se vše zaplatilo a dalo bez mákrady
sbírání. Schůze opět se rozšla s úmyslem. Teprve v příští schůzi přes protest

je v pěkném velikém kelovaném, polilyrováném a sklen opatřeným rámem.

K této paměti hodně památce byli nás ledující paní hosté přítomní: Věleduštojný Veleb. Pan P. Antonín Kolářský Farář na Velké Lorenici, Oheimí rada a Vybor, kž jiných vaáčtjných Panu hostu kterého slavnosti parvanj. Čii této paměti hodně památce omínkovalo také Deset hudebníků vyčtených od Pana Jana Mláček škol. učitele ze Sáraz, střížka místního učitele Pana Jana Mláček. Tato paměti hodná památka byla od místního učitele škol. Pana Jana Mláček následovně vedena: O 1. hodině odpoledne sešla se mládež vědního i nedelního navštívování školy do školního domu. O 1 1/4 hodině se řadovala mládež k provedu se svými Prapory a hudebníky k uvytaň Věleduštojného Veleb. Pana Faráře - vyšlo se pod školu na cestu od Velké Lorenice kde i Oheimí rada a Vybor, schromážděný lid, očekávajíce příchod Věleduš. Veleb. Pana Faráře. Čii jeho přijedu počalo se na škole zvonit, po zvonění počali hudebníci hrát a po skonění hudby, byl Věleduš. Veleb. Pan Farář od žáka Františka Pátha z čísla pop. 4. jmením spolu žáku uvytaň, a po skonění této uč vedla jej školní mládež do školy, která k této slavnosti příjemně ozdobena a Lumenyrovana (= osvětlena) byla.

Když se Věleduš. Veleb. Pan Farář pro Oheas již připravyl, počal se proved s mládeží, hudebníky, Oheimí radou a Vyboru a schromážděného lidu a panu hostu s prapory pro Oheas do přibylku čísla 54. Obchodníka Pana Aloise Mláček jíti a když byl Oheas od Pana Aloise Mláček Věleduš. Veleb. Panu Farář, a Oheimí rade a Vyboru odevzdán; počal se proved s hudebním plerem z přibylku Pana Aloise Mláček do školního domu pros tichkem vernie jíti, a Oheas byl od Oheimí rady, při kterých Osmanach duvžiček, ke eti této slavnosti posluhovalo a přítomní bylo.

Když se do školní světnice přišlo, byl Oheas od místního škol. učitele Pana Jana Mláček na ustanovení místo zavřen, načež následovala Národní píseň: Bože zachovej nám hradě etc. (= bývalá hymna místo nynější „Zachovej nám, Hospodine“) jak od mládeže kž i od Panu přítomních hostu. Po skonění této Národní písně, dívalá záhybně Josefka lejha z čísla pop. 27. poděkování Obchodníkovy Panu Aloisovi Mláček za udělený dar pro školu sdějů; napotom i od Věleduš. Veleb. Pana Faráře poděkování následovalo a krátkou řeči na všechny